

HATIRLAMA HAKKI

İNTERNET SANSÜRÜNÜN TOPLUMSAL HAFIZA BOYUTU

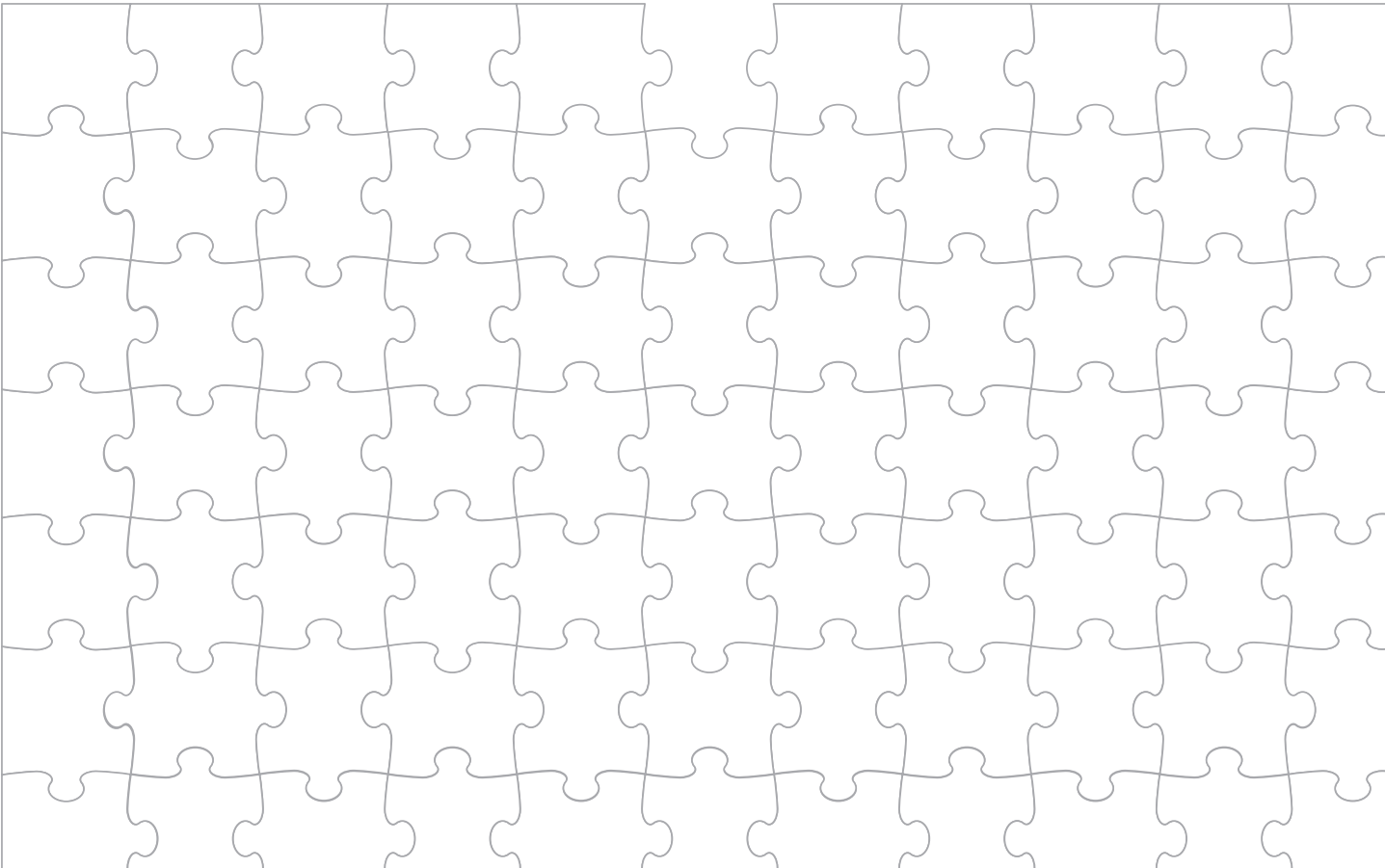
YAMAN AKDENİZ

iFOD
İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ DERNEĞİ

HATIRLAMA HAKKI

İNTERNET SANSÜRÜNÜN
TOPLUMSAL HAFIZA BOYUTU

HATIRLAMA HAKKI
İNTERNET SANSÜRÜNÜN TOPLUMSAL HAFIZA BOYUTU

YAMAN AKDENİZ

Sansürün 50 Tonu - 3

ISBN: 978-625-99747-4-3

Haziran 2024

© İfade Özgürlüğü Derneği

Hasırcıbaşı Caddesi, No: 24/4, Kadıköy İstanbul

Sertifika No: 44361

Tasarım Kadir Abbas

• ARAŞTIRMA •

HATIRLAMA HAKKI

İNTERNET SANSÜRÜNÜN
TOPLUMSAL HAFIZA BOYUTU

YAMAN AKDENİZ

İfade Özgürlüğü Derneği ve Unutulma(ma) Hakkı Raporları Hakkında

Merkezi İstanbul’da bulunan İfade Özgürlüğü Derneği (“İFÖD”) Ağustos 2017’de kurulmuştur. Dernek, dil, din, ırk, cinsiyet, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, yaş, engellilik, politik görüş farklılığı ve diğer nedenlere dayalı hiçbir ayırım gözetmeksizin ifade özgürlüğü hakkına yönelik ihlallerin önlenmesi ve sona erdirilmesine odaklanmıştır. Bu anlamda, ifade özgürlüğü hakkı ihlale uğrayan veya bu hakkı tehlike altında olan kişilere yaşadıkları ihlallere karşı hukuki yardım sağlamak, bu amaçla araştırma, eğitim, ulusal ve uluslararası işbirliği dahil çalışmalar yapmak ve dayanışmak ayrıca bu kişilerin haklarının güvence altına alınmasına katkıda bulunmak amacıyla kurulmuştur.

İfade Özgürlüğü Derneğinin kurulmasıyla birlikte Dernek bünyesinde Türkiye’de devam eden İnternet sansürleriyle ilgili olarak 2018,ⁱ 2019,ⁱⁱ 2020,ⁱⁱⁱ 2021^{iv} ve 2022^v EngelliWeb yıllık raporları yayımlanmıştır. Özellikle 2020 yılı ve Covid-19 pandemi döneminde gittikçe artan baskılarla 5651 sayılı İnternet Kanununda yapılan değişiklikler ve bu değişikliklerle birlikte git gide artan İnternet sansürlerinin yakıcı ve yok edici etkisi bu raporlarda ele alınmıştır. Bu sistematik çalışmanın ve raporlamanın amacı sansürün yakıcı etkisinin ve verdiği zararın toplumsal hafızadan tamamen silinmesini sağlamak ve İnternet sansürlerinin boyutunu belgelemektir.

Bu bağlamda, İfade Özgürlüğü Derneği, Eylül 2022’de *Hafızamız Siliniyor: İnternet Sansürlerinin Unutulma Hakkı Boyutu*^{vi} başlıklı yeni bir rapor daha yayınlamıştır. Bu raporla birlikte, son yıllarda, giderek artan bir şekilde, bireylerin **unutulma hakkına** atıfla, geçmişlerinde kendi iradeleriyle veya üçüncü kişilerin neden olduğu bir olay nedeniyle haklarında yapılan haber veya yayınlanan içeriklerden dolayı geleceklelerinin olumsuz bir şekilde etkilenmemesine ilişkin taleplerinin sıklıkla sulh ceza

ⁱ İfade Özgürlüğü Derneği, EngelliWeb 2018; Türkiye’den Erişime Engellenen Web Siteleri, Haber ve Sosyal Medya İçeriklerinin Analiz Raporu, Haziran 2019: https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2018.pdf

ⁱⁱ İfade Özgürlüğü Derneği, EngelliWeb 2019: *Buz Dağının Görünmeyen Yüzü*, Temmuz 2020, https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2019.pdf

ⁱⁱⁱ İfade Özgürlüğü Derneği, EngelliWeb 2020: *Fahrenheit 5651: Sansürün Yakıcı Etkisi*, Ağustos 2020, https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2020.pdf

^{iv} İfade Özgürlüğü Derneği, EngelliWeb 2021: *Üst Düzey Kamu Şahsiyetlerinin İncinen İtibar, Onur ve Haysiyet Yılı*, Ekim 2022, https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2021.pdf

^v İfade Özgürlüğü Derneği, EngelliWeb 2022: *Sulh Ceza Hakimliklerinin Gölgesinde Karanlığa Gömülen Anayasa Mahkemesi*, Temmuz 2023, https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2022.pdf

^{vi} Yaman Akdeniz, *Hafızamız Siliniyor: İnternet Sansürlerinin Unutulma Hakkı Boyutu*, İfade Özgürlüğü Derneği Yayınları, Eylül 2022, https://ifade.org.tr/reports/UnutulmamaHakki_2021.pdf

hakimlikleri tarafından 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında kişilik hakları ihlali olarak değerlendirildiği ve erişimin engellenmesi ve haber ve içeriklerin yayından kaldırılmasına karar verildiği tespit edilmiştir. Bir diğer taraftan, 2022 raporunda, **unutulma hakkı taleplerine konu haber ve içeriklerin**, yayımlandıkları tarihte herhangi bir kişilik hakkı ihlali veya hukuka aykırılık içermeyen haber ve içerikler olduğu ve hatta büyük bir kısmının **yayınlanmasına devam edilmesinde üstün kamu yararı olduğu** tespit edilmiştir.

Dolayısıyla, 2022 çalışmasında, sulh ceza hakimliklerinin kamuyu ilgilendiren olay, konu ve kişiler hakkında yapılan özellikle siyasi nitelikli haber ve içeriklerin basın arşivlerinden kaldırılması konusunda hassas davranıp, davranmadıkları detaylı bir şekilde incelenmiş ve **unutulma hakkının ayrı bir sansür mekanizması olarak kullanılıp kullanılmadığı** korunmadığı 2020 ve 2021 yılları içinde **174** farklı sulh ceza hakimliği tarafından 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi dayanak gösterilerek verilen **548** unutulma hakkı kararıyla birlikte değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sırasında, bu kararlara konu taleplerle **10.441** haber ve içeriğe **erişimin engellenmesi** veya bu haber ve içeriklerin **çıkartılmasının talep edildiği** ve toplam **9.913 (%94,94) haber ve içerik için yaptırım uygulandığı** tespit edilmiştir. Bir başka deyişle, **yayınlanma aşamasında herhangi bir kişilik hakkı ihlali içermeyen** binlerce haber ve içeriğin İnternet basın arşivlerinden kaldırıldığı görülmüştür.

Sonuç olarak, **Türkiye'deki unutulma hakkına ilişkin uygulamanın Avrupa'daki uygulamalardan çarpıcı biçimde farklı olduğu** tespit edilmiştir. Türkiye'deki uygulamanın ağırlıklı olarak **unutulma hakkı kapsamında değerlendirilen haber ve içeriklerin erişime engellenmesi, yayın ve arşivlerden çıkartılması, dolayısıyla tamamen yok edilmesine** yönelik olduğu değerlendirilmiştir. Unutulma hakkı da uygulamada **bir başka sansür mekanizmasına dönüşürken**, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi uygulamada suiistimal edilmekte ve herhangi bir kişilik hakkı ihlali olmasa dahi haber ve içerikler sansürlenmekte, arşivlere kalıcı zararlar verilmektedir. Bu bağlamda kamuoyunun geçmişi unutmama ve hatta hatırlama hakkı, geçmişteki olayların bilimsel araştırmalara, basının araştırma ve çalışmalarına, sivil toplum ve kamuoyu araştırmalarına konu olabileceği ve geçmiş hakkında tarihsel kayıt oluşturma ve bu kayıtların korunması bakımından İnternet arşivlerinin hayati önemine de vurgu yapılmıştır.

2022 raporunda da belirtildiği üzere, İfade Özgürlüğü Derneği, **unutulmama hakkı raporlarını** yıllık bazda yayınlamaya devam etmeyi amaçlamıştır. Profesör **Yaman Akdeniz** (İstanbul Bilgi Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Öğretim Üyesi) tarafından hazırlanan ve **toplumsal hafızanın korunması, hakikati bilme** temalı *Hatırlama Hakkı: İnternet Arşivlerinin Toplumsal Hafıza Boyutu* başlıklı bu yeni raporda 2020-2022 verileri bir bütün olarak incelenecek, 2022 yılı içinde sulh ceza hakimlikleri tarafından verildiği tespit edilen **382** unutulma hakkı kararı değerlendirilecektir. 2020 yılı içinde **224**, 2021 yılı içinde ise **324** karar tespit edilirken, **382** kararla, 2022 yılı içinde sulh ceza hakimlikleri tarafından verilen unutulma hakkı kararlarındaki artış dikkat çekicidir. Benzer şekilde yaptırıma maruz kalan İnternet adresleri (haber ve diğer içerik) bakımından da 2022'de ciddi bir artış olduğu gözlenmiştir. 2020'de toplam **5.685** ve 2021'de toplam **4.756** adrese yaptırım uygulanırken, 2022'de bu rakam **6.809**'a çıkmıştır. Dolayısıyla, **2020-2022** yıllarında toplam **15.732** haber ve diğer içeriğe **930** farklı kararla yaptırım uygulandığı, erişimin engellendiği ve daha da kötüsü haber ve içeriklerin yayından ve arşivlerden çıkartılmasına karar verildiği tespit edilmiştir.

Bu yaptırımlara istinaden, bu yeni raporda kişilik haklarının ihlali, unutulma hakkı, ifade ve basın özgürlüğü ile ilgili iki önemli yüksek mahkeme kararı da değerlendirilecek ve bu kararlar ışığında kişilik hakları bağlamında unutulma hakkına ilkesel bakış, hatırlama hakkı bağlamında ifade ve basın özgürlüğü ile birlikte İnternet arşivlerinin korunması bağlamında tekrardan değerlendirilecektir. Bu yeni çalışma kapsamında, **öncelikle**, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin, Büyük Daire nezdinde **Temmuz 2023** içinde vermiş olduğu *Hurbain/Belçika*^{vii} kararında belirlenen ilkesel yaklaşım çerçevesinde unutulma hakkı konusu, güncel veriler ışığında tekrardan değerlendirilecektir. Dolayısıyla, unutulma hakkının ne anlama geldiği, Yargıtay, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarında ne şekilde yer aldığı, sulh ceza hakimliklerinin yaklaşımı, uygulamada ortaya çıkan problemler, verilen kararların ve uygulamanın ifade ve basın özgürlüğü özelinde özellikle İnternet haber arşivleri üzerindeki etkisi bu yeni çalışmada değerlendirilecektir. Bu değerlendirme yapılırken bir tarafta Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. Maddesi kapsamında korunan özel hayatın gizliliği ve kişilik haklarının korunması ve bir diğer tarafta Sözleşme'nin 10. Maddesi kapsamında korunma altına alınmış olan ifade ve basın özgürlüğüyle eşit derecede önemli bu hakların çatışması da AİHM'in *Hurbain/Belçika*^{viii} kararında belirlenen güncel ilkesel yaklaşım çerçevesinde değerlendirilecektir.

İkincisi, Anayasa Mahkemesi tarafından norm deneti sonucunda **10.01.2024** tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanan karar ile Anayasa'nın 13., 26. ve 28. maddelerine aykırı olduğu tespit edilen ve bugüne kadar sulh ceza hakimlikleri tarafından kişilik hakları ihlali ve unutulma hakkı kararlarının temelini oluşturan **5651 sayılı Yasanın 9. maddesinin iptal edilmesi** detaylı bir şekilde değerlendirilecek,^{ix} iptal kararının ne anlama geldiği ve iptal kararının **10.10.2024** tarihinde yürürlüğe girmesiyle ortaya çıkacak olası senaryolar değerlendirilecek ve **yeni bir bakış açısı** önerilecektir.

Raporda tematik olarak, **unutulma hakkından ziyade**, tarihsel kayıtların, toplumsal hafızanın ve basın arşivlerinin korunması ve dolayısıyla **arşivlerin sadece geçmişin bir kaydı olmadığı ve arşivlerin sadece bugün için değil, gelecek nesiller için de korunmasını ve kullanılmasını sağlamak** bağlamında **hatırlama hakkına** vurgu yapılacaktır.^x Bu bağlamda, Türkiye özelinde, unutulma hakkının özellikle sulh ceza hakimlikleri eli ile istismar edilmesi ve toplumun hatırlama hakkının ne şekilde ihlal edildiği güncel örnekler ve verilerle açıklanacak ve değerlendirilecektir.

Bu çalışmanın hazırlanmasına dolaylı olarak ciddi katkısı olan **Lumen** veri tabanına^{xi} çok teşekkür ederiz. Çalışmada yer alan kararların tespit edilmesi, analiz için uygun hale getirilmesi ve raporda kullanılan görsellerin hazırlanmasında ciddi katkısı olan Uzman Araştırmacı **Ozan Güven**'e de çok teşekkür ederiz. Ayrıca, 2022 yılı içinde tespit edilen unutulma hakkı kararlarının özetlerinin çıkarılmasına katkılarından dolayı İFÖD avukatları **Sevgi Kalan Güvercin, Dicle Demir ve Melike Türkay**'a da çok teşekkür ederiz. Son olarak, Dr. **Can Cemgil**'e çalışmanın son sürümünü, baştan sona, noktasından virgülüne kadar sabırla okuduğu ve proje boyunca değerli katkıları için sonsuz teşekkürler.

vii *Hurbain/Belçika* (BD), no. 57292/16, 04.07.2023.

viii *Hurbain/Belçika* (BD), no. 57292/16, 04.07.2023.

ix AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425.

x Bkz. Hakimler Kürsü, Grozev, Eicke ve Schembri Orland'ın da katıldığı Hakim Ranzoni tarafından sunulan muhalefet şerhi, *Hurbain/Belçika* (BD), no. 57292/16, 04.07.2023.

xi Bkz. <https://www.lumendatabase.org/>

İçindekiler

HATIRLAMA HAKKI VE TOPLUMSAL HAFIZANIN KORUNMASI	1
UNUTULMA HAKKININ TÜRKİYE'DEKİ YASAL DAYANAĞI	11
5651 Sayılı Kanun'un 9 ve 9/A Maddeleri Kapsamındaki Yaptırımlar	13
TÜRK HUKUKUNDA UNUTULMA HAKKININ UYGULANIŞI	17
Sulh Ceza Hakimliklerinin Unutulma Hakkı Kararlarının Değerlendirilmesi	17
Yayınlanmasında Kamu Yararı Bulunan Haberlerle İlgili İnceleme ve Değerlendirme	24
Kamuyu İlgilendiren Yargılama Haberleri	32
Yayınlandığı Tarihte Kamu Yararı Olan Haber ve İçeriklerin Konularına göre Dağılımı	57
Yayınlanmasında Kamu Yararı Olmayan Haber ve İçeriklerin Konularına Göre Dağılımı	109
YARGITAY'IN UNUTULMA HAKKI YAKLAŞIMI VE İLKESEL KARARLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	111
Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun Unutulma Hakkı Kararı	112
Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun Unutulma Hakkı Kararı	113
Yargıtay 19. Ceza Dairesi'nin Unutulma Hakkı Kararları	115
Yargıtay 7. Ceza Dairesi'nin Unutulma Hakkı Kararları	118
Yargıtay Ceza Dairelerinin Unutulma Hakkı Kararları ve Değerlendirmesi	121
ANAYASA MAHKEMESİ'NİN UNUTULMA HAKKI KARARLARI VE DEĞERLENDİRMESİ	127
Anayasa Mahkemesi'nin Ali Kızık Başvurusu Kararı ve İlk Bakışta İhlal İlkeleri	137
Anayasa Mahkemesi'nin 5651 Sayılı Kanun'un 9. Maddesi ile ilgili Pilot Kararı	140
Anayasa Mahkemesi'nin 9. Madde ile ilgili İptal Kararı	147
Unutulma Hakkı Kararlarında Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay Kararlarına Atıf ve Uyum Değerlendirmesi	150
Unutulma Hakkı Kararlarında Gerekçeli Karar Değerlendirmesi	153
SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME	161
Unutulma Hakkı / Hatırlama Hakkı: Yeni Bir Yaklaşım	171

Ekran Görüntüsü ve Şekil Listesi

Ekran Görüntüsü 1:	Arama Motorları ile İlgili Bildirim	15
Ekran Görüntüsü 2:	Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	24
Ekran Görüntüsü 3:	Erişime Engellenen Deniz Feneri Haberleri	28
Ekran Görüntüsü 4:	Erişime Engellenen Nesim Malki Cinayeti Haberleri	28
Ekran Görüntüsü 5:	Erişime Engellenen Susurluk Haberleri	28
Ekran Görüntüsü 6:	Erişime Engellenen KCK Ana Davası Haberleri	29
Ekran Görüntüsü 7:	Kemer Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	32
Ekran Görüntüsü 8:	Kemer Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	33
Ekran Görüntüsü 9:	Küçükçekmece 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	34
Ekran Görüntüsü 10:	Ankara Batı 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	35
Ekran Görüntüsü 11:	Taşköprü Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber	36
Ekran Görüntüsü 12:	Erzurum 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	37
Ekran Görüntüsü 13:	Erzurum 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	38
Ekran Görüntüsü 14:	Van 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	39
Ekran Görüntüsü 15:	Bakırköy 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	40
Ekran Görüntüsü 16:	İskenderun 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan içerik	41
Ekran Görüntüsü 17:	İstanbul Anadolu 10. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	42
Ekran Görüntüsü 18:	İstanbul Anadolu 10. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	43
Ekran Görüntüsü 19:	İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen ve yayından çıkarılan duyurular	45
Ekran Görüntüsü 20:	İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen ve yayından çıkarılan haberler	46

Ekran Görüntüsü 21:	İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	47
Ekran Görüntüsü 22:	İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler ve içerikler	47
Ekran Görüntüsü 23:	İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	48
Ekran Görüntüsü 24:	İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	49
Ekran Görüntüsü 25:	İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen duyurular	50
Ekran Görüntüsü 26:	İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	51
Ekran Görüntüsü 27:	İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	52
Ekran Görüntüsü 28:	İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	53
Ekran Görüntüsü 29:	Denizli 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	54
Ekran Görüntüsü 30:	Küçükçekmece 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	55
Ekran Görüntüsü 31:	Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	59
Ekran Görüntüsü 32:	Çorum Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	60
Ekran Görüntüsü 33:	Tokat 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler ve köşe yazısı	61
Ekran Görüntüsü 34:	Antalya 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber	62
Ekran Görüntüsü 35:	Tekirdağ 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	63
Ekran Görüntüsü 36:	Bartın Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	64
Ekran Görüntüsü 37:	Gazipaşa Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	65
Ekran Görüntüsü 38:	Kocaeli 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber	66
Ekran Görüntüsü 39:	İzmir 7. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	67
Ekran Görüntüsü 40:	Beykoz Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber	68
Ekran Görüntüsü 41:	Beykoz Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber	69
Ekran Görüntüsü 42:	Beykoz Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber	70

Ekran Görüntüsü 43:	Beykoz Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber	70
Ekran Görüntüsü 44:	Beykoz Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen paylaşımlar	71
Ekran Görüntüsü 45:	Beykoz Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen içerikler	71
Ekran Görüntüsü 46:	İzmir 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	72
Ekran Görüntüsü 47:	Uşak 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	73
Ekran Görüntüsü 48:	İstanbul Anadolu 10. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen içerik	74
Ekran Görüntüsü 49:	İstanbul Anadolu 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler	75
Ekran Görüntüsü 50:	Gazipaşa Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	76
Ekran Görüntüsü 51:	Karşiyaka 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen içerik	77
Ekran Görüntüsü 52:	Develi Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	78
Ekran Görüntüsü 53:	Samsun 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	78
Ekran Görüntüsü 54:	Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	80
Ekran Görüntüsü 55:	Nazilli Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	81
Ekran Görüntüsü 56:	Samsun 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haber	83
Ekran Görüntüsü 57:	Uşak 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	84
Ekran Görüntüsü 58:	Gazipaşa Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	85
Ekran Görüntüsü 59:	Rize Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	86
Ekran Görüntüsü 60:	Elazığ Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haber	87
Ekran Görüntüsü 61:	Karşiyaka 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	88
Ekran Görüntüsü 62:	Bursa 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	89
Ekran Görüntüsü 63:	Tekirdağ 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yayından çıkarılan haberler	90
Ekran Görüntüsü 64:	Kocaeli 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	91

Ekran Görüntüsü 65:	Kocaeli 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	92
Ekran Görüntüsü 66:	Ankara 6. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	93
Ekran Görüntüsü 67:	Bakırköy 7. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	94
Ekran Görüntüsü 68:	Tarsus 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	95
Ekran Görüntüsü 69:	Ankara 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber	96
Ekran Görüntüsü 70:	Çorum Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber	97
Ekran Görüntüsü 71:	Karşıyaka 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	98
Ekran Görüntüsü 72:	İstanbul 6. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yayından çıkarılan haberler	99
Ekran Görüntüsü 73:	İskenderun 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen ve çıkartılan içerikler	100
Ekran Görüntüsü 74:	Ayvalık Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	100
Ekran Görüntüsü 75:	Cölcük Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	101
Ekran Görüntüsü 76:	Beykoz Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	102
Ekran Görüntüsü 77:	Beykoz Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber	103
Ekran Görüntüsü 78:	Sakarya 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	103
Ekran Görüntüsü 79:	Ayvalık Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	104
Ekran Görüntüsü 80:	Bakırköy 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	105
Ekran Görüntüsü 81:	Adana 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber	106
Ekran Görüntüsü 82:	Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	107
Ekran Görüntüsü 83:	Kırıkkale Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	108
Ekran Görüntüsü 84:	Bakırköy 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	144
Ekran Görüntüsü 85:	Bakırköy 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen içerikler	144
Ekran Görüntüsü 86:	Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber ve içerikler	146

Ekran Görüntüsü 87:	Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	157
Ekran Görüntüsü 88:	İstanbul 6. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	165
Ekran Görüntüsü 89:	Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler	170
Ekran Görüntüsü 90:	Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber ve içerikler	170

Şekil 1:	2020-2022: Unutulma Hakkı Taleplerine Konu İnternet Adreslerinin Detayları	18
Şekil 2:	2020: Unutulma Hakkı Taleplerine Konu İnternet Adreslerinin Detayları	19
Şekil 3:	2021: Unutulma Hakkı Taleplerine Konu İnternet Adreslerinin Detayları	19
Şekil 4:	2022: Unutulma Hakkı Taleplerine Konu İnternet Adreslerinin Detayları	19
Şekil 5:	2020-2022: Unutulma Hakkı Taleplerine Konu İnternet Adreslerine Uygulanan Yaptırımlar	20
Şekil 6:	2020: Unutulma Hakkı Taleplerine Konu İnternet Adreslerine Uygulanan Yaptırımlar	20
Şekil 7:	2021: Unutulma Hakkı Taleplerine Konu İnternet Adreslerine Uygulanan Yaptırımlar	21
Şekil 8:	2022: Unutulma Hakkı Taleplerine Konu İnternet Adreslerine Uygulanan Yaptırımlar	21
Şekil 9:	2020-2022: Hakimlikler Tarafından Unutulma Hakkı Kararlarında Uygulanan Tedbirlerin Dağılımı	21
Şekil 10:	2020-2022: Hakimlikler Tarafından Uygulanan Tedbirlerin Yıllık Bazda Dağılımı	22
Şekil 11:	2020-2022 Yıllarında Alınan Kararlarla Yaptırım Uygulanan Haberlerin (URL) Toplam Sayıları	23
Şekil 12:	2020-2022: Unutulma Hakkı Kararlarında Kamu Yararı Değerlendirilmesi	25
Şekil 13:	2020-2022: Yayınlanmasında Kamu Yararı Devam Eden Haberlerin Konularına Göre Dağılımı	27
Şekil 14:	2020-2022 Yıllarında Alınan Kararlarla Yaptırım Uygulanan ve Kamu Yararı Bulunan Haber ve İçeriklerin (URL) Toplam Sayıları	30
Şekil 15:	2020-2022 Yıllarında Alınan Unutulma Hakkı Kararlarıyla Yaptırım Uygulanan ve Yayınlanmasında Kamu Yararı Olduğu Tespit Edilen Haber ve İçeriklerin Yayınlanma Yılları	31
Şekil 16:	2020-2022: Yayınlandığı Tarihte Kamu Yararı Bulunan Haber ve İçeriklerle İlgili Kararların Konularına Göre Dağılımı	57
Şekil 17:	2020-2022 Yıllarında Alınan Kararlarla Yaptırım Uygulanan ve Yayınlandığı Tarihte Kamu Yararı Bulunan Haber ve İçeriklerin (URL) Toplam Sayıları	58
Şekil 18:	2020-2022: Yayınlanmasında Kamu Yararı Olmayan Haberlerin Konularına Göre Dağılımı	110
Şekil 19:	Yargıtay 19. & 7. Ceza Dairelerinin Unutulma Hakkı Kararları (2016-2022)	122

Şekil 20:	Yargıtay Ceza Daireleri Kararlarında Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi Kararlarına Atıf Sayıları.....	123
Şekil 21:	Yargıtay'ın Kanun Yararına Bozma Kararlarının Sonuçları.....	124
Şekil 22:	Sulh Ceza Hakimlikleri Erişimin Engellenmesi Ret Kararları & Yargıtay'ın Kanun Yararına Bozma Kararları.....	125
Şekil 23:	2020-2022 Unutulma Hakkı Kararları: Hukuki Değerlendirme.....	154
Şekil 24:	Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay Kararlarına Atıf Olmayan Karar Sayısı.....	155
Şekil 25:	2020-2022 Kamu Yararı İçeren Unutulma Hakkı Kararları: Hukuki Değerlendirme.....	155
Şekil 26:	2020-2022 Kamu Yararı İçeren Unutulma Hakkı Kararları: Hukuki Değerlendirme.....	156
Şekil 27:	Yaptırım Uygulanan Haber ve İçeriklerin Yayınlanma Yılları.....	158

HATIRLAMA HAKKI VE TOPLUMSAL HAFIZANIN KORUNMASI

Unutulma hakkının kısa tarihçesi *Hafızamız Siliniyor: İnternet Sansürlerinin Unutulma Hakkı Boyutu*¹ başlıklı çalışmada değerlendirilmiş, bu çalışmanın sonuç kısmında basın arşivlerinin toplumsal hafızanın korunması bakımından öneme vurgu yapılmıştı. Mevcut gazete arşivlerinin İnternete taşınmasıyla, İnternet haberciliğinin çok hızlı gelişimi ve özellikle Türkiye özelinde çok sayıda alternatif haber sitesinin ortaya çıkması ve bu haber sitelerinin kendi arşivlerini oluşturmaları ile birlikte milyonlarca haber ve içerik dijital ortamda yer almaya başlamıştır. Dünya genelinde de haber siteleri bakımından eğilim bu yönde olmakla birlikte Wikipedia gibi dijital ansiklopedilerin ve İnternet Arşivi tarafından oluşturulan Wayback Machine gibi kamusal servislerin önemi de göz ardı edilemeyecek bir seviyeye ulaşmıştır.

Bu çalışmanın odak noktasını oluşturan haber ve içeriklerin çok büyük bir kısmının tarihi, kamusal ve dolayısıyla uzun yıllar önce yayınlanmış olsa dahi arşiv değeri bulunan haberler olduğu söylenebilir. Bir tarafta, özellikle siyasi nitelikli olaylar ve kamusal figürlerle ilgili haber ve içerikler bakımından, bu tip haberlerin yayınlanma tarihinden sonra geçen uzun zamana rağmen, kamusal ilgi ve yarar devam ettiği gibi arşiv değeri de azalmamaktadır. Bir diğer taraftan, basında ve İnternette yer alan tüm haber ve içeriklerin sadece siyasi nitelikli olaylar ve kamusal figürlerle ilgili olmadığı ve aynı zamanda sade vatandaşlarla ilgili güncelliğini yitirmiş veya kamu ilgisi bulunmayan haber ve içeriklerin de yayınlandığı ve bu tip haber ve içeriklerin de arşivlerde yer aldığı şüphesizdir. Bu bağlamda, bir tarafta vatandaşların Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 8. Maddesi kapsamında korunma alanı bulan unutulma hakkı,

¹ Yaman Akdeniz, *Hafızamız Siliniyor: İnternet Sansürlerinin Unutulma Hakkı Boyutu*, İfade Özgürlüğü Derneği Yayınları, Eylül 2022, https://ifade.org.tr/reports/UnutulmamaHakki_2021.pdf

bir diğerk tarafta ise Sözleşmesinin 10. Maddesi kapsamında korunma altında olan ifade ve basın özgürlüğü ve dolayısıyla basın arşivlerinin ve toplumsal hafızanın korunması, bireylerin bu arşivlere erişimi ve hatırlama hakkı yer alabilir.

Unutulma hakkı 2010'lu yılların ortasında, özellikle sade vatandaşlar bakımından, kendileri ile ilgili haber ve bilgilerin uzun yıllar sonra İnternette ve çevrimiçi arşivlerde yer almaya devam etmesinden ve arama motorları aracılığıyla da kendi isimlerinin aranması ile kolaylıkla bulunabilen bu tip haber ve bilgiler bakımından ortaya çıkan bir ihtiyaçtır. Sade vatandaşlar bakımından, bazı bilgiler artık geçmişlerinde ve gençliklerinde kalmış, boşanan kişiler, tekrardan evlenmiş, basit bazı suçlardan dolayı ceza alanlar, cezasını çekmiş, rehabilite edilmiş, topluma geri kazandırılmış ve hayatları boyunca “suçlu”, “hırsız”, “sarhoş” veya “tembel” damgası ile hayatlarına devam etmek istememektedirler. Bazı haber ve içeriklerse her ne kadar yayınlanma tarihinde güncel olsa ve olgu aktarımı içerse bile, aradan geçen uzun yıllar sonra güncelliğini yitirmiş, örneğin “dolandırıcılık” iddiası ile yargılananlar beraat etmiş, fakat haklarında başlatılan yargılama haberleri uzun yıllar İnternette yer almaya devam etmekte ve arama motorları aracılığıyla da kolayca erişilebilmektedir. Dolayısıyla, **çevrimiçi unutulma hakkının sade vatandaşlarla ilgili haber ve bilgiler bakımından ortaya çıkan bir ihtiyaç** olduğu şüphesizdir. Bu bağlamda, sade vatandaşlar açısından sorun, kendileriyle ilgili eski **bilginin yeniden ortaya çıkmasından ziyade**, arama motorları aracılığıyla **çevrimiçi olarak sürekli erişilebilir olmasıdır**.

Bir diğerk taraftan kamuyu yakından ilgilendiren olaylar ve özellikle siyasi nitelikli konular ve kişilerle ilgili haberler bakımından ise aradan geçen zamana rağmen bu tip haberlerin yayınlanmasına devam edilmesinde üstün bir kamu yararı ve arşiv değeri olduğu da unutulmamalıdır. Bu raporda da tematik olarak, **unutulma hakkından ziyade**, kamuyu yakından ilgilendiren haberlerin tarihsel anlamda kayıt altına alınması ve dolayısıyla toplumsal hafızanın ve basın arşivlerinin korunması bağlamında **hatırlama hakkına** vurgu yapılacaktır.

Kamunun hatırlama hakkının korunması özellikle dijital haber ve içerikler de dahil olmak üzere tarihsel kayıtların ve arşivlerin gelecek nesiller için korunması gerektiği inancına dayanır.² Avrupa Konseyi'ne göre, arşivler toplumun kolektif hafızasını temsil eder. Bu bağlamda, arşivler, işleyen bir hukuk devleti demokrasisi için gerekli kanıt niteliğindeki kayıtları sağlayarak ve devlet kurumlarının hesap verebilirliği için gerekli şeffaflığı da yaratarak Avrupa'nın kültürel kimliği ve çeşitliliği konusunda farkındalığı artırmak ve gelişmeyi teşvik eder. Öte yandan arşivler, kültürel mirasımızın bir parçası olan ve kendimizi anlamamızı şekillendiren önemli belgeleri ve diğerk eserleri muhafaza eder.³

Dolayısıyla, **geçmişin kayıt altına alınması ve her türlü arşivlere erişim**, toplumsal değişimleri, tarihi ve siyasi olayları ve kültürel gelişmeleri anlamak için hayati öneme sahiptir. Bu bağlamda, gazetecilerin, tarihçiler ve araştırmacıların ve sivil toplumun **hatırlama hakkı**, geçmiş bilgilere erişimin sağlanması açısından hayati

² Bkz. *Access to Archives in the Digital Age* (“Dijital Çağda Arşivlere Erişim”): Implementation of the Committee of Ministers of the Council of Europe Recommendation No. R (2000) 13 on a European policy on access to archives (“Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin R (2000) 13 sayılı arşivlere erişim konusunda bir Avrupa politikası üzerine Tavsiye Kararının Uygulanması, Avrupa Konseyi, Şubat 2024.

³ A.g.e., s. 5.

öneme sahiptir. Geçmişteki olayların bilimsel araştırmalara, basının araştırma ve çalışmalarına,⁴ sivil toplum⁵ ve kamuoyu araştırmalarına konu olabileceği gibi,⁶ geçmiş hakkında oluşturulan tarihsel kayıtların korunması bakımından İnternet arşivlerinin oluşturulması ve korunması ihtiyacı da unutulmamalıdır. Bu bağlamda **hatırlama hakkı**, tarihi önemi şüphesiz, geçmişte oluşturulmuş haber, bilgi, rapor ve belgelere araştırmacı gazetecilik veya akademik ve sivil toplum araştırmaları kapsamında erişim bakımından oldukça önemlidir. Şüphesiz, geçmişe ait haber, bilgi, belge ve verilere erişim ve hatırlama hakkı, demokratik toplumlarda hesap verebilirlik ve vatandaşların devletten hesap sorma hakkı ile de yakından ilgilidir. Tarihsel bilgi, veri ve haberlere erişim sayesinde, vatandaşların bilinçli kararlar alması sağlanır ve iktidardakileri her türlü eylemleri için hesap verebilir kılar. 2011 yılı içinde UNESCO tarafından kabul edilen **Arşivler Üzerine Evrensel Bildiri** metninde de arşivlerin sadece geçmişin bir kaydı olmadığı, aynı zamanda toplumların kolektif hafızası ve kimliğinin korunmasında kritik bir rol oynadığı vurgulanmaktadır.⁷ UNESCO Bildirisi'ne göre, arşivler, tarihi olayların, hükümet kararlarının ve toplumsal değişimlerin anlaşılmasında temel bir kaynak olarak görülmektedir.

Dolayısıyla, Türkiye özelinde de 1990'lı yıllardaki ağır insan hakları ihlallerinde cezasızlık sorunu⁸ ve zorla kaybetmeler ve cezasızlık hakkında geçmişe yönelik yapılan çalışmalar ve oluşturulan veri tabanı ve arşivler ancak geçmişe yönelik arşivlerin korunması ile mümkün olabilir. Özellikle kamuyu yakından ilgilendiren yargılama haberleri, faili meçhul cinayetler, taciz-cinsel saldırı ve kadına şiddet, kamuda yolsuzluk ve usulsüzlük gibi kategorilerde yer alan haberler bakımından kamunun

- 4 Örneğin, Özgür Gündem Gazetesi'nin Bitlis muhabiri **Gazeteci Ferhat Tepe'nin öldürülmesiyle ilgili haberler**, TBMM meclis tutanağı ve toplamda 56 farklı arşiv değeri bulunan İnternet adresine cinayetten sorumlu olduğu iddia edilen dönemin Tatvan Tugay Komutanı Korkmaz Tağma'nın kişilik hakları ihlal edildiği gerekçesiyle Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliğinin 2018/101, 18.12.2018 tarihli kararı ile erişim engellenmiştir. Aralarında gazeteciler Çiğdem Toker, Mehveş Evin ve Faruk Arhan'ın yazıları da olan haberlere erişim ancak Anayasa Mahkemesi'nin birleştirilen ve ihlal kararı verilen Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu ile ilgili kararda **Çiğdem Toker'in "Ferhat Tepe dosyası neden kapandı?" başlıklı yazısı** hakkında ihlal kararı vermesinden sonra erişim tekrardan mümkün olmuştur (B. No: 2018/14884, 27.10.2021, R.G. 07.01.2022-31712). İhlal kararına rağmen, örneğin Cumhuriyet gazetesi Çiğdem Toker'in yazısını erişim engelleme kararından sonra yayından kaldırdığı fakat AYM kararından sonra tekrar yayına koymadığı için arşivlerden yok olmuştur. Ayrıca bkz. Yaman Akdeniz, "Korkutucu ve vahim bir sansür vakası," Diken, 28.01.2019, <https://www.diken.com.tr/korkutucu-ve-vahim-bir-sansur-vakasi/> ve Yaman Akdeniz, "Meclis tutanağını erişime engelleyen hakimlere kim 'Dur' diyecek?" Diken, 07.02.2019, <https://www.diken.com.tr/meclis-tutanagini-erisime-engelleyen-hakimlere-kimse-dur-demeyecek-mi/>.
- 5 İfade Özgürlüğü Derneğinin EngelliWeb projesi kapsamında kamuoyunu yakından ilgilendiren erişimin engellenmesi veya içeriğin yayından çıkartılması kararları hakkındaki duyurular ile ilgili Aralık 2020 ve Eylül 2022 arasında 18 farklı karar verilmiştir. Bkz. <https://ifade.org.tr/tag/ifod/>.
- 6 Örneğin, Cizre Sulh Ceza Hakimliğinin 2019/2341, 24.10.2019 tarihli kararı ile **Hafıza Merkezi** tarafından yayınlanan **Cizre Olayları: İnceleme Raporu** (03.09.2015, https://hakikatadalethafiza.org/wp-content/uploads/2016/05/2015.9.3_Tihv-Ihd_CizreRaporu.pdf) eski Cizre Kaymakamı ve Cizre Belediye Başkanı Ahmet Adanur'un "kişilik hakları ihlali" gerekçesiyle erişime engellenmiştir. Benzer şekilde **İsmail Beşikçi Vakfı** tarafından yayınlanan **Akademik Hak İhlalleri: 2020 Medya Tarama Raporu** da (https://www.ismailbesikci-vakfi.org/uploads/files/PDF/AHI_IBV_RAPOR.pdf) kişilik hakları ihlali gerekçesiyle Rize Sulh Ceza Hakimliğinin 2021/2246, 08.07.2021 tarihli kararı ile erişime engellenmiştir.
- 7 Arşivler Hakkında Evrensel Bildirge, Uluslararası Arşiv Konseyi'nin ("ICA") girişimiyle hazırlanmış ve 10.11.2011 tarihinde UNESCO tarafından Paris'te kabul edilmiştir. Bkz. <https://www2.archivists.org/sites/all/files/UDA.pdf>
- 8 Emel Ataktürk Sevimli, Esra Kılıç, Gülistan Zeren, Melis Gebeş ve Özlem Zingil, 1990'lı Yıllardaki Ağır İnsan Hakları İhlallerinde Cezasızlık Sorunu: Kovuşturma Süreci, Hafıza Merkezi, Kasım 2021, https://hakikatadalethafiza.org/wp-content/uploads/2021/11/Cezasizlik_KovusturmaSureci.pdf

sadece güncel bir konuda haber ve bilgi sahibi olması değil aynı zamanda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin de belirttiği üzere kamunun **geçmişe yönelik bu tip konularda araştırma yapma hakkı** ve bu bağlamda **çevrimiçi arşivlerin önemi** ve bu arşivlerin Sözleşme'nin 10. Maddesi kapsamında korunması gerektiği⁹ de **unutulmalıdır**.

İçinde yaşadığımız İnternet çağında, hatırlama hakkı, dijital arşivleme uygulamalarıyla da yakından bağlantılıdır. Örneğin, yukarıda da bahsi geçen ve 1996 yılında kurulan Wayback Machine arşivi web sitelerinin geçmişteki sürümlerini kaydetmek, arşivlemek ve saklamak için kullanılmaktadır. Bu arşiv, dijital çağda bilgi ve kültürel mirasın korunması için önemli bir rol oynamaya başlamıştır. Özellikle haber sitelerinin kapatıldığı ve dijital basın arşivlerinin bir bütün olarak yok edildiği, her yıl binlerce haber için erişimin engellenmesi ve haber ve içeriklerin yayından çıkartılmasına karar verilen Türkiye gibi ülkeler açısından Wayback Machine ve İnternet Arşivi'nin hayati bir önemi olduğu söylenebilir. Siyasi nitelikli ve sansüre maruz kalmış ve dolayısıyla yayından kaldırılmış ve basın arşivlerinden silinmiş çok sayıda arşiv değeri olan habere ancak Wayback Machine aracılığıyla ulaşılmaya başlanmıştır. Fakat, dijital basın arşivleriyle ilgili karşı karşıya kaldığımız tehlike, bu raporda kullanılan bir takım örnekte de görüleceği üzere Wayback Machine gibi İnternet arşivlerini de etkilemeye başlamış ve kamuoyunu yakından ilgilendiren bazı haber içeriklerine bu tip arşivlerden dahi erişim mümkün olmamaya başlamıştır. Dolayısıyla, toplumsal hafıza kaybolmaya başlamış veya referans olarak kullanılacak kaynak bulmak zorlaşmaya başlamış veya imkansızlaşmıştır.

Özetle, **hatırlama hakkı** ile, tarihsel ve siyasi nitelikli, kamu yararı ve ilgisinin mevcut olduğu haber ve bilgilerin erişilebilir kalmasının sağlanması amaçlanmaktadır. Örneklendirmek gerekirse, Kasım 1996'da kamuoyu gündemine düşen ve Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en önemli skandallarından biri olan **Susurluk Kazası** ile ilgili haber, rapor ve içeriklerle ilgili süregelen bir kamu ilgisi olduğu ve bu konudaki haber ve içeriklerin kamusal ve basın arşivlerinde yer almaya devam etmesinde üstün bir kamu yararı olduğuna şüphe bulunmamaktadır. Benzer şekilde **15 Temmuz 2016 darbe girişimi sonrası siyasi gelişmeler, soruşturma ve yargılamalarla** ilgili haber ve içeriklerin yayınlanmasına ve basın arşivlerinde yer almasına devam edilmesinde de üstün bir kamu yararı olduğu şüphesizdir. Dahası, demokratikleşme sürecinde olan ülkeler bakımından,¹⁰ geçmişle yüzleşme ve cezasızlığa karşı mücadelede açısından da toplumsal hafızanın oluşturulması ve korunmasının hayati bir önemi bulunmaktadır. Bu bağlamda, özellikle basının gazetecilik faaliyetleri ve sivil toplum kuruluşlarının çalışmaları, gerçekleri ortaya çıkarmak, tarihi olayları belgelemek, tarihi gerçeklerin silinmesi veya değiştirilmesi girişimlerine karşı ve geçmişin kolektif hafızasını sürdürmek için hayati bir araç olarak hizmet eder. Fakat, basın arşivlerinin içeriklerinin unutulma hakkı talepleri ile yok edilmesi veya arama motorları dizinlerinden çıkartılması, geçmiş olaylar hakkında bilgiye erişimi zorlaştırarak, unutmama

⁹ M.L. ve W.W./Almanya, no. 60798/10 ve 65599/10, 28.06.2018, §§ 101-102.

¹⁰ Örneğin bkz. O. Bakıner, *Geçiş Dönemi Adaletinin Yokluğunda Resmî Hakikat Arayışı: Türkiye'de Meclis Araştırma Komisyonları*, Hafıza Merkezi, 2022, <https://hakikatadalethafiza.org/sites/default/files/2023-01/gecis-donemi-adaletinin-yoklugunda-resmi-hakikat-arayisi-turkiyede-meclis-arastirma-komisyonlari-1.pdf>; M. Çelikkan, *Hakikat Komisyonları*, Hafıza Merkezi, 2014, <https://hakikatadalethafiza.org/sites/default/files/2023-01/hakikat-komisyonlari.pdf>.

veya inkar kültürüne katkıda bulunabilir ve böylece tarihi tanıma ve uzlaşma süreçlerini baltalayabilir. Dolayısıyla, **tarihi kayıtlara ve gazetecilik arşivlerine erişimi engelleyen her türlü önlem, temel haklar ve demokratik ilkeleri aşındırma potansiyeli açısından** dikkatlice değerlendirilmelidir.¹¹

Bir diğer taraftan, 1990'lı yıllarda basında yer almış bazı trafik kazası veya intihar haberlerinin, çok uzun yıllar önce yayınlandığı tarihte güncel ve kamu ilgisi olabilen magazinsel boşanma haberlerinin ve hatta vergi borcunun ödenmemesinden kaynaklı idari yaptırım haberleri veya basit denebilecek bazı suçlardan ceza almış kişiler hakkında yapılan haberlerin, uzun yıllar sonra İnternette veya basın arşivlerinde yer almaya devam etmesinde süregelen bir kamu yararı olmadığı söylenebilir. Dolayısıyla, geçmişte işlenmiş basit bazı suçlara ilişkin haberlerin yer aldığı çevrimiçi arşivlerin bir nevi “**sanal sabıka kaydı**”na dönüşmemesi gerektiği düşünülebilir ve beklenebilir.¹² Bu bağlamda, kamuoyunu yakından ilgilendiren haber ve içerikler bakımından toplumun hatırlama hakkı ile sade vatandaşların kamuoyunu ilgilendirmeyen, eskimiş ve geçmişte kalmış haber ve içerikler bakımından unutulma hakkının çatışmadığı da söylenebilir.

Bir başka deyişle, unutulma hakkının odak noktasını üst düzey siyasetçilerden ve kamuya mal olmuş şahsiyetlerden ziyade sade vatandaşlar oluşturmaktadır. Unutulma hakkının, hukuki anlamda çıkış noktasını da İnternetin ve özellikle arama motorlarının gelişimi ve yaygın kullanılması oluşturmaktadır. Dolayısıyla, 2014 yılında Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın Google ile ilgili aldığı bir karar¹³ sonrasında Avrupa'daki unutulma hakkı uygulamalarının arama motorlarına yapılan talepler sonucunda ilgili haber ve içeriklerin arama motorlarının indekslerinden çıkartılması ve arama motorlarından listelenmesinin engellenmesi şeklinde olduğu görülmektedir. Bu karara istinaden Google'a 29.05.2014 tarihinden bugüne kadar **1.556.0714** unutulma hakkı talebi ile birlikte **6.030.815** URL adresinin Google arama motoru indeksinden çıkartılması talep edilmiştir.¹⁴ Google bu taleplerin **%50**'sinin karşılandığını ve taleplerin **%90,2**'sinin sade vatandaşlar tarafından yapıldığını belirtmektedir.¹⁵ Geriye kalan **%9,8** başvurunun **%19,8**'i hükümet yetkilileri ve siyasetçiler (22.122 talep), **%18,9**'u özel şirketler (21.121 talep) ve **%15,1**'i kamuya mal olmuş kişiler tarafından yapılmıştır (16.934 talep). Google'ın arama motoru olarak sorumluluğu Avrupa Birliği Adalet Divanı tarafından 2019 içinde alınan bir kararla, unutulma hakkı taleplerini değerlendirirken, taleplere konu URL adreslerini arama motorlarından “dünya çapında referans dışı bırakma” sorumluluğu olmadığını ve birçok üçüncü ülkenin referans dışı bırakma hakkını (“**the right to de-referencing**”) tanımadığını veya bu hakka farklı bir yaklaşım sergilediğini ve AB hukukunun sadece Birlik içinde kişisel veriler için yüksek

¹¹ Genel olarak bkz. Columbia University, Global Freedom of Expression Project, Does our past have a right to be forgotten by the Internet? Case Law on the So-Called Right to Be Forgotten, https://globalfreedomofexpression.columbia.edu/wp-content/uploads/2022/11/Right-to-Be-Forgotten_NEW-1.pdf

¹² *Hurbain/Belçika*, no. 57292/16, 22.6.2021, § 110; *M.L. ve W.W./Almanya*, no. 60798/10 ve 65599/10, 28.06.2018, § 106.

¹³ *ABAD, Google İspanya SL, Google Inc./İspanya Kişisel Verilerin Korunması Kurumu, Mario Costeja Gonzales*, C-131/12, 13.05.2014.

¹⁴ Bkz. <https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview?hl=en> (12.03.2024).

¹⁵ Bkz. [https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview?hl=en%20\(28.08.2022\).&submitter_types=country;excludePrivateIndividuals:&lu=submitter_types](https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview?hl=en%20(28.08.2022).&submitter_types=country;excludePrivateIndividuals:&lu=submitter_types)

düzyeyde koruma sağlamayı öngördüğünü karara bağlamıştır.¹⁶ Fakat, Adalet Divanı, bu bağlamda AB içinde bulunan arama motoru servis sağlayıcıları, AB dışındaki sürümlelerinde yer alan bağlantılara, Üye Devletlerdeki İnternet kullanıcılarının erişimini etkili bir şekilde önlemek veya en azından ciddi şekilde caydırmak için coğrafi engelleme önlemleri (“**geo-blocking measures**”) koymalıdır.

Unutulma hakkı ile ilgili başvurular, özellikle sade vatandaşlar açısından, kendileri hakkında geçmişte hukuka uygun olarak yayınlanmış, olgu aktarımı içeren ve dolayısıyla yayınlandıkları tarihte doğru nitelikteki bilgi içeren haber ve içeriklerin, aradan geçen uzun zamana bağlı olarak arama motorları aracılığı ile erişilememesinin sağlanması için arama motorlarının indekslerinden çıkartılması taleplerini içermektedir. Genellikle talepler arama motorlarına yapılmakla birlikte, rapor kapsamında incelenecek AIHM kararlarında da görüleceği üzere vatandaşlar, kendileriyle ilgili geçmişte yayınlanmış ve artık güncelliğini yitirmiş haberler bakımından, bu haberlerin yayından veya arşivden kaldırılması, veya bu haberler kaldırılmasa bile haberlerde geçen isimlerinin anonimleştirilmesini de talep etmektedir.

Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın unutulma hakkı kararının yanı sıra, 2016'da yayınlanan ve Mayıs 2018'de yürürlüğe giren Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün (“GDPR”) 17. maddesi silme hakkını (“unutulma hakkı”) içermektedir. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi de arama motorlarıyla ilgili yayınladığı bir tavsiye kararında, indeks dışına alma ve indeksten çıkartma uygulamalarının şeffaf ve dar kapsamlı olarak gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtmiştir.¹⁷ Bu bağlamda kendilerine unutulma hakkı başvurusu yapılan arama motorları, indeks ve liste dışı bırakılacak sonuçları belirlerken çıkartılması talep edilen bilgilerin “hatalı, yetersiz, alakasız veya ölçüsüz” olup olmadığını ve bu bilgilerin arama motorları aracılığı ile ulaşılabilir olmasında kamu yararı bulunup bulunmadığını değerlendirmesi beklenmektedir.

Türkiye'de ise gerek Yargıtay¹⁸ gerekse Anayasa Mahkemesi¹⁹ tarafından Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın unutulma hakkı kararı dikkate alınarak içtihat oluşturulmuş, fakat 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamındaki taleplerle ilgili olarak sulh ceza hakimlikleri tarafından haber ve içeriklere çoğunlukla erişimin engellendiği, Meclis tarafından bu maddenin kapsamındaki yaptırımların Temmuz 2020 değişiklikleri ile genişletildikten sonra ise erişim engelleme yaptırımının yanı sıra, **haber ve içeriklerin yayından kaldırılmasına** ve kararlara konu haber ve içeriklerin arama motorları ile ilişkilendirilmemesine de karar verildiği görülmektedir. Dolayısıyla, Türkiye'deki unutulma hakkına ilişkin uygulamanın **Avrupa'daki uygulamalardan çarpıcı biçimde farklı olduğu** görülmektedir. Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın unutulma hakkı kararı gereği, Avrupa'daki uygulamalarda, talepler çoğunlukla arama motorlarına yapılmakta ve kabul edilen taleplere istinaden talebe konu haber ve içeriklerin İnternet adreslerinin arama motorlarının indekslerinden çıkartıldığı ve böylece bu haber ve içeriklerin kolayca bulunamaması sağlanmaktadır.

Her ne kadar Anayasa Mahkemesi, unutulma hakkının İnternet gazete arşivlerinde yer alan her türlü içerik bakımından uygulanamayacağını ve bu yöndeki taleplerin

¹⁶ ABAD, *Google v CNIL* (C-507/17), 24.09.2019.

¹⁷ Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, CM/Rec(2012)3 sayılı Tavsiye Kararı.

¹⁸ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E.2014/4-56, K.2015/1679, K.T. 17.06.2015.

¹⁹ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016.

basın özgürlüğü ile dengelenmesi gerektiğini belirtmiş²⁰ olsa da **Türkiye’deki uygulama** ağırlıklı olarak unutulma hakkı kapsamında değerlendirilen haber ve içeriklerin erişime engellenmesi, yayın ve arşivlerden çıkartılması, dolayısıyla sulh ceza hakimlikleri tarafından verilen kararlarla **tamamen ortadan kaldırılması ve yok edilmesine yöneliktir**. Anayasa Mahkemesine göre, bir İnternet haberinin unutulma hakkı kapsamında İnternet’ten çıkarılabilmesi için yayının içeriği; yayında kaldığı süre; güncelliğini yitirme; tarihsel bir veri olarak kabul edilememe; kamu yararına katkısı (toplumsal açıdan haberin değeri, haberin geleceğe ışık tutan niteliği); habere konu kişinin siyasetçi veya ünlü olup olmadığı; haber veya makalenin konusu; bu bağlamda haberin olgusal gerçekler ya da değer yargısı içerip içermediği ve halkın ilgili veriye yönelik ilgisi her somut olay açısından ayrı ayrı incelenmesi gerektiği²¹ ve hatta **istisnai olması** ve **ilk bakışta kişilik haklarının ihlal edildiği**²² durumlarda uygulanabileceğini belirtmiştir. Anayasa Mahkemesi tarafından özellikle 5651 sayılı Yasanın 9. Maddesiyle ilgili belirlenen bağlayıcı ilkelerin²³ ise bu yasa maddesinin Türk hukukunda uygulayıcıları olan sulh ceza hakimlikleri tarafından pek de benimsenmediği ve hatta tamamen göz ardı edildiğini daha önceki çalışmalarımızda da belirtmiştik.²⁴ Anayasa Mahkemesi, mevcut durumu oldukça geç fark etmiş fakat Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri (“**Diken ve Diğerleri**”) başvurusunda 5651 sayılı Kanun’un kişilik hakları ihlalleri ile ilgili 9. maddesinde “**yapısal sorunlar**” tespit etmiş ve kişilik haklarının korunması amacına istinaden 9. maddedeki kuralın meşru bir sınırlandırma sebebi sunsa dahi, kuralın “sulh ceza hâkimliklerinin bu yetkiyi nasıl kullanacaklarını tarif” etmediğini,²⁵ mevcut kural ve yapının “keyfi ve orantısız müdahaleleri önlemeye elverişli” olmadığını,²⁶ süresiz engellemelerin ise ağır bir müdahale aracı olduğunu da belirterek, başvuruçuların Anayasa’nın 26. ve 28. maddeleri ile korunan haklarının ihlal edildiği, ifade ve basın özgürlüklerinin korunmasına ilişkin temel güvencelere sahip olmaması nedeniyle **ihlalin doğrudan kanundan kaynaklandığı** sonucuna varmıştır.²⁷

Anayasa Mahkemesi, **yapısal sorunun çözümü için** kararını Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirmiş ve aynı konuda yapılan ve bu karardan sonra yapılacak başvuruların incelenmesinin bu kararın Resmî Gazete’de yayımlandığı tarihten itibaren bir yıl süre ile ertelenmesine karar vermiştir. Anayasa Mahkemesi, Haziran 2022 içinde 334 farklı başvuruyu pilot karar kapsamına aldığı açıklamıştır.²⁸ Sonuç itibarıyla Anayasa Mahkemesinin, Meclise vermiş olduğu süre **06.01.2023** tarihinde dolmuştur. Bu tarihten önce TBMM, Ekim 2022 içinde 7418 Sayılı Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun teklifini değerlendirirken 5651 sayılı Kanun’un 8 ve

²⁰ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016.

²¹ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016, § 50.

²² Kemal Gözler, “Kişilik Haklarını İhlal Eden İnternet Yayınlarının Kaldırılması Usulü ve İfade Hürriyeti: 5651 Sayılı Kanunun 9’uncu Maddesinin İfade Hürriyeti Açısından Değerlendirilmesi”, Rona Aybay’a Armağan (Legal Hukuk Dergisi, Özel Sayı, Aralık 2014), İstanbul, Legal, 2014, Cilt I, s.1059-1120: <http://www.anayasa.gen.tr/5651.pdf>.

²³ Ali Kılık Başvurusu, B. No: 2014/5552, 26.10.2017, §§ 62-63.

²⁴ Bkz. İfade Özgürlüğü Derneği, EngelliWeb 2022: Sulh Ceza Hakimliklerinin Gölgesinde Karanlığa Gömülen Anayasa Mahkemesi, Temmuz 2023, https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2022.pdf

²⁵ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 131.

²⁶ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 132.

²⁷ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 133.

²⁸ Bkz. <https://www.anayasa.gov.tr/media/8051/pilotkararlar01.pdf>

9. maddelerinde bazı değişiklikler yapmış, fakat **Anayasa Mahkemesinin pilot kararını tamamen göz ardı etmiştir**. Dolayısıyla, Meclis, 5651 sayılı Yasanın 9. maddesi kapsamında tespit edilen **“yapısal sorunları” ortadan kaldırmamıştır**. Bu bağlamda, uygulamada hiçbir şey değişmemiş, Anayasa Mahkemesinin pilot kararının gözle görülür herhangi bir etkisi olmamış ve aksine sansür uygulamaları aynen ve artarak devam etmiştir. Bir başka deyişle, sulh ceza hakimlikleri 5651 sayılı Yasayı **“kendi bildikleri şekilde”** uygulamaya devam etmiş, Anayasa Mahkemesinin gerek Ali Kıdık²⁹ gerekse Keskin Kalem ve Dięerleri³⁰ kararlarını uygulamaktan imtina etmişlerdir.

Bu süreçte Anayasa Mahkemesi de pilot kararının gereklerini yerine getirmemiş, pilot kararı sonrasında 5651 sayılı Yasanın 9. maddesi ile ilgili herhangi bir karar da vermemiştir. Daha da vahimi pilot karar uyarınca görüşülmesi ertelenen **334 başvuru da halen karara bağlanmamıştır**.³¹ Bu aşamada, Anayasa Mahkemesi de devam eden sorunların bir parçası haline gelmiş ve 2022-2023 yıllarında herhangi bir 9. madde başvurusunu karara bağlamayarak, etkisiz bir iç hukuk yoluna dönüşmüştür. Fakat, gecikmeli de olsa Anayasa Mahkemesi, **10.01.2024** tarihinde Resmî Gazete’de yayınlanan karar ile Anayasa’nın 13., 26. ve 28. maddelerine aykırı olduğunu tespit ettiği **5651 sayılı Yasanın 9. maddesini iptal etmiştir**.³² Anayasa Mahkemesi, iptal kararını, dokuz ay sonra, **10.10.2024 tarihinde** yürürlüğe girecek şekilde belirlemiştir.

Hal böyleyken, kontrol tamamen sulh ceza hakimliklerine geçmiş (Anayasa Mahkemesinin iptal kararı yürürlüğe girene kadar), sulh ceza hakimlikleri ise 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesi kapsamında yapılan unutulma hakkı taleplerini bu raporda da görüleceği üzere ağırlıklı olarak Anayasa Mahkemesinin N.B.B. Başvurusu ile ilgili kararına³³ ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun Haziran 2015 tarihli kararına³⁴ atıfla karara bağlamaya devam etmektedir. Dolayısıyla, Anayasa Mahkemesinin Ali Kıdık Başvurusu³⁵ ve Ali Kıdık kriterlerini uygulamayı tercih ettiği ve doğrudan **İnternet haber arşivleri ve unutulma hakkı** ile ilgili **C. K. Başvurusu**³⁶ ile ilgili karar ve **Keskin Kalem pilot kararı**³⁷ gerek **sulh ceza hakimlikleri** gerekse **Yargıtay’ın ilgili daireleri tarafından hiç dikkate alınmamaktadır**. Anayasa Mahkemesinin iptal kararı yürürlüğe girdikten sonraki süreç ise ayrıca değerlendirilecektir.

Öte yandan, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde de unutulma hakkı Sözleşme’nin 8. Maddesiyle korunan özel hayata saygı hakkı ile 10. Madde kapsamında korunan ifade özgürlüğü bağlamında ve Mahkemenin çatışan haklar ilkelerine atıfla değerlendirilmeye başlamıştır.³⁸ Genel olarak kamuyu ilgilendiren ve kamu yararına katkı sunan haber ve içerikler söz konusu olduğu durumlarda Mahkeme’ye göre

²⁹ Ali Kıdık Başvurusu, B. No: 2014/5552, 26.10.2017.

³⁰ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021.

³¹ AYM tarafından pilot karar uyarınca görüşülmesi ertelenen 334 başvurunun listesi için bkz. <https://www.anayasa.gov.tr/media/8051/pilotkararlar01.pdf>

³² AYM, E. 2020/76, K .2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425.

³³ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016.

³⁴ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E.2014/4-56, K.2015/1679, K.T. 17.06.2015.

³⁵ Ali Kıdık Başvurusu, B. No: 2014/5552, 26.10.2017.

³⁶ C. K. Başvurusu, B. No: 2014/19685, 15.03.2018.

³⁷ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021.

³⁸ Bkz. *Fuchsmann/Almanya*, no. 71233/13, 19.10.2017; *M.L. ve W.W./Almanya*, no. 60798/10 ve 65599/10, 28.06.2018; *L.B./Macaristan*, no. 36345/16, 12.01.2021; *Hurbain/Belçika*, no. 57292/16, 22.6.2021; *Biancardi/İtalya*, no. 77419/16, 25.11.2021; *L.B./Macaristan (BD)*, no. 36345/16, 09.03.2023; *Hurbain/Belçika (BD)*, no. 57292/16, 04.07.2023.

kamunun bu tip konulara ilgisi sadece makalenin yayınlandığı tarihle ve güncel olaylarla da sınırlı değildir. Bu bağlamda kamu ilgisi geçmişe yönelik de olabilir ve dolayısıyla **İnternet basın arşivlerini** de kapsamaktadır. Basın kuruluşları da İnternet üzerinden sundukları arşivlerle bilginin yayılmasını kolaylaştıran önemli bir rol oynamaktadır.³⁹ Dolayısıyla, Mahkeme, kamunun sadece güncel bir konuda haber alma ve bilgi edinme değil, aynı zamanda **geçmişe yönelik araştırma yapma hakkı olduğuna, çevrimiçi arşivlerin önemine** ve bu arşivlerin 10. Madde kapsamında korunmasına vurgu yapmaktadır.⁴⁰

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, en son **Temmuz 2023** içinde ve Büyük Daire nezdinde vermiş olduğu *Hurbain/Belçika*⁴¹ kararında yeni bir ilkesel yaklaşım benimsemiştir. AİHM'nin *Hurbain/Belçika* kararına göre, basının arşivler oluşturma görevini düzgün bir şekilde yerine getirebilmesi için kapsamlı kayıtlar oluşturabilmesi gereklidir. Bu bağlamda, çevrimiçi basın arşivlerinin bütünlüğü, toplumsal hafızanın korunmasını sağlamakta, kamuoyunu yakından ilgilendiren haber ve içeriklerin hatırlanmasına ve dolayısıyla unutulmamasına ciddi katkıda bulunmaktadır. Mahkemeye göre, web sitelerinde gazetecilik amaçları doğrultusunda yayınlanan ve daha sonra arşivlenen haber ve bilgiler, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. Maddesi tarafından korunan ifade özgürlüğünün özünü ilgilendiren bir konudur.

Bu bağlamda AİHM, yayınlandıkları tarihte herhangi bir kişilik hakkı ihlali veya hukuka aykırılık içermeyen haber ve içeriklerin, çevrimiçi basın arşivlerinden unutulma hakkı talepleriyle kaldırılması konusunda yapılacak değerlendirmenin, Sözleşme'nin 10. Maddesi (ifade özgürlüğü) ve 8. Maddesi (özel yaşama saygı hakkı) altındaki hak çatışmalarını çözmek için kullanılan testten uyarlanmış **farklı bir testin kullanılması** gerektiği görüşüne ulaşmıştır. Mahkemeye göre, arşivlerde yer alan haber ve bilginin niteliği bakımından, habere konu olayın tarihi ve çevrimiçi yayından bu yana geçen süre, haber ve bilginin günümüzdeki önemi, unutulma hakkına sahip olduğunu iddia eden kişinin tanınmış olup olmadığı ve olaylardan bu yana davranışı, haber ve bilginin çevrimiçi olarak sürekli olarak erişilebilir olmasının olumsuz yansımaları, dijital arşivlerdeki bilgilere erişilebilirlik derecesi ve olası tedbirin ifade ve özellikle basın özgürlüğü üzerindeki etkisi bakımından yerel mahkemeler tarafından ayrı ayrı değerlendirme yapılması gereklidir. AİHM'nin Temmuz 2023 içinde belirlediği ilkesel yaklaşımın Anayasa Mahkemesinin 9. maddenin iptali ile ilgili kararının **10.10.2024 tarihinde yürürlüğe girmesiyle** başlayacak yeni dönem ve olası yeni Yasa hükmü formüle edilirken mutlaka dikkate alınması gerekir.

Bir diğer taraftan, unutulma hakkı ile ilgili başvurular AİHM'nin Büyük Dairesi nezdinde değerlendirme konusu olmuşken ve 2017'den beri AİHM bu konuda farklı kararlar verirken ve içtihat gelişirken, dolayısıyla Büyük Daire nezdinde *Hurbain/Belçika* kararına kadar devam eden süreçte, unutulma hakkı ile ilgili AİHM kararlarından **hiçbir tanesi** bugüne kadar ne Anayasa Mahkemesi ne Yargıtay ne de sulh ceza hakimlikleri tarafından dikkate alınmış veya bu kararlara atıf yapılmıştır. Bu bağlamda Anayasa'nın 90. Maddesi gereği AİHM kararları Türkiye açısından da bağlayıcı nitelikte olmakla birlikte, **Türkiye'de unutulma hakkı içtihadı gelişirken AİHM'nin ilgili**

³⁹ M.L. ve W.W./Almanya, no. 60798/10 ve 65599/10, 28.06.2018, § 89.

⁴⁰ M.L. ve W.W./Almanya, no. 60798/10 ve 65599/10, 28.06.2018, §§ 101-102.

⁴¹ *Hurbain/Belçika* (BD), no. 57292/16, 04.07.2023.

içtihadı hiç dikkate alınmamıştır. Unutulma hakkının Türkiye’deki yasal dayanağı ve özellikle 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesi kapsamındaki uygulaması, sulh ceza hakimlikleri kararları, Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi kararları da ancak bağlayıcı nitelikteki AİHM kararları ışığında değerlendirilebilir. Anayasa Mahkemesinin iptal kararı sonrasında ilgili ve güncel AİHM kararlarının mutlaka dikkate alınması ve olası yeni mevzuatın da AİHM kararlarına uygun bir şekilde geliştirilmesi beklenir.

Sulh ceza hakimlikleri tarafından bu rapora konu “unutulma hakkı” bağlamında 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesi kapsamında **2020-2022** yılları içinde verilmiş **930 karar** tespit edilmiştir. Bu kararlara konu taleplerle **18.923** haber ve içeriğe erişimin engellenmesi veya bu haber ve içeriklerin çıkartılmasının talep edildiği tespit edilmiş, **15.732 (%83,13)** haber ve içerik için yaptırım uygulanmış, **3.191 (%16,87)** haber ve içerikle ilgili talepler reddedilmiş veya yaptırım kararları itiraz üzerine kaldırılmıştır. Bu kararlar yukarıda belirtilen içtihatlar dikkate alınarak değerlendirilecek, yerel mahkemelerin (sulh ceza hakimlikleri, Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi) AİHM tarafından oluşturulmuş içtihadı uygun karar verip vermedikleri de incelenecek ve özellikle kamu yararı içeren haber ve içerikler bakımından İnternet basın arşivlerinin karşılaştığı tehlikeler ve ifade ve basın özgürlüğü sorunları değerlendirilecektir.

UNUTULMA HAKKININ TÜRKİYE'DEKİ YASAL DAYANAĞI

Unutulma hakkı Türk hukukunda veya Anayasa'da açıkça düzenlenmemiştir. Anayasa Mahkemesi, unutulma hakkının Anayasa'da açıkça düzenlenmediğini belirtmekle birlikte, **Anayasa'nın 5, 17 ve 20. maddelerine** atfen “devletin bireye geçmişte yaşanan ve güncelliğini çok uzun zaman önce yitirmiş bazı haber ve içerikler bakımından bu içeriklerin başkaları tarafından öğrenilmesinin engellenerek **“yeni bir sayfa açma” olanağı** verme hususunda bir sorumluluğu” olduğunun açık olduğunu belirtmiştir.⁴² Kişisel Verileri Koruma Kurulu da “unutulma hakkının uygulanmasında mevzuatımızda kavramsal olarak unutulma hakkına yer verilmese bile hukukumuzda bu hakkı sağlamaya yönelik araçların bulunduğu açık olduğunu” ve “ayrı bir hak olarak tanımlanmasına gerek olmadığını” belirtmiştir.⁴³

Anayasa'nın 5. Maddesi Devletin temel amaç ve görevleri arasında kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak olduğunu belirtmektedir. Anayasa'nın 17. Maddesi ise “Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir” hükmünü içermektedir. Anayasa'nın 20. Maddesine göre “Herkes,

⁴² N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016, § 47.

⁴³ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Karar No. 2020/481, 23.06.2020. Ayrıca bkz. Kişilerin Ad ve Soyadı ile Arama Motorları Üzerinden Yapılan Aramalarda Çıkan Sonuçların İndeksten Çıkarılmasına İlişkin Değerlendirmede Dikkate Alınacak Kriterler, <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/68f1fb19-5803-4ef8-8696-f938fb49a9d5.pdf>

özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir” ve 20. Maddenin 3. fıkrasına⁴⁴ göre “Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, **bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme**” hakkını da içermektedir. Anayasa’nın bu üç maddesi birlikte okunduğunda da unutulma hakkının, Anayasa Mahkemesinin de belirttiği üzere Anayasa’da bir karşılığı olduğu söylenebilir.

Kanun koyucu ise 5651 sayılı Kanun’un “içeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi” başlıklı 9. maddesini 6518 sayılı Kanunla **06.02.2014** tarihinde değiştirmiş ve “**kişilik haklarının ihlali**” ile ilgili yaptırımları tekrardan düzenlemiştir. Aynı değişikliklerle birlikte 5651 sayılı Kanun’a 9/A maddesi de eklenerek **özel hayatın gizliliği nedeniyle içeriğe erişimin engellenmesi** de mümkün kılınmıştır. Kanun koyucu, 5651 sayılı Kanun’da tekrar değişikliğe gitmiş ve bu sefer **29.07.2020** tarihinde 7253 sayılı Kanun’la birlikte kişilik hakların ihlali ile ilgili 9. maddeye yeni bir yaptırım daha eklemiştir. Dolayısıyla, yeni eklenen 10. fıkra ile “İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik hakları ihlal edilenlerin talep etmesi durumunda hâkim tarafından, **başvuranın adının** bu madde kapsamındaki karara konu İnternet adresleri ile ilişkilendirilmemesine karar” verilebileceği hüküm altına alınmıştır. Sulh ceza hakimlikleri ise, bu hükme istinaden verecekleri kararlarda, Erişim Sağlayıcıları Birliği “tarafından hangi arama motorlarına bildirim” yapılacağını göstermekle yükümlü tutulmuştur.

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ise Nisan 2016’da yürürlüğe girmiş,⁴⁵ bu Kanun’un “kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesi” başlıklı 7. maddesi kapsamında kişilere, kendileri hakkındaki verilerin işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması hâlinde, **talep üzerine bu verilerin silinmesi** hakkı verilmiştir.⁴⁶

Tüm bunlar birlikte değerlendirildiğinde, Anayasa Mahkemesine göre, “unutulma hakkının kabul edilmemesi, İnternet vasıtasıyla kolayca ulaşılabilir ve uzun süre muhafaza edilebilir kişisel veriler nedeniyle başkaları tarafından kişiler hakkında ön yargı oluşturabilmesi nedeniyle manevi varlığının geliştirilmesi için gerekli onurlu bir yaşam sürdürmesine ve manevi bağımsızlığına müdahaleyi sürekli kılmaktadır.”⁴⁷

Fakat, bu bağlamda **unutulma hakkının mutlak bir hak olduğu da söylenemez**. Anayasa Mahkemesi, Anayasa’nın 17. Maddesinin birinci fıkrasında koruma altına alınan şeref ve itibarın korunmasını isteme hakkı ile kişiler hakkında haber ve içeriklerin yayımlandığı İnternet haber arşivlerinin Anayasa’nın 28. Maddesinde güvence altına alınan basın özgürlüğü ve bu özgürlükle bağlantılı olarak Anayasa’nın 26. Maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğü arasında “Anayasa Mahkemesi

⁴⁴ Ek fıkra: 7/5/2010-5982/2 md.

⁴⁵ Resmî Gazete, Sayı: 29677, 07.04.2016

⁴⁶ Madde 7(1), 6698 Sayılı Kanun: Bu Kanun ve ilgili diğer kanun hükümlerine uygun olarak işlenmiş olmasına rağmen, işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması hâlinde kişisel veriler resen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinir, yok edilir veya anonim hâle getirilir. Ayrıca bkz. **Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik** (Resmî Gazete, Sayı: 30224, 28.10.2017) madde 8(1): Kişisel verilerin silinmesi, kişisel verilerin ilgili kullanıcılar için hiçbir şekilde erişilemez ve tekrar kullanılamaz hale getirilmesi işlemidir.

⁴⁷ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016, § 47.

içtihadında ortaya konulan kriterlere uygun şekilde bir denge kurulması” gerektiğini belirtmiş, fakat “**geçmişteki olayların arşivlenmiş olması hâlinde** çatışan haklar arasındaki dengelemenin güncel olaylara ilişkin yapılan haberlerden **daha farklı yorumlanması makul kabul edilmelidir**” demiştir.⁴⁸

Keza, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun 28. maddesinin (c) bendinde kişisel verilerin “millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini, ekonomik güvenliği, özel hayatın gizliliğini veya kişilik haklarını ihlal etmemek ya da suç teşkil etmemek kaydıyla, sanat, tarih, edebiyat veya bilimsel amaçlarla ya da **ifade özgürlüğü kapsamında işlenmesi**” istisna olarak tanımlanmıştır. Kişisel Verileri Koruma Kurumu tarafından yayınlanan *Kişilerin Ad ve Soyadı ile Arama Motorları Üzerinden Yapılan Aramalarda Çıkan Sonuçların İndeksten Çıkarılmasına İlişkin Değerlendirmede Dikkate Alınacak Kriterler* de ifade özgürlüğünün önemine ve özellikle basının gözetleyici rolü kapsamında **basın arşivlerinin** halkın erişimine sunulmasının önemine vurgu yapmış, Anayasada koruma altına alınan şeref ve itibarın korunmasını isteme hakkı ile basın özgürlüğü ve bu özgürlükle bağlantılı olarak ifade özgürlüğü arasında **belli kriterler çerçevesinde bir denge kurulması** gerektiğine vurgu yapılmıştır.⁴⁹

Yukarıda da belirtildiği üzere bu rapora konu “unutulma hakkı” bağlamında 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesi kapsamında **2020-2022** yılları içinde **224** farklı sulh ceza hakimliği tarafından verilmiş **930 karar** incelenirken de çatışan haklar arasındaki bu dengenin kurulup kurulmadığı değerlendirilecektir.

5651 SAYILI KANUN’UN 9 VE 9/A MADDELERİ KAPSAMINDAKİ YAPTIRIMLAR

Yaklaşık 20 yıl önce, 17-25 Aralık 2013 yolsuzluk soruşturmalarından hemen sonra yeni bir Torba Yasa ile 5651 sayılı Kanun’da değişiklik yapılması planlanmıştır. İlgili yasa teklifi TBMM Planlama ve Bütçe Komisyonu’na gönderilmiş, Komisyon çok kısa bir sürede 125 madde ve içerisinde 5651 sayılı Yasa değişikliklerinin de bulunduğu 42 farklı Yasa ve KHK’yi tek bir yasa tasansı haline getirip birleştirerek 16.01.2014 tarihinde TBMM Genel Kurulu’na sunmuştur. 6518 sayılı tasarı Şubat 2014 içinde kanunlaşmıştır. Böylece, 5651 sayılı Kanun’da yapılan değişiklik sonucu eklenen maddelerle iki yeni erişim engelleme yöntemi daha mevzuata eklenmiştir.

06.02.2014 kabul tarihli 6518 sayılı Kanunla değiştirilen 5651 sayılı Kanun’un “içeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi” başlıklı 9. maddesiyle “**kişilik haklarının ihlali**” ve 5651 sayılı Kanun’a yeni eklenen 9/A maddesiyle “**özel hayatın gizliliği nedeniyle içeriğe erişimin engellenmesi**” mümkün kılınmıştır. Bu değişikliklerle birlikte Kanun’a eklenen 6/A maddesiyle de **Erişim Sağlayıcılar Birliği**’nin kurulması zorunlu kılınmış, tüm “kişilik haklarının ihlali” ve “özel hayatın gizliliği nedeniyle içeriğe erişimin engellenmesi” ile ilgili erişim engelleme kararlarının gereğinin yapılması için doğrudan Birliğe gönderilmesi ve bu kapsamda Birliğe yapılan

⁴⁸ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016, § 66.

⁴⁹ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, *Kişilerin Ad ve Soyadı ile Arama Motorları Üzerinden Yapılan Aramalarda Çıkan Sonuçların İndeksten Çıkarılmasına İlişkin Değerlendirmede Dikkate Alınacak Kriterler*, <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/68f1fb19-5803-4ef8-8696-f938fb49a9d5.pdf>

tebligatların aynı zamanda erişim sağlayıcılara da yapılmış sayılacağı bu maddede belirtilmiştir.

Ayrıca, 5651 sayılı Kanun'un 9(9) maddesine istinaden 9. madde kapsamında sulh ceza hakimlikleri tarafından verilmiş olan içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararına konu kişilik hakkının ihlaline ilişkin yayının başka İnternet adreslerinde de yayınlanması durumunda ilgili kişiler tarafından ESB'ye müracaat edilmesi hâlinde mevcut karar bu adresler için de ESB tarafından uygulanır. Dolayısıyla, bu bağlamda ESB tarafından da "idari tedbir" nitelikli ve mevcut sulh ceza hakimlikleri kararlarına istinaden içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verilebilir.

29.07.2020 tarihli ve 7253 sayılı Kanunla 5651 sayılı Kanun'da köklü değişiklikler yapılmış ve bu Kanun'un 9. maddesine erişimin engellenmesi yaptırımının yanı sıra **içeriğin yayından çıkarılması** yaptırımı da eklenmiştir. Ayrıca, tamamen yeni bir yaptırım olan talep edenlerin 9. madde kapsamında "adının bu madde kapsamındaki karara konu **İnternet adresleri ile ilişkilendirilmemesine**" karar verilebilmesi olanağı 9. maddenin 10. paragrafına eklenmiştir. Dolayısıyla, bu maddenin mevcut kapsamında, kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişiler, ilgili içeriklerin yayından çıkarılmasını ve/veya bu içeriklere erişimin engellenmesini ve/veya isimlerinin bu madde kapsamındaki karara konu İnternet adresleriyle ilişkilendirilmemesini sulh ceza hakimliklerinden talep edebileceklerdir.

5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi gereği, kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden gerçek ve tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşların **içeriğin çıkarılması** ve/veya **erişimin engellenmesi** ve/veya karara konu **İnternet adresleri ile isimlerinin ilişkilendirilmemesi** ile ilgili talepleri sulh ceza hakimleri tarafından 24 saat içinde karara bağlanır. Hâkim, bu madde kapsamında vereceği **içeriğin çıkarılması** ve/veya **erişimin engellenmesi** ve/veya **İnternet adresleri ile talep edenlerin isimlerinin ilişkilendirilmemesi** kararlarını esas olarak, yalnızca kişilik hakkının ihlalinin gerçekleştiği yayın, kısım, bölümle ilgili olarak (URL, vb. şeklinde) içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle verir. Zorunlu olmadıkça İnternet sitesinde yapılan yayının tümüne yönelik erişimin engellenmesine karar verilemez. Ancak, sulh ceza hakimleri URL adresi belirtilerek içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle ihlalin engellenemeyeceğine kanaat getirmeleri hâlinde, **gerekçesini de belirtmek kaydıyla**, İnternet sitesindeki tüm yayına yönelik olarak erişimin engellenmesine de karar verebilir. Sulh ceza hakimlikleri tarafından 9. madde kapsamında verilen **içeriğin çıkarılması** ve/veya **erişimin engellenmesi** ve/veya **İnternet adresleri ile talep edenlerin isimlerinin ilişkilendirilmemesi** kararları maddesi gereğince uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcılar Birliği'ne ("ESB") gönderilmektedir.⁵⁰ **İnternet adresleri ile talep edenlerin isimlerinin ilişkilendirilmemesi** kararları bakımından kararlarda ESB tarafından **hangi arama motorlarına bildirim** yapılacağı belirtilmesi zorunludur.⁵¹

5651 sayılı Kanun'un 9. maddesine eklenen arama motorları ile ilgili bu yeni yaptırım 29.07.2020 tarihinden itibaren uygulanmaya başladı ve hakimlikler 2022 sonuna kadar **153 farklı kararda** bu yaptırıma hükmetti. **2022** içinde bu yaptırıma 34 farklı hakimlik tarafından 83 kararda yer verildi. 76 farklı hakimlik kararında **Google**,

⁵⁰ 5651 Sayılı Kanun, madde 9(5).

⁵¹ 5651 Sayılı Kanun, madde 9(10); Ek: 29.07.2020-7253/5 md.

61 kararda **Yandex**, 54 kararda **Bing**, 52 kararda **Yahoo**, 15'er kararda **Yaani** ve **Duck-DuckGo** ve 11 kararda da **Baidu** arama motorları ile talep edenlerin isimlerinin ilgili kararlarda bahsi geçen haber ve içeriklerle ilişkilendirilmemesine karar verilmiştir.

Hakimlikler, **arama motoru olmamasına rağmen** sekiz kararda **Twitter**, yedi kararda **YouTube**, altı kararda **Facebook**, üç kararda **Wikipedia** platformlarıyla yedi kararda **Ask** web sitesi iki kararda **Safari** ve birer kararda da **Opera** ve **Mozilla** web tarayıcılarıyla talep edenlerin isimlerinin ilgili kararlarda bahsi geçen haber ve içeriklerle ilişkilendirilmemesine karar vermiştir. Kanun gereği hakimlik kararında Birlik tarafından hangi arama motorlarına bildirim yapılacağına belirtilmesi gerekmesine rağmen yedi kararda herhangi bir arama motoru ismi belirtilmemiştir.

Ekran Görüntüsü 1: Arama Motorları ile İlgili Bildirim

C- 5651 sayılı yasanın 9/10 maddesi uyarınca Erişim Sağlayıcıları Birliğine yazılacak müzekkerede başvuranın adının karara konu internet adresleri ile ilişkilendirilmemesi amacıyla Google, Yandex, Bing, Ask, Facebook, Wikipedia, Youtube ve Twitter isimli arama motorları ve sosyal medya organlarına bildirimde bulunulmasının İSTENİLMESİNE,

Twitter, YouTube ve Facebook 5651 sayılı Kanun kapsamında “**sosyal ağ sağlayıcısı**” olarak değerlendirilirken, **Safari, Opera, Chrome ve Mozilla**'nın popüler web tarayıcıları olduğu herkes tarafından bilinmektedir. **Wikipedia**, çevrimiçi bir ansiklopedi olmakla birlikte **Ask** sitesi de yaklaşık 11 senedir arama motoru fonksiyonu içermektedir. Dolayısıyla, sulh ceza hakimlikleri tarafından Twitter, YouTube, Facebook, Safari, Opera, Mozilla, Wikipedia ve Ask'a yönelik alınmış kararlar, bu platform ve tarayıcılar arama motoru olmadığı için sulh ceza hakimlikleri dilinde bu kararlar “**usul ve yasaya aykırı**” olmakla birlikte, bu kararların teknik olarak da uygulanması mümkün değildir.

Yukarıda da kısaca değinildiği üzere, Anayasa Mahkemesi tarafından 5651 sayılı Yasanın 9. maddesi **10.01.2024** tarihinde Resmî Gazete'de yayınlanan karar ile Anayasa'nın 13., 26. ve 28. maddelerine aykırı olduğu tespit edilmiş ve iptal edilmiştir.⁵² İptal kararının sonuçları aşağıda ayrıntılı bir şekilde değerlendirilecektir.

Bir diğer yaptırım, 5651 sayılı Kanun'un **9/A maddesi** kapsamında yer almaktadır. Bu madde kapsamında, İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle **özel hayatının gizliliğinin ihlal edildiğini iddia eden kişiler**, BTK'ya doğrudan başvurarak

⁵² AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425.

içeriğe erişimin engellenmesi tedbirinin uygulanmasını isteyebilir. 9/A maddesinde içeriğin çıkarılması veya talep edenlerin isimlerinin talebe konu haber ve içeriklerle ilişkilendirilmemesi yaptırımı bulunmamakla birlikte **29.07.2020** tarihli ve 7253 sayılı Kanunla yapılan değişiklikler arasında 9/A maddesi yer almamıştır. Bu madde kapsamında, erişimin engellenmesi yaptırımı, özel hayatın gizliliğini ihlal eden yayın, kısım, bölüm, resim, video ile ilgili olarak (URL şeklinde) BTK Başkanı tarafından uygulanır.

BTK Başkanı tarafından içeriğe erişimin engellenmesinden sonra, erişimin engellenmesini talep eden kişiler yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkimliklerine başvurmak ve 9/A uygulamasının karara bağlanarak onaylanmasını talep etmek zorundadırlar. Sulh ceza hakimlikleri, İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle özel hayatın gizliliğinin ihlal edilip edilmediğini değerlendirerek vereceği kararını en geç kırk sekiz saat içinde açıklar ve doğrudan BTK'ya gönderir; aksi hâlde, erişimin engellenmesi tedbiri kendiliğinden kalkar.⁵³ Ayrıca, özel hayatın gizliliğinin ihlaline bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde doğrudan BTK Başkanının emri üzerine erişimin engellenmesi Kurum tarafından yapılabilir.⁵⁴

Uygulamada ise 9/A maddesinin pek kullanılmadığı, özel hayatın gizliliğinin ihlali iddiasında bulunan kişilerin 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesini tercih ettikleri ve taleplerini kişilik hakları ihlali iddiası kapsamında yaptıkları gözlemlenmektedir. Bir diğer etken de BTK'nın bu maddenin kullanılmasıyla ilgili hazırladığı prosedürün bir dönem gereğinden fazla karmaşık olmasından kaynaklanmaktadır.⁵⁵ Özel hayatın gizliliği ihlalleriyle ilgili olarak Kanun koyucu tarafından "**çok hızlı**" hareket edilmesi gerektiği için 9/A maddesi öngörülmüşken BTK uzun bir süre **ilgili ihlal formunun kuruma elden veya posta yoluyla** teslim edilmesini talep etmiştir. Bu uygulamanın sonucunda da 2015 yılı içinde 112, 2016 yılı içinde 93, 2017 yılı içindeyse sadece 9 tane 9/A kararı olmak üzere toplamda **214 karar** sulh ceza hakimlikleri tarafından vatandaşların talebi üzerine verilmiştir. Şimdi ise artık özel hayatın gizliliğinin ihlaline yönelik bireysel başvurular e-devlet üzerinden yapılabilmektedir.⁵⁶ Fakat, bu yaptırımın kullanıldığına dair de herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Dolayısıyla, bu çalışmada da görüleceği üzere İnternet haber ve içerikleriyle ilgili unutulma hakkı talepleri, kişilik hakkı ihlaliyle ilgili 9. madde kapsamında yapılmaktadır ve uygulama da bu yönde gelişmiştir.

⁵³ 5651 Sayılı Kanun, madde 9/A(5).

⁵⁴ 5651 Sayılı Kanun, madde 9/A(8).

⁵⁵ Bkz. <https://www.ihbarweb.org.tr/ohg/>

⁵⁶ Bkz. <https://www.turkiye.gov.tr/btk-ozel-hayatin-gizliliğinin-ihlaline-yonelik-bireysel-basvuru>

TÜRK HUKUKUNDA UNUTULMA HAKKININ UYGULANIŞI

Raporun bu bölümünde öncelikle 5651 sayılı Yasa hükümlerinin unutulma hakkı bağlamında sulh ceza hakimlikleri tarafından **2020-2022** yılları içinde uygulanması ve bu dönem içinde verilen unutulma hakkı temalı **930** karar örneklerle incelenecek ve değerlendirilecektir. Bu değerlendirmeden sonra, Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi içtihadı incelenecek ve sulh ceza hakimlikleri tarafından özellikle Anayasa Mahkemesi nezdinde benimsenen ilkesel yaklaşımın uygulanıp, uygulanmadığı değerlendirilecektir. Bu değerlendirmeden sonra, AİHM'nin **Temmuz 2023** içinde *Hurbain/Belçika* Büyük Daire kararında belirlediği ve yukarıda kısaca değerlendirilen ilkesel yaklaşım da bu çalışmanın sonuç kısmında yer alacaktır.⁵⁷ Bu bağlamda, Anayasa Mahkemesinin 5651 sayılı Yasanın 9. maddesini iptal ettiği⁵⁸ norm denetim kararının sonuçları ve iptal kararının **10.10.2024** tarihinde yürürlüğe girmesiyle ortaya çıkacak olası yasal boşluk, *Hurbain/Belçika* ve **yeni bir bakış açısı** ile birlikte değerlendirilecektir.

SULH CEZA HAKİMLİKLERİNİN UNUTULMA HAKKI KARARLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu rapor kapsamında **2020-2022** yılları içinde sulh ceza hakimlikleri tarafından verilen unutulma hakkı kararları değerlendirilmiştir. EngelliWeb raporlama çalışması kapsamında 2020 yılı içinde, Türkiye genelinde **369 farklı sulh ceza hakimliği**

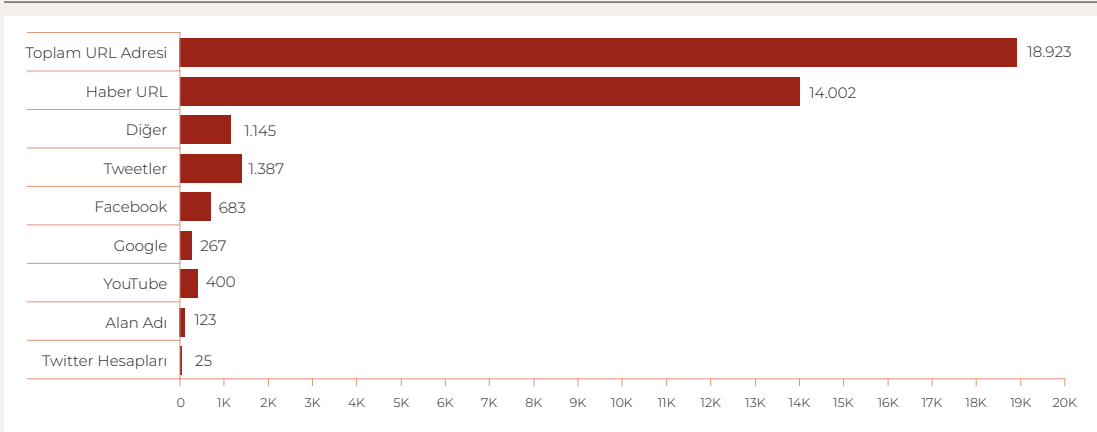
⁵⁷ *Hurbain/Belçika* (BD), no. 57292/16, 04.07.2023.

⁵⁸ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425.

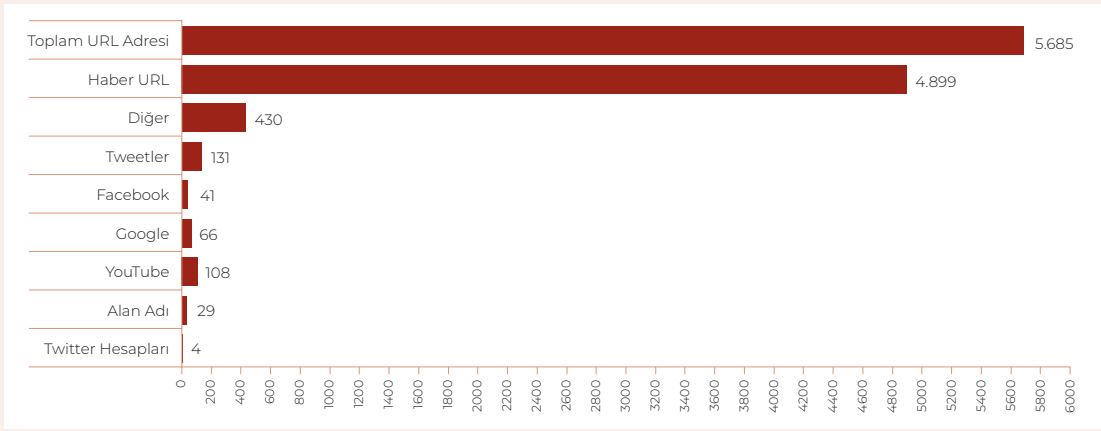
tarafından, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi dayanak gösterilerek verilen toplam **3.173 farklı karar** tespit edilmiştir. Bu kararlar incelendiğinde, 2020 yılı içinde unutulma hakkıyla ilgili **105 farklı sulh ceza hakimliği** tarafından verilen toplam **224 karar** tespit edilmiştir. 2021 yılı içinde ise Türkiye genelinde **386 sulh ceza hakimliği tarafından** 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında verilen yaklaşık **3.504 farklı karar** tespit edilmiş ve incelenmiştir. Bu kararlar da incelendiğinde 2021 yılı içinde unutulma hakkıyla ilgili **133 farklı sulh ceza hakimliği** tarafından verilen toplam **324 sulh ceza hakimliği kararı** tespit edilmiştir. 2022 yılında da Türkiye genelinde **404 sulh ceza hakimliği tarafından** 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında verilen **4.118 farklı karar** tespit edilmiştir. Bu kararlar da incelendiğinde 2022 yılı içinde unutulma hakkıyla ilgili **131 farklı sulh ceza hakimliği** tarafından verilen toplam **382 sulh ceza hakimliği kararı** tespit edilmiştir.

Dolayısıyla, 2020-2022 yılları içinde **224** farklı sulh ceza hakimliği tarafından verilmiş olan toplam **930 unutulma hakkı kararı** tespit edilmiş, bu kararlar detaylı bir şekilde incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Bu kararlara konu taleplerle **Şekil 1**'de görüleceği üzere 2020-2022 yıllarında toplam **18.923 haber ve diğer içeriğe erişimin engellenmesi ve/veya bu haber ve diğer içeriklerin yayından çıkartılması** talep edilmiştir. Bu **18.923** haber ve diğer içeriğin **5.685** tanesinin engellenmesi veya çıkartılması detayları **Şekil 2**'de görüleceği üzere 2020 yılında, **4.756** tanesinin ise detayları **Şekil 3**'te görüleceği üzere 2021 yılı içinde engellenmesi veya çıkartılması talep edilmiştir. Son olarak **Şekil 4**'te görüleceği üzere **8.482** tanesinin 2022 yılı içinde engellenmesi veya çıkartılması talep edilmiştir.

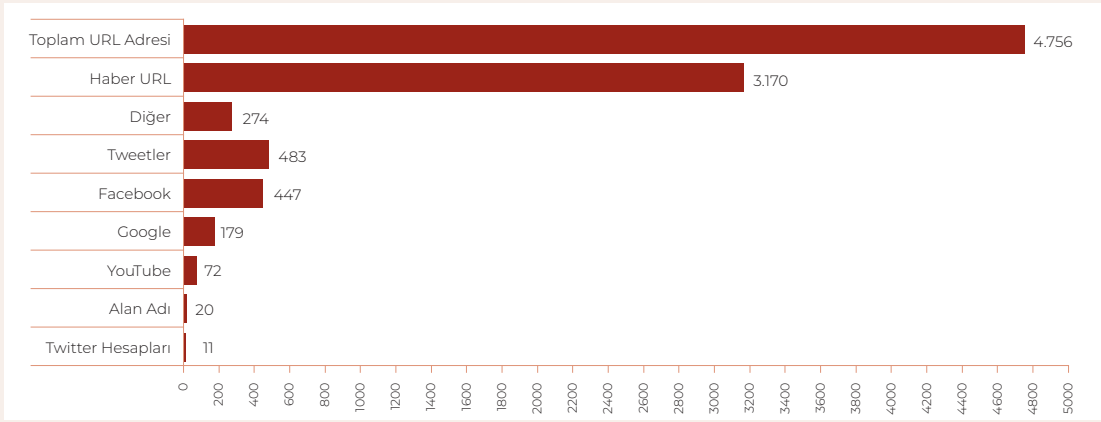
Şekil 1: 2020-2022: Unutulma Hakkı Taleplerine Konu İnternet Adreslerinin Detayları

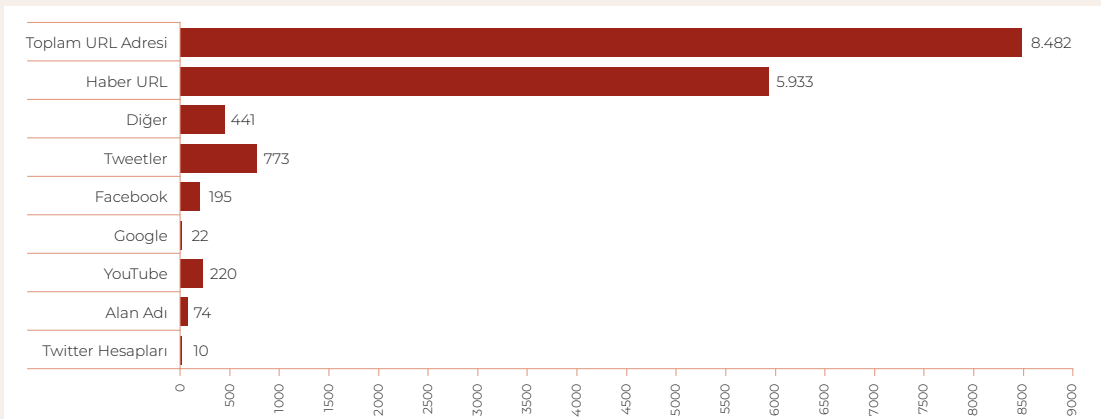
Şekil 2: 2020: Unutulma Hakkı Taleplerine Konu İnternet Adreslerinin Detayları

Şekil 3: 2021: Unutulma Hakkı Taleplerine Konu İnternet Adreslerinin Detayları

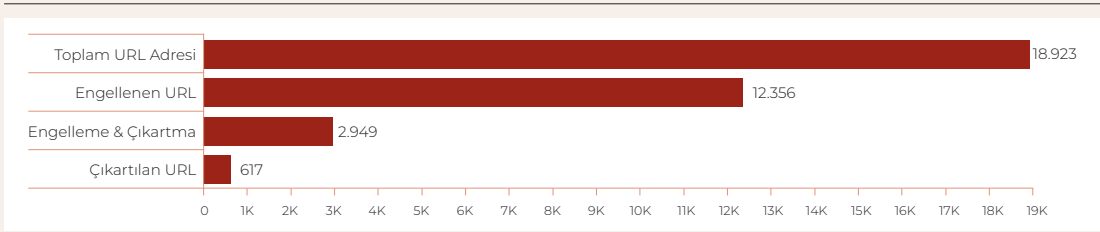
Şekil 4: 2022: Unutulma Hakkı Taleplerine Konu İnternet Adreslerinin Detayları

Şekil 1'de ayrıca görüleceği üzere 2020, 2021 ve 2022 yıllarını kapsayan taleplerin büyük bir kısmını **14.002 adres ile basın kuruluşlarına ait haberler, 1.387** tanesini tweetler, **1.145** tanesini diğer kategorisindeki içerikler,⁵⁹ **683** tanesini Facebook içerikleri, **400** tanesini YouTube videoları, **267** tanesini Google'a ait adresler,⁶⁰ **123** tanesi alan adları ve **25** tanesini de Twitter hesap adresleri oluşturmaktadır.

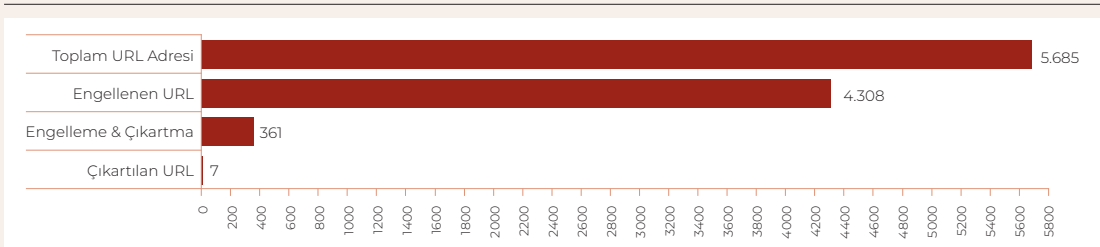
Şekil 5'te görüleceği üzere, **2020-2022** yıllarında erişimin engellenmesi veya çıkartılması talep edilen toplam **18.923** İnternet adresine ilişkin olarak **15.922 (%84,14) haber ve diğer içerik için yaptırım uygulanmış, 3.001 (%15,86) haber ve diğer içerikle ilgili talepler sulh ceza hakimlikleri tarafından reddedilmiş veya yaptırım kararları itiraz üzerine kaldırılmıştır.**⁶¹ Sulh ceza hakimlikleri 12.356 haber ve diğer içerik bakımından erişimin engellenmesine karar verirken, 2.949 haber ve diğer içerik bakımından erişimin engellenmesine ve yayından çıkartılmasına ve 617 haber ve diğer içerik bakımından yayından çıkartma kararı vermişlerdir.

Şekil 5: 2020-2022: Unutulma Hakkı Taleplerine Konu İnternet Adreslerine Uygulanan Yaptırımlar

Şekil 6, Şekil 7 ve Şekil 8'de da görüleceği üzere 2020-2022 yıllarına ayrı ayrı baktığımızda, unutulma hakkıyla ilgili **yaptırımların** büyük çoğunluğunun Temmuz 2020 değişikliklerinden sonra dahi **erişim engelleme yönünde olduğu**, çıkartılmasına karar verilen içeriklerin sayılarının ise daha düşük olduğu görülmektedir.

Şekil 6: 2020: Unutulma Hakkı Taleplerine Konu İnternet Adreslerine Uygulanan Yaptırımlar

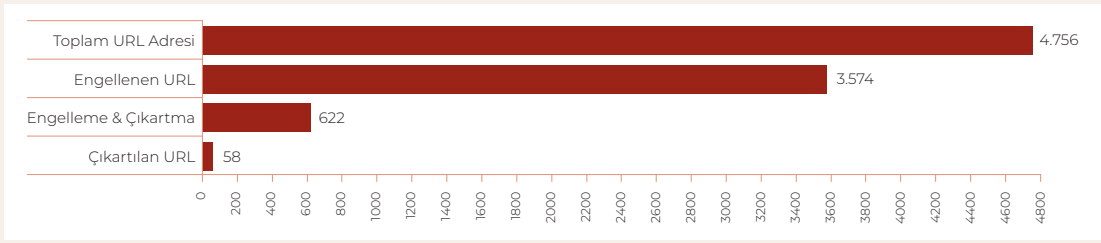

⁵⁹ Diğer kategorisinde Instagram içerikleri, Vimeo ve DailyMotion videoları, Wordpress gibi bazı mikro blog servislerine ait adresler, Ekşi Sözlük paylaşımları ve bazı diğer içerikler yer almaktadır.

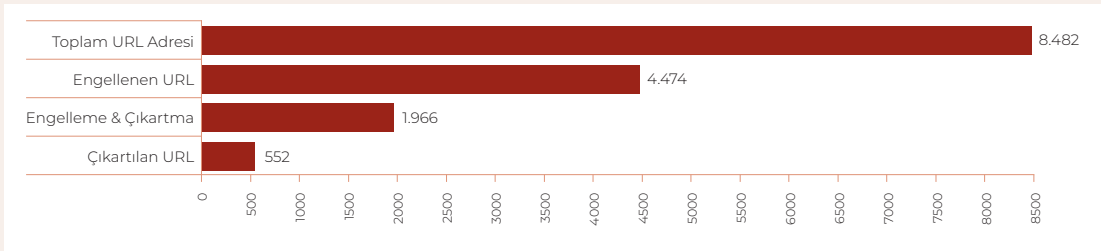
⁶⁰ Google'a ait adresler arasında ağırlıklı olarak arama motoru sonuçlarına ait bazı adresler ve Google Maps gibi diğer bazı uygulamalara ait adresler yer almaktadır.

⁶¹ Bu çalışma kapsamında 2020-2022 yılları içinde sulh ceza hakimlikleri tarafından yaptırım uygulanan ve dolayısıyla taleplerin kabul veya kısmen kabul edildiği toplam **930 unutulma hakkı kararı** değerlendirilmiştir. Sulh ceza hakimlikleri tarafından **doğrudan reddedilen kararları** ise tespit etmek mümkün değildir.

Şekil 7: 2021: Unutulma Hakkı Taleplerine Konu İnternet Adreslerine Uygulanan Yaptırımlar

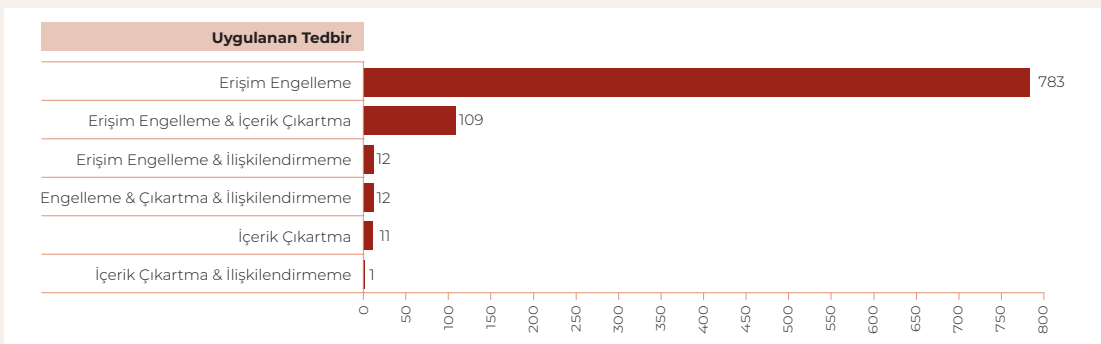

Şekil 8: 2022: Unutulma Hakkı Taleplerine Konu İnternet Adreslerine Uygulanan Yaptırımlar

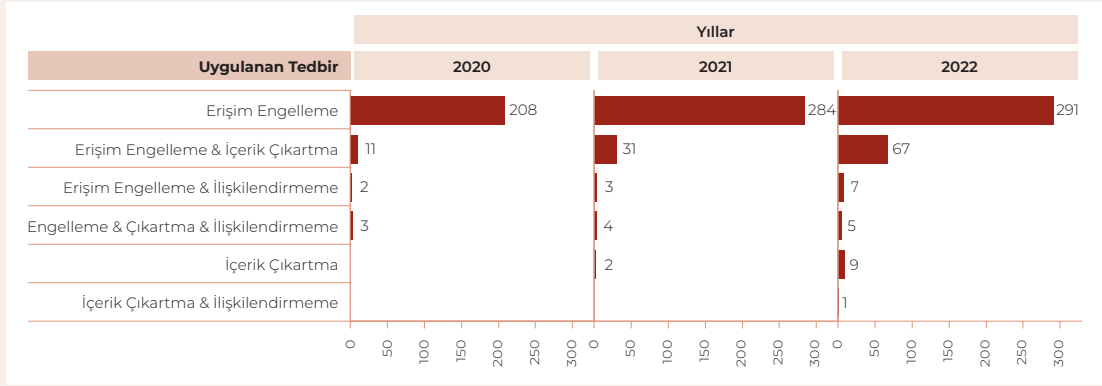
Dolayısıyla, **224** farklı sulh ceza hakimliği tarafından **2020-2022** yıllarında verilen **930** karar incelendiğinde **Şekil 9**'da görüleceği üzere bu kararlardan **783** tanesinde erişimin engellenmesi yaptırımına, **109** kararda erişimin engellenmesi ve içeriklerin çıkartılması yaptırımına, **12** kararda erişimin engellenmesi ve talep edenlerin isimlerinin bu kararlara konu haber ve içeriklerle arama motorları üzerinden ilişkilendirilmemesine, **12** kararda erişim engelleme, içerik çıkartma ve arama motorları üzerinden ilişkilendirmeme, **11** kararda içerik çıkartma ve **bir** kararda da içerik çıkartma ve arama motorları üzerinden ilişkilendirmeme yaptırımına karar verildiği tespit edilmiştir.

Şekil 9: 2020-2022: Hakimlikler Tarafından Unutulma Hakkı Kararlarında Uygulanan Tedbirlerin Dağılımı

Şekil 10'daki yıllık dağılımlardan da görüleceği üzere Temmuz 2020 değişikliklerinden sonra içerik çıkartma yaptırım kararlarında artış gözlemlenmiş, fakat erişim engelleme yaptırımlarında herhangi bir düşüş görülmemekle birlikte yıldan yıla artış gözlemlenmektedir ve taleplerin büyük bir kısmı da halen haber ve içeriklere erişimin engellenmesi yönündedir.

Şekil 10: 2020-2022: Hakimlikler Tarafından Uygulanan Tedbirlerin Yıllık Bazda Dağılımı

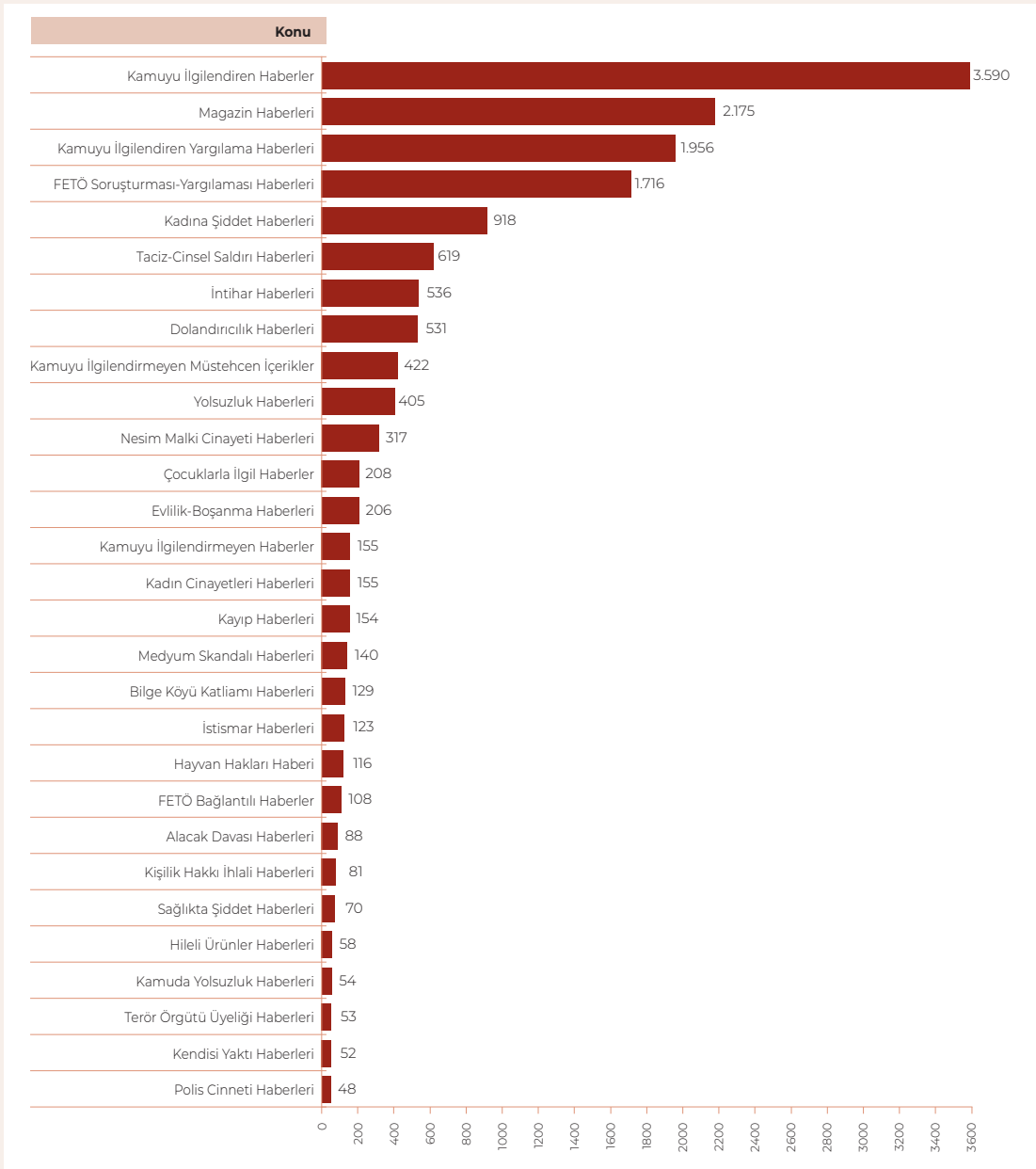

Tüm bu veriler birlikte değerlendirildiğinde, ağırlıklı olarak erişimin engellenmesi tedbiri uygulanmasına rağmen, özellikle basın kuruluşlarının büyük bir kısmının yaptırımın niteliğinden bağımsız olarak, bir başka deyişle, sulh ceza hakimlikleri tarafından sadece erişimin engellenmesine karar verilmiş olsa dahi ve yasal bir zorunluluk da olmasa dahi kararlara konu haberleri İnternet arşiv ve haber sitelerinden çıkarttıkları görülmektedir. Bir başka deyişle, yaptırımın niteliğinden bağımsız olarak sadece erişimin engellenmesi tedbiri uygulanan **12.356 haber ve diğer içeriğin** büyük bir kısmının da özellikle haber siteleri tarafından kaldırıldığı tespit edilmiştir.

2020-2022 yıllarına istinaden tespit edilen **930 unutulma hakkı kararı**, bu çalışma kapsamında tek tek değerlendirilmiş, talepler, bulunabildiği kadarıyla taleplere konu haber ve içerikler ve sulh ceza hakimliklerinin karar gerekçeleri ve hukuki değerlendirmeleri, kararların sonuçları, uygulanan tedbirlerle birlikte incelenmiş ve kategorize edilmiştir. Ayrıca, talep edenlerin sıfatları, haber ve içeriklerin yayınlanma tarihi ve kararlara konu haber ve içerikler de incelenerek, bu haber ve içeriklerin yayınlanmasında **kamu yararı olup olmadığı** da değerlendirilmiştir.

Yukarıda da belirtildiği üzere 2020-2022 yıllarında **224** farklı sulh ceza hakimliği tarafından verilen toplam **930** kararla **15.922** haber ve diğer içerik için yaptırım uygulanmıştır. Kategorik olarak, **Şekil 11**'de görüleceği üzere **3.590** İnternet adresiyle en çok "**kamuyu ilgilendiren haberler**" kategorisinde yer alan haber ve içerikler erişime engellenmiş veya bu haber ve içeriklerin çıkartılmasına karar verilmiştir. **2.175** İnternet adresiyle "**magazin haberleri**" ikinci sırada, **1.956** İnternet adresiyle "**kamuyu ilgilendiren yargılama haberleri**" üçüncü sırada, **1.716** İnternet adresiyle "**FETÖ soruşturması-yargılaması haberleri**" dördüncü sırada, **918** İnternet adresiyle "**kadına şiddet haberleri**" beşinci sırada ve **619** İnternet adresiyle "**taciz – cinsel saldırı haberleri**" altıncı sırada yer almaktadır.

Şekil 11: 2020-2022 Yıllarında Alınan Kararlarla Yaptırım Uygulanan Haberlerin (URL) Toplam Sayıları

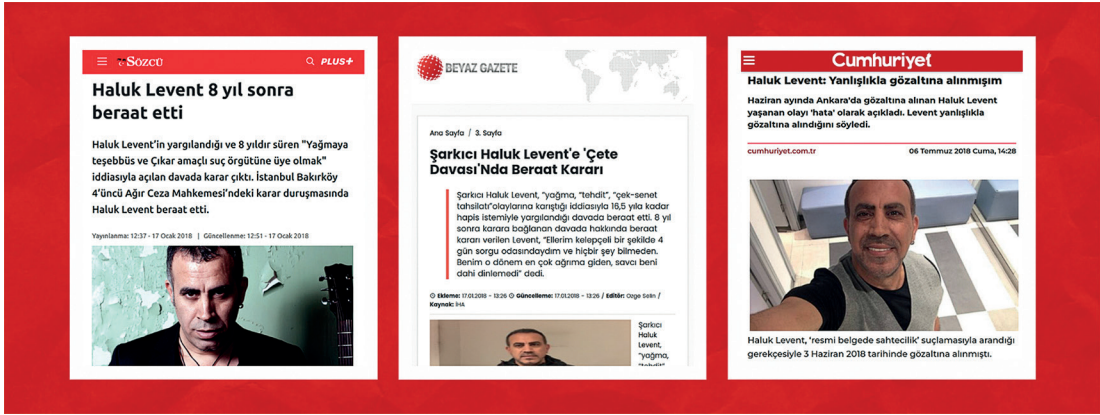
Bir önceki çalışmamızda da açıklandığı üzere **en çok internet adresine yaptırım uygulanan** unutulma hakkı kararı "**kamuyu ilgilendiren yargılama haberleri**" kategorisinde yer almaktadır. 2022 kararlarını da dikkate alacak şekilde güncellenen çalışmamızda da sonuç değişmemiştir. Sanatçı Haluk Levent'in talebiyle Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından **393** farklı haber ve içeriğe 28.01.2020 tarihinde alınan kararlarla erişim engellenmiştir.⁶² Erişime engellenen haberler ise sanatçının 2010-2011

⁶² Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği, 2020/1077, 28.01.2020.

yıllarında gözaltına alınması ve “yağmaya teşebbüs ve çıkar amaçlı suç örgütüne üye olmak” iddiasıyla yargılanmasıyla ilgili haberler olmakla birlikte, Hakimlik tarafından “yayınlanan haberlerin güncelliğinin kalmadığı, halen İnternette bulunması nedeniyle talep edenin kişilik haklarına saldırı mahiyetinde olduğu ve talep edenin saygınlık ve itibarının zedelenmesine sebebiyet verdiği” değerlendirmesi yapılmıştır.

Bilindiği üzere, bu yargılamanın sonucunda Haluk Levent Ocak 2018 içinde **beraat etmiş**, fakat Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler arasında Haluk Levent’in **beraat ettiğini ve yargılamanın sona erdiğini** duyuran Sözcü ve Cumhuriyet gazetelerinde yer alan haberler de yer almaktadır.⁶³ Bir bütün olarak değerlendirildiğinde kamuya mal olmuş kişiler bakımından kamuyu ilgilendiren yargılama haberleri hakkında arşiv değeri ve kamu ilgisinin devam ettiği unutulmamalıdır. Dolayısıyla, bu tip olgu aktarımı yapan yargılama haberlerinin, kişilik haklarına saldırı ve “unutulma hakkı” bağlamında değerlendirilmesi mümkün değildir.

Ekran Görüntüsü 2: Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

YAYINLANMASINDA KAMU YARARI BULUNAN HABERLERLE İLGİLİ İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

Öncelikle, **930 unutulma hakkı kararı** ve bu kararlara konu içerikler de incelenerek, kararlara konu haber ve içeriklerin yayınlanmasında kamu yararı olup olmadığı değerlendirilmiştir. Bir başka deyişle, yaptırıma konu haber ve içerikler bakımından kamu yararına yönelik bir tartışmaya katkıda bulunup bulunmadıkları incelenmiştir. Anayasa Mahkemesine göre “demokratik toplumlarda basının en önemli görevi, **kamu yararını ilgilendiren olay ve konularda** haber ve bilgi vermek, açıklamalar yapmak, eleştiri ve değer yargıları sunmak suretiyle toplumu aydınlatmak, kamuoyu oluşturmak, böylece toplumun düşünce ve kanaatlere ulaşmasını sağlamak ve kamu

⁶³ Bkz. Sözcü, “Haluk Levent 8 yıl sonra beraat etti,” 17.01.2018, <https://www.sozcu.com.tr/hayatim/magazin-haberleri/haluk-levent-8-yil-sonra-beraat-etti/>

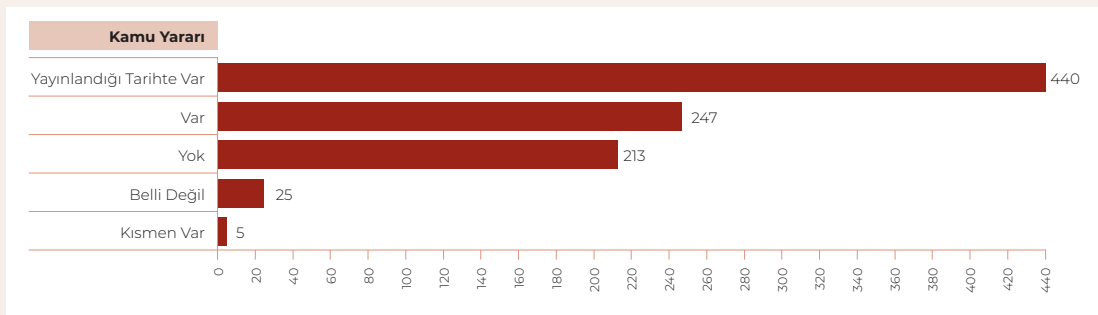

gücünü elinde tutanların üzerinde de **toplumun denetimine** aracı olmaktadır”.⁶⁴ Bu kapsamda, bazı haber ve içerikler **geçmişte yayınlanmış olsa dahi**, aradan geçen zamana rağmen **devam eden üstün bir kamu yararı olduğu**, eski olsa dahi toplumsal açıdan haber ve arşiv değerinin devam ettiği ve geleceğe ışık tutan niteliği olduğu ve dolayısıyla unutulmaması gerektiği söylenebilir. Anayasa Mahkemesi de unutulma hakkını ifade ve basın özgürlüğü açısından değerlendirirken ve dengelemeye çalışırken, haber arşivlerinin basın özgürlüğü korumasından yararlanıp yararlanmayacağına da değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiş ve AİHM kararlarına atıfla, “demokratik bir toplumda basının ilk işlevi olan ‘gözetleyici’ rolünün bir sonucu da **arşivlerin halkın erişimine sunulması**” olduğunu ve arşivlerin, ifade ve basın özgürlükleri kapsamında olduğunun açık olduğunu belirtmiştir.⁶⁵

AİHM de dijital basın arşivleri konusunda, bu arşivlerin halkın çağdaş tarihi öğrenmesini sağlama ve aynı araçlarla basının demokratik görüş şekillendirmede görevini yerine getirmesine olanak tanıma rolünün önemini vurgulamıştır.⁶⁶ Bu bağlamda AİHM, yakın tarihli *Hurbain/Belçika* Büyük Daire kararında da vurguladığı üzere, basının arşiv oluşturma görevini düzgün bir şekilde yerine getirebilmesi için, kapsamlı kayıtlar oluşturup bunları sürdürebilmesi gereklidir. AİHM, arşivlerin rolünün, belirli bir zamanda yasal olarak yayınlanan haber ve bilgilerin sürekli olarak erişilebilir olmasını sağlamak olduğunu düşünmekte ve bu nedenle, genel bir kural olarak, arşivlerin otantik, güvenilir ve eksiksiz kalmaları gerektiğini belirtmektedir.⁶⁷

Bu bağlamda, inceleme konusu **930** unutulma hakkı kararından **Şekil 12**'de görüleceği üzere **247** tanesine konu haber ve içerikler bakımından **devam eden bir kamu yararına yönelik** haber ve içeriklerin varlığı tespit edilmiştir. **440** karara konu haber ve içerikler bakımından **yayınlandıkları tarihte kamu yararına yönelik** veya **kamuyu ilgilendiren haber ve içeriklerin** varlığı yönünde değerlendirme yapılmıştır. **213** karara konu haber ve içerikler bakımından ise **herhangi bir kamu yararı tespit**

Şekil 12: 2020-2022: Unutulma Hakkı Kararlarında Kamu Yararı Değerlendirilmesi

⁶⁴ AYM, E.2016/165, K.2017/76, 15/03/2017, § 18. Ayrıca bkz. Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E.2016/1169, K.2018/490, K.T. 30.10.2018.

⁶⁵ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016, § 61. Ayrıca bkz. *Wegrzynowski ve Smolczewski/Polonya*, no. 33846/07, 16.07.2013, § 59; *Times Newspapers Ltd/Birleşik Krallık* (No. 1 ve 2), no. 3002/03 ve 23676/03, 10.03.2009, §§ 27, 45.

⁶⁶ M.L. ve W.W./Almanya, no. 60798/10 ve 65599/10, 28.06.2018, §§ 101-102.

⁶⁷ *Hurbain/Belçika* (BD), no. 57292/16, 04.07.2023, § 184.

edilmemiştir. Sadece **beş** karara konu haber ve içerikler bakımından **kamu yararı varlığının kısmen** söz konusu olduğu tespit edilirken, **25** karara konu içerikler bakımından içerik analizi mümkün olmadığı ve kararlardan da içeriklerin konusu belli olmadığından **herhangi bir değerlendirme yapılamamıştır.**

Yayınlanmasında **kamu yararı devam eden** haber ve içerikler kategorisinde yer alan haber ve içeriklerle ilgili kararlar incelendiğinde, **Şekil 13**'de görüleceği üzere genel olarak kamuyu ilgilendiren haberlerle ilgili kararlar (**54 karar**), kamuyu ilgilendiren yargılama haberleriyle ilgili kararlar (**42 karar**), taciz - cinsel saldırı haberleriyle ilgili kararlar (**25 karar**), FETÖ soruşturmaları ve yargılaması haberleriyle ilgili kararlar (**23 karar**), FETÖ bağlantılı diğer haberlerle ilgili kararlar, kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetleri haberleriyle ilgili kararlar, kamuda yolsuzluk, dolandırıcılık, akademik etik ihlal, kamuda torpil ve hileli ürünlere ilişkin haberlerle ilgili kararlar alındığı tespit edilmiştir.

Kamu ilgisi süren ve dolayısıyla basın arşivlerinde yer almasında kamu yararı devam eden ve arşiv değeri bulunan **Deniz Feneri Soruşturması**,⁶⁸ **Nesim Malki cinayeti**,⁶⁹ **Susurluk soruşturması ve davası**,⁷⁰ **KCK Ana Davası**,⁷¹ **Bilge Köyü katliamı**⁷² ve **Ayvalık'ta "medyum skandalı"**⁷³ gibi kamuoyunu yakından ilgilendiren konulardaki haberlerin de unutulma hakkı kararlarına konu olduğu bir önceki raporumuzda tespit edilmiştir. Bu tip kararlarda, unutulma hakkı talepleri kabul edilirken, hakimlikler tarafından ağırlıklı olarak taleplere konu haberlerin "**eski tarihli**" veya "**güncel olmadığı**" değerlendirmesi yapılmaktadır. Fakat, bu tip haberlerle ilgili olarak **yayınlandıkları tarihlerden bağımsız**, kamu ilgisinin devam etmesi ve kamu yararına katkı sunmaları, önemli arşiv değeri bulunması ve ifade ve basın özgürlüğü bakımından önemi değerlendirmelerde yer almamakta veya unutulma hakkının neden üstün geldiği sulh ceza hakimlikleri tarafından açıklanmamaktadır. Birçok karar gerekçeden yoksun iken, çok sayıda kararda da şablon gerekçelerin yer alması dikkat çekmektedir.

⁶⁸ İstanbul 10. Sulh Ceza Hakimliğinin 2020/4962 sayılı ve 11.20.2020 tarihli gerekçesiz kararı ile **Deniz Feneri soruşturması ve yargılamaları** ile ilgili **18 farklı haber ve içeriğe** erişim engellenmiştir.

⁶⁹ İstanbul 6. Sulh Ceza Hakimliğinin 2020/5611 sayılı ve 31.12.2020 tarihli kararı ile **Nesim Malki cinayeti** ve bu cinayetle ilgili soruşturma ve yargılama ile ilgili **317 haber ve içeriğe** erişim engellenmiştir.

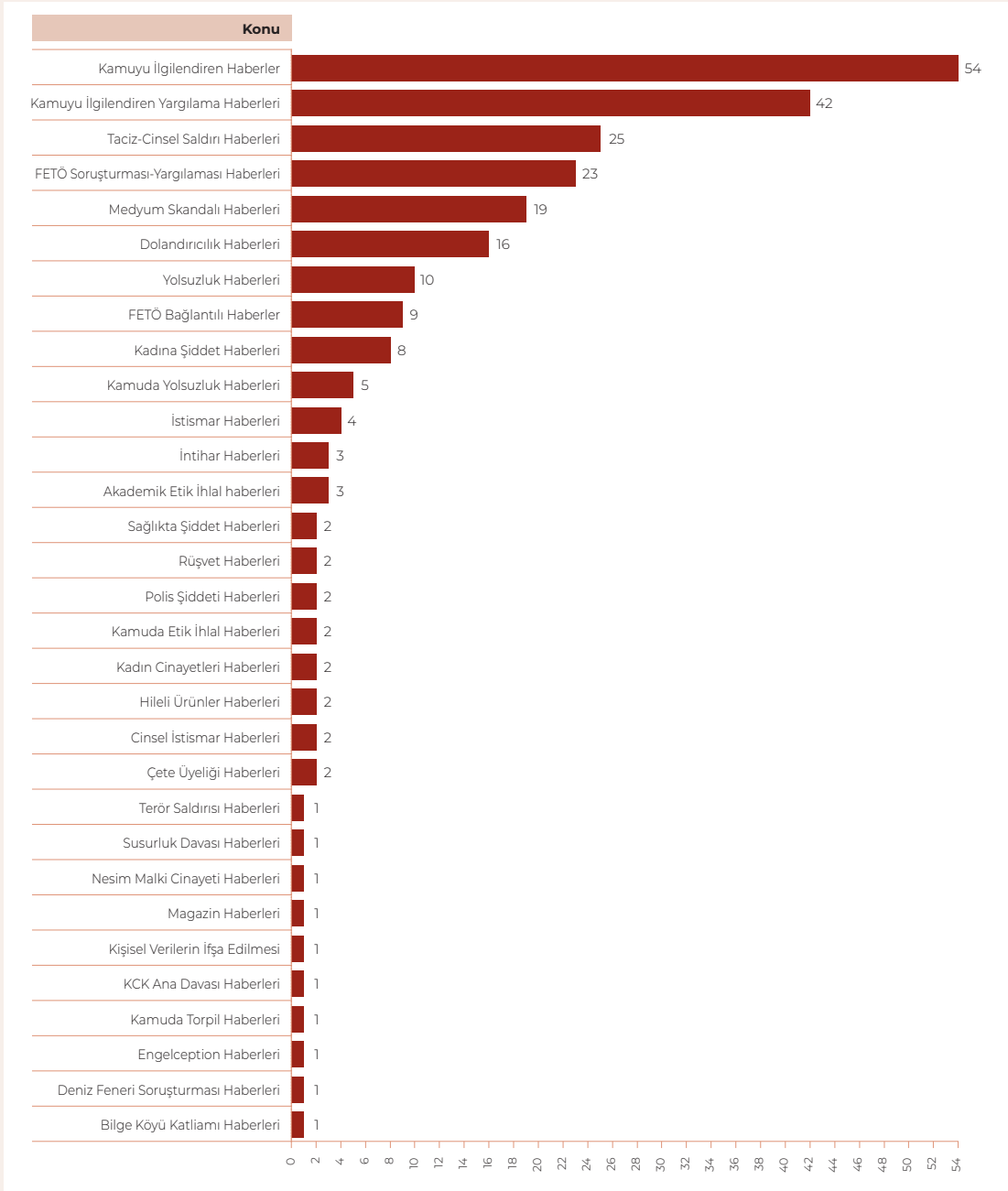
⁷⁰ Hendek Sulh Ceza Hakimliğinin 2021/640 sayılı ve 18.08.2021 tarihli gerekçesiz kararı ile **Susurluk soruşturması ve davası** ile ilgili **11 habere** erişim engellenmiştir.

⁷¹ Konya 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 2021/5868 sayılı ve 31.12.2021 tarihli kararı ile **KCK Ana Davası** ile ilgili **19 haber ve içeriğe** erişim engellenmiştir.

⁷² Mazıdağı Sulh Ceza Hakimliği tarafından alınan iki kararla (2019/222, 17.01.2020 ve 2019/223, 17.01.2020) **Bilge Köyü katliamı** (04.05.2009 tarihinde Mardin'in Mazıdağı ilçesine bağlı Bilge köyünde yaklaşık 44 kişinin öldüğü bir nişan töreni katliamı) ile ilgili toplam **129 haber ve içeriğe** erişim engellenmiştir.

⁷³ Ayvalık Sulh Ceza Hakimliğinin 2021 içinde almış olduğu gerekçesiz ve kısa değerlendirmeler içeren **20 kararlarıyla** Balıkesir Gömeç'te yaşanan bir "**medyum skandalı**" ile ilgili **132 haber ve içeriğe** erişim engellenmiştir.

Şekil 13: 2020-2022: Yayınlanmasında Kamu Yararı Devam Eden Haberlerin Konularına Göre Dağılımı

Ekran Görüntüsü 3: Erişime Engellenen Deniz Feneri Haberleri

Ekran Görüntüsü 4: Erişime Engellenen Nesim Malki Cinayeti Haberleri

Ekran Görüntüsü 5: Erişime Engellenen Susurluk Haberleri

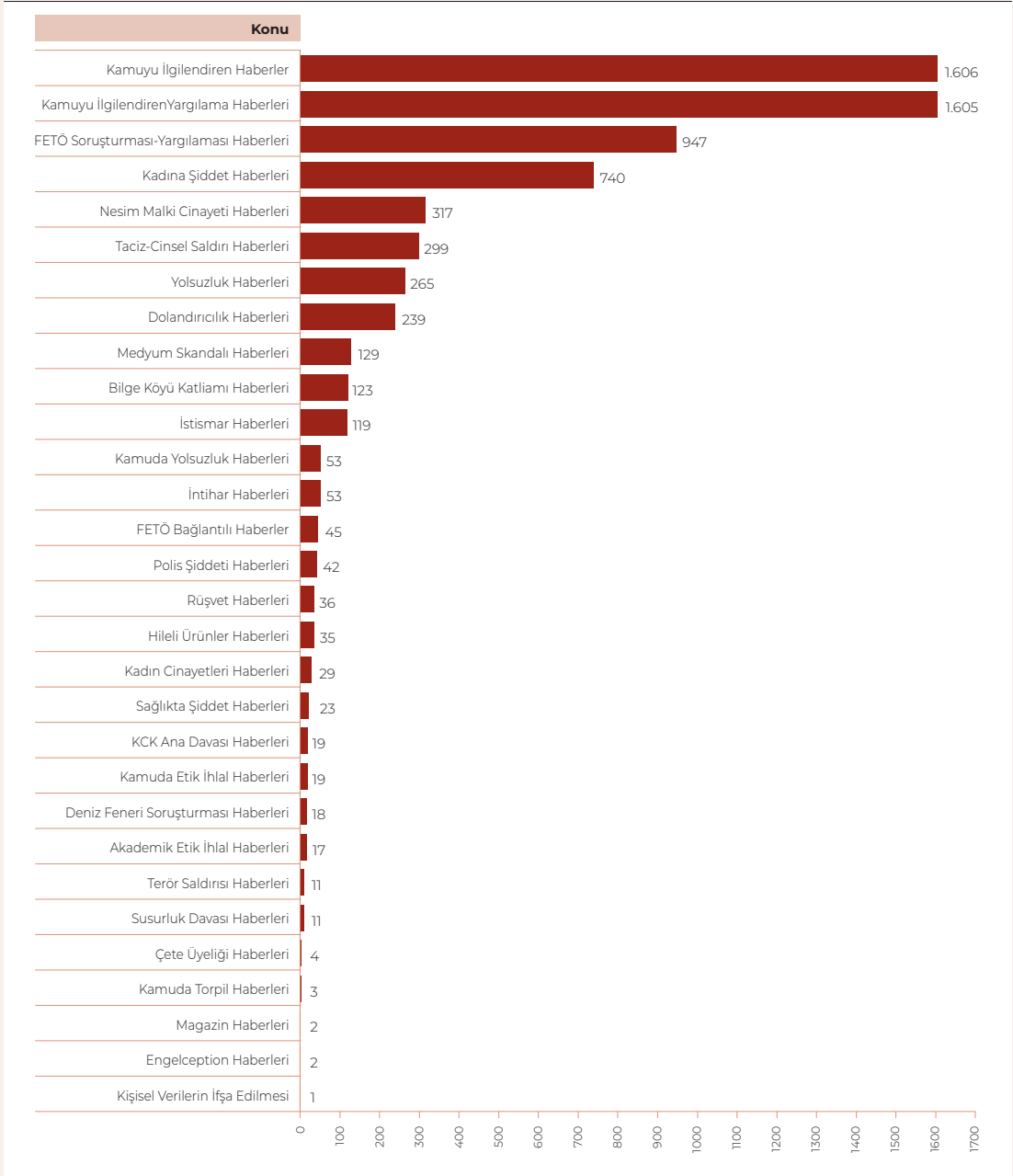
Şekil 14’de görüleceği üzere yayınlanmasında kamu yararı bulunan haberlerle ilgili toplam **247 unutulma hakkı kararı** ile **6.599 haber ve içeriğe yaptırım** uygulanmıştır. Kategori olarak, **1.606** İnternet adresiyle en çok “**kamuyu ilgilendiren haberler**” erişime engellenmiş veya bu haberlerin çıkartılmasına karar verilmiştir. **1.605** İnternet adresiyle, “**kamuyu ilgilendiren yargılama haberleri**” ikinci sırada, **947** İnternet adresiyle “**FETÖ soruşturması-yargılaması haberleri**” üçüncü sırada, **740** İnternet adresiyle “**kadına şiddet haberleri**” dördüncü sırada ve **317** İnternet adresiyle “**Nesim Malki cinayeti haberleri**” beşinci sırada yer almaktadır.

Şekil 15’de görüleceği üzere 2020-2022 yılları içinde verilen unutulma hakkı gerekçeli kararlara konu haber ve içeriklerin yayınlandığı süreler de özellikle Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi tarafından belirlenen “**üstün bir kamu yararı olmadığı sürece, dijital hafızada yer alan geçmişte yaşanan olumsuz olayların bir süre sonra unutulması**” şartını sağlamamaktadır.⁷⁴ Yayınlanmasında kamu yararı bulunan haber ve içeriklerin yer aldığı **247** sulh ceza hakimliği kararıyla **6.599** haber ve içeriğe yaptırım uygulanırken, bu haber ve içeriklerden **1.182** tanesi **2022**, **1.360** tanesi **2021**, **1.888** tanesi **2020** yılı, **1.424** tanesi **2019** yılı ve **1.549** tanesi **2018** içinde yayınlanan haber ve içerikleri kapsamaktadır. Bir başka deyişle sulh ceza hakimlikleri tarafında verilen “unutulma hakkı” kararlarıyla geçmişte kalmış haber ve içeriklerden ziyade kararların verildiği aynı yıllar içinde veya bu haberler yayınlandıktan çok kısa bir süre sonra bu haber ve içeriklere yaptırım uygulanmıştır. Dolayısıyla, **yayınlanmasında kamu yararı bulunan 2020, 2021 ve 2022 tarihli toplam 4.430 haber ve diğer içeriğin (%67,13)** geçmişte kaldığını veya yayınlanma tarihinden sonra çok uzun bir zaman geçtiğini söylemek veya bu haberlerin artık güncel olmadığını iddia etmek mümkün değildir. Hatta bu kapsamdaki bazı kararların unutulma hakkı adı altında “**jet hızında**” alındığını da söylemek mümkündür. Örneğin, Gazeteci **Metin Cihan**’ın 19.10.2021 tarihli bir tweeti, **24 saat sonra**, 20.10.2021 tarihinde İstanbul Anadolu 7. Sulh Ceza Hakimliği tarafından “**lekelenmeme ve unutulma hakkı da göz önünde**” bulundurularak erişime engellenmiştir.⁷⁵

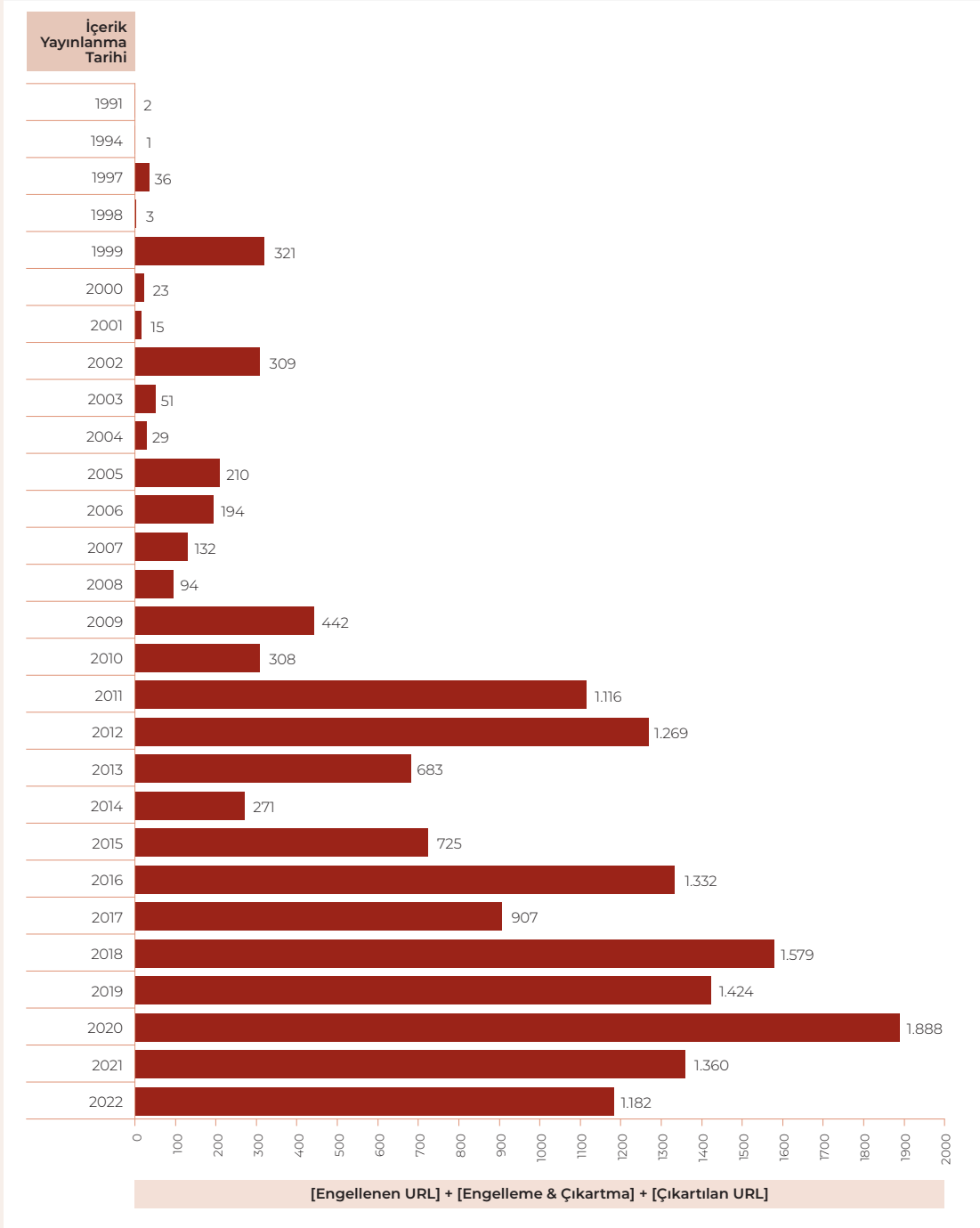
⁷⁴ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E.2014/4-56, K.2015/1679, K.T. 17.06.2015.

⁷⁵ İstanbul Anadolu 7. Sulh Ceza Hakimliği, 2021/5779, 20.10.2021.

Şekil 14: 2020-2022 Yıllarında Alınan Kararlarla Yaptırım Uygulanan ve Kamu Yararı Bulunan Haber ve İçeriklerin (URL) Toplam Sayıları

Şekil 15: 2020-2022 Yıllarında Alınan Unutulma Hakkı Kararlarıyla Yaptırım Uygulanan ve Yayınlanmasında Kamu Yararı Olduğu Tespit Edilen Haber ve İçeriklerin Yayınlanma Yılları

KAMUYU İLGİLENDİREN YARGILAMA HABERLERİ

2022 kararları incelendiğinde, **kamuyu ilgilendiren yargılama haberleri kategorisinde**, Adnan Oktar Silahlı Suç Örgütüne ilişkin kararlar göze çarpmaktadır. Bu konu hakkında Kemer Sulh Ceza Hakimliği tarafından iki karar verilmiştir. Öncelikle, Kemer Sulh Ceza Hakimliğinin **20.05.2022** tarihli karar ile aralarında Hürriyet ve Sabah gazetelerinde yayınlanan haberler de dahil olmak üzere 12 İnternet adresine erişim engellenmiştir.⁷⁶ Talep edenin **Adnan Oktar suç örgütünde** yer almasına ve **çeşitli suçlardan yargılanmış olmasına ilişkin iddiaları** içeren İnternet adresleri arasında iki blog sayfası da bulunmaktadır.

Talep edenin ismi, Adnan Oktar suç örgütü hakkında 6 ay ila 16 yıl arasında değişen oranlarda hapis istemiyle açılan davada yer almaktadır.⁷⁷ Talep dilekçesinde “talep edenin Adnan Oktar oluşumu tarafından kandırıldığı ve bu oluşumdan ayrıldığı, bir zamanlar bu oluşumda olduğu için pişman olduğu, internete düşen haberleri üzüntü ile okuduğu” belirtilmiştir.

Kararda, blog sayfalarının topyekûn olarak engellenmesine ilişkin olarak, 565 sayılı Yasanın 9(3) maddesine istinaden herhangi bir değerlendirme yapılmamış, blog sayfalarının neden tamamına erişimin engellenmesi ihtiyacı duyulduğu gerekçelendirilmemiştir. Kararda sadece, “engellenmesi talep edilen içeriklerin **eski tarihli olduğu**, bu haberlerin yayınlanmasında **kamu yararı bulunmadığı** ve **güncellik değerini yitirdiği**, talepte bulunun siyasi bir kişilik olmadığı gibi topluma mal olmuş aydınlardan ve sanatçılardan olmadığı için **geçmişine dair bilgilerin kamuoyunu ilgilendirmedeği**, talepte bulunanın **unutulma hakkının bulunduğu**, bu nedenle kişilik haklarının zedelendiği” belirtilmiştir.

Ekran Görüntüsü 7: Kemer Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Bu konu hakkındaki ikinci Kemer Sulh Ceza Hakimliği kararın **28.07.2022** tarihinde verilmiştir.⁷⁸ Bu kararlar Adnan Oktar suç örgütüne ilişkin kamuyu ilgilendiren

⁷⁶ Kemer Sulh Ceza Hakimliği, 2022/605, 20.05.2022.

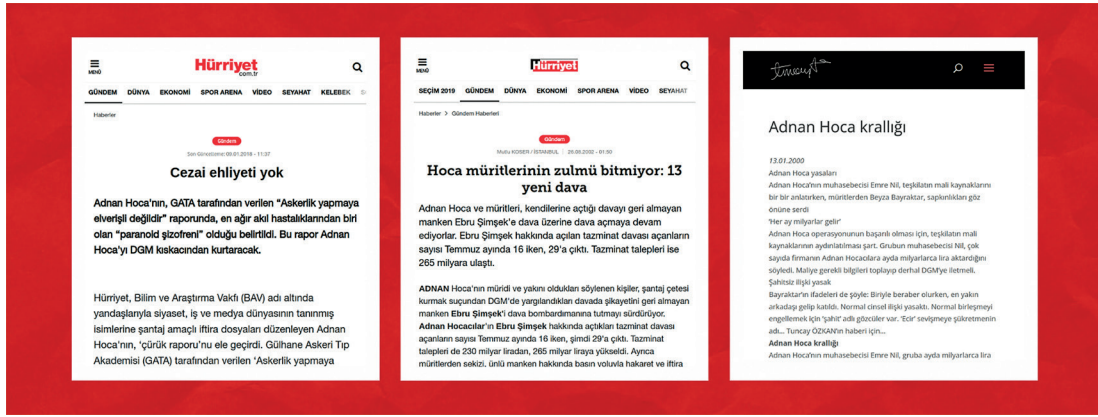
⁷⁷ Hürriyet, “Adnan Hoca ve müritleri hakkında 6 ay ila 16 yıl arasında değişen oranlarda hapis istemiyle dava açıldı,” 09.01.2018, <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/adnan-hoca-ve-muritleri-hakkinda-6-ay-ila-16-yil-arasinda-degis-en-oranlarda-hapis-istemiyle-dava-acildi-39125241>

⁷⁸ Kemer Sulh Ceza Hakimliği, 2022/889, 28.07.2022.

12 farklı haber ve içeriğe erişimin engellenmesine karar verilmiştir. Talebe konu haber ve içerikler 1999 ile 2017 yılları arasında yayınlanan haberler olmakla birlikte, bir kısmı Adnan Oktar'ın 1990'lı yıllarda Devlet Güvenlik Mahkemesinde yargılanmasına ilişkindir. Gazeteci Tuncay Özkan tarafından kaleme alınan ve 13.01.2000 tarihli "Adnan Hoca Krallığı" başlıklı köşe yazısı da erişime engellenen İnternet adresleri arasında yer almaktadır.⁷⁹ Hakimliğin 28.07.2022 tarihli karar gerekçesi, bir önceki ve 20.05.2022 tarihli karar gerekçesiyle karbon kopya aynıdır. Dolayısıyla, tekrardan "engellenmesi talep edilen içeriklerin **eski tarihli olduğu**, bu haberlerin yayınlanmasında **kamu yararı bulunmadığı** ve **güncellik değerini yitirdiği**, talepte bulunun siyasi bir kişilik olmadığı gibi topluma mal olmuş aydınlardan ve sanatçılardan olmadığı için **geçmişine dair bilgilerin kamuoyunu ilgilendirmedeği**, talepte bulunanın unutulma hakkının bulunduğu" belirtilmiştir.

Ekran Görüntüsü 8: Kemer Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Adnan Oktar ile birlikte 14 kişinin, 8 bin 658 yıl hapis cezasına çarptırılmasıyla ilgili 73'ü tutuklu 215 sanıklı davada verilen hapis cezaları **Nisan 2023** içinde onanmıştı.⁸⁰ **Ocak 2024** içinde ise, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, 215 sanıklı Adnan Oktar organize suç örgütü davasına ilişkin 215 sanık hakkındaki hükümlerin onanmasını talep etmişti.⁸¹ Dolayısıyla, Adnan Oktar silahlı suç örgütüne yönelik yargılama haberleri güncelliğini korumakta, kamuoyunun ilgisini çekmeye devam etmektedir.

Fakat, bu iki karara konu haber ve içeriklerin **Adnan Oktar suç örgütü bakımından arşiv değeri bulunduğu**, dolayısıyla bu haberler bakımından sadece yayımlandığı tarihte kamu yararı bulunmadığı, geleceğe ışık tutması bakımından devam eden kamu yararı olduğu açık olmakla birlikte **bu haber ve içeriklerin odak noktası da talep eden değildir**. Talep edenin isminin Adnan Oktar suç örgütü ile **anılması da tesadüfi değildir** çünkü örgüt suçlamasıyla yargılanmıştır. Karardan, talep edenin ceza alıp almadığı anlaşılmamakla birlikte, unutulma hakkı ve basın arşivlerinin korunması arasındaki denge talep edenin isminin anonimleştirilmesi ile kurulabilirdi.

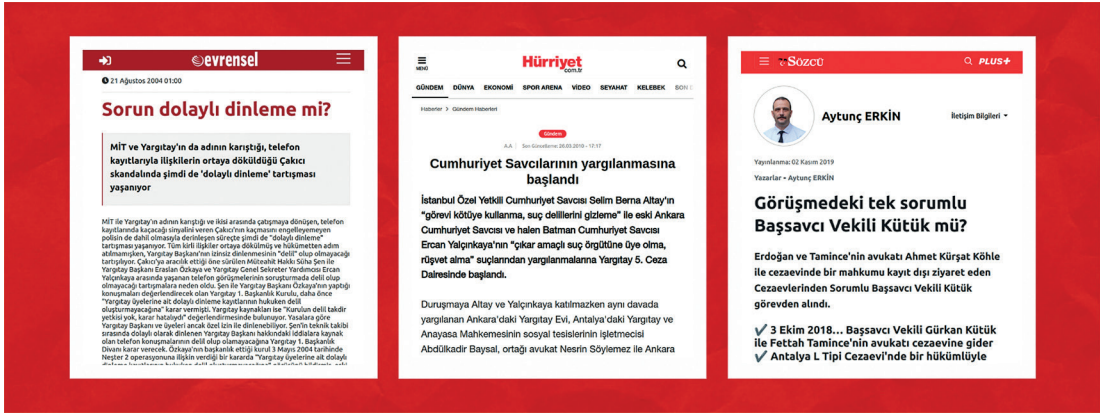
⁷⁹ Tuncay Özkan, "Adnan Hoca Krallığı", 13.01.2000, <https://tuncayozkan.com/adnan-hoca-kralligi/>.

⁸⁰ NTV, "Adnan Oktar davasında cezalar onandı," 12.04.2023, <https://www.ntv.com.tr/turkiye/adnan-oktar-davasinda-cezalar-onandi,PsPrjFL2uE2yeNmZ9N6rEQ>

⁸¹ Cumhuriyet, "8 bin 658 yıl hapis cezası... Adnan Oktar davasında yeni gelişme!" 16.01.2024, <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/8-bin-658-yil-hapis-cezasi-adnan-oktar-davasinda-yeni-gelisme-2163556>

Kamuyu ilgilendiren yargılama haberleriyle ilgili bir diğer 2022 kararına konu talep Yargıtay Eski Genel Sekreter Yardımcısı ve eski savcı **Ercan Yalçınkaya** tarafından yapılmıştır. Yalçınkaya'nın adının geçtiği birbirinden farklı konu, yargıda usulsüzlük ve rüşvet iddialarına ilişkin yargılama süreçlerinin aktarıldığı **2004-2019** yılları arasında yayınlanan **40** farklı haber ve içeriğe Küçükçekmece 1. Sulh Ceza Hakimliğinin **17.01.2022** tarihli kararıyla⁸² erişim engellenmiş ve içeriklerin yayından çıkarılmasına karar verilmiştir.

Ekran Görüntüsü 9: Küçükçekmece 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

Fakat, Hakimliğin kararında belirtilenin aksine karara konu içeriklerden Sözcü Gazetesi'nin 02.11.2019 tarihli haberi⁸³ FETÖ ve Adnan Oktar Operasyonundaki iddialar sebebiyle görevlerinden istifa eden ve emekliliğe ayrılan yargı mensupları hakkındaki iddiaların aktarılmasından ibarettir. Dolayısıyla, sadece talep eden hakkında olmayan bu haberde, örneğin İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi eski Cumhuriyet Başsavcısı Hadi Salihoğlu'nun şahsi korumasının Adnan Oktar'a yönelik operasyonda gözaltına alınması sonrası emekliye ayrılması da haberleştirilmiştir. Bu bağlamda da 14.10.2004 tarihinde mafya-yargı ilişkilerinin ortaya çıkmasıyla, yargıda peş peşe istifalar yaşandığı hatırlatılmış ve Yargıtay Genel Sekreter Yardımcısı görevinde bulunan Ercan Yalçınkaya'nın da istifa ettiği belirtilmiştir. Benzer şekilde, karara konu Hürriyet Gazetesi'nin 26.03.2010 tarihli haberinde⁸⁴ talep eden Yalçınkaya'nın çıkar amaçlı suç örgütüne üye olma, rüşvet alma suçlamalarıyla ilgili Yargıtay 5. Ceza Dairesindeki yargılama süreci aktarılmıştır. Bilindiği üzere, bu yargılamanın sonunda, Yalçınkaya altı ay hapis cezasına çarptırılmış ve cezası para cezasına çevrilmişti.⁸⁵ Yalçınkaya'nın bu konu hakkında Anayasa Mahkemesine yapmış olduğu bireysel başvuru kabul edilemez bulunmuştur.⁸⁶

⁸² Küçükçekmece 1. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/566, 17.01.2022.

⁸³ Sözcü Gazetesi, "Görüşmedeki tek sorumlu Başsavcı Veli Kütük mü?" 02.11.2019.

⁸⁴ Hürriyet, Cumhuriyet Savcılarının yargılanmasına başlandı, 26.03.2010.

⁸⁵ Hürriyet, "Yargıtay cezaı onadı," 26.04.2015, <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/yargitay-cezaionadi-28838089>

⁸⁶ Bkz. Ercan Yalçınkaya Başvurusu, B. No: 2015/12310, 28.11.2018.

Diğer yandan, Evrensel Gazetesi'nin 21.08.2004 tarihli haberi⁸⁷ ise organize suç örgütü lideri Alaattin Çakıcı dosyasına MİT ve Yargıtay'ın da karıştığı, telefon kayıtlarıyla bazı ilişkilerin ortaya döküldüğü ve Çakıcı'ya aracılık ettiği iddia edilen aralarında talep edenin de yer aldığı bazı kişilerin izinsiz dinlenen telefon konuşmalarının delil olarak dosyaya alınıp alınmayacağı aktarılmaktadır.

Tüm bunlara rağmen, Küçükçekmece 1. Sulh Ceza Hakimliği kararında, sadece **“2004 ve 2007 yıllarına ait haberlerin manevi varlığını koruma ve geliştirme, özel hayatın gizliliği ve unutulma haklarını ihlal ettiği”** değerlendirmesi yapılmıştır. Haberler şüphesiz eski olmakla birlikte, bir dönem Yargıtay genel sekreter yardımcılığı yapmış olan ve Anayasa Mahkemesi nezdinde hakkında kabul edilemezlik kararı verilmiş olan bir kişi tarafından yapılan başvuruda, talebe konu haber ve içeriklerin birbirinden farklı konular ve dönemlerle ilgili olması ve bu eski olduğu iddia edilen haber ve içerikler hakkında devam eden bir kamu yararı olup olmadığı sorgulanmadan, ifade ve özellikle basın özgürlüğü ve basın arşivleri üzerindeki etkisi değerlendirilmeden, sadece haberlerin eskimiş olduğu değerlendirilmesiyle karar verilmesi işbu rapor kapsamında açıklanmış olan Yargıtay, Anayasa Mahkemesi ve AİHM kriterlerine aykırıdır. Dolayısıyla, kamusal ilgiyi haiz olan yargı mensuplarına ve talep edene ilişkin iddiaların arşiv değeri taşıdığı ve unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmeyeceği açıktır.

Ekran Görüntüsü 10: Ankara Batı 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Ankara Batı 2. Sulh Ceza Hakimliğinin **23.05.2022** tarihli kararı ile Ankara Üniversitesi'nde çalıştığı dönemde Olağanüstü Hal KHK'leri ile ihraç edilen akademisyenler için 10.02.2017 tarihinde gerçekleşen protestoya ilişkin açılan soruşturmada aralarında talep eden T. A.'nın da bulunduğu ve 2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek suçlamasıyla yargılanan 14 kişi hakkında verilen beraat kararına ilişkin 2018'de yayınlanan **kamuyu ilgilendiren yargılama haberleri** erişime engellenmiştir.⁸⁸ Gazete Duvar, Evrensel ve Mülkiye Haber'de yayınlanan haberlerde,

⁸⁷ Evrensel Gazetesi, "MİT ve Yargıtay'ın da adının karıştığı, telefon kayıtlarıyla ilişkilerin ortaya döküldüğü Çakıcı skandalında şimdi de 'dolaylı dinleme' tartışması yaşanıyor," 21.08.2004.

⁸⁸ Ankara Batı 2. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/5002, 23.05.2022.

protesto esnasında polislerin kampüs önündeki cübbelere basarak müdahale ettiği belirtilmiş ve Ankara 24. Asliye Ceza Mahkemesi kararı özetlenmiştir. Hakimlik tarafından, haberlerin yayımlandığı tarih itibarıyla doğruluk şartını sağlaması karşısında kararın verildiği tarihte güncelliğini yitirdiği ve **kamu yararına katkı sağlamayacağı gerekçesiyle unutulma hakkı kapsamında** talep kabul edilmiştir.

Her ne kadar talep eden kişi hakkında beraat kararı verilmiş olsa da **talebe konu haberler sadece talep edenle ilgili haberler değildir**. Hatta talep edenin 10.02.2017 tarihinde gerçekleşen protestoya ilişkin açılan soruşturma ve yargılama haberlerinin odağı da olduğu söylenemez. Polislerin Ankara Üniversitesindeki bir protesto sırasında akademisyenlerin protesto amaçlı olarak yere attıkları cübbelerini çiğnemeleri toplumsal hafızadan silinmemesi gereken bir olaydır. Dolayısıyla, talebe konu haberlerin yayında ve haber arşivlerinde kalmasında kamu yararı bulunmaktadır. Bu bağlamda, Hakimlik tarafından, haberlerin tamamen yayından kaldırılmasından ziyade talep edenin isminin anonimleştirilmesine ve talebe konu haberlerden isminin çıkartılmasına da karar verilebilir ve kamuyu ilgilendiren yargılama haberlerinin yayında ve arşivlerde kalması sağlanabilirdi. Bu bağlamda, unutulma hakkı, **sadece talep edenin unutmak istediği olaylar ve isminin geçtiği haberler olarak değerlendirilmemelidir**.

Ekran Görüntüsü 11: Taşköprü Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber

Kamuyu ilgilendiren yargılama haberleri kategorisinde yer alan bir diğer karar, halen görevine devam eden Taşköprü Belediye Başkanı Abdullah Çatal'a yönelik suikast girişiminin yargılanmasına başlandığının ve yargılamaya ilişkin açıklamaların aktarıldığı 11.01.2022 tarihli OdaTV'nin haberi⁸⁹ ile ilgilidir. Bu haber yargılamada tanık olarak dinlenen C.Ö. ve Y.E.Ö'nün talebiyle unutulma hakkı ve kişilik haklarının ihlali gerekçesiyle Taşköprü Sulh Ceza Hakimliğinin **12.01.2022** tarihli kararıyla⁹⁰ erişime engellenmiştir. Hakimlik kararında

"Talep edenlerin **gündemde kalmasında bir kamu yararı bulunmadığı** ve bu haliyle yayınlanan haberin talep edenlerin özel hayatlarına ilişkin **incitici ve örseleyici** bilgi

⁸⁹ OdaTV, "Belediye başkanına silahlı saldırı davası başladı: Suikasti aydınlatacak notun sırrı", 11.01.2022.

⁹⁰ Taşköprü Sulh Ceza Hakimliği, 2022/17, 12.01.2022.

niteliğinde olduğu ve her isteyenin kolaylıkla erişime olanağı sağlaması bakımından kişilik haklarının ihlal edilmesi sonucunu doğurduğu gözetilerek yazı içeriğinin yayından çıkarılması ile erişimin engellenmesi talebinin kabulü gerektiği”

değerlendirmesinde bulunulmuştur. Halbuki OdaTV'nin haberi, halen Belediye Başkanlığı görevine devam etmekte olan ve **kamusal bir figür olan Abdullah Çatal'a suikast girişimini aktarmakta** ve dolayısıyla bir belediye başkanının evine düzenlenen silahlı saldırıya ilişkin güncel hukuki gelişmeleri kamuya aktarmaktadır. **Bu tip haberlerin kamuyu ilgilendirdiğine şüphe bulunmamaktadır.** Ayrıca, **haber doğrudan talep edenler hakkında olmadığı gibi** tanık olarak dinlenecek kişilerin isimleri, sanıklarla yaptıkları iddia edilen telefon konuşmaları sebebiyle Abdullah Çatal'ın avukatlarının beyanlarından alıntı yapılarak habere eklenmiştir. Dolayısıyla, tanık sıfatıyla mahkemece dinlenilecek kişilerin kişilik hakkı ihlali söz konusu olmadığı gibi, özel hayatlarına ilişkin incitici ve örseleyici bilgi aktarımı da OdaTV haberinde yer almamaktadır. Hakimlik bu kararı alırken, Yargıtay ve Anayasa Mahkemesinin ilkesel kararlarını genel geçer ifadelerle değerlendirmiş ve özetlemiş, ifade ve basın özgürlüğü açısından ise herhangi bir değerlendirme yapmamıştır. Fakat Hakimlik, herhangi bir dengeleme değerlendirmesi yapmadan talebe konu OdaTV haberinin unutulması gerektiği sonucuna ulaşırken, bu tip haberlerin yayınlanmasında kamu yararı bulunduğunu tamamen göz ardı etmiştir.

Ekran Görüntüsü 12: Erzurum 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

“Kamuyu ilgilendiren yargılama haberlerine” bir diğer örnek ise 2017 yılında Erzurum'da evinin penceresinden havalı tabancayla ateş ederek, sokakta oyun oynayan iki çocuğu yaralaması üzerine başlayan hukuki süreç ve gelişmelerin aktarıldığı 110 haber ve içeriğin Ömer Murat Akçay'ın talebiyle Erzurum 1. Sulh Ceza Hakimliği⁹¹ tarafından **25.01.2022** tarihinde engellenmesine ilişkindir. Karara konu Diken,⁹² Sözcü⁹³ ve Sabah'ın⁹⁴ haberlerinde yargılanan sanık Ömer Murat Akçay'ın 7 yıl 6 ay

⁹¹ Erzurum 1. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/369, 25.01.2022.

⁹² Diken, “Nihayet: Canı sıkıldı diye iki çocuğu vuran şahıs tutuklandı”, 23.06.2017.

⁹³ Sözcü Gazetesi, “İki Çocuğu Sırtından vuran zanlı tutuklandı”, 23.06.2017.

⁹⁴ Sabah Gazetesi, “Profesör anne-babanın oğlu dehşet saçmıştı! 7,5 yıl hapis cezası aldı,” 05.03.2018, <https://www.sabah.com.tr/yasam/profesör-anne-babanin-oglu-dehset-sacmisti-75-yil-hapis-cezasi-aldi-4234846>.

hapis cezası ile cezalandırıldığı bilgileri aktarılmıştır. Kararda ise

“Başvuruya konu içeriklerin **geçmiş tarihte yaşanmış olduğu** ve yargılaması yapılan olayın haber görüntülerinin İnternet üzerinde yorumsuz biçimde yayınlanmalarının, bu hâliyle ifade ve basın özgürlüğü kapsamında değerlendirilemeyeceği, söz konusu linklere istenildiği zaman ulaşılmasının, **toplum açısından bir fayda sağlamayacağı** ve kamu yararı için gelecekte hatırlanması veya istatistiki açıdan değerlendirilmeye alınması gibi işlevi de taşımadığı, dolayısıyla görsellerin yayında kalmasının toplumun ilerlemesi, gelişmesi için bir katkı sağlamayacağı gibi, **kamu yararına toplum hafızasında yer etmesi gibi bir etkisi de olmadığı**, değerlendirmeler karşısında, başvuranların istememesine rağmen, geçmişlerinde yer eden olumsuz tecrübelere ve özel hayatına dair videolara, toplum tarafından istenen her anda kolaylıkla ulaşılmasının başvuranın kişilik haklarını zedelediği”

sonuç ve kanaatine varıldığı belirtilmiştir. Fakat, karara konu 110 haber ve içerik bakımından herhangi bir tartı işlemi yapılmamış, ifade ve basın özgürlüğü ve kamuyu ilgilendiren yargılama haberlerine yaptırım uygulanmasının basın arşivleri üzerindeki etkisi değerlendirilmeden karar verilmiştir.

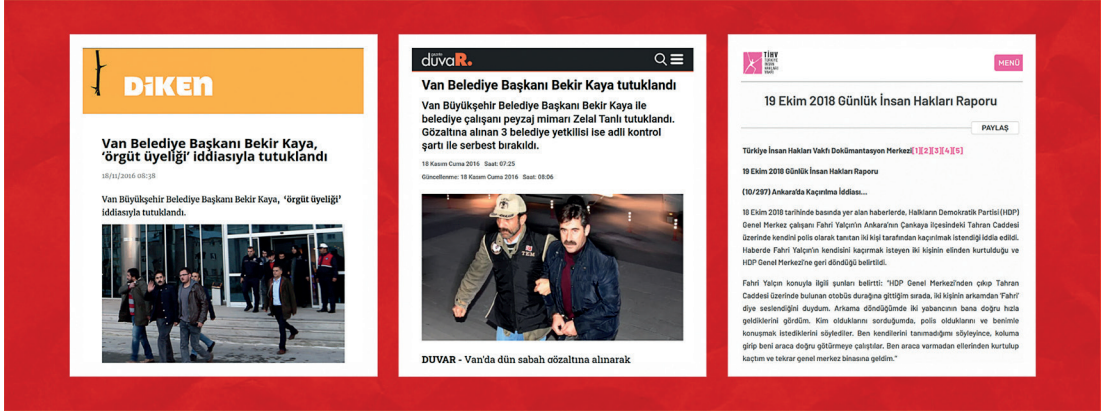
Ekran Görüntüsü 13: Erzurum 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

Ömer Murat Akçay'ın bir başka talebiyle, Erzurum 1. Sulh Ceza Hakimliği, **24.03.2022** tarihli kararıyla⁹⁵ “**kamuyu ilgilendiren yargılama haberleri**” kategorisinde yer alan **110** İnternet adresi hakkında bu defa da **içeriğin yayından çıkarılması kararı** verilmiştir. Hakimlik tarafından **daha ağır bir müdahale olan** haber ve içeriklerin çıkarılması kararının verilmesine neden gerek duyulduğunu gerekçelendirildiği gibi Erzurum 1. Sulh Ceza Hakimliğinin daha önceki ve 25.01.2022 tarihli erişimin engellenmesi kararında⁹⁶ yer alan gerekçe karbon kopya şekilde tekrarlanmıştır.

⁹⁵ Erzurum Sulh Ceza Hakimliği, 2022/1401, 24.03.2022.

⁹⁶ Erzurum 1. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/369, 25.01.2022.

“Kamuyu ilgilendiren yargılama haberleri” kategorinde yer alan 82 haber ve içerik Z. T. K.’nin itirazı üzerine Van 3. Sulh Ceza Hakimliğinin 09.03.2022 tarihli kararıyla⁹⁷ erişime engellenmiştir. Talebe konu haberler arasında yer alan Diken⁹⁸ ve Gazete Duvar’ın⁹⁹ 18.11.2016 tarihli haberlerinde Van Büyükşehir Belediyesi eski Eş Başkanı Bekir Kaya ile **belediyede peyzaj mimarı olarak çalışan talep edenin örgüt üyeliği suçlamalarıyla tutuklandığı** ve üç belediye yetkilisinin ise adli kontrol ile serbest bırakıldığı aktarılmıştır. Bu kararla erişime engellenen Türkiye İnsan Hakları Vakfı’nın (“TIHV”) 19.10.2018 Günlük İnsan Hakları Raporu’nda¹⁰⁰ ise insan haklarına ilişkin güncel olaylar raporlanmış ve günlük yayımlanan bülten arşivine bu konu da eklenmiştir. Dolayısıyla TIHV’in uzun yıllardır gündelik olarak yayınladığı raporun da sadece talep eden ile ilgili olduğu söylenemez. Kararda ise

“talepte bulunanın atılı eylemler yönünden beraat kararı aldığı, soruşturmanın üzerinden uzunca bir zaman geçmesine rağmen İnternet ortamında yer alan bu haberlerin kolaylıkla erişilebiliyor olması da göz önüne alındığında talepte bulunanın kişisel haklarının zarara uğrayacağı, Anayasa Mahkemesinin 2013/5653 başvuru numaralı ve 3/3/2016 tarihli kararında da belirtildiği üzere başvuranın taleplerinin **unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesi** gerektiği”

belirtilmiştir. Yerine kayyum atanan ve 8 yıl 3 ay hapis cezası Yargıtay tarafından onanan¹⁰¹ ve halen cezaevinde bulunan **Büyükşehir Belediyesinin eski Eş Başkanı Bekir Kaya hakkındaki yargılama haberleri kamuoyunu ilgilendirmeye devam etmektedir.** Dolayısıyla, **talebe konu haberlerin odak noktası talep eden olmamakla birlikte,** sadece talep edenin isminin bu haberlerde geçmiş olması, **Bekir Kaya’nın**

⁹⁷ Van 3. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/851, 09.03.2022.

⁹⁸ Diken, “Van Belediye Başkanı Bekir Kaya, ‘örgüt üyeliği’ iddiasıyla tutuklandı,” 18.11.2016.

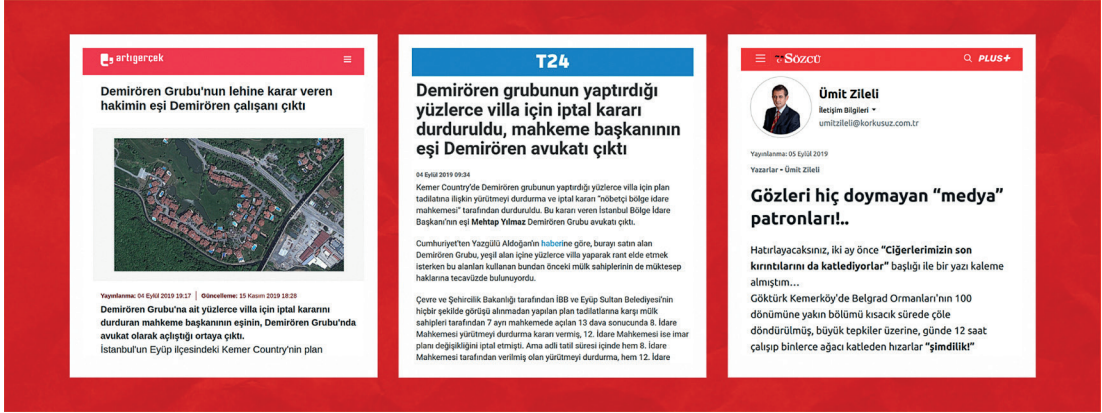
⁹⁹ Gazete Duvar, “Van Belediye Başkanı Bekir Kaya tutuklandı,” 18.11.2016.

¹⁰⁰ TIHV, Günlük İnsan Hakları Raporu, 19.10.2018, <https://tihv.org.tr/gunluk-ih-raporlari/19-ekim-2018-gunluk-insan-haklari-raporu/>.

¹⁰¹ Evrensel, “Van Belediyesi eski Eş Başkanı Bekir Kaya’nın cezası Yargıtay’da onandı,” 24.12.2021, <https://www.evrensel.net/haber/451030/van-belediyesi-eski-es-baskani-bekir-kayanin-cezasi-yargitayda-onandi>.

yargılama süreci hakkındaki haberlere yaptırım uygulanmasını meşru kılmaz. Hakimlik, mevcut raporumuzda da yer verdiğimiz şekilde talep edenin isminin talebe konu haber ve içeriklerden çıkartılması ve dolayısıyla anonimleştirilmesine karar vererek ifade ve basın özgürlüğü ve basın arşivlerinin sürdürülebilir bir şekilde korunması bakımından adil bir denge kurabilirdi. Dolayısıyla, eski bir belediye başkanının yargılanması gibi kamuyu yakından ilgilendiren konular ve kişilerle ilgili haberler söz konusu olduğunda, aradan geçen zamana rağmen bu tip haberlerin yayınlanmasına devam edilmesinde üstün bir kamu yararı ve arşiv değeri olduğu da unutulmamalıdır.

Ekran Görüntüsü 15: Bakırköy 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Talep edenin kim olduğu belirtilmeyen Bakırköy 4. Sulh Ceza Hakimliğinin **15.03.2022** tarihli kararı¹⁰² ile “Demirören Grubu’nun lehine karar veren hakimın eşi Demirören çalışanı çıktı” başlıklı ve konulu **15** haber ve içerik erişime engellenmiştir. Karara konu haberler, “**kamuoyunu ilgilendiren yargılama haberleri**” kategorisinde yer alırken, karara konu haberler arasında yer alan Artı Gerçek’in 04.09.2019 tarihli haberinde İstanbul’un Eyüp ilçesindeki villaların bulunduğu ormanlık arazide binlerce ağacın kesildiği, Demirören Grubu tarafından yapılan plan tadilatıyla ilgili yürütmeyi durdurma ve iptal kararının Nöbetçi Bölge İdare Mahkemesi tarafından durdurulduğu aktarılmış ve İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Başkanı’nın eşi M.Y.’nin ise Demirören Grubunda avukat olarak çalıştığı da haberde yer almıştır. Benzer şekilde Sözcü Gazetesi yazarlarından Ümit Zileli’nin köşe yazısında¹⁰³ ormanlık arazideki ağaç kesimi, yapılacak villa projesi ve konuyla ilgili hukuki süreç ve iddialar aktarılmıştır. Hakimlik kararında ise sadece “paylaşımların ve yazıların doğrudan şahsı hedef alarak yapıldığı, **aradan uzun zaman geçtiği**, haberin güncelliğinin ve toplumsal ilginin kalmadığı, **unutulma hakkı kapsamında kaldığı**” değerlendirilmiştir. Fakat karardan, talep edenin kim olduğu ve dolayısıyla talep edenin ne şekilde hedef alındığı ve haberlerin güncelliğini ne şekilde yitirdiği açıklanmamakla birlikte ormanlık araziyle ilgili devam eden hukuki süreci gösteren 2019 tarihli haberlerin güncel ve kamusal ilgiyi haiz olduğu da değerlendirilmemiş ve dikkate alınmamıştır.

¹⁰² Bakırköy 4. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/1724, 15.03.2022.

¹⁰³ Sözcü Gazetesi, “Gözleri hiç doymayan “medya” patronları!...” 05.09.2019, <https://www.sozcu.com.tr/2019/yazarlar/umit-zileli/kozleri-hic-doymayan-medya-patronlari-5317643/>.

İş insanı Şefik Peyda Çetin'in talebi üzerine İskenderun 1. Sulh Ceza Hakimliğinin **12.04.2022** tarihli kararıyla¹⁰⁴ **17.11.1997 tarihli Resmî Gazete** ve bir diğer İnternet adresine erişimin engellenmesi ve yayından çıkarılmasına karar verilmiştir. **“Kamuyu ilgilendiren yargılama haberleri”** kategorisinde yer alan karardaki diğer içerik ise aralarında talep edenin de bulunduğu şüphelilerin hakkında 2000'lerin başında yayımlanan ve 100 gün boyunca yarışmacıların bir evde kaldığı Biri Bizi Gözetliyor (“BBG”) yarışması benzeri bir televizyon programı çektikleri iddiasıyla dokuz kişiyi bir evde zorla tuttuğu ve haklarında kişiyi hürriyetinden yoksun kılma, yaralama tehdit ve hakaret suçlamalarından hukuki süreç başlatıldığı aktarılmıştır. Kararda

“her ne kadar başvuruya konu URL adreslerindeki haber içerikleri, yayımlandıkları zaman itibarıyla haber değeri taşısalar da, **güncellik değerini yitirdiği** dolayısıyla haberin o tarihte “gerçeklik ve doğruluk” kriterlerini karşılamasının artık bir önemi kalmadığı, habere konu olan yargılama sürecinin tüm aşamalarıyla sona ermesiyle birlikte, habere konu olan kişiler için haksızlık içeren durumun, toplum tarafından öğrenilmesinin, geçmişte gerçeklik ve doğruluk payı varmış gibi ifşa edilmesi anlamına gelebileceği, dolayısıyla **adı geçen habere istenildiği zaman ulaşılabileceği, toplum açısından yanlış algılamaya yol açabileceği**, Başvuranların beraatla sonuçlanan bir yargı sürecinde **talepte bulunan hakkında yapılan haberin basının arşivinde bulunmasının, haberin kamu yararı için gelecekte hatırlanması** veya istatistiki açıdan değerlendirilmeye alınması gibi işlevi de taşımadığı, dolayısıyla haberin yayında kalmasının, toplumun ilerlemesi, gelişmesi için bir katkı sağlamayacağı gibi, **kamu yararına toplum hafızasında yer etmesi gibi bir etkisi de olmadığı**, haberin içeriğini oluşturan kişinin; toplumu temsil ve topluma hizmet etme gayesiyle seçilmiş veya atanmış siyasilere olmadığı da göz önünde bulundurulduğunda bu bilgilerin kamuyu ilgilendirmedeği”

değerlendirmesi yapılmıştır. Her ne kadar bu gerekçe 2009 tarihli bir haber bakımından makul bir gerekçe gibi gözükse dahi **96 sayfalık ve 17.11.1997 tarihli Resmî Gazete'nin** elektronik ve PDF sürümünün bu kararda neden yer aldığı ve dolayısıyla erişime engellendiği anlaşılamamaktadır. Kaldı ki Resmî Gazete'nin 17.11.1997

¹⁰⁴ İskenderun 1. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/1150, 12.04.2022.

tarihli nüshasının talep edenle bağlantısı ne talepte ne de kararda açıklanmıştır. Dolayısıyla, devletin yayın organı olan ve birçok resmî işlemin geçerliliğinin bağlandığı Resmî Gazete'nin¹⁰⁵ eski sayılarının arşiv değeri olduğu ve unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesinin mümkün olmadığı açıktır. Bu ve benzeri kararlar, sulh ceza hakimliklerinin talepleri dikkatli incelemediğine de işaret etmektedir. Aksi takdirde, adı üstünde Resmî Gazete'nin herhangi bir unutulma hakkı veya erişimin engellenmesi kararına konu olması mümkün değildir.

Ekran Görüntüsü 17: İstanbul Anadolu 10. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

Kamuyu ilgilendiren ve yayınlanmasında kamu yararı olan örnekler arasında **hakimler tarafından aldırılan erişim engelleme kararları** da bulunmaktadır. Bu bağlamda, BirGün Gazetesi yazarı Timur Soykan'ın Ekim 2023'te yayınlanan bir köşe yazısıyla¹⁰⁶ İstanbul Anadolu Adliyesindeki rüşvet ve yolsuzluk iddialarını dile getirmiş, Başsavcı İsmail Uçar'ın HSK'ya yolladığı bir mektubu aktarmış ve bu yazısının erişime engellenmesine ve yayından çıkartılmasına karar verilmişti. Çok ses getiren bu haber ve paylaşımlar sorasında başlatılan hukuki süreçte "rüşvet ve usulsüzlük" iddialarıyla ilgili dilekçede adı geçen İstanbul Anadolu 21. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı Sidar Demiroğlu Hakimler ve Savcılar Kurulu 2. Dairesi tarafından geçici olarak görevinden uzaklaştırılmıştı.¹⁰⁷

Sidar Demiroğlu'nun İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hâkimliği yaptığı dönemde kendisiyle ilgili geçmişte yayınlanmış bazı haberlerle ilgili taleplerde bulunduğu tespit edilmiştir. Öncelikle, **Sidar Demiroğlu'nun talebi üzerine "kamuyu ilgilendiren yargılama haberleri"** kategorisinde değerlendirilen **37 habere** unutulma hakkı gerekçesiyle İstanbul Anadolu 10. Sulh Ceza Hakimliği tarafından **22.09.2022** tarihinde erişim engellenmiş, ayrıca talep edenin isminin bu haberlerden çıkarılmasına karar verilmiştir.¹⁰⁸ Karara konu haberler, Demiroğlu'nun **avukatlık yaptığı dönem** ve o

¹⁰⁵ Bkz. <https://resmigazete.gov.tr/sayfa-tarihce>.

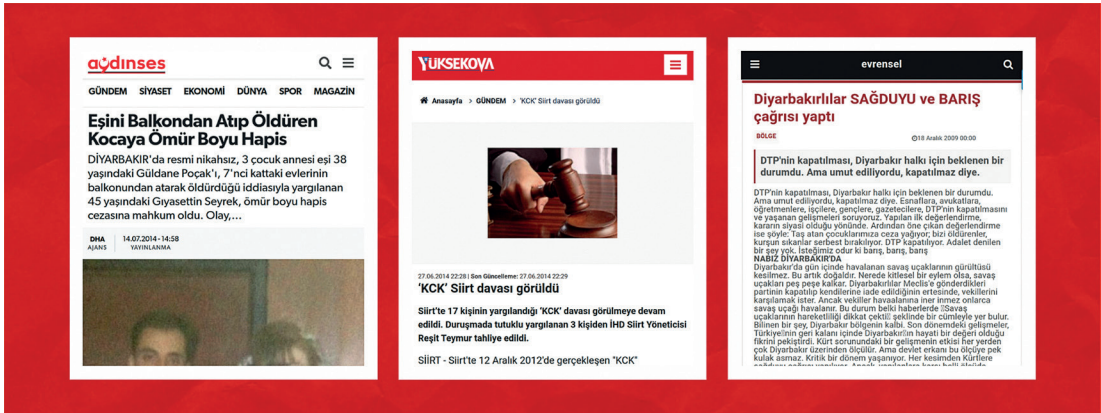
¹⁰⁶ BirGün, "Başsavcının rüşvet çığlığı: Çürüyoruz," 13.10.2023.

¹⁰⁷ NTV, "Hakim Sidar Demiroğlu görevden uzaklaştırıldı," 23.11.2023, <https://www.ntv.com.tr/turkiye/hakim-sidar-demiroglu-gorevden-uzaklastirildi,i5VjveyXR00Mt0HRX14LA>

¹⁰⁸ İstanbul Anadolu 10. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/7895, 22.09.2022.

dönemde müdafî olduğu dosyalarla ilgili olarak birçok ulusal ve yerel gazetede yer alan haberlere ilişkindir. Örneğin, Demiroğlu, bir kadın cinayeti davasında, aile içi cinsel istismar davasında, Siirt'te görülen bir KCK davasında ve kamuoyunda geniş yer tutmuş olan Diyarbakır'da 17 yaşındaki R.Ç.'nin eşcinsel olduğu gerekçesiyle babası ve amcaları tarafından öldürülmesine ilişkin ceza davasında sanık müdafiliği yapmıştır.¹⁰⁹ Karara konu haberler arasında yer alan Diken'in 10.04.2015 tarihli "Gizli tanık ifadesiyle beş yıl tutuklu kalan gence beraat" başlıklı haberinde¹¹⁰ talep eden Demiroğlu'nun ismi yer almamaktadır veya sonradan çıkartılmıştır. Benzer şekilde kararda yer alan Sendika.Org'un 28.06.2014 tarihli "KCK Siirt Davası'nda tahliye" başlıklı haberinde¹¹¹ ve KaosGL web sitesinde 02.05.2013 tarihinde yayınlanan "R.Ç. Davasında Baba ve Amcalara Müebbet Hapis İstendi"¹¹² başlıklı haberde de talep edenin ismi bulunmamaktadır veya sonradan çıkartılmıştır. Ayrıca, Demiroğlu tarafından Hülya Avşar aleyhine yürütülen bir soruşturma kapsamında soruşturma savcısı hakkında suç duyurusunda bulunulmuş olmasına ilişkin ve Demiroğlu'nun yapmış olduğu kişisel bir basın açıklamasını aktaran haber de karara konu haberler arasında yer almıştır.¹¹³ Dolayısıyla, Hakimliğin neden bu haberleri unutulma hakkı kapsamında değerlendirdiği de tam olarak anlaşılammamaktadır. Talep edenin "hatırlanmasını istemediği" haberler kıstas olarak belirlenmişken, **talebe konu kamuoyunu yakından ilgilendiren yargılama haberlerinin odağında da talep eden yer almamaktadır.**

Ekran Görüntüsü 18: İstanbul Anadolu 10. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haberler

- ¹⁰⁹ Star, "Eşcinsel R.Ç cinayetinde rekor ceza istemi," 30.04.2013, <https://www.star.com.tr/guncel/escinsel-rc-cinayetinde-rekor-ceza-istemi-haber-749996/>; Gazete Vatan, "11 yaşındaki yeğenine tecavüz etti!" 06.03.2015; Aydınse, "Eşini Balkondan Atıp Öldüren Kocaya Ömür Boyu Hapis," 14.07.2021, <https://www.aydinses.com/esini-balkondan-atip-olduren-kocaya-omur-boyu-hapis>.
- ¹¹⁰ Diken, "Gizli tanık ifadesiyle beş yıl tutuklu kalan gence beraat," 10.04.2015, <https://www.diken.com.tr/gizli-tanik-ifadesiyle-bes-yil-tutuklu-kalan-gence-beraat/>.
- ¹¹¹ Sendika.Org, "KCK Siirt Davası'nda tahliye," 28.06.2014, <https://sendika.org/2014/06/kck-siirt-davasinda-tahliye-202107>.
- ¹¹² KaosGL, "R.Ç. Davasında Baba ve Amcalara Müebbet Hapis İstendi," 02.05.2013, <https://kaosgl.org/haber/rc-davasinda-baba-ve-amcalara-muebbet-hapis-istendi>.
- ¹¹³ Yeni Şafak, "Diyarbakır'dan Avşar'a destek," 01.10.2009, <https://www.yenisafak.com/gundem/diyarbakirdan-avsara-destek-214161>.

Benzer şekilde, Sidar Demiroğlu'nun talebiyle ve tekrardan İstanbul Anadolu 10. Sulh Ceza Hakimliğinin **23.11.2022** tarihli kararıyla¹¹⁴ **32 haberin** erişime engellenmesine, yayından çıkarılmasına ve arama motorları ile ilişkilendirilmemesine karar verilmiştir. Talebe konu haberler incelendiğinde Evrensel'in 18.12.2009 tarihli haberinde,¹¹⁵ haberin yapıldığı yıllarda avukatlık yapan Demiroğlu'nun 11.12.2009 tarihinde kapatılan Demokratik Toplum Partisi'nin ("DTP") kapatılması kararıyla ilgili açıklamaları yer almıştır. Yüksekova Haber'in 27.06.2014 tarihli haberinde¹¹⁶ ise Siirt'te 17 kişinin yargılandığı KCK dosyasının bir duruşması haberleştirilmiş, dosya avukatlarından biri olan Demiroğlu'nun duruşmadaki beyanları aktarılmıştır. Son olarak Aydınses İnternet haber sitesinin 14.07.2014 tarihli haberinde¹¹⁷ Diyarbakır'da resmi nikahsız, üç çocuk annesi eşi Güldane Poçak'ı evlerinin balkonundan atarak öldürdüğü iddiasıyla yargılanan 45 yaşındaki Gıyasettin Seyrek'e üst sınırdan hapis cezası verilmesi haber yapılmış, Seyrek'in avukatı olan Demiroğlu'nun duruşmadaki beyanları da haberde yer almıştır. Hakimlik kararında ise talebe konu haberler bakımından

"yayınların **2005 – 2015** yıllarında yaşanan bir **takım olayların olduğu**, yayınların eski tarihli olması nedeniyle **güncelliğinin artık kalmadığı** ve **unutulma hakkı kapsamında kaldığı** ayrıca **talep edenlerin özel hayatının gizliliğini ihlal eden, onur, şeref ve saygınlığını rencide edecek nitelikte yayın içerdiği** (...) **Talep edenin yeni bir gelecek kurabilmesi için güncelliğini yitirmiş kamu yararı olmayan haberlerin internet ortamından kaldırılması gerektiği**, bireyin geçmişi ile geleceğini serbest ve özgürce şekillendirme hakkının olduğu, kişilik haklarının ve özel hayatın gizliliğinin haber alma verme hürriyetine nazaran daha üstün bir hak olduğu"

belirtilmiştir. Normal şartlarda talep edenin avukatlık yaptığı dönemde, kamuyu ilgilendiren yargılamalarla ilgili haberlerde isminin yer alması, yargılama süreçlerinin aktarılması ve hatta kendi beyanlarının doğrudan aktarılması herhangi bir kişilik hakkı ihlali doğurmaz. Bu bağlamda **talep edenin onur, şeref ve saygınlığını da rencide edecek içerikler asla söz konusu olamaz**. Fakat, talep eden İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliğinde görevli iken bu talebi yapmış ve kendi beyanlarının doğrudan aktarıldığı ve dolayısıyla olgu aktarımı niteliğindeki haberlerin unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesini talep etmiştir. Talebi, **aynı mevkide görevli bir başka sulh ceza hakimi tarafından kabul edilirken**, eski tarihli olsa dahi bir hakimin avukatlık yaptığı dönemde kamuda yer alan ve KCK dosyası gibi kamuoyunu yakından ilgilendiren bazı yargılamalar hakkındaki haberlerle ilgili devam eden kamu ilgisi, ifade ve basın özgürlüğü ile birlikte bu haberlerin arşiv değeri değerlendirilmemiştir. Kaldı ki, karara konu haberlerin odağında da talep eden yer almamaktadır. Bir başka deyişle, haberler doğrudan talep edenle ilgili de değildir. Daha da önemli bir husus, kadın cinayeti ve toplumsal cinsiyet temelli nefret cinayeti dosyalarında sanık müdafiliği yapmış olan talep edenin güncel olarak bir ağır ceza mahkemesi başkanı

¹¹⁴ İstanbul Anadolu 10. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/10768, 23.11.2022.

¹¹⁵ Evrensel, "Diyarbakırlılar SAĞDUYU ve BARIŞ çağrısı yaptı," 18.12.2009.

¹¹⁶ Yüksekova Haber, "KCK' Siirt davası görüldü," 27.06.2014.

¹¹⁷ Aydınses, "Eşini Balkondan Atp Öldüren Kocaya Ömür Boyu Hapis," 14.07.2014, <https://www.aydinses.com/esini-balkondan-atip-olduren-kocaya-omur-boyu-hapis>.

olduğu da göz önüne alındığında, haberlerin yayında kalmasında kamu yararı ve arşiv değeri bulunduğu da unutulmamalıdır.¹¹⁸ Bu bağlamda, Sidar Demiroğlu'nun, Hakimler ve Savcılar Kurulu ("HSK") tarafından **23.11.2023** tarihinde açığa alınmış¹¹⁹ ve dolayısıyla bu aşamada kendisiyle ilgili de devam eden kamu ilgisi olduğu değerlendirilmesi de yapılabilir.

Kaldı ki unutulma hakkı taleplerinde bulunan Sidar Demiroğlu'nun ismi, bu çalışma kapsamında incelenen ve değerlendirilen 2020-2022 döneminde verilen 930 unutulma kararı arasından en çok İnternet adresine yaptırım uygulayan hakim olarak dikkat çekmektedir. Demiroğlu'nun hakim olarak görev aldığı kararlarla toplam **1.096 İnternet adresine unutulma hakkı gerekçesiyle** yaptırım uyguladığı tespit edilmiştir. Bu kararlardan bazılarında aşağıda yer verilmiştir.

Ekran Görüntüsü 19: İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen ve yayından çıkarılan duyurular

İfade Özgürlüğü Derneğinin, iş adamı Metin Güneş tarafından İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin AKP'li yönetimi döneminden kalma borçlar nedeniyle Belediye'nin banka hesaplarına haciz uygulatılmasına ilişkin **yolsuzluk haberlerine** getirilen erişim engelleme kararlarını kamuoyu ile paylaştığı üç ayrı duyurusunun, Sidar Demiroğlu'nun sulh ceza hakimliği yaptığı dönemde İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliğinin **13.09.2022** tarihli kararı ile erişime engellenmesine, yayından çıkarılmasına ve bu haberlerin Google, Yandex, Yahoo ve Bing arama motorları sonuçları ile ilişkilendirilmemesine karar verilmiştir.¹²⁰ Derneğin duyurularıyla birlikte aralarında BirGün, Bianet, Takvim, Sabah, Gazete Duvar, A Haber, Artı Gerçek, Cumhuriyet, Sendika.Org, Sözcü, Evrensel ve HalkTV gibi haber sitelerinin haberleriyle birlikte gazeteciler Çiğdem Toker ve Bülent Mumay'ın da tweetleri bulunan toplam **83 adrese yaptırım uygulanırken** Hakimlik kararını "unutulma hakkı" üzerinden kurmuş ve tüm haber

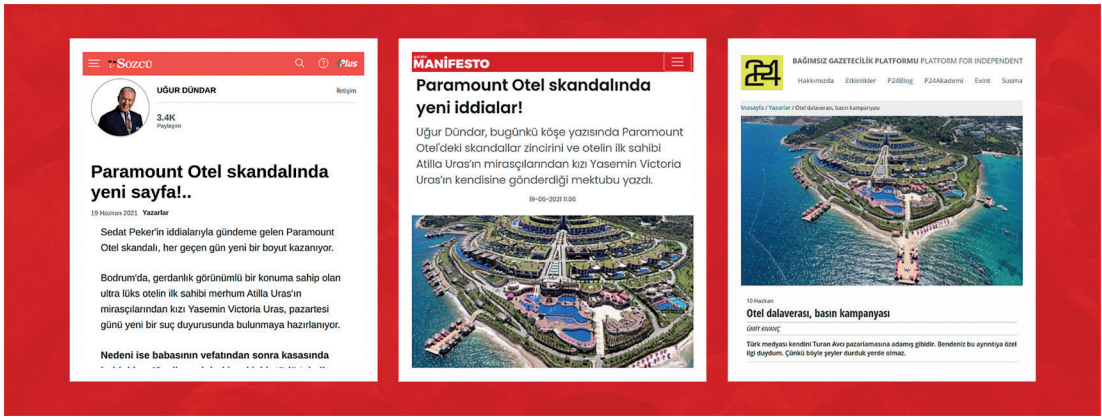
¹¹⁸ Yeniçağ, "Rüşvetle suçlanan hakimın savunması ortaya çıktı", 17.10.2023, <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/rusvetle-suclanan-hakimin-savunmasi-ortaya-cikti-721985.htm>.

¹¹⁹ Gazete Duvar, "Açığa alınan hakim Sidar Demiroğlu ilk kez konuştu: Hemşehri baskısı yapıldı," 25.11.2023, <https://www.gazeteduvar.com.tr/aciga-alinan-hakim-sidar-demiroglu-ilk-kez-konustu-hemsheri-baskisi-yapildi-haber-1649038>.

¹²⁰ İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/6112, 13.09.2022.

ve içerikler bakımından “meydana geldiği iddia edilen olay ile paylaşılan haber ve aradan geçen zaman nazara alındığında **güncel değeri bulunmayan** haber ve yayınlarla ilgili olarak **esasen temel haklarından sayılan unutulma hakkının başvuru lehine kabul edilmesi gerektiği**” değerlendirmesi yapılmıştır. Haberlerde ve Derneğin duyurularında yer alan ve olgu aktarımından ibaret olan içeriklerin yayınlanmasında bulunan kamu yararı ve arşiv değeri ise hiç dikkate alınmamıştır. İfade Özgürlüğü Derneğinin bu karara karşı yapmış olduğu itirazı reddedilmiş ve konu bireysel başvuru yoluyla Anayasa Mahkemesine taşınmıştır. Aşağıda da detaylandırılacağı üzere, Anayasa Mahkemesinin birleştirilmiş Abdullah Kaya ve Diğerleri kararıyla İfade Özgürlüğü Derneğinin de ifade özgürlüğü ve etkili başvuru haklarının ihlal edildiğine hükmedilmiştir.¹²¹

Ekran Görüntüsü 20: İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen ve yayından çıkarılan haberler

Bir önceki kararlar aynı tarihte ve Sidar Demiroğlu'nun sulh ceza hakimliği yaptığı dönemde, İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından verilen bir başka karara konu talep Vogue Oteller Grubu sahibi Turan Avcı tarafından yapılmıştır. Avcı'nın adının geçtiği ve suç örgütü lideri Sedat Peker'in Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yargılaması devam eden ve Avusturya'da tutuklu bulunan Sezgin Baran Korkmaz'a ait Paramount Otel'in mülkiyetinin ele geçirildiğine dair iddialarının yer aldığı Sözcü, P24 ve Gazete Manifesto gibi haber sitelerinde yer alan yolsuzluk haberleri kategorisinde değerlendirdiğimiz 23 haber ile çok sayıda sosyal medya içeriğinin, kişilik hakları ihlali gerekçesiyle erişime engellenmesi ve yayından çıkarılması talep edilmiştir. Talep İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliğinin **13.09.2022** tarihli kararıyla kabul edilmiş ve haber ve içeriklerin erişime engellenmesine ve yayından çıkarılmasına karar verilmiştir.¹²² Karara konu haberler arasında yer alan Uğur Dündar'ın köşe yazısında, Paramount Otel'in eski sahibi Atilla Uras'ın kızı tarafından talep eden Turan Avcı hakkında yapılmış olan suç duyurusu aktarılmış ve bu köşe yazısına

¹²¹ Abdullah Kaya ve Diğerleri, B. No: 2016/1430, 22.11.2023.

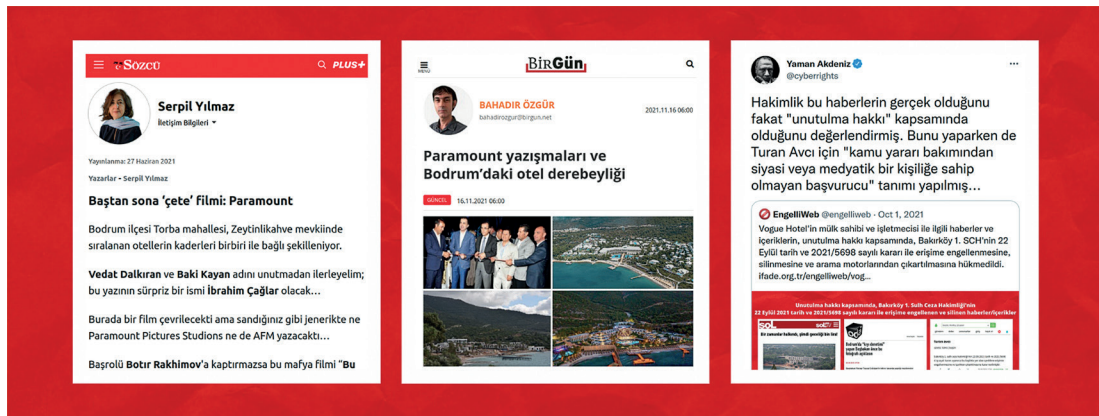
¹²² İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/6202, 13.09.2022.

atıfla yapılan birçok haber hakkında da yaptırım uygulanmıştır.¹²³ Aynı Hakimliğin daha önceki kararlarından aynen kopyalanan karar gerekçesinde genel geçer ifadelerle karara konu tüm haberlerin unutulma hakkı kapsamında olduğu belirtilmiş, ifade ve basın özgürlüğü bakımından ise herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır.

Ekran Görüntüsü 21: İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Ekran Görüntüsü 22: İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler ve içerikler

Turan Avcı'nın benzer bir talebiyle, "**kamuyu ilgilendiren haberler**" kategorisindeki yer alan **109** haber ve sosyal medya içeriği Sıdar Demiroğlu'nun sulh ceza hakimliği yaptığı dönemde İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliğinin **26.09.2022** tarihli kararıyla¹²⁴ yayından çıkarılmış ve erişime engellenmiştir. Karara konu haberler arasında yer alan Cumhuriyet Gazetesi haberinde, organize suç örgütü lideri Sedat Peker'in bir dönem YouTube kanalı üzerinden yaptığı açıklamalarında yer verdiği "suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçu" olmak üzere birtakım suçlar nedeniyle Türkiye'de ve Amerika'da hakkında birçok yasal süreç başlatılan ve

¹²³ Sözcü, Uğur Dündar, "Paramount Otel skandalında yeni sayfa", 19.06.2021.

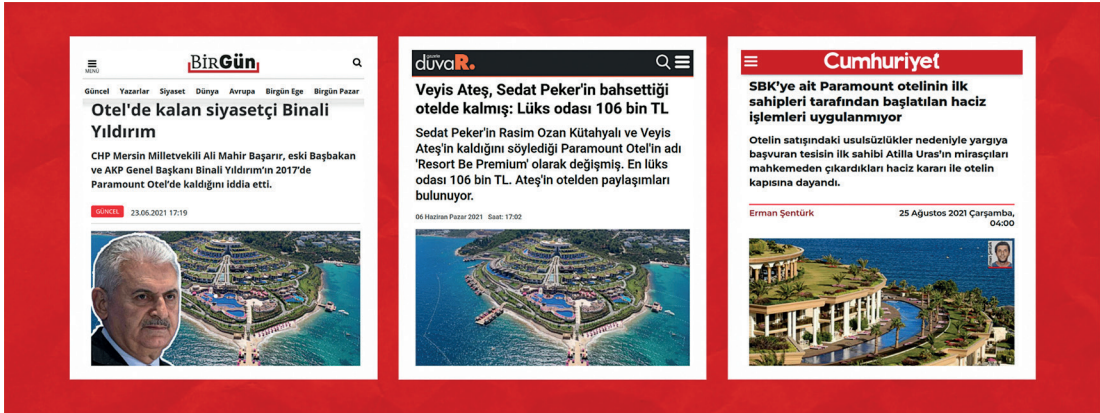
¹²⁴ İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/6547, 26.09.2022.

kırmızı bülten ile aranan SBK Holding ve SBK Vakfının kurucu başkanı Sezgin Baran Korkmaz'ın sahibi olduğu Paramount Hotel hakkındaki iddialar aktarılmıştır. Bu haberde talep eden iş insanı Turan Avcı'nın da ismi otelin vefat eden eski sahibi Atilla Uras'ın kızı Yasemin Uras'ın açıklamalarında geçmektedir. Benzer şekilde Sözcü Gazetesi'nin haberinde de otelin tarihçesi aktarılırken, otelin 2017 yılında Turan Avcı tarafından satın alındığı belirtilmiştir. Son olarak OdaTV'nin 10.06.2021 tarihli haberinde ise Turan Avcı'nın hakkındaki iddialara ilişkin kendi açıklamalarına yer verilmiş ve Yasemin Uras hakkında hukuki süreç başlatıldığı belirtilmiştir.

Hakimlik kararında ise “paylaşımların kişilik haklarını ihlal edici, eleştiri ve basın özgürlüğü hudutlarını müteceviz ve “gerçeklik/doğruluk” kriterlerini karşılamayan muhtevaya sahip” olduğu belirtilirken, 109 farklı haber ve içerik bakımından herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır. Halbuki yukarıda aktarılan haberlerin bir kısmı doğrudan talep edenle ilgili olmadığı gibi kırmızı bülten ile aranan ve tutuklanan Sezgin Baran Korkmaz ile ilgili haberlerin güncelliğini ve kamusal ilgisini koruduğu açık olup Hakimliğin kararında belirtilenin aksine talep edenin kendi açıklamalarının da olduğu görünür gerçeğe uygun iddiaların aktarıldığı ifade ve basın özgürlüğü kapsamındaki haber ve içeriklerin unutulma hakkı kapsamında değerlendirilemeyeceği açıktır.

Hakimlik kararıyla, İfade Özgürlüğü Derneğinin bu konuyla ilgili bir EngelliWeb duyurusunu paylaşan Yaman Akdeniz'in de bir tweeti bu kararla erişime engellenmiş, Akdeniz tarafından bu karara karşı yapılmış olan itiraz reddedilmiş ve konu bireysel başvuru yoluyla Anayasa Mahkemesine taşınmıştır. Aşağıda da detaylandırılacağı üzere, Anayasa Mahkemesinin birleştirilmiş Abdullah Kaya ve Diğerleri kararıyla Yaman Akdeniz'in de ifade özgürlüğü ve etkili başvuru haklarının ihlal edildiğine hükmedilmiştir.¹²⁵

Ekran Görüntüsü 23: İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Benzer şekilde Paramount Otel konusundaki **103 diğer** haberin Sidar Demiroğlu'nun sulh ceza hakimliği yaptığı dönemde Turan Avcı'nın talebiyle İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliğinin **05.10.2022** tarihli kararıyla¹²⁶ erişime engellenmesine, yarıdan çıkarılmasına ve arama motorları ile ilişkilendirilmemesine karar verilmiştir.

¹²⁵ Abdullah Kaya ve Diğerleri, B. No: 2016/1430, 22.11.2023.

¹²⁶ İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/6908, 05.10.2022.

Karara konu haberler arasında yer alan Gazete Duvar'ın 06.06.2021 tarihli haberinde¹²⁷ Paramount Otel'de gazeteci Veyis Ateş ve Rasim Ozan Kütahyalı'nın kaldığı ve ismi Resort Be Premium olarak değiştirilen oteldeki lüks odanın bir günlük ücretinin 106.000 TL olduğu iddia edilmiş, Ateş'in kendi sosyal medya hesabından paylaştığı fotoğraflarla aktarılmıştır. Bu haberde talep edenin ismi sadece oteli satın aldığına ilişkin bilgi aktarılırken yer almaktadır. BirGün'ün haberinde¹²⁸ ise CHP Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın Halk TV'de Fatih Ertürk'ün sunduğu Günün Raporu programında eski Başbakan ve AKP Genel Başkanı Binali Yıldırım'ın ailesiyle birlikte Ağustos 2017 içinde Paramount Otel'de kaldığı ve bunun araştırılması gerektiğine ilişkin açıklamaları haberleştirilmiştir. Son olarak, Cumhuriyet Gazetesi'nin 25.08.2021 tarihli haberinde ise Paramount Otel'in eski sahibi Atilla Uras'ın mirasçılarının mahkemeden haciz kararı aldığı, Turan Avcı'nın satış işlemlerinde usulsüzlük yaptığı ve icra işlemlerinin bir türlü yürütülemediği iddiaları yer almıştır.

Hakimliğin önceki kararının karbon kopya aynısı kararında “paylaşımların kişilik haklarını ihlal edici, eleştiri ve basın özgürlüğü hudutlarını mütecaviz ve “gerçeklik/doğruluk” kriterlerini karşılamayan muhtevaya sahip” olduğu belirtilirken, **103 farklı haber bakımından herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır**. Karbon kopya karar, talep edenin haberlerin odağında olmadığı görünür gerçekliğini, iddiaların ise ağırlıklı olarak Sezgin Baran Korkmaz ile ilişkili olduğunu dikkate almazken unutulma hakkı ile de organik bir bağ kurmamıştır.

Gazete Duvar tarafından İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliğinin bu kararna karşı yapmış olduğu itirazı reddedilmiş ve konu bireysel başvuru yoluyla Anayasa Mahkemesine taşınmıştır. Aşağıda da detaylandırılacağı üzere, Anayasa Mahkemesinin birleştirilmiş Abdullah Kaya ve Diğerleri kararıyla Gazete Duvar'ın ifade özgürlüğü ve etkili başvuru haklarının ihlal edildiğine hükmedilmiştir.¹²⁹

Ekran Görüntüsü 24: İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

¹²⁷ Gazete Duvar, “Veyis Ateş, Sedat Peker’in bahsettiği otelde kalmış: Lüks odası 106 bin TL”, 06.06.2021.

¹²⁸ BirGün, “CHP’li Başarır: Paramount Otel’de kalan siyasetçi Binali Yıldırım,” 23.06.2021.

¹²⁹ Abdullah Kaya ve Diğerleri, B. No: 2016/1430, 22.11.2023.

“Kamuyu ilgilendiren haberler” kategorisinde yer alan bir diğer karar, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın eski avukatı Mustafa Doğan İnal’ın talebi üzerine **161** haberin Sidar Demiroğlu’nun sulh ceza hakimliği yaptığı dönemde İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliğinin **05.10.2022** tarihli kararıyla¹³⁰ erişime engellenmesine ve yayından çıkarılmasına ilişkindir. Karara konu haberler genellikle İnal’ın talebi üzerine daha önceden verilen erişimin engellenmesi kararları ve şikayeti üzerine başlatılan davalarla ilgilidir. Örneğin, Gazete Duvar’ın 11.08.2022 tarihli haberinde,¹³¹ İnal’ın şikayeti üzerine Barış Terkoğlu ve Barış Pehlivan’ın “Cendere” kitabında yer alan rüşvet iddialarını haberleştirdikleri için İleri Haber’den Doğan Ergün ve İzel Sezer’e 11 yıl 4 aya kadar hapis istemiyle dava açıldığını haberleştiren Bianet Genel Yayın Yönetmeni Nazan Özcan hakkında da hukuki sürecin başlatıldığı aktarılmıştır. BirGün¹³² ve Bianet’in¹³³ haberlerinde ise İnal’ın hakkındaki haberlerle ilgili erişimin engellenmesi kararı aldırıldığı aktarılmış olup Bianet haberinde İfade Özgürlüğü Derneği tarafından yayınlanan “Fahrenheit 5651: Sansürün Yakıcı Etkisi” başlıklı raporda yer alan istatistiksel bilgiler de yer almıştır.¹³⁴

Hakimliğin önceki kararlarının karbon kopya aynısı kararında “paylaşımların kişilik haklarını ihlal edici, eleştiri ve basın özgürlüğü hudutlarını mütecaviz ve “gerçeklik/doğruluk” kriterlerini karşılamayan muhtevaya sahip” olduğu belirtilirken, **161 farklı haber bakımından herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır**. Dolayısıyla, Hakimliğin birbirinden farklı iddia ve olguları aktaran, arşiv değeri taşıyan haber ve içerikler özelinde bir inceleme yapmadan verdiği kararın unutulma hakkı kapsamında değerlendirilemeyeceği açıktır.

İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği kararına karşı Gazete Duvar ve İfade Özgürlüğü Derneği tarafından itiraz edilmiş her iki itiraz da reddedilmiş ve konu

¹³⁰ İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/6831, 05.10.2022.

¹³¹ Gazete Duvar, “Gazetecilere açılan davayı haber yapan gazeteciye dava açıldı,” 11.08.2022.

¹³² BirGün, “Erdoğan’ın eski avukatı 130 haberi sansürletti,” 30.07.2022.

¹³³ Bianet, “Yine Erdoğan’ın eski avukatı: 48 habere erişim engeli,” 16.08.2022, <https://bianet.org/haber/yine-erdogan-in-eski-avukati-48-habere-erisim-engeli-265918>.

¹³⁴ İfade Özgürlüğü Derneği, EngelliWeb 2020: Fahrenheit 5651: Sansürün Yakıcı Etkisi, Ağustos 2020, https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2020.pdf.

bireysel başvuru yoluyla Anayasa Mahkemesine taşınmıştır. Aşağıda da detaylandırılacağı üzere, Anayasa Mahkemesinin birleştirilmiş Abdullah Kaya ve Diğerleri kararıyla Gazete Duvar ve İfade Özgürlüğü Derneğinin de ifade özgürlüğü ve etkili başvuru haklarının ihlal edildiğine hükmedilmiştir.¹³⁵

Ekran Görüntüsü 26: İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Benzer şekilde, “**FETÖ Soruşturması- Yargılaması Haberleri**” kategorisinde yer alan bir başka karara konu **64** haber ve içerik Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın eski avukatı Mustafa Doğan İnal’ın talebi üzerine, Sidar Demiroğlu’nun sulh ceza hakimliği yaptığı dönemde İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliğinin **24.11.2022** tarihli kararıyla¹³⁶ erişime engellenmiş ve yayından çıkarılmıştır. Aralarında HalkTV, BirGün ve Gazete Duvar’ın da haberleri yer alan haberlerde Gaziantep’te halasının taziyesine giden Mustafa Doğan İnal’ın aracının önünün “FETÖ borsası ve beraber iş takipçiliği” yaptığı iddia edilen Yılmaz Öztürkmen tarafından kesildiği iddialarıyla ilgili haberlere ve hatta kendi açıklamalarına yer verilmiştir.¹³⁷ Şablon şekilde kaleme alınmış olan Hakimlik kararında önceki kararlarda olduğu gibi

“basın ve ifade özgürlüğünün korunması ile kişilerin itibar ve şereflerinin yanı sıra özel yaşamları ve ticari itibarlarının korunması arasında denge kurulması ve haklar arasındaki eşitliğin bir diğeri aleyhine bozulmaması gerektiği, kişi ya da kurumlar hakkındaki menfi iddia ya da isnatların kayıtsız şartsız gerçek ve doğru olduklarına dair toplumda ve kamuoyunda algı yaratacak yazı ve içeriklerin eleştiri ve haber verme özgürlüğünü aşar mahiyet taşıdığı, **haber ya da paylaşım ya da yorum içeren yazının “gerçeklik/doğruluk” kriterlerini karşılaması gerektiği**, keza paylaşılan haber ve paylaşımın

¹³⁵ Abdullah Kaya ve Diğerleri, B. No: 2016/1430, 22.11.2023.

¹³⁶ İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/8085, 24.11.2022.

¹³⁷ Örneğin Halk TV’de 29.07.2022 tarihinde yayınlanan “FETÖ borsasıyla suçlanan Erdoğan’ın avukatı Mustafa Doğan İnal: Yılmaz Öztürkmen akrabam, adam mafya” başlıklı haberde talep eden ile yapılan bir söyleşi yayınlanmıştır. Kararla birlikte <https://halktv.com.tr/halktv-ozel/feto-borsasiyla-suclanan-erdoganin-avukati-mustafa-dogan-inal-yilmaz-686219h> adresinde yayınlanan haber de yayından kaldırılmıştır. Benzer şekilde BirGün’de aynı tarihte yayınlanan “FETÖ borsasıyla suçlanan Erdoğan’ın eski avukatı Mustafa Doğan İnal: Yılmaz Öztürkmen akrabam, adam mafya”, başlıklı ve Gazete Duvar’da yayınlanan, “Cumhurbaşkanının avukatı İnal: Ben de hata yapamaz mıyım?” başlıklı haberler de yayından kaldırılmıştır.

kamu yararına uygun güncel/aktüel bir kıymetinin bulunması gerektiği, salt kişilerin özel hayatlarının ya da ticari itibarlarının olumsuz şekilde ele alınmasının haber verme hürriyeti ile bağdaşmadığının kabulü gerektiği, **meydana geldiği iddia edilen olay ile paylaşılan haber ve aradan geçen zaman nazara alındığında güncel değeri bulunmayan** haber ve yayınlarla ilgili olarak esasen temel haklarından sayılan **unutulma hakkının başvuru lehine kabul edilmesi gerektiği**”

kanaatine varılarak karar verilmiştir. Dolayısıyla, karara konu 64 haber ve içeriğin hepsinin “başvurucunun kişilik haklarını ihlal edici, eleştiri ve basın özgürlüğü hudutlarını müteceviz ve “gerçeklik/doğruluk” kriterlerini karşılamayan muhtevaya sahip oldukları” sonucuna ulaşılmıştır. Bu genel geçer gerekçe kaleme alınırken, talep edenin kendi açıklamalarının da erişime engellenmesi ve yayından çıkartılmasını talep ettiği, herhangi bir kişi olmadığı, Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın eski avukatı olduğu ve haberlerde yer alan iddiaların da “FETÖ borsası” iddia ve haberleriyle bağlantılı olduğu tamamen göz ardı edilmiştir. Dolayısıyla, karar sistematığı bakımından unutulma hakkı kararı verilebilmesi için gerekli şartlar oluşmamıştır.

Ekran Görüntüsü 27: İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Bir diğer karbon kopya karar, Tansu Çiller’in talebi üzerine, Sidar Demiroğlu’nun sulh ceza hakimliği yaptığı dönemde, İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliğinin **24.11.2022** tarihli kararıyla¹³⁸ ilgilidir. Bu kararla “**kamuyu ilgilendiren haberler**” kategorisindeki **beş haber** erişime engellenmiş ve yayından çıkarılmıştır. Karara konu haberlerden bir tanesi eski tarihli olmakla birlikte, diğerleri daha yakın dönem haberlerdir. Örneğin, Milliyet’te yer alan **21.07.2007** tarihli Mustafa Mumcu’nun köşe yazısında Tansu Çiller’in gaflarına yer verilmiştir. Cumhuriyet Gazetesi’nin **23.07.2017** tarihli haberinde¹³⁹ ise Tansu Çiller’in başbakanlığı döneminde Sağlık Bakanlığı görevinde bulunan Rıfat Serdaroğlu’nun Çiller’in 28 Şubat Davası kapsamındaki açıklamalarına ilişkin eleştiri ve iddiaları aktarılmıştır. Son olarak karara konu haberler

¹³⁸ İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/8078, 24.11.2022.

¹³⁹ Cumhuriyet, “Kendi bakanından Tansu Çiller’e: Sen önce mal varlığının hesabını ver,” 23.07.2017, <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/kendi-bakanindan-tansu-cillere-sen-once-mal-varliginin-hesabini-ver-787439>.

arasında Cumhuriyet Gazetesi'nde **22.05.2020** tarihinde yayınlanan “Tansu Çiller’in oğlunun şirketine 24 bin metrekaarelik AKP kıyağı” başlıklı haberi de yer almıştır.¹⁴⁰ Bu haberde Çiller’in oğlunun “yönetiminde olduğu şirkete ait Sarıyer Kilyos’taki yaklaşık 30 bin metrekaarelik arazinin imarının, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından değiştirilerek inşaat hakkının” artırıldığı iddia edilmiştir.

Hakimliğin önceki kararlarının karbon kopya aynısı kararında “paylaşımın kişilik haklarını ihlal edici, eleştiri ve basın özgürlüğü hudutlarını mütecaviz ve “gerçeklik/doğruluk” kriterlerini karşılamayan muhtevaya sahip” olduğu belirtilirken, Türkiye’nin siyasi tarihi açısından önemli bir figür olan **Tansu Çiller’in halen kamusal ilgiye haiz bir siyasi figür olduğu**, hakkındaki haberlere katlanma yükümlülüğü olduğu, bir takım haber ve iddiaların yeni olduğu ve unutulma hakkının ne şekilde ifade ve basın özgürlüğüne ağır bastığı açıklanmamıştır.

Ekran Görüntüsü 28: İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

“**Kamuyu ilgilendiren haberler kategorisinde**” yer alan bir diğer karar, Sidar Demiroğlu’nun sulh ceza hakimliği yaptığı dönemde, **22 haber ve içeriğin** erişime engellenmesiyle ilgili İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliğinin **23.12.2022** tarihli kararıdır.¹⁴¹ Karara konu haberler arasında yer alan Sendika.org’un¹⁴² 19.03.2014, Sol Haber¹⁴³ ve OdaTV’nin¹⁴⁴ 20.03.2014 tarihli haberlerinde İstanbul, Kartal’da TKP ve Halkevi üyelerine silah çeken avukatın ve Gezi iddianamesine Sol Gazetesi hakkında “halkı kin ve düşmanlığa teşvik” gerekçesiyle suçlamada bulunan kişinin talep eden Şaban Tamer olduğu belirtilmiştir. Hakimlik kararında, talepte bulunanın kişilik haklarının ihlal edildiği ve “haberlerin eski tarihli olması nedeniyle talepte bulunanın “unutulma hakkı”nın bulunduğu ve söz konusu yayınların da eski tarihli olmaları

¹⁴⁰ Cumhuriyet, “Tansu Çiller’in oğlunun şirketine 24 bin metrekaarelik AKP kıyağı,” 22.05.2020, <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/tansu-cillerin-oglundun-sirketine-24-bin-metrekarelik-akp-kiyagi-1740353>.

¹⁴¹ İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/9083, 23.12.2022.

¹⁴² Sendika.org, “Kartal AKP seçim işleri başkanından Halkevcilere silahlı tehdit,” 19.03.2014, <https://sendika.org/2014/03/kartalda-halkevcilere-akpli-saldirgandan-silahlı-tehdit-176938>.

¹⁴³ Sol Haber, “Kartal’daki silahlı AKP’li sol’u suçlayan avukat çıktı!” 20.03.2014, <https://haber.sol.org.tr/devlet-ve-siyaset/kartaldaki-silahlı-akpli-solu-suclayan-avukat-cikti-haberi-89652>.

¹⁴⁴ OdaTV, “TKP üyelerine silah çeken avukat bakın kim çıktı,” 20.03.2014.

nedeniyle güncelliğinin kalmadığı ve unutulma hakkı kapsamında kaldığı” değerlendirilirken, daha önceki İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği kararlarında olduğu gibi, haber içerikleri bakımından herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır.

Dolayısıyla, unutulma hakkı kararı verilirken, kamuyu ilgilendiren bir olaya ilişkin iddia ve olguların aktarıldığı haberlerin ne şekilde kişilik hakkını zedelediği de açıklanmamıştır. Bu örneklerde görüldüğü üzere, sorun sadece tek bir karbon kopya gerekçe kullanmaktan ziyade o gerekçeye istinaden talebe konu haber ve içeriklerin değerlendirilmemesi ve talep ve karar bakımından unutulma hakkı bağlantısının açıklanmamasıdır. Daha önceden belirtildiği üzere, bu tip talepler kişinin sadece “unutmak istediği olaylar ve haberler” bağlamında değerlendirilemez. Kaldı ki arka arkaya birçok örnekte de görüldüğü üzere haberlerin yayınlandığı tarihte doğrudan kişilik hakkı ihlali söz konusu olmazken, daha sonradan ve sadece aradan geçen zamanın dikkate alınması ifade ve basın özgürlüğüne müdahale için yeterli bir kıstas değildir.

Ekran Görüntüsü 29: Denizli 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Hakimler tarafından aldırılan kararlara ilişkin bir diğer örnek yine bir sulh ceza hakimi ile ilgilidir. Ekim 2018 içinde Avukat **Ömer Kavili** hakkında tutuklama kararı veren Silivri Sulh Ceza Hakimi Görkem Bayraktutan tarafından Cumhuriyet’te yayınlanan “HSK, Avukat Kavili’nin tutuklanmasına ilişkin inceleme başlattı” başlıklı haberle birlikte Ömer Kavili’nin bir sosyal medya paylaşımının¹⁴⁵ erişime engellenmesini Denizli 2. Sulh Ceza Hakimliğine atandıktan sonra talep etmiş ve haber ve içerikler kapı komşusu Denizli 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından **14.06.2021** tarihinde erişime engellenmişti.¹⁴⁶

Bu kararın devamı niteliğindeki Denizli 1. Sulh Ceza Hakimliğinin **17.06.2022** tarihli kararı ile Av. Ömer Kavili hakkında tutuklama kararı veren hakim Görkem Bayraktutan hakkında Hakimler ve Savcılar Kurulu’na yapılan şikayet sonucunda disiplin soruşturması yapılmasına ilişkin aralarında Anadolu Ajansı, Bianet ve OdaTV’nin de haberleri yer alan beş İnternet adresine daha erişim engellenmiş, içeriklerin arama

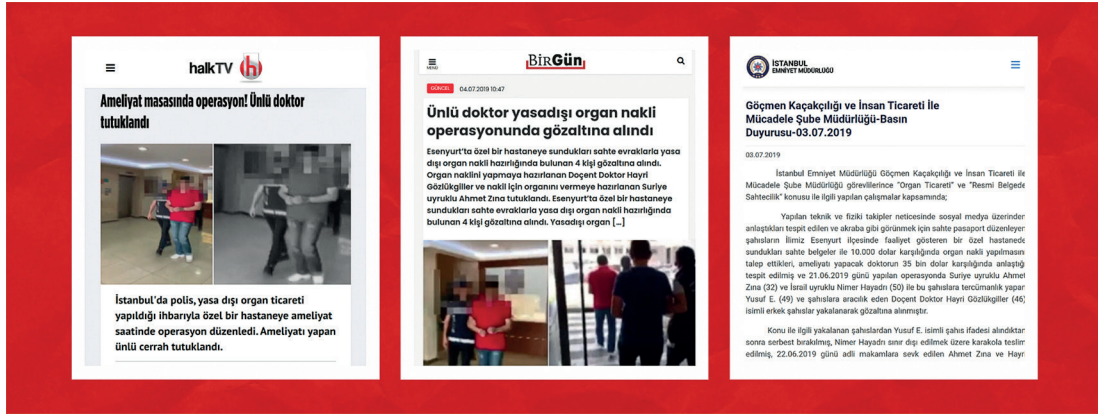
¹⁴⁵ Bkz. <https://twitter.com/omerkavili/status/1180356167261917184>

¹⁴⁶ Denizli 1. Sulh Ceza Hakimliği, 2021/3871, 14.06.2021.

motorları ile ilişkilendirilmemesine karar verilmiştir.¹⁴⁷ Hakimlik kararında, unutulma hakkına atıfla “yayınların, başvuranın hakimlik mesleği itibarıyla de yargı organlarının otorite ve tarafsızlığının sürdürülmesi hususunda **toplumdaki güven duygusunu sarsıcı nitelikte zarar verme amaç ve kastı** ile yazıldığı” belirtilmiştir.

Fakat, bir avukatın tutuklanması ve tutuklama kararını veren **hakim hakkında HSK'nın inceleme başlatması** hakkında yapılan haberler kamuoyunu yakından ilgilendiren ve yayınlanmasında üstün kamu yararı olan haberlerdir. Haberlerin güncel ve olgu aktarımından ibaret olması ve ifade ve basın özgürlüğünün üstün geldiğine şüphe olmamakla birlikte, bu haberler ayrıca **HSK Başkanvekili Mehmet Yılmaz'ın bu konu hakkındaki açıklamalarını da içermektedir**. Kaldı ki talep eden Hâkimler ve Savcılar Kurulu Birinci Dairesinin 24.08.2023 Tarihli ve 1743 Sayılı Kararı ile terfi de etmiştir. Dolayısıyla, talep eden hakkındaki suç duyurusu ve hakkında HSK tarafından inceleme başlatılmasına ilişkin olguların aktarılmasından ibaret haberlerin ne şekilde “toplumdaki güven duygusunu sarsıcı nitelikte zarar verme amaç ve kastı” ile yazıldığı karar gerekçesinden anlaşılacaktır. Bu örnekte görüldüğü gibi **unutulma hakkına keyfi bir şekilde öncelik verilirken** kamuyu ilgilendiren haberler sansürlenmiştir.

Ekran Görüntüsü 30: Küçükçekmece 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Kamu yararının devam etmesi **sadece güncel haberler için değil aynı zamanda eski tarihli fakat arşiv değeri devam eden bazı haberler için de söz konusu olabilir**. Siyasi niteliği olmayan fakat **kamuyu ilgilendirdiğine şüphe olmayan haberlerle** ilgili bir örnek ise İstanbul'da Temmuz 2019 içinde İstanbul Emniyet Müdürlüğü Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti ile Mücadele Şubesi ekipleri tarafından **yasadışı organ nakli operasyonu**yla ilgili 26 haber ve içeriğin **28.05.2021** tarihinde Küçükçekmece 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından gerekçesiz bir kararla hem erişime engellenmesi hem de bu haberlerin yayından çıkartılmasıyla ilgilidir.¹⁴⁸ Bu kararla İstanbul Emniyet Müdürlüğü Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti ile Mücadele Şube Müdürlüğü görevlilerince “Organ Ticareti” ve “Resmi Belgede Sahtecilik” konusuyula ilgili

¹⁴⁷ Denizli 1. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/4123, 17.06.2022.

¹⁴⁸ Küçükçekmece 1. Sulh Ceza Hakimliği, 2021/3369, 28.05.2021.

yapılan **resmi açıklamanın yer aldığı web sayfası da erişime engellenmiş** ve bu **resmi sayfanın çıkartılmasına** karar verilmiştir.¹⁴⁹

Mayıs 2021 tarihli kararın devamı niteliğindeki bir karar Küçükçekmece 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından bu sefer **29.06.2022** tarihinde verilmiştir. Hakimlik kararıyla talep eden doktorun Suriyeli bir mültecinin böbreğini ücret karşılığında nakletmek suretiyle organ ticareti suçunu işlediği iddialarına ilişkin kamuyu ilgilendiren ve aralarında CNN Türk, T24, Milliyet, NTV, Yeni Şafak, BirGün ve Sabah'ın da haberleri yer alan **119 habere** erişim engellenmiştir.¹⁵⁰ Talep eden hakkında verilen bu ikinci karara konu İnternet adresleri arasında tekrardan İstanbul Emniyet Müdürlüğü Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti ile Mücadele Şube Müdürlüğü görevlilerince yapılan açıklama yer almıştır.¹⁵¹ Bu ikinci karar, tamamen gerekçeden yoksun olmakla birlikte, kısa kararda sadece **“haberlerin kişinin rızası dışında yayınlanmış olmasının”** kişilik hakkı ihlalini teşkil ettiği ve “unutulma hakkının kişinin geçmişte yaşadığı bir olaya ilişkin haber, ses fotoğraf görüntü veya video yayınlarının İnternet üzerinden yayınlanmasıyla kamuoyuna yansması nedeniyle oluşan mağduriyetin giderilmesini amaçladığını” ve haberlerin yaklaşık dört sene önce yayınlandığı belirtilmiştir. Fakat, kararda talep edenin yargılanıp, yargılanmadığı, yargılandı ise yargılamanın devam edip, etmediği ve yargılama sonucunda ceza alıp, almadığı belirtilmemiş ve değerlendirilmemiştir.

Bu örneklerde de görüldüğü üzere kamuoyunu yakından ilgilendiren, kamu ilgisinin devam ettiği ve arşiv değeri olan haberlere kişilik hakları ihlali ve unutulma hakkı gerekçesiyle arka arkaya ve genellikle keyfi kararlarla yaptırım uygulanmaktadır. Mevcut yasada yer alan yaptırımlardan ağırlıklı olarak erişim engelleme ve içerik çıkartma yaptırımları uygulanmakta ve dolayısıyla arşiv değeri olan haberler içerik sağlayıcıları tarafından kaldırılmakta ve bu haberler de yok olmaktadır. Arşiv değeri yüksek, ileri dönem araştırmalarına da kaynak niteliğindeki ve özellikle yargı süreçlerini aktaran haberlerin korunması ifade ve basın özgürlüğü açısından hayati bir zorunluluk olmakla birlikte, bu yönde bir koruma mevcut düzende bulunmamaktadır. Yargıtay ve özellikle Anayasa Mahkemesinin unutulma hakkıyla ilgili fakat kamu yararı bulunan haberler bakımından arşiv değeri bulunan haberlerin korunması yönündeki içtihadı¹⁵² ise sulh ceza hakimlikleri tarafından hiçe sayılmaktadır. Anayasa Mahkemesinin bu kararların dayanağı olan 9. Madde hükmünü Ocak 2024 içindeki kararıyla iptal etmiş olması da kısa dönemde bu sorunu ortadan kaldırmayacak ve iptal kararı ancak 10.10.2024 tarihinde yürürlüğe girecektir.¹⁵³

¹⁴⁹ İstanbul Emniyet Müdürlüğü Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti ile Mücadele Şube Müdürlüğü görevlilerince “Organ Ticareti” ve “Resmi Belgede Sahtecilik” konusu ile ilgili yapılan açıklama, 03.07.2019, <https://www.istanbul.pol.tr/gocmen-kacakciligi-ve-insan-ticareti-ile-mucadele-sube-mudurlugu-basin-duyurusu-03072019>. Benzer şekilde aynı İnternet sayfasına Küçükçekmece 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından 2022/6508 sayılı kara ile 29.06.2022 tarihinde tekrardan erişim engellenmiştir.

¹⁵⁰ Küçükçekmece 1. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/6508, 29.06.2022.

¹⁵¹ Bkz. <https://www.istanbul.pol.tr/gocmen-kacakciligi-ve-insan-ticareti-ile-mucadele-sube-mudurlugu-basin-duyurusu-03072019>

¹⁵² G. D. (2) Başvurusu, B. No: 2014/1808, 04.10.2017; Asım Bayar ve Veysel Bayar Başvurusu, B. No: 2014/4141, 04.10.2017; Asli Alp ve Şükrü Alp Başvurusu, B. No: 2014/18260, 04.10.2017; G. Y. Başvurusu, B. No: 2014/16026, 05.10.2017; Fahri Göncü Başvurusu, B. No: 2014/17943, 05.10.2017; C. K. Başvurusu, B. No: 2014/19685, 15.03.2018.

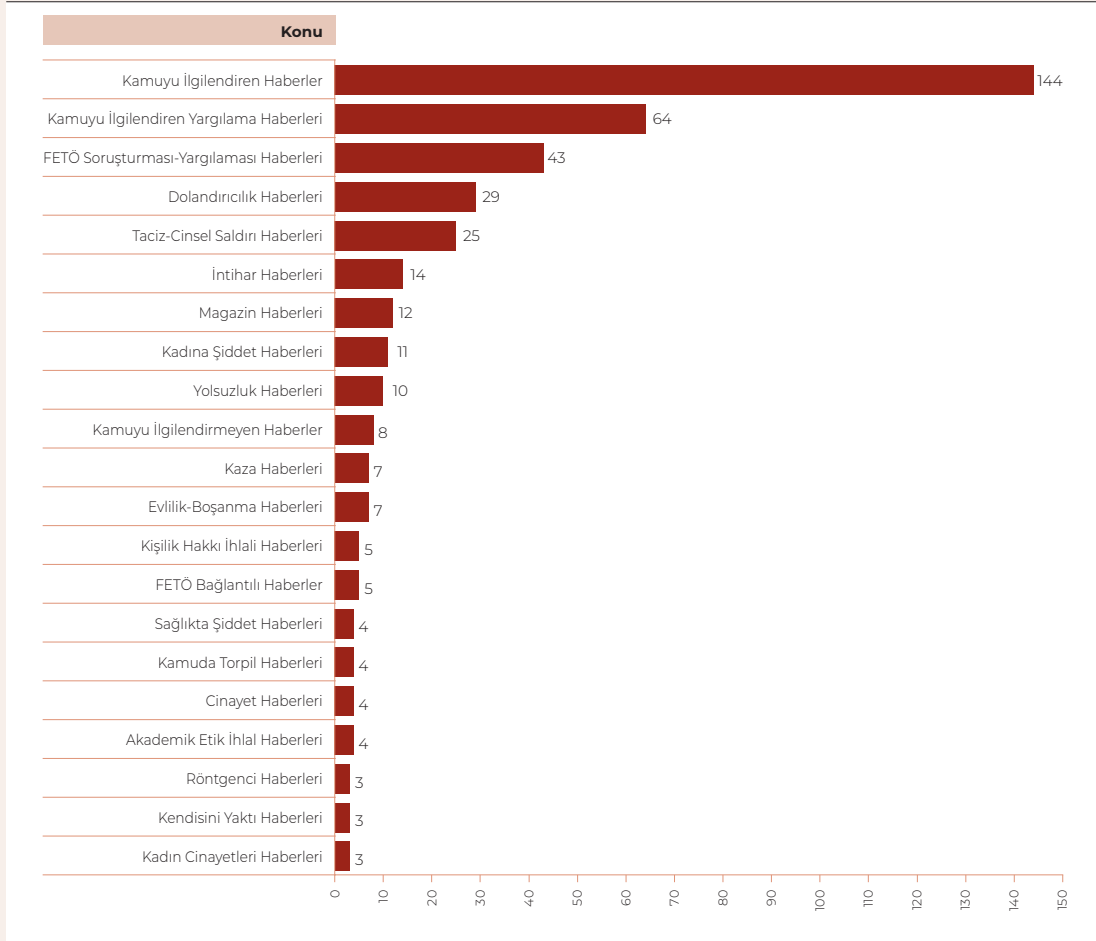
¹⁵³ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425.

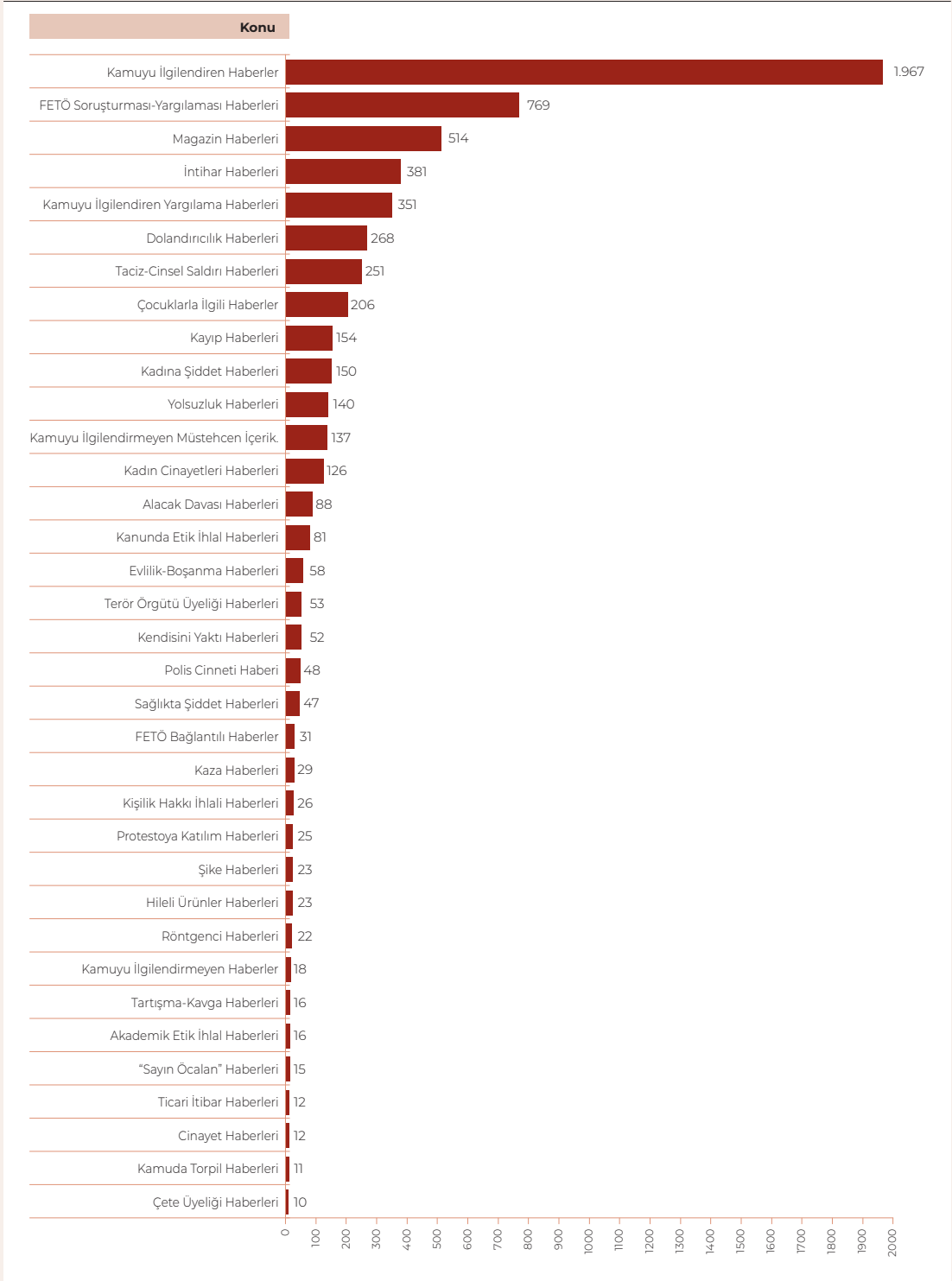
YAYINLANDIĞI TARİHTE KAMU YARARI OLAN HABER VE İÇERİKLERİN KONULARINA GÖRE DAĞILIMI

Araştırmaya konu 930 unutulma hakkı kararından 440 tanesine konu haber ve içerikler bakımından bu haber ve içeriklerin **yayınlandığı tarihte kamu yararı olduğu** tespit edilmiş ve bu kararlarla 3.885 farklı haber ve içeriğe yaptırım uygulandığı görülmüştür. **Şekil 16** ve **Şekil 17**'de görüleceği üzere, bu kategoride ilk sırada **144** karar ve **1.967** haber ve içeriğe uygulanan yaptırımlarla yayınlandığı tarihte **kamuyu ilgilendiren haberler** yer almaktadır. Bu kategoride yer alan haberlere örnek olarak çeşitli dolandırıcılık, darp ve gasp suçlarıyla ilgili yargılama haberleri, kaza ve kayıp haberleri, şehit haberleri, silahlı saldırı haberleri yer almaktadır.

Şekil 16: 2020-2022: Yayınlandığı Tarihte Kamu Yararı Bulunan Haber ve İçeriklerle İlgili Kararların Konularına Göre Dağılımı

Şekil 17: 2020-2022 Yıllarında Alınan Kararlarla Yaptırım Uygulanan ve Yayınlandığı Tarihte Kamu Yararı Bulunan Haber ve İçeriklerin (URL) Toplam Sayıları

Bu kategoride, ikinci sırada **64** karar ve **351** haber ve içeriğe uygulanan yaptırımlarla yayınlandığı tarihte **kamuyu ilgilendiren yargılama haberleri** yer almaktadır. Bu kategoride yer alan haberlere örnek olarak medyada yer alan cinayet, yaralama ve tehdit haberleri, dolandırıcılık iddialarıyla açılan soruşturma ve yargılamalarla ilgili haberler, boşanma davası haberleri, rüşvet haberleri, 2008'den dönemin meşhur **Şarampol Operasyonu** kapsamında gözaltına alınan 46 kişi ve yol yapım ve onarım ihalelerine fesat karıştırarak, devleti zarara uğrattıkları iddiaları, soruşturma ve yargılamayla ilgili haberler¹⁵⁴ yer almaktadır. Bu kategoride, üçüncü sırada **43** karar ve **769** haber ve içeriğe uygulanan yaptırımlarla **FETÖ soruşturmaları ve yargılamaları** ile ilgili bazı haberler yer almaktadır.

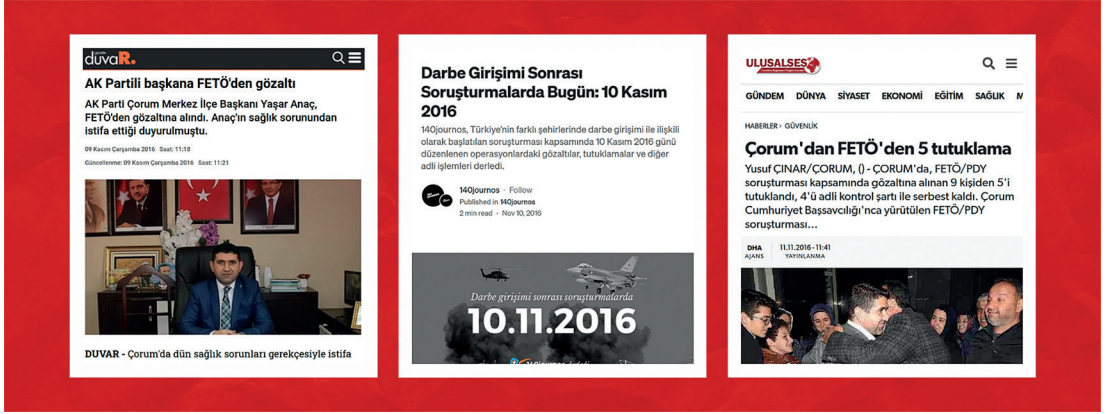
Ekran Görüntüsü 31: Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Bu haberlerin de **yayınlandığı tarihte kamuyu ilgilendirdiği** ver hatta bu kategorideki haberler hakkında devam eden bir kamu ilgisi de olduğu söylenebilir. Bu kategoride yer alan diğer haberler arasında **dolandırıcılık haberleri** (29 karar ve 268 İnternet adresi), **taciz – cinsel saldırı haberleri** (25 karar ve 251 İnternet adresi), **kadına şiddet haberleri** (11 karar ve 150 İnternet adresi) de yer almaktadır.

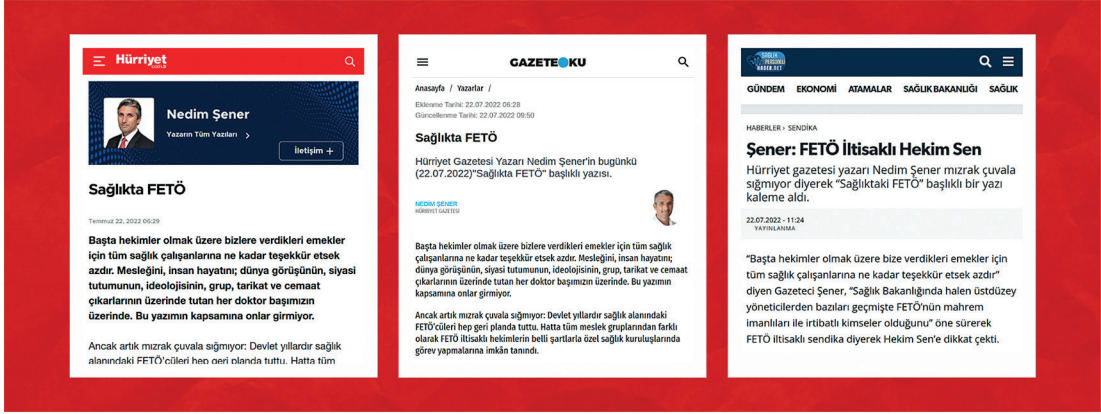
Aşağıdaki örneklerden de görüleceği üzere, özellikle **FETÖ soruşturmaları ve yargılamaları** ile ilgili unutulma hakkı kapsamında değerlendirilen haberlere 2022 yılında da sıklıkla rastlanmaya devam edilmiştir. Bu kategoride değerlendirilen haber ve içeriklerin unutulmasını talep edenlerin bir kısmının halen kamu görevlisi ve hatta aktif siyasetçi olması da dikkat çekmektedir.

¹⁵⁴ Bkz. Cumhuriyet, “‘Şarampol’ operasyonu,” 30.10.2008, <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/sarampol-operasyonu-19006>. Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliği, 2021/9351, 04.08.2021.

Örneğin, AKP Çorum Merkez İlçe Başkanı ve Avukat Yaşar Anaç'ın 10.11.2016 tarihinde **FETÖ soruşturması** kapsamında gözaltına alınmasına ilişkin **29 habere** erişim, Çorum Sulh Ceza Hakimliğinin **18.07.2022** tarihli kararıyla engellenmiştir.¹⁵⁵ Erişime engellenen haberlerin bir kısmı, talep edenin gözaltına alınmasından önce sağlık sorunları nedeniyle AKP ilçe başkanlığı görevinden istifa etmiş olmasına ilişkindir. Hakimlik kararında, “istifa haberlerinin başlı başına yargılama süreci ile alakalı olduğuna dair ifadeler mevcut değil ise de, kamuoyu tarafından adli süreç ile ilişkilendirilmesi makul ve kabul edilebilir görülmüştür” denilmiş, fakat talep edenin kendi rızasıyla bir siyasi görevden istifa etmesine ilişkin haberlerin kişilik haklarını ne şekilde ihlal ettiği açıklanmamıştır. Kararda, yargılama haberlerinin erişime engellenmesine gerekçe olarak, **talep edenin kovuşturma neticesinde beraat etmiş olması** gösterilmiştir. Anayasa Mahkemesinin N.B.B. kararına atıf yapılmış fakat bu karar ve sonraki daha güncel AYM kararlarında yer alan ilkeler olaya tam olarak uygulanmamıştır. Böylelikle, 15 Temmuz Darbe Girişimi ve sonrasında özellikle yargıya intikal eden olaylar, bu olaylarla ilgili devam eden kamu ilgisi ve bu kategoride yer alan özellikle yargılama haberlerinin arşiv değeri tamamen göz ardı edilmiştir. Dolayısıyla, bu kategoride yer alan haberlerin devam eden arşiv değeri, Türkiye tarihi bakımından sadece geçmişe yönelik değil, aynı zamanda geleceğe ışık tutması bakımından da önemlidir. Kaldı ki bu haberler olgu aktarımdan ibaret olup, talep eden ve siyasi kimliği olan bir kişinin yargılanması söz konusudur. Talep edenin beraat etmiş olması de tek başına yargılandığı gerçeğini değiştirmemektedir.

¹⁵⁵ Çorum Sulh Ceza Hakimliği, 2022/6088, 18.07.2022.

Hekim ve Diğer Sağlık Çalışanları Kamu Sağlık ve Sosyal Hizmetler Sendikası'nın ("Hekimsen") talebi ve Tokat 2. Sulh Ceza Hakimliğinin **22.07.2022** tarihli kararıyla **FETÖ bağlantılı üç habere** erişimin engellenmesine karar verilmiştir.¹⁵⁶ Karara konu ana haber gazeteci Nedim Şener'in "Sağlıkta FETÖ" başlıklı ve 22.07.2022 tarihinde Hürriyet gazetesinde yayınlanan bir yazısı ve diğer iki haber de Şener'in yazısının haberleştirilmesiyle ilgilidir. Şener'in yazısında Sağlık Bakanlığı'ndan FETÖ ihraçları ile ilgili istatistikî bilgilere yer verilmiştir. Bunun yanı sıra özellikle sağlık sektöründe çalışan ve keza Sağlık Bakanlığında görevli bulunan bazı isimler hakkında değerlendirmelerde ve iddialarda bulunulmuştur. Şener'in yazısında talep eden bakımından "FETÖ iltisaklı sendika HEKİMSEN" denilmiştir.

Makalenin yayınlandığı gün içinde verilen Hakimlik kararında unutulma hakkı ilkelerinden bahsedilmiş fakat karar **unutulma hakkında ziyade kişilik hakların ihlali gerekçesiyle** karar verilmiştir. Kararda, "sendika üyesi gerçek kişilerin FETÖ ile irtibatlı veya iltisaklı olması hususunun sendika tüzel kişiliğinin doğrudan FETÖ ile iltisaklı olması anlamına gelmeyeceği ve sendikanın günümüzde faaliyetlerine aktif olarak devam ettiği ve hakkında FETÖ ile iltisaklı olduğu gerekçesiyle faaliyetinin sonlandırılmasına ilişkin herhangi kararın bulunmadığı," bu nedenle söz konusu haberlerin talep eden sendikanın "tüzel kişiliğinin kişilik haklarına doğrudan saldırı niteliğinde olduğu, sendikaya üye olan gerçek kişilerin FETÖ ile irtibatlı veya iltisaklı olması hususunun **sendika tüzel kişiliğinin doğrudan FETÖ ile iltisaklı olması anlamına gelmeyeceği**" belirtilmiştir. Talep eden sendika da yazı ile ilgili olarak bu yönde bir açıklama yapmıştır.¹⁵⁷

Kararın, şablon kısmında unutulma hakkına atıf yapılırken, yukarıda da belirtildiği üzere kararın aslında unutulma hakkı ile bir ilgisi yoktur. Hatta karara konu haberlerle kararın veriliş tarihi aynıdır. Dolayısıyla, aradan 24 saat dahi geçmeden verilen kararın unutulma hakkı ile bir ilişkisinin olduğu da söylenemez. Bu tip örneklerden de görüleceği üzere sulh ceza hakimlikleri sıklıkla şablon kararlar kullanmakta ve bu şablon kararlar üzerinden değerlendirme yapmaktadır.

¹⁵⁶ Tokat 2. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/1278, 22.07.2022.

¹⁵⁷ HEKİMSEN, "22 Temmuz 2022 Tarihinde Yayınlanan Bir Köşe Yazısına İlişkin Basın Açıklaması," 25.07.2022, <https://hekimsen.org/gonderiler/gonderi/detay/22-temmuz-2022-tarihinde-yayimlanan-bir-kose-yazisina-iliskin-basin-aciklamasi/87>

Antalya 3. Sulh Ceza Hakimliğinin **17.02.2022** tarihli kararıyla¹⁵⁸ “**FETÖ soruşturması-yargılaması haberleri**” kategorisine yer alan Star Gazetesi'nin bir haberi¹⁵⁹ erişime engellenmiştir. “FETÖ'nün emniyet yapılanması sanıklarına hapis cezası” başlıklı ve 18.12.2017 tarihli haberde, Antalya'da FETÖ'nün emniyet yapılanmasına ilişkin 68 eski emniyet müdürü, müdür yardımcısı ve polis memurunun yargılandığı davada, sanıklardan 17'sine, 3 yıl 5 ay ile 8 yıl 5 ay arasında değişen sürelerde hapis cezası verildiği aktarılmıştır. Bu karara karşı Star Medya Yayıncılık A.Ş tarafından itiraz edilmiş ve itiraz Antalya 4. Sulh Ceza Hakimliğinin **24.02.2022** tarihli kararıyla¹⁶⁰ kabul edilmiştir. Hakimlik kararında,

“söz konusu yayın içeriğinde FETÖ nedeniyle yapılan yargılamada bir kısım sanıklara ceza verildiğinin buna karşın başvuranında aralarında bulunduğu bir kısım sanıklar yönünden ise dosyanın ayrıldığına belirtildiği yine dosya kapsamında bir takım tanıkların ifadesine yer verildiği bu suretle yapılan **haber yargılama aşamasına ilişkin olup haberin verilmiş biçimi ile özü arasında düşünsel bir bağ bulunduğu ve somut bir olguya dayandığı** anlaşılabilir yapılan inceleme de, başvuruya konu haberin toplumun ilgisini çekebilecek nitelikte olduğu, dolayısıyla **haber değeri taşıdığı**, başvuran hakkında yapılan yayın içeriğinin o tarihte (18.12.2017) **gerçek bilgilere dayalı olarak yapıldığı**, toplumsal açıdan haber değeri içerdiği ve **kamu yararına katkı sunduğu**, kişilik haklarını ihlal etmediği, dolayısıyla **basın özgürlüğü çerçevesinde kaldığı**, haberin 4 yıl süre yayında kaldığı, ancak bu sürenin de **unutulma hakkı kapsamında kişilik haklarına aykırılık doğurması için uzun bir süre olmadığı**, keza haberin yapıldığı tarihte güncel olduğu ve bugün de güncelliğini koruduğu”

değerlendirilmiştir. Dolayısıyla, yukarıda da belirttiğimiz üzere, FETÖ yargılamalarıyla ilgili devam eden kamu yararı ve bu tip haberlerle ilgili arşiv değeri Hakimlik tarafından dikkate alınmıştır. Bu karar, unutulma hakkı bakımından doğru düzgün gerekçelendirilen ender kararlardan bir tanesidir.

¹⁵⁸ Antalya 3. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/609, 17.02.2022.

¹⁵⁹ Star Gazetesi, “FETÖ'nün emniyet yapılanması sanıklarına hapis cezası”, 18.12.2017, <https://www.star.com.tr/yerel-haberler/fe-tonun-emniyet-yapilanmasi-sanik-larına-hapis-cezası-185450/>.

¹⁶⁰ Antalya 4. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/732, 24.02.2022.

Süleymanpaşa eski Belediye Başkanı Cüneyt Yüksel'in talebiyle, hakkında FETÖ soruşturmaları başlatıldığı dönemde belediye başkanlığı görevine devam ettiğine ilişkin 10 görsel adresi Tekirdağ 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 28.02.2022 tarihli kararıyla¹⁶¹ erişime engellenmiştir. Hakimlik tarafından, unutulma hakkına atıfla, talebe konu haberlerin ve ilgili görsellerin yayınlanmasının üzerinden "4-6 yıl gibi bir zaman geçtiği, haberlerin **güncelliğinin bulunmadığı**" değerlendirmesi yapılmıştır. Fakat, talep edenin siyasi kimliği, kamu görevlisi olması ve dolayısıyla hakkında yayınlanan haberlerle ilgili kamu yararı ve ilgisinin devam ediyor olması Hakimlik tarafından dikkate alınmamıştır. Kaldı ki bu talep, Cüneyt Yüksel, Süleymanpaşa Belediye Başkanlığını sürdürürken yapılmıştır.

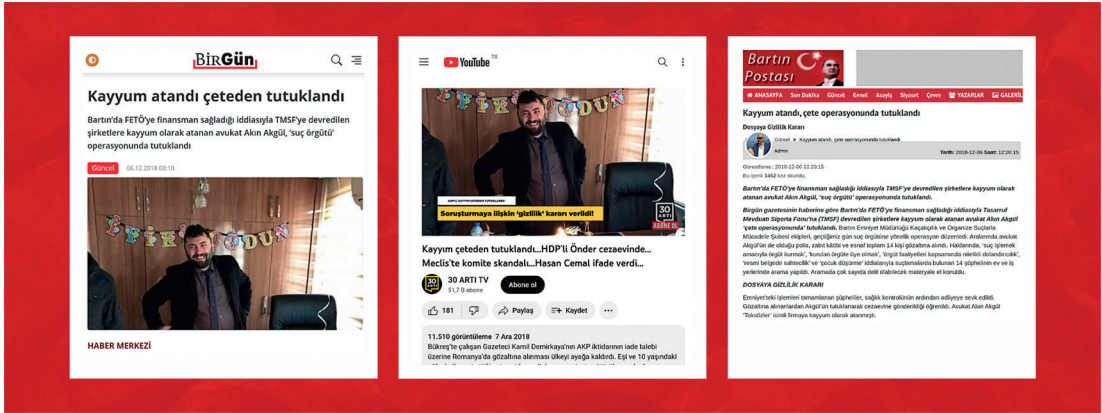
Cüneyt Yüksel, Haziran 2023'te Tekirdağ'da yapılan Uluslararası Kiraz Festivali'nde Melek Mosso konserini iptal etmediği için hedef alınmış ve sonrasında da istifa etmiştir.¹⁶² 2024 başında ise Mart 2024 yerel seçimleri için Yüksel'in AK Parti Tekirdağ Büyükşehir Belediye Başkan adayı olacağı iddiaları yerel basında yer almış,¹⁶³ 18.01.2024 tarihinde de adaylığı açıklanmıştır.¹⁶⁴ Dolayısıyla, talep eden kamusal bir figür olmaya devam etmekte ve hakkında yapılan haberlerin de yayınlanmasında kamu yararı bulunmaktadır. Bu bağlamda, geçmişi ve özellikle FETÖ bağlantılı geçirmiş olduğu soruşturma ile ilgili haberlere güncel olmadığı gerekçesiyle yaptırım uygulanması, unutulma hakkı ilkelerine ters düşmektedir. Yukarıda da belirtildiği üzere, "**FETÖ soruşturması-yargılaması haberleri**" kategorisinde yer alan haberler açısından halen devam eden yargılama süreçleri göz önüne alındığında, basının da bu konu hakkındaki soruşturma ve yargılamalar hakkında haber yapmasında üstün kamu yararı olduğu ve bu kategorideki haberler arşiv değeri taşıdığından unutulma hakkı kapsamında değerlendirilemeyeceği açıktır.

¹⁶¹ Tekirdağ 2. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/507, 28.02.2022.

¹⁶² Evrensel, "Melek Mosso konseri sonrası hedef alınan AKP'li Belediye Başkanı: Görevimden feragat ettim," 17.06.2023, <https://www.evrensel.net/haber/492643/melek-mosso-konseri-sonrasi-hedef-alinan-akpli-belediye-baskani-go-revimden-feragat-ettim>.

¹⁶³ Trakya Gazetesi, "AK Parti'nin Büyükşehir adayı Cüneyt Yüksel oldu," 05.01.2024, <https://www.trakyagazetesi.com.tr/ak-partinin-buyuksehir-adayi-cuneyt-yuksel-oldu>.

¹⁶⁴ NTV, "Cüneyt Yüksel kimdir? AK Parti Tekirdağ Büyükşehir Belediye Başkan Adayı Cüneyt Yüksel'in biyografisi," 18.01.2024, https://www.ntv.com.tr/turkiye/cuneyt-yuksel-kimdir-ak-parti-tekirdag-belediye-baskan-adayi-cuneyt-yukselin-biyografisi,h4t6MX_1J00MyU9p4T4DKA.

“FETÖ soruşturması-yargılaması haberleri” kategorisinde yer alan haberler arasında Bartın’da FETÖ’ye finansman sağladığı iddialarıyla Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna (“TMSF”) devredilen şirketlere kayyum olarak atanan Avukat Akın Akgül’ün suç işlemek amacıyla örgüt kurmak, kurulan örgüte üye olmak, örgüt faaliyetleri kapsamında nitelikli dolandırıcılık, resmi belgede sahtecilik ve çocuk düşürme suçlarıyla gözaltına alındığı ve başlatılan hukuki süreç hakkında gizlilik kararı verildiği 06.12.2018 tarihinde haberleştirilmiştir. Akgül’ün talebiyle, aralarında BirGün ve Bartın Gazetesinin de haberleri yer alan toplam yedi haber ve içeriğe Bartın Sulh Ceza Hakimliğinin **09.03.2022** tarihli kararıyla¹⁶⁵ erişim engellenmiştir.

Hakimliğe göre, “Anayasa, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Yargıtay Kararları ile üstünlük tanınan kişi hak ve hürriyetleri kapsamında kişinin lekelenmeme hakkı, kişinin unutulma hakkı ve kişinin şeref ve onurunun korunma hakları kapsamında somut olarak netlik kazanmayan haber içeriklerinin başvuranın kişilik ve mesleki kariyerine zedeleyecek nitelikte olduğunun” kabulü gerekir. Fakat, kararda da belirtildiği üzere, karar tarihi itibarıyla talep edenin yargılamasına Bartın Ağır Ceza Mahkemesinde devam edilmektedir. Dolayısıyla, yargılama sürecine ilişkin yapılan haberlerin halen güncelliğini ve kamusal ilgisini koruduğu açıktır. Unutulma hakkı bakımından ise koşullar oluşmamıştır.

Bartın Sulh Ceza Hakimliğinin **09.03.2022** tarihli kararına Google LLC tarafından **15.03.2022** tarihinde itiraz edilmiş ve Karabük Sulh Ceza Hakimliğinin **18.04.2022** tarihli kararıyla¹⁶⁶ erişim engellemesi kararı kaldırılmıştır. Hakimlik kararında, talep eden Akın Akgül hakkında Bartın Ağır Ceza Mahkemesinde “Resmi Belgede Sahtecilik, Kamu Kurum ve Kuruluşları Zararına Dolandırıcılık suçlarından dolayı açılan kamu davasının halen derdest olduğu,” ayrıca hakkında “Zimmet, Suç İşlemek Amacıyla Kurulan Örgüte Üye Olma, Nitelikli Dolandırıcılık, Resmi Belgede Sahtecilik suçlarından da kamu davası açıldığı” belirtilmiş ve dolayısıyla bu haberlerin “**unutulma hakkı kapsamında değerlendirilemeyeceği**, keza kişilik haklarını ihlal edici bir

¹⁶⁵ Bartın Sulh Ceza Hakimliği, 2022/898, 09.03.2022.

¹⁶⁶ Karabük Sulh Ceza Hakimliği, 2022/1041, 18.04.2022.

içeriğe de rastlanılmadığı görülmüştür” denilmiştir. Bu bağlamda, Hakimliğe göre, “çekişmeli bir yargılama olmaksızın İnternete erişimin engellenmesi kararı verilmesi için gösterilen gerekçeler yeterli kabul edilemez”.

Ekran Görüntüsü 37: Gazipaşa Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Bir başka örnekte, Mart 2022 yılına ait **sekiz** haber ve içerik unutulma hakkı kapsamında değerlendirilerek Gazipaşa Sulh Ceza Hakimliğinin kararıyla¹⁶⁷ 28.03.2022 tarihinde erişime engellenmiştir. Sabah Gazetesi¹⁶⁸ ve A Haber'in¹⁶⁹ haberlerinde Muğla Eğitim ve Araştırma Hastanesi acil servisinde Uzman Çavuş Ali Akdağlı'nın Doktor Tahir Tarımer'e şiddet uyguladığı iddiaları üzerine olayla ilgili gelişmeler aktarılmış, talep eden Hekim ve Diğer Sağlık Çalışanları Kamu Sağlık ve Sosyal Hizmetler Sendikası ve Doktor Tahir Tarımer'in sağlık sektöründeki FETÖ yapılanmalarına ilişkin bağlantıları olduğu belirtilmiş ve başlatılan soruşturmada bahsedilmiştir.

Hakimliğin kararında ise karara konu içerikler özelinde herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır. Dolayısıyla, halen devam eden FETÖ soruşturma ve kovuşturmalarının aktarıldığı haberlerin sadece talep eden Sendika ile ilgili olduğu söylenemez. Ayrıca talep eden sendikanın kişilik haklarının manevi boyutundan yoksun olması ve haberlerin 2022 yılından güncel bir olay ve iddialara ilişkin olduğu değerlendirildiğinde unutulma hakkı kapsamında olmadığı da açıktır.

¹⁶⁷ Gazipaşa Sulh Ceza Hakimliği, 2022/252, 28.03.2022.

¹⁶⁸ Sabah Gazetesi, "FETÖ'nün sağlık sektörü üzerinden yeni KAOS PLANI deşifre oldu! İşte "doktora şiddet" kumpası," 21.03.2022, <https://www.sabah.com.tr/gundem/2022/03/21/fetonun-saglik-sektoru-uzerinden-yeni-kaos-plani-iste-doktora-siddet-kumpasinin-belgeleri>.

¹⁶⁹ A Haber, "Son dakika: Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı FETÖ'nün kaos planı için harekete geçti! Sağlık yapılanması kapsamında gözaltı kararı," 22.03.2022.

18.02.2022 tarihinde Kocaeli Halk İnternet haber sitesinde, Kocaeli Valisi Seddar Yavuz'un FETÖ soruşturması kapsamında yargılanan ARP Otomotiv sahibi Yasin Arapoğlu'nu işyerinde ziyaret ettiği yönünde haberler fotoğraflarla birlikte aktarılmıştır. Bu habere **21.02.2022** tarihinde Kocaeli 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişim engellenmiştir.¹⁷⁰ Kocaeli Halk İnternet haber sitesi tarafından Kocaeli 3. Sulh Ceza Hakimliği kararı da **18.03.2022** tarihinde "FETÖ'den tutuklanan Yasin Arapoğlu haberimize erişim engelleme kararı çıkarttı" başlıklı bir haberle kamuoyu ile paylaşılmıştır. Arapoğlu'nun talebiyle, bu ikinci haber de Kocaeli 3. Sulh Ceza Hakimliğinin **30.03.2022** tarihli kararıyla¹⁷¹ erişime engellenmiştir. Kararda, öncelikle, bu konu hakkında Hakimliğin önceki karar hatırlatılmış ve talep eden hakkında FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütüne üyelik suçu yönünden, hakkında yürütülen soruşturma baz alınarak haber yapıldığı, fakat talepte bulunan hakkında silahlı terör örgütüne üye olma suçu yönünden Kocaeli 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından beraat kararı verildiği ve bu kararın da istinaf aşamasından geçerek 25.11.2019 tarihinde kesinleştiği belirtilmiştir. Hakimlik, bu bağlamda, "her ne kadar yargılama sürecinde söz konusu haber yönünden haber değeri bulunuyor ise de, talep tarihi itibarı ile ve talepte bulunanın söz konusu suçlama yönünden hakkında verilmiş bir beraat kararının bulunuyor olmasının" dikkate alındığında "unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesi gereken haberlerden olduğunu" belirtmiş ve kişilik haklarına saldırı mahiyetinde olduğu sonucuna ulaşıldığı hatırlatılmıştır. Dolayısıyla, erişim engelleme kararıyla ilgili yapılan haber de bu bağlamda değerlendirilmiş ve "içeriği aynı olacak şekilde yeniden talepte bulunan hakkında erişimin engellenmesine karar verilen haber içeriğinin haber olarak ilgili İnternet sitesinde yayınlandığı" için benzer şekilde karar vermek gerektiği belirtilmiştir.

Her ne kadar hakimliğin kararında talep edenin hakkında beraat ettiği ve haberin unutulma hakkı kapsamında olduğu değerlendirmiş olsa da haberde ismi geçen Kocaeli valisi Seddar Yavuz halen görevine devam etmektedir. Dolayısıyla halen görevine

¹⁷⁰ Kocaeli 3. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/1287, 21.02.2022.

¹⁷¹ Kocaeli 3. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/1808, 30.03.2022.

devam eden bir kamu görevlisinin ilişkileri hakkındaki iddiaların aktarıldığı bir habere uygulanan erişimin engellenmesi uygulamasının duyurulmasından ibaret olan ve yayınlanma tarihi itibarıyla da kararın verildiği 2022 yılı içinde yayınlanan haberin kamunun bilgiye erişim hakkı ve arşiv değeri olduğu açık olduğundan unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir. Bir başka deyişle haber sadece talep edenle ilgili değil, aynı zamanda kamu görevlisi olan Kocaeli valisi ile de ilgilidir ve valinin ilişkileri, kimleri ziyaret ettiği de kamuyu yakından ilgilendiren konulardır.

Ekran Görüntüsü 39: İzmir 7. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

İş insanı Metehan Kavuk'un talebi üzerine İzmir 7. Sulh Ceza Hakimliğinin **19.04.2022** tarihli kararıyla¹⁷² **“FETÖ soruşturması-yargılaması haberleri”** kategorisinde değerlendirdiğimiz **iki haber** erişime engellenmiş, sayısı belirtilmeyen diğer haber ve içeriklerle ilgili talep ise reddedilmiştir. Talebe konu haberler İzmir'de yürütülen FETÖ/PDY soruşturması kapsamında örgüte finans desteği sağladıkları iddiasıyla yargılanan iş insanları ile ilgilidir. Talep edenin de ismi bu haberlerde geçmektedir. Hakimlik kararında, karara konu haberlerin haber verme hakkının sınırlarını aşar nitelikte ve kişilik haklarına saldırı mahiyetinde olduğu belirtilmiştir. Hakimlik tarafından, bu haberlerin “Türkiye Cumhuriyet Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan açısından TCK'nın 299. Maddesinde düzenlenen suç oluşturur nitelikte” olduğu belirtilerek 5651 sayılı Yasanın 8/A maddesi kapsamında “kamu düzeninin korunması ve suç işlenmesinin önlenmesi çerçevesinde” değerlendirilerek hüküm kurulmuştur. Hatta, içeriklerin TCK'nın 299. maddesinde düzenlenen cumhurbaşkanına hakaret suçunu oluşturur nitelikte olduğundan kararın bir suretinin İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmesine de karar verilmiştir.

Hakimlik, diğer talepleri reddederken, talebe konu haberlerin (adresleri belirtilmemiş) haber verme sınırını aşmadığı, basın özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesinin gerektiği, “her ne kadar talep dilekçesinde unutulma hakkından bahsedilmiş ise de, FETÖ/PDY silahlı terör örgütü faaliyetlerinin güncel olduğu, FETÖ/PDY silahlı

¹⁷² İzmir 7. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/2334, 19.04.2022.

terör örgütü yapılanmasının halen devam ettiği, ülkemizde 15 Temmuz 2016 askeri darbe kalkışmasının etkilerinin kamuoyu nezdinde sürdüğü, dolayısıyla haberin güncellik niteliğinin devam ettiği, bu nedenle **unutulma hakkı kapsamında değerlendirilemeyeceğini**” belirtmiştir. Kararda belirtilmemiş olsa da, talep eden FETÖ silahlı terör örgütüne finansal destek sağladığı iddiasıyla yargılanması sonucunda 7 yıl 6 ay hapis cezası almış,¹⁷³ FETÖ/PDY silahlı terör örgütü ile ilgili yakın tarihli haberlerde ismine ve bazı iddialara yer verilmeye devam edilmektedir.¹⁷⁴

Ekran Görüntüsü 40: Beykoz Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber

Tokat'tan Haberler isimli YouTube kanalında 12.10.2022 tarihinde yayınlanan videoda gazeteci Kemal Vanlı'nın Milletvekili Özlem Zengin hakkındaki FETÖ soruşturması ile ilgili, "Meclisteki FETÖ Şüphelisi" başlığı ile yayımlanan yazısı seslendirilmiştir. AKP Grup Başkanvekili, 27. ve 28. dönem İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in talebiyle Beykoz Sulh Ceza Hakimliğinin **14.10.2022** tarihli kararıyla¹⁷⁵ **"FETÖ soruşturması-yargılaması"** kategorisinde değerlendirdiğimiz bu videoya erişimin engellenmesine karar verilmiştir. Hakimlik kararında, unutulma hakkı hatırlatılarak, talep eden hakkında "İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı Terör Suçları Soruşturma Bürosunun 2020/96158 soruşturma ve 2020/49220 karar no'lu **kovuşturmaya yer olmadığına dair** kararın bulunduğu" belirtilmiş ve unutulma hakkı ile ilgili Yargıtay 19. Ceza Dairesinin bir kararına atıfla¹⁷⁶ talep eden hakkındaki "ifadelerin kişilik haklarını zedeleyen nitelikte olduğunun değerlendirilmesi gerektiği" belirtilmiştir. Fakat, Hakimlik tarafından dayanak gösterilen Yargıtay 19. Ceza Dairesi karar, Yetenek Sizensiz televizyon programına katılan sıradan bir vatandaş hakkındaki içeriklerin unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesine ilişkindir. Bir diğer taraftan, Beykoz Sulh Ceza

¹⁷³ Anadolu Ajansı, "İzmir'deki FETÖ/PDY'ye finansal destek davasında karar," 27.09.2018, <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/izmirdeki-feto-pdy-ye-finansal-destek-davasinda-karar/1266794>.

¹⁷⁴ Tolga Şardan, "'FETÖ borsası' davası: 'Benden 5 milyon dolar istediler' diyen şüpheli ve savcıya 'mal varlığında 10 kattan fazla artış' suçlaması!" T24, 06.09.2023, <https://t24.com.tr/yazarlar/tolga-sardan-buyutec/feto-borsasi-davasi-benden-5-milyon-dolar-istediler-diyen-supheli-ve-savciya-mal-varliginda-10-kattan-fazla-artist-suclamasi,41403>.

¹⁷⁵ Beykoz Sulh Ceza Hakimliği, 2022/2399, 14.10.2022.

¹⁷⁶ Yargıtay 19. Ceza Dairesi, 2019/18935 E., 2019/6882, 08.04.2019.

Hakimliği kararının **talep edeni uzun yıllardır siyasetin içinde yer alan bir milletvekilidir**. Bu bağlamda, kişilik hakları ve unutulma hakkı söz konusu olduğu durumlarda, siyasetçilerin durumu sade vatandaşlardan oldukça farklıdır. Dolayısıyla, talep edenin, hakkında açılan bir FETÖ soruşturması ile ilgili eleştirilere katlanma yükümlülüğü, sıradan vatandaşlardan çok daha fazladır. FETÖ soruşturma ve yargılamaları ile ilgili haberlerin güncelliğini koruduğu da unutulmamalıdır. Bu bağlamda da özellikle milletvekillerinin geçmişi, geçirdiği soruşturmalar da kamuoyunu yakından ilgilendirmektedir. Talep edenin siyasi kimliği dikkate alınmadan verilen erişimin engellenmesi kararı ise unutulma hakkı ilkelerine aykırılık teşkil etmektedir.

Ekran Görüntüsü 41: Beykoz Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber

Özlem Zengin'in benzer bir başka talebi üzerine bu defa da bir önceki karara konu videoda seslendirilen gazeteci Kemal Vanlı'nın köşe yazısı Beykoz Sulh Ceza Hakimliğinin **14.10.2022** tarihli kararıyla¹⁷⁷ erişime engellenmiştir. Kemal Vanlı'nın **12.10.2022** tarihli köşe yazısında¹⁷⁸ Özlem Zengin'in yöneticileri arasında olduğu Beyaz El Derneği hakkında FETÖ bağlantılarına ilişkin iddialar aktarılmıştır. Hakimlik şablon karar niteliğindeki kararıyla, bir önceki kararında kullandığı gerekçeleri yineleyerek karar vermiştir. Fakat bu değerlendirmede karara konu köşe yazısının içeriği bakımından herhangi bir değerlendirme yapılmadan talebin unutulma hakkı kapsamında olduğu belirtilmiştir. Köşe yazısının sadece **48 saat önce yayınlandığı**, soruşturma eski bile olsa, **iddiaların ortaya çıkmasının yeni olması** ise tamamen göz ardı edilmiştir.

¹⁷⁷ Beykoz Sulh Ceza Hakimliği, 2022/2400, 14.10.2022.

¹⁷⁸ Kemal Vanlı, "Meclisteki FETÖ Şüphelisi," Tokat Haber, 12.10.2022.

Özlem Zengin hakkındaki iddialar OdaTV tarafından da **13.10.2022** tarihinde “AKP milletvekili Özlem Zengin hakkında FETÖ incelemesi... İsimsiz ihbarla başladı” başlıklı bir makale ile haberleştirilmiş, Özlem Zengin ve kurucusu olduğu dernek ile ilgili iddialar bu haberde de yer almıştır. “**FETÖ soruşturması-yargılaması**” kategorisinde değerlendirdiğimiz haber de Beykoz Sulh Ceza Hakimliğinin **14.10.2022** tarihli karbon kopya kararıyla¹⁷⁹ erişime engellenmiştir.

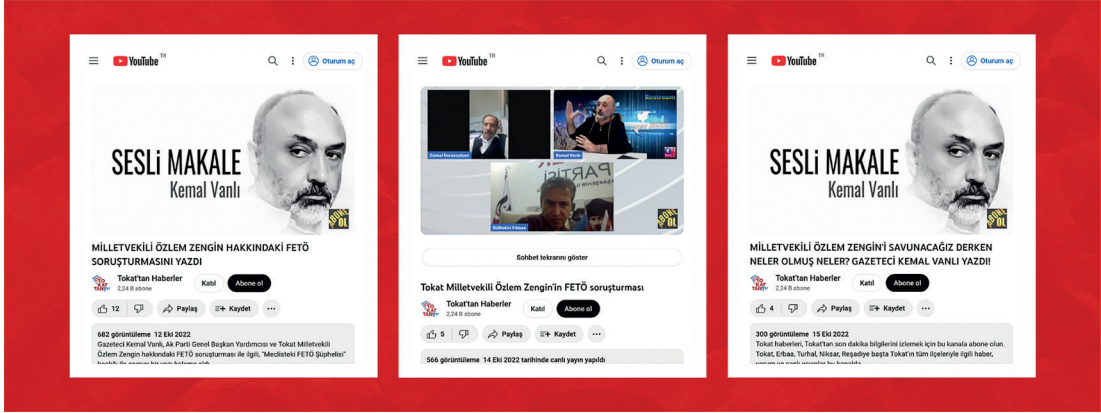
Bir diğer “**FETÖ soruşturması-yargılaması**” kategorisindeki haber ise yine Özlem Zengin talebi üzerine Beykoz Sulh Ceza Hakimliğinin **14.10.2022** tarihli karbon kopya kararıyla¹⁸⁰ erişime engellenmiştir. Ciddi Gazete'nin 13.10.2022 tarihli haberinde de Özlem Zengin hakkındaki iddialara yer verilmiştir.

¹⁷⁹ Beykoz Sulh Ceza Hakimliği, 2022/2401, 14.10.2022.

¹⁸⁰ Beykoz Sulh Ceza Hakimliği, 2022/2402, 14.10.2022.

Gazeteci Kemal Vanlı'nın Özgür Zengin hakkındaki FETÖ soruşturmasıyla bağlantılı iddiaları içeren **altı X platformu paylaşımı da** Beykoz Sulh Ceza Hakimliğinin **18.10.2022** tarihli karbon kopya kararıyla¹⁸¹ erişime engellenmiş ve bu paylaşımların yayından çıkartılmasına karar verilmiştir.

Son olarak bu konu hakkındaki **dört** YouTube videosu yine Özgür Zengin'in talebi üzerine Beykoz Sulh Ceza Hakimliğinin **18.10.2022** tarihli karbon kopya kararıyla¹⁸² erişime engellenmiş ve videoların yayından çıkartılmasına karar verilmiştir. Karara konu videolardan bir tanesi daha önce Beykoz Sulh Ceza Hakimliğinin **14.10.2022** tarihli kararıyla¹⁸³ zaten erişime engellenmişti.

Yukarıda da belirtildiği üzere, uzun yıllardır siyasette aktif olarak bulunan ve önemli bir siyasi figür olan milletvekili Özgür Zengin hakkındaki **"FETÖ bağlantılı**

¹⁸¹ Beykoz Sulh Ceza Hakimliği, 2022/2410, 18.10.2022.

¹⁸² Beykoz Sulh Ceza Hakimliği, 2022/2412, 18.10.2022.

¹⁸³ Beykoz Sulh Ceza Hakimliği, 2022/2399, 14.10.2022.

yargılama haberleri” kategorisinde yer alan haberler ve soruşturma iddiaları kamuyu yakından ilgilendirmekte ve ifade ve basın özgürlüğü kapsamında. FETÖ soruşturmalarının kısa sürmesi veya kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi de bu durumu değiştirmez. Unutulmamalıdır ki FETÖ soruşturmaları ve yargılamaları güncelliğini korumakta ve devam etmektedir. Dolayısıyla, **“FETÖ bağlantılı yargılama haberleri”** kategorisinde yer alan haberler hakkında devam eden arşiv değeri de olduğu şüphesizdir. Bir milletvekili hakkındaki iddiaların ise unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir.

Ekran Görüntüsü 46: İzmir 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

“FETÖ Soruşturması-Yargılaması Haberleri” kategorisinde değerlendirdiğimiz 24 habere erişim İzmir 4. Sulh Ceza Hakimliğinin **02.11.2022** tarihli kararıyla¹⁸⁴ engellenmiştir. Karara konu haberlerde 2017 içinde ilk FETÖ iddianamesini hazırlayan Denizli Cumhuriyet Başsavcısı Mustafa Alper’in trafik kazasında hayatını kaybetmesinden sonra, sosyal medyada hakkında olumsuz paylaşımlarda bulunduğu için gözaltına alınan avukat A.R.Y.’nin FETÖ bağlantılarının olduğu, Başsavcısı Mustafa Alper hakkında olumsuz paylaşımlarda bulunduğu ve gözaltına alındığı aktarılmıştır. OdaTV ve Politik Yol’un 19.09.2017 tarihli haberlerinde ise CHP eski Milletvekili Aytun Çıray’ın AKP İzmir eski İl Başkan Yardımcısı Mehmet Tozlu hakkında manevi tazminat talebinde bulunduğu ve Tozlu’nun avukatının talep eden olduğu aktarılmış olup talep eden ile ilgili FETÖ iddiaları ve sosyal medya paylaşımları da haberlere eklenmiştir.

Hakimlik kararında

“talep eden hakkında örgüt bağlantısı olduğundan bahisle haberler yapıldığı ancak bu haberlerin kaynaklarının belirtilmediği, atılı haber nedeniyle talep edenin **İzmir 14. Ağır Ceza Mahkemesince yargılamasının yapıldığı ve atılı suçtan beraatine karar verildiği**, haber tarihlerinin 2017 yılına ilişkin olduğu, aradan geçen zaman dilimi dikkate alındığında iş bu talebe konu haberlerin unutulma hakkı kapsamında yer aldığı, haber içerikleri itibarıyla talep eden ve ailesi hakkında yapılan ithamların kişilik haklarını ihlal edici nitelikte olduğu, bu haberlerin talep edenin kendisine, ailesine zarar verici nitelikte olduğu”

¹⁸⁴ İzmir 4. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/7173, 02.11.2022.

değerlendirmesiyle birlikte içeriklerin unutulma hakkı kapsamında olduğu belirtilmiştir. FETÖ soruşturmaları ve yargılamalarının kamuoyunu yakından ilgilendirdiği ve basının da bu konuda haber yapmasında üstün kamu yararı olduğu ve Türkiye siyasi tarihi bakımından haberlerin arşiv değeri taşıdığı açık olduğundan içeriklerin ifade ve basın özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerektiği ise tamamen göz ardı edilmiştir.

Ekran Görüntüsü 47: Uşak 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

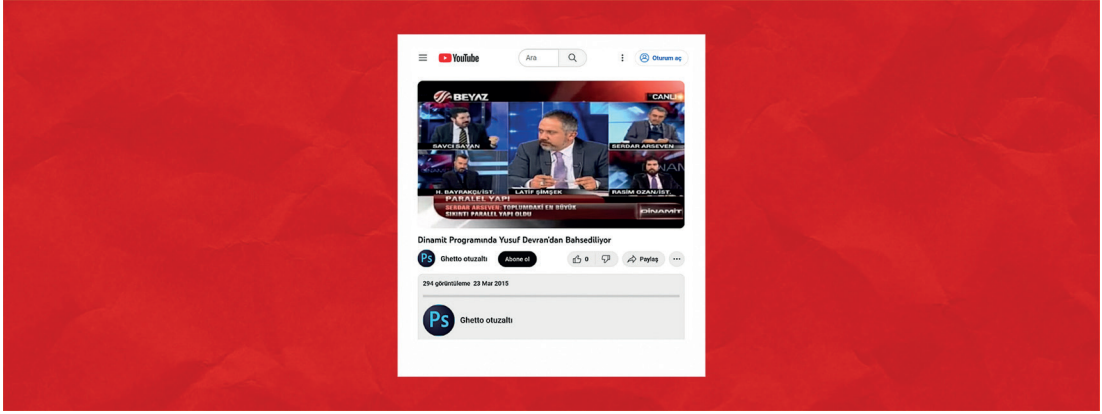

“FETÖ soruşturması-yargılaması haberleri” kategorisine yer alan **166** haber ve içeriğin Uşak 2. Sulh Ceza Hakimliğinin **03.11.2022** tarihli kararıyla¹⁸⁵ erişime engellenmesine ve yayından çıkarılmasına karar verilmiştir. Karara konu haberler arasında yer alan Sol Haber, Sözcü ve Türkiye Gazetesi haberleri, darbe girişimin hemen sonrasında yayınlanmış ve aralarında talep eden eski Akyazı Kaymakamı Kamuran Mustafa Ballı'nın Sakarya Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından FETÖ soruşturması uyarınca görevden alındığı aktarılmış, haberlerde bu iddialar ve gelişmelere dair hukuki süreçler özetlenmiştir.

Hakimlik kararında talep eden ve kararda yer alan **166 farklı haber ve içerik bakımından herhangi bir somut değerlendirme yapılmadan**, tüm haber ve içerikler bakımından “yapılan paylaşımların **çoğunluğunun unutulma hakkı kapsamında yer alması**, talep edenin 2 yıla yakın bir süre cezaevinde kaldıktan sonra **beraat ederek tahliye edilmiş olduğu**, dolayısıyla yaşadığı bu **olumsuz süreçten her anlamda kurtulması kendisinin yararına olduğu**, yapılan haberlerin **kamu yararı ölçütünün kalmadığı**, sonuç olarak bu haberlere toplum tarafından istenen her anda kolaylıkla ulaşılmamasının başvuranın kişilik hakkını zedelediği” değerlendirmesi yapılmıştır.

Fakat, Hakimlik kararı bu şekilde alınırken, Kamuran Mustafa Ballı'nın, **Aydın Vali Yardımcısı olarak kamu görevine devam ettiği**, dolayısıyla herhangi bir kişi olmadığı ve FETÖ soruşturmaları ve yargılamaları hakkında devam eden bir kamu ilgisi, bu yönde yapılan haberler bakımından da devam eden tarihsel ve arşiv değeri bulunduğu göz ardı edilmemelidir. Bir başka deyişle, kamu görevlisi olan talep edenin beraat etmesinin, bu haberlerin arşiv değeri taşıması gerçeğini değiştirmemektedir.

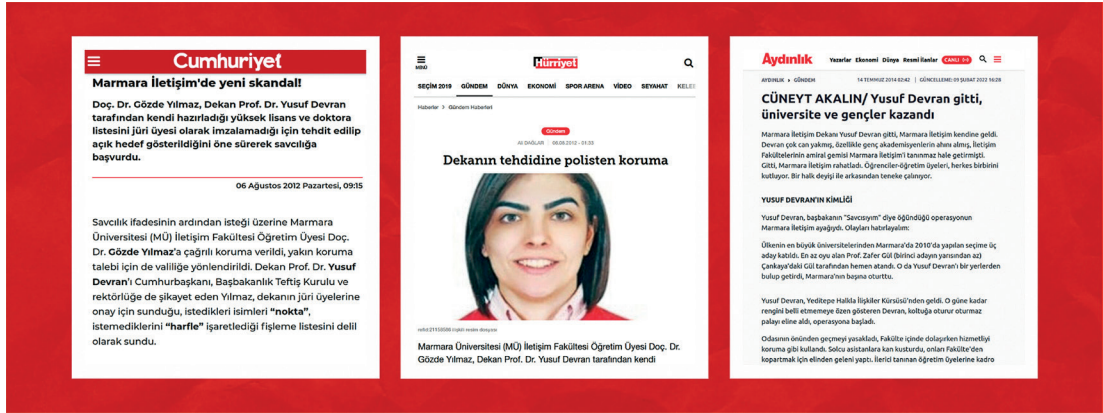
¹⁸⁵ Uşak 2. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/4694, 03.11.2022.

Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi eski dekanı Yusuf Devran özellikle görevi sırasında akademisyen ve öğrenciler hakkında başlattığı soruşturmalar sebebiyle birçok habere konu olmuş ve kamuoyunca tanınan bir isimdir. Yusuf Devran'ın talebiyle İstanbul Anadolu 10. Sulh Ceza Hakimliğinin **04.10.2022** tarihli kararıyla¹⁸⁶ Beyaz TV' de yayımlan "Dinamit" isimli programın 23.03.2015 tarihli yayınında Devran hakkında iddiaların aktarıldığı **"FETÖ bağlantılı haberler"** kategorisindeki videonun¹⁸⁷ erişime engellenmesine ve arama motorları ile ilişkilendirilmemesine karar verilmiştir. Latif Şimşek, Savcı Sayan, Hakan Bayrakçı, Serdar Arseven ve Rasim Ozan Kütahyalı'nın katıldığı yayında 2015 Genel Seçimleri öncesinde seçime dair yorumlar yapılmış ve Kütahyalı'nın 17 Aralık yolsuzluk ve rüşvet soruşturmasına referansla Devran hakkında paralel yapıya ilişkin yorum ve iddiaları YouTube'da paylaşılmıştır. Hakimlik kararında talebe konu yayının 2012 ve 2013 yıllarında yaşanan birtakım olaylarla ilgili olduğu, "yayınlarnın eski tarihli olması nedeniyle güncelliğinin artık kalmadığı ve **unutulma hakkı kapsamında kaldığı** ayrıca talep edenin özel hayatının gizliliğini ihlal eden, **onur, şeref ve saygınlığını rencide edecek nitelikte** yayın içerdiği" değerlendirmesi yapılmıştır. Bir taraftan, talep eden hakkındaki iddiaların güncelliğini koruduğu ve arşiv değeri taşıdığı değerlendirilebilir. Bir diğer taraftan ise eğer yayın talep edenin "onur, şeref ve saygınlığını rencide edecek nitelikte" ise o zaman unutulma hakkına atıfla değil, doğrudan kişilik haklarının ihlali bağlamında karar verilmesi gerekirdi. Kararda ise bu şekilde bir değerlendirme de yapılmamış, ifade ve basın özgürlüğüyle birlikte unutulma hakkı arasında herhangi bir denge değerlendirmesi de yapılmamıştır.

¹⁸⁶ İstanbul Anadolu 10. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/8451, 04.10.2022.

¹⁸⁷ YouTube, "Dinamit Programında Yusuf Devran'dan Bahsediliyor," 23.03.2015, <https://www.youtube.com/watch?v=7iOzScGqMzc>.

İstanbul Anadolu 8. Sulh Ceza Hakimliğinin **29.06.2022** tarihli kararıyla, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi eski dekanı Yusuf Devran hakkında yapılmış **kamuyu ilgilendiren 33 haber ve 30 Ekşi Sözlük paylaşımına** erişim engellenmesine, arama motorlarıyla ilişkilendirilmemesine ve içeriklerin yayından çıkarılmasına karar verilmiştir.¹⁸⁸ Arama motoru olmamalarına rağmen ilişkilendirmeme yaptırım uygulanan platformlar arasında YouTube, Facebook ve Twitter da yer almaktadır. Erişime engellenen haberler ve paylaşımların bir kısmı, talep eden hakkında yazılmış bir Ekşi Sözlük iletisi nedeniyle bir öğrenci hakkında hem suç duyurusunda bulunması hem de tazminat davası açmış olmasına ilişkindir. Bunun yanı sıra, Devran hakkında, bir öğretim üyesi tarafından savcılığa yapılan suç duyurusu ve Fakülte'de yaşanan usulsüzlüklere ilişkin iddiaları içeren haberler de yaptırım uygulanan haberler arasında yer almaktadır. Yaptırım uygulanan içeriklerde arşiv değeri bulunduğu dikkate alınmazken, Hakimlik kararında “talep edenin **yeni bir gelecek kurabilmesi için güncelliğini yitirmiş kamu yararı olmayan** haberlerin İnternet ortamından kaldırılması gerektiği, bireyin geçmişi ile geleceğini serbest ve özgürce şekillendirme hakkının olduğu, kişilik haklarının ve özel hayatın gizliliğinin haber alma-verme hürriyetine nazaran daha üstün bir hak olduğu” belirtilmiştir.

¹⁸⁸ İstanbul Anadolu 8. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/5898, 29.06.2022.

“Kamuyu ilgilendiren haberler” kategorisinde yer alan eski tarihli 50 haber ve içerik Gazipaşa Sulh Ceza Hakimliğinin 05.04.2022 tarihli kararıyla¹⁸⁹ erişime engellenmiştir. Karara konu haberler arasında yer alan Sabah Gazetesi'nin 30.11.2011 tarihli haberinde¹⁹⁰ iş insanı ve talepte bulunan Muzaffer Köse'nin suç örgütü kurmak, tehdit ve usulsüz değerli evrak tahsil ettiği iddia edilmiş ve soruşturma dosyası kapsamında Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü tarafından 49 kişinin gözaltına alındığı aktarılmıştır. Ayrıca haberde gözaltına alınan kişiler arasında Haluk Levent, Erkan Petekkaya, Ahmet San ve Burhan Aydemir'in de olduğu belirtilmiştir. Evrensel'in 01.12.2011 tarihli haberi ise doğrudan talep eden ile ilgili olmakla birlikte, Haluk Levent'in Kıbrıs'ta gözaltına alınmasıyla ilgilidir, fakat dosya kapsamında talep edenin de isminin geçtiği belirtilmiştir. NTV'nin 29.02.2012 tarihli haberinde ise İzmir Emniyet Müdürlüğü Organize Suçlar ve Kaçakçılık Şube Müdürlüğü tarafından yürütülen operasyonda talep edenin de adının geçtiği belirtilmiştir.

Hakimlik kararında ise Yargıtay 19. Dairesinin unutulma hakkı ile ilgili bir karara atıf yapılmış fakat Yargıtay'ın kararına istinaden talebe konu haber içerikleri bakımından herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır. Ayrıca, Hakimlik, haberlere konu yargı süreçlerinin ne şekilde sonuçlandığını da belirtmeden karar vermiştir. Tüm bunlar birlikte değerlendirildiğinde, talebe konu haberlerin ne şekilde unutulma hakkı kapsamında olduğu anlaşılabilir.

¹⁸⁹ Gazipaşa Sulh Ceza Hakimliği, 2022/277, 05.04.2022.

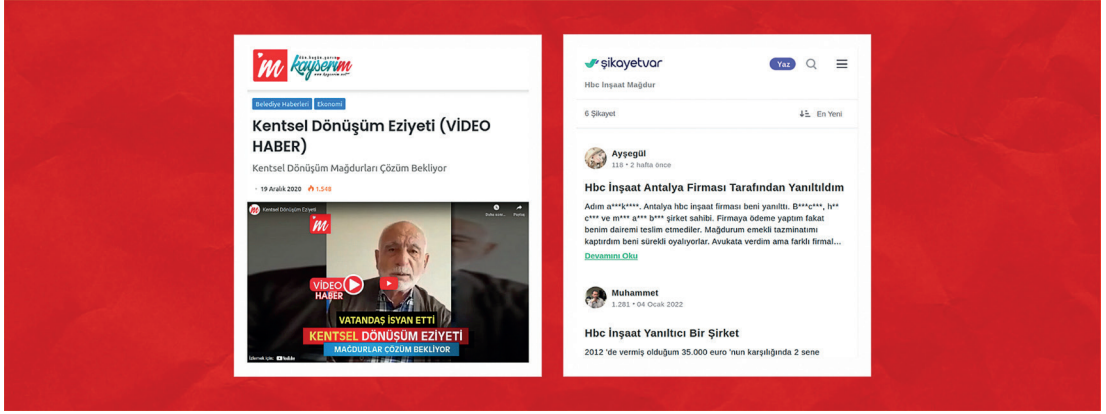
¹⁹⁰ Sabah Gazetesi, “Ünlülerin sorunlarını PKK itirafçısı çözüyordu”, 30.11.2011, <https://www.sabah.com.tr/yasam/unlulerin-sorunlarini-pkk-itirafcisi-cozuyordu-2080687>

Şarkıcı İrmak Arıcı; Covid-19 pandemi sürecinde ve halen birçok pandemi önleminin devam ettiği tarihlerde trafikte bir sürücüyü yaşadığı tartışmada sürücüyü tükürmüş, videoya alınan bu olay İnternette paylaşıldıktan sonra kamuoyunda oldukça ilgi görmüş ve yorumlar yapılmıştır. Uzun yıllardır toplumu ilgilendiren her konu ve kişiyle ilgili başlıkların açılarak görüşlerin yazıldığı Ekşi Sözlük platformunda da bu konuyla ilgili paylaşımlar yapılmıştır. İrmak Arıcı “**kamuyu ilgilendiren içerikler**” kategorisinde yer alan ve aralarında Hürriyet ve Sabah gazetelerinin de haberleri yer alan **11** haber ve içeriğe erişime engellenmesini talep etmiştir. Karşıyaka 2. Sulh Ceza Hakimliği **25.02.2022** tarihli kararıyla talebi kısmen kabul etmiş,¹⁹¹ sadece Ekşi Sözlük içeriklerinin erişime engellenmesine karar vermiştir.

Hakimlik kararında, talebe konu haber içerikleri incelendiğinde, “herhangi bir hakaret ve benzeri sözlere rastlanmadığı, talepte bulunanın trafikte yaşadığı bir olay ile ilgili bir kısım iddiaların yer aldığı **eleştirel içerikli haberlerin yer aldığı görüldüğü**, erişimin engellenmesine dair kararlarda ifade ve basın özgürlüğünün zedelenmemesinin gözetilmesi gereken bir husus olduğu bilindiği, söz konusu adreslerde yer alan **içeriğin yeni tarihli olduğu, kamuoyunu ilgilendiren bir yanının bulunduğu**, içeriğin haber konusu olduğu, meydana gelen olayın kamuoyu nezdinde haber alma niteliğinde bulunduğu, söz konusu haberde **kişilik hakları ile basın yayın hakkı arasındaki dengenin korunduğu**, erişimin engellenmesi talep edilen içeriklerin **kişilik haklarına saldırı niteliği taşımadığı**,” ve talebin “ilk bakışta haklılık kriterini sağlamadığı” değerlendirilmiştir.

¹⁹¹ Karşıyaka 2. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/849, 25.02.2022.

“Kamuyu ilgilendiren haberler” kategorisinde yer alan **dört** haber ve içerik Develi Sulh Ceza Hakimliğinin **08.04.2022** tarihli kararıyla¹⁹² yayından çıkarılmış, erişime engellenmiş ve arama motorları ile ilişkilendirilmemelerine karar verilmiştir. Kararda yer alan ve kullanıcıların şikayetlerini dile getirdiği şikayetvar isimli İnternet sitesinde talep eden inşaat şirketi hakkında “Hbc İnşaat Yanıltıcı Bir Şirket” başlığı açılmış ve ilgili inşaat firması tarafından dolandırıldıklarını iddia eden mağdurlar şikayetlerini aktarmıştır.¹⁹³ Hakimlik kararında ise “ilgili haber arşivlerine erişimin kolaylaşmış olmasının **kişi hakkında yapılan haberlerin unutulmasına fırsat vermeyen bir sanal ortam meydana getirmesi**, söz konusu haber arşivlerine toplum tarafından istenen her anda kolaylıkla ulaşılmasının ilgililerin kişilik haklarını zedeleyebileceği” belirtilerek karar verilmiştir. Genel geçer ifadelerle kaleme alınan bu karar, şikayetvar web sitesinde yer alan şikayetlerin yakın tarihli olduğunu, şikayetlerin haklı olup olmadığını ve çözülüp çözülmediğini değerlendirmeden formüle edilmiştir.

¹⁹² Develi Sulh Ceza Hakimliği, 2022/323, 08.04.2022.

¹⁹³ Şikayetvar, “Hbc İnşaat Yanıltıcı Bir Şirket,” <https://www.sikayetvar.com/hbc-insaat>.

Rapora konu unutulma hakkı kararları incelenirken, **bazı taleplerin kasten öldürme gibi ağır nitelikli suçları işleyen kişiler** tarafından **kadın cinayetleri kategorisinde** değerlendirdiğimiz haberlere ilişkin olarak yapıldığı görülmektedir. Örneğin, 2002-2006 arasında basında yer alan haberlere göre, Yeniden Refah Partisi'nin bugünkü Atakum İlçe Başkanı Serdar Yaman, eşini kasten öldürmek suçundan 20 yıl hapis cezasına mahkum olmuştur. Yaman'ın talebi üzerine Samsun 2. Sulh Ceza Hakimliği, **13.05.2022** tarihli kararıyla “haberlerin üzerinden 20 yıl geçtiği ve kamu yararının kalmadığı gerekçesiyle” talebe konu beş haberin erişime engellenmesine ve içeriklerin yayından çıkartılmasına karar vermiştir.¹⁹⁴ Kararda, “olayın üzerinden geçen zaman da dikkate alındığında olayın **haber değerinin ve kamu menfaatinin kalmadığı**” gerekçesine yer verilmişse de talep edenin **güncel siyasi rolü** nedeniyle geçmişte kaldığı iddia edilen haberlerde kamu yararı bulunduğu açık olup, **kadın cinayetleri** kategorisindeki haberlerin arşiv değeri yüksektir.

Fakat, **talep edenin aktif politik hayatta yer alması** ve kadın ve LGBTİ+ haklarına karşı nefret ve ayrımcılık içeren politikalar yürüten bir siyasi partideki konumu itibarıyla işlediği cinayetin hafif bir suç olarak görülmesinin veya talebinin unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir. Kaldı ki, özellikle **kadın cinayetleri** açısından arşiv değeri yüksek olan bu haberlerin yayınlanmasına devam edilmesinde üstün bir kamu yararı bulunduğu, talep edenin konumu bakımından kamu ilgisinin devam ettiği açıktır. Bu kategoride yer alan haberlerin sansürlenmesi, erişime engellenmesi ve yayından kaldırılması, Türkiye'deki en önemli sorunlardan bir tanesi olan **kadın cinayetleri hakkında veri toplanmasını ve geçmişi de kapsayacak şekilde çetele tutulmasını da baltalamakta** ve hatta imkansız hale getirmektedir.¹⁹⁵ Dolayısıyla, bu tip genel geçer ifadelerle ve sadece “aradan geçen zaman değerlendirmesi” yapılan sulh ceza hakimlikleri kararları unutulma hakkını kavramsal ve ilkesel olarak istismar etmekte, toplumsal hafızaya zarar vermektedir.

Erkek şiddeti ve kadın cinayetleri gibi toplumsal öneme sahip konulara ilişkin haber ve bilgilerin arşivlenmesi, toplumsal bilinç ve tarihsel kayıt açısından önem taşırken, Türkiye'de unutulma hakkı adı altında bu konudaki haberler arşivlerden sıklıkla kaldırılmaktadır. Fakat, toplumsal öneme sahip konulara ilişkin haber ve bilgilerin arşivlerde yer almaya devam etmesi, dolayısıyla erkek şiddeti ve kadın cinayetleri gibi toplumsal meselelerde, unutulma hakkı ancak bilginin kamuoyu için önemi ve tarihsel değeri göz önünde bulundurularak dikkatli ve kısıtlı bir şekilde değerlendirilebilir. Bu bağlamda katillerin ve kasten öldürme gibi ağır nitelikli suçları işleyen kişilerin asla unutulma hakları olamaz. Bazı durumlarda habere konu isimlerin anonimleştirilmesi değerlendirilebilir fakat toplumsal bilinç ve tarihi kayıtların korunması açısından toplumsal öneme sahip konulara ilişkin haberler asla basın arşivlerinden kaldırılmamalıdır.

Benzer bir değerlendirme **kadına yönelik şiddet haberleri** kategorisinde yer alan haberler ve unutulma hakkı kararları bakımından da yapılabilir. Kadına yönelik şiddet, toplumsal bir sorun olarak geniş çapta kamuoyu ilgisini çeker ve bu tür haberlerin

¹⁹⁴ Samsun 2. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/2220, 13.05.2022.

¹⁹⁵ Bkz. Bianet'in kadın cinayetleri konusundaki çetele çalışmaları <https://bianet.org/etiket/kadin-cinayetleri-11781>. Ayrıca bkz. Sevda Alankuş, “2010-2013 Erkek Şiddeti Çeteleleri ve Düşündürdükleri,” 15.01.2024, <https://bianet.org/yazi/2010-2013-erkek-siddeti-ceteleleri-ve-dusundurdukleri-152816>.

yayınlanması, toplumsal farkındalığı artırmak ve bu soruna karşı mücadelede kritik öneme sahiptir. Dolayısıyla, bu tür haberler, kadına yönelik şiddetin boyutlarını, nedenlerini ve sonuçlarını anlamak, toplumun bu konudaki bilincini artırmak ve bu sorunla mücadelede etkili politikaların geliştirilmesine katkıda bulunmak için gerekli bilgi ve farkındalığı sağlar. Ayrıca, bu haberler, kadın hakları ve cinsiyet eşitliği konularında toplumsal tartışmaları teşvik edebilir ve bu konularda kamuoyu fikrini şekillendirmede önemli bir rol oynayabilir. Bu bağlamda, bu kategoride yer alan haberler sadece kamuoyu ilgisi bakımından değil aynı zamanda sivil toplum kuruluşlarının çalışmaları bakımından da önemlidir.

Bu bağlamda, kadına yönelik şiddet haberlerinin yayınlanması ve arşivlenmesi sırasında, mağdurların özel hayatlarına ve onuruna saygı gösterilmesi, gereksiz yere tekrar gündeme getirilmesinin önlenmesi ve mağdurların kimliklerinin korunması gibi hususlar dikkate alınmalıdır. Benzer şekilde, unutulma hakkı bağlamında yapılan talepler değerlendirilirken de, haberlere konu olayların mağdurları tarafından yapılan başvurular farklı değerlendirilmelidir. Her durumda, haberlerin arşivlerden tamamen kaldırılmaması, isim ve resim gibi özel bilgilerin çıkartılması ve haberlerin anonimleştirilmesi ile unutulma hakkı ve arşivlerin korunması arasındaki denge sağlanabilir.

Ekran Görüntüsü 54: Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

2022 kararlarını değerlendirdiğimizde, eski AKP Ağrı Milletvekili Fatma Salman'ın talebi üzerine Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliğinin **04.01.2022** tarihli kararıyla **"kadına yönelik şiddet haberleri"** kategorisinde yer alan toplam **199** farklı haber ve içeriğe erişim engellenmiştir.¹⁹⁶ Karara konu haberlerin tamamı **doğrudan talep eden hakkında olmayıp** talep edenin ismi ise eşinden gördüğü şiddet ve boşanma iddialarına ilişkin olarak yer almaktadır. Örneğin, Esra Kolçak'ın BirGün Gazetesi'nde 15.12.2012 tarihinde yayımlanan köşe yazısında¹⁹⁷ CHP İstanbul Milletvekili Umut Oran'ın

¹⁹⁶ Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/98, 04.01.2022.

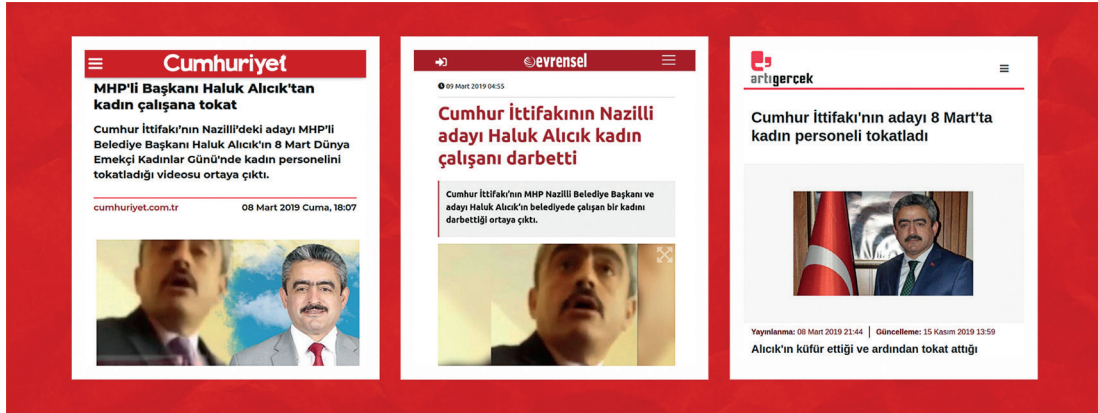
¹⁹⁷ BirGün, "Bakan Fatma Şahin: Ben bilmem İdris Naim Şahin bilir," 15.12.2012, <https://www.birgun.net/haber/bakan-fatma-sahin-ben-bilmem-idris-naim-sahin-bilir-63702>.

dönemin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Şahin'e 2003 yılından itibaren yaşanan kadına şiddet vakalarının sayısal verileri hakkında soru önergesi verdiği ve Şahin'in soruları Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı'nın yanıtlamasının uygun olduğunu beyan ettiği, kadına yönelik şiddet verilerinin tek merkezde toplanması ve bunların standardizasyonunu sağlanması için "Kadına Yönelik Şiddet Veri Tabanı" oluşturulacağı ve Fatma Salman'ın yaşadığı şiddet olayı ile ilgili eski Bakan Şahin'in açıklamalarına yer verilmiştir.

Hakimlik kararında ise karara konu haber ve içeriklerin aktardığı olayın üzerinden dokuz yıldan fazla süre geçtiği, dolayısıyla **bu haber içerikleri güncelliğini yitirdiği**, haberlerin o tarihte "gerçeklik ve doğruluk" kriterlerini karşılamasının artık bir önemi kalmadığı, bu haberlerin "**basın arşivinde bulunmasının kamu yararı ve istatistikî açısından değerlendirilme işlevi de kalmadığı**" değerlendirmesiyle birlikte haberler unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmiştir. Fakat, eski bir milletvekili ve kamuya mal olmuş kişiler açısından yaşanan kadına yönelik bir şiddet olayının ve ayrıca haberde yer verilen diğer kadına yönelik şiddet haber ve içeriklerinde yer alan bilgilerin bir bütün olarak değerlendirilmesi gerektiği, Hakimliğin kararında belirtilenin aksine halen devam eden şiddet olayları açısından arşiv değeri taşıdığı ve kamu ilgisine haiz bilgiler olduğu açıktır. Kaldı ki karara konu haberlerin bir kısmında talep eden odak noktası değildir. Dolayısıyla, bu tip hem olgu aktarımından ibaret olan kadına yönelik şiddet haberlerinin, hem de veri tabanı veya çetele oluşturma çalışmalarlarıyla ilgili haberlerin sadece aradan geçen süreye ilişkin olarak kişilik haklarına saldırı ve unutulma hakkı bağlamında değerlendirilmesi mümkün değildir.

Ekran Görüntüsü 55: Nazilli Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

31 Mart 2019 yerel seçimlerinde Cumhur İttifakı'nın Nazilli Belediye Başkanı adayı olan Milliyetçi Hareket Partisi Aydın İl Başkanı Harun Haluk Alicik'in 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde bir kadın personele şiddet uyguladığı bir videonun ortaya çıkması ile ilgili "**kadına yönelik şiddet haberleri**" kategorisindeki Cumhuriyet,¹⁹⁸ Evrensel¹⁹⁹ ve Artı Gerçek'in²⁰⁰ de haberleri yer alan **104** haber ve

¹⁹⁸ Cumhuriyet, "MHP'li Başkanı Haluk Alicik'tan kadın çalışana tokat," 08.03.2019, <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/mhpli-baskani-haluk-aliciktan-kadin-calisana-tokat-1284855>.

¹⁹⁹ Evrensel, "Cumhur İttifakının Nazilli adayı Haluk Alicik kadın çalışana darp etti," 09.03.2019.

²⁰⁰ Artı Gerçek, "Cumhur İttifakı'nın adayı 8 Mart'ta kadın personeli tokatladı," 08.03.2019.

içeriğin Alıcık'ın talebi üzerine Nazilli Sulh Ceza Hakimliğinin **27.10.2022** tarihli kararıyla²⁰¹ yayından çıkarılmasına karar verilmiştir.

Talep dilekçesinde, haberlere konu video hakkında, talep edenin, belediyede çalışan bir personeli tokatladığına yönelik videonun, kendisinin “haberi olmadan tamamen art niyetli bir şekilde 2014 yılında gizlice çekilmiş bir video” olduğu ve bu eski videonun “sanki yeni bir video çekilmiş gibi lanse edilip toplum nezdinde aşağılanmaya ve küçük düşürülmeye” çalışıldığı ve çeşitli yalan haberler çıkartıldığı belirtilmiştir. Ayrıca, talep edenin hakkında tehdit suçunu işlediğinden bahisle açılan davada İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 9. Ceza Dairesi'nin 2021/1532 E., 2022/1745 K. 07.06.2022 tarihli kararıyla beraat ettiği de belirtilmiştir.

Hakimlik kararında, bu haber ve içeriklerin “başvuranın kişilik haklarına halel getirici mahiyette olduğu, **basın özgürlüğü kavramını aşar vaziyette bulunduğu**” değerlendirilmiştir. Bu bağlamda, “başvuranın **unutulma hakkı hususundaki talebinin haklı olduğu** değerlendirilerek telafisi güç hatta imkansız zararlar doğmaması adına başvuranın itirazın kabulüne” karar verilmiştir. Fakat, Hakimlik 104 haberin yayından çıkartılmasına karar verirken, karara konu haberlerin içeriği bakımından herhangi bir değerlendirme yapmamıştır.

Halen MHP Aydın il başkanı ve aktif olarak siyasette yer alan talep edenin hakkındaki haberlere katlanma yükümlülüğü olduğu, sıradan bir vatandaş gibi hakkındaki haberlerin unutulma hakkı kapsamında değerlendirilemeyeceği ve Türkiye'deki kadına yönelik şiddet dosyalarındaki cezasızlık düşünülüğünde haberlerin arşiv ve istatistiki bilgi değeri taşıdığı, arşivlerde yer almaya devam etmesi gerektiği açık olduğundan unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir.

Gazete Duvar tarafından Nazilli Sulh Ceza Hakimliğinin bu kararına karşı yapmış olduğu itirazı reddedilmiş ve konu bireysel başvuru yoluyla Anayasa Mahkemesine taşınmıştır. Aşağıda da detaylandırılacağı üzere, Anayasa Mahkemesinin birleştirilmiş Abdullah Kaya ve Diğerleri kararıyla Gazete Duvar'ın ifade özgürlüğü ve etkili başvuru haklarının ihlal edildiğine hükmedilmiştir.²⁰²

Benzer şekilde ve aşağıdaki örneklerde de görüleceği üzere **taciz ve cinsel saldırı haberleri** de unutulma hakkı kararlarına konu olmaktadır. Fakat, taciz ve cinsel saldırı gibi toplumsal öneme sahip konulara ilişkin haber ve bilgilerin arşivlerde yer almaya devam etmesi, dolayısıyla taciz ve cinsel saldırının boyutlarını, etkilerini ve toplum üzerindeki yansımalarını anlamak, toplumun bu konudaki bilincini artırmak ve etkili müdahale ve önleme stratejileri geliştirmek için gerekli bilgi ve farkındalığın ve mücadele için kamuoyu desteğinin sağlanması açısından da önemlidir. Kadına yönelik şiddet haberlerinde olduğu gibi mağdurlar tarafından yapılan talepler farklı değerlendirilebilir.

²⁰¹ Nazilli Sulh Ceza Hakimliği, 2022/4811, 27.10.2022

²⁰² Abdullah Kaya ve Diğerleri, B. No: 2016/1430, 22.11.2023.

Samsun 3. Sulh Ceza Hakimliğinin **08.09.2022** tarihli kararı ile **taciz-cinsel saldırıya** ilişkin bir kısım haberlere erişimin engellenmesine karar verilmiştir.²⁰³ Kararda, talepte bulunanın nitelikli cinsel saldırı suçundan Samsun Ağır Ceza Mahkemesinde yargılandığı ve hakkında 2012 tarihinde verilen beraat kararının Yargıtay ilamıyla onanmasına karar verildiği ve kararın 2015 tarihinde kesinleştiği belirtilmiştir. Hakimlik gerekçesinde Anayasa Mahkemesinin unutulma hakkıyla ilgili N.B.B. Başvurusu kararının incelendiği, haberlere konu eylemin "talepte bulunan hakkında verilen beraat kararının kesinleşmiş olması nedeniyle itirazın kabulüne" karar verildiği belirtilmiştir. Kararda yer alan haberlerde cinsel şiddete ilişkin mahkemelerin tutumunun ve cinsel saldırı davalarında delil yetersizliğinden verilen beraat kararlarının eleştirildiği de dikkate alındığında, bu tip haberlerin yayınlanmasında devam eden bir kamu yararı bulunduğu ve bu tip haberlerin basın arşivlerinde yer almaya devam etmesinde üstün bir kamu yararı olduğu açıktır. Talep eden bakımından ise, isminin talebe konu haberlerden çıkartılması veya anonimleştirilmesi bir çözüm olarak değerlendirilebilir.

²⁰³ Samsun 3. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/4178, 08.09.2022.

“Taciz-Cinsel saldırı haberleri” kategorisinde yer alan 54 haber ve içerik, Barış Yağcı’nın talebi üzerine Uşak 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 29.03.2022 tarihli kararıyla²⁰⁴ erişime engellenmiştir. Karara konu haberler arasında yer alan Evrensel,²⁰⁵ Hürriyet²⁰⁶ ve Cumhuriyet²⁰⁷ Gazetesi’nin haberlerinde Uşak Eğitim ve Araştırma Hastanesi Acil Servisi doktoru olan Yağcı’nın 21 yaşındaki hastası Y.G.’ye cinsel saldırıda bulunduğu iddiası ve başlatılan hukuki süreç aktarılmıştır. Olayla ilgili başlatılan soruşturma kapsamında Yağcı’nın gözaltına alınarak, tutuklandığı da aktarılmıştır. Ayrıca, Yağcı’nın daha önce başka suçlardan da hakkında hukuki süreç başlatıldığı da haberlerde yer almıştır. Hakimlik kararında ise, talep edene “ait fotoğrafların kullanılarak yapılan haber paylaşımlarının **başvuranın kişilik haklarını ihlal edici nitelik taşıması, şahsı aile ve toplum nezdinde zor duruma düşürmesi, şeref ve haysiyetini zedeleyici nitelikte olması, lekelenmeme hakkına aykırı olması**, başvuranın tarafına ait görüntülerin ve haberlerin gündemde tutulması suretiyle **unutulma hakkının ihlal edilmesi** ve **hakkında başlatılan soruşturma devam etmesine rağmen kişiyi hükümlü gibi göstermesi dolayısıyla kişilik haklarının ihlal edildiği** ve olayın yaşandığı tarihten talep anına kadar geçen süre dikkate alındığında ilgili adreslerde paylaşılan haberlerin güncelliğini yitirmiş olduğunun” anlaşıldığı belirtilmiştir. Oysa ki, talep edenle ilgili haberler 17.01.2022 tarihinde yapılmış, karar ise yaklaşık iki ay sonra 29.03.2022 tarihinde verilmiş, kararın verildiği tarihte de talep eden hakkındaki soruşturma devam etmektedir. Dolayısıyla, **devam eden bir soruşturmaya ilişkin** bu haberler hakkındaki kamu yarar ve arşiv değeri de o tarihte devam etmekte, kararda belirtilenin aksine haberler güncelliğini korumaktadır. Bu bağlamda, bu haberlerin unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesi ise mümkün değildir.

²⁰⁴ Uşak 1. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/1180, 29.03.2022.

²⁰⁵ Evrensel, “Uşak’ta doktor, ilaçla uyuttuğu hastasına cinsel saldırıda bulunduğu gerekçesiyle tutuklandı,” 17.01.2022.

²⁰⁶ Hürriyet, “Acil servis doktoru tutuklandı! Kundaklama, sahihsiz hayvan öldürme şimdi de tecavüz,” 17.01.2022.

²⁰⁷ Cumhuriyet, “Hastasını cinsel istismara maruz bırakan pratisyen hekim Barış Yağcı tutuklandı,” 17.01.2022.

Gazipaşa Sulh Ceza Hakimliği **05.04.2022** tarihli kararıyla²⁰⁸ “**taciz-cinsel saldırı haberleri**” kategorisinde yer alan **dokuz** İnternet adresine **mağdurun** talebiyle erişimin engellenmesine karar verilmiştir. 2011 tarihli haberlerde Antalya'nın Gazipaşa ilçesindeki ilköğretim okulunda 14 yaşındaki bir çocuğa cinsel istismarda buldukları iddialarıyla 12 kişinin gözaltına alındığı ve gözaltına alınan kişilerin çoğunun kamu görevlisi olduğu aktarılmıştır. Hakimlik kararında ise, karara konu haberlerin **talep edenin kişisel hayatını etkilemesi** de dikkate alınarak, talep unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmiştir. Bu tip durumlarda, faillerden ziyade mağdurların taleplerinin farklı değerlendirilmesi doğru bir yaklaşım olarak kabul edilebilir. Her ne kadar Hakimliğin mağdurdan gelen bu talebi unutulma hakkı kapsamında değerlendirmesi ilk bakışta anlaşılır gibi gözükse dahi, olaya konu kişilerin isimleri bir kısım haberde kısaltılmış ve anonimleştirilmiştir. Talep edenin ismi de bu haberlerde yer almamaktadır. Dolayısıyla, Hakimliğin karara konu içerikler özelinde bir değerlendirme yapmadan ve talep edenle içeriklerin bağlantısı anlaşılmayan kararın unutulma hakkı kapsamındaki kriterlere uygun olup olmadığı açık değildir. Taciz-cinsel saldırı kategorisinde yer alan haberlerin, özellikle kamu görevlilerinin soruşturulduğu bir taciz soruşturması hakkındaki haberlerin basın arşivlerinde yer almasına devam edilmesinde ise üstün bir kamu yararı olduğu unutulmamalıdır. Bu bağlamda, unutulma hakkı ve ifade ve basın özgürlüğü arasındaki denge kurulurken, mağdurların özel hayatlarına saygı gösterilmesi, kimliklerinin korunması ve geçmişte yaşadıkları mağduriyetin gereksiz yere tekrar gündeme getirilmesinin önlenmesi gibi hususlar mutlaka dikkate alınmalıdır.

²⁰⁸ Gazipaşa Sulh Ceza Hakimliği, 2022/278, 05.04.2022.

Rize Sulh Ceza Hakimliğinin **04.10.2022** tarihli kararıyla²⁰⁹ “**taciz-cinsel saldırı**” haberleri kategorisindeki **sekiz** haber ve içeriğe erişim engellenmiştir. Twitter’da @SToplumu kullanıcı isimli Sorgulayan Kadın Toplumu hesabından talep eden öğretim görevlisi A. B.’nin bazı öğrencileri taciz ettiği iddiaları, Ardahan Üniversitesi tarafından talep edenin kamu görevinden çıkarıldığını gösteren bir belge ile birlikte paylaşılmıştır.

Bir önceki kararın devamı niteliğindeki bir başka karar, talep eden hakkındaki taciz iddialarının aktarıldığı aralarında Milliyet, Haber Global ve Pusula İnternet sitesinin de olduğu **41** farklı haber ve içerik bakımından Rize Sulh Ceza Hakimliğinin **20.10.2022** tarihli kararıyla²¹⁰ erişime engellenmiştir. Bu haberlerde talep eden hakkındaki iddialar ismi anonimleştirilerek ve talep edenin fotoğrafı buzlanarak yer almıştır.

Bu konuyla ilgili üçüncü benzer bir karar, Rize Sulh Ceza Hakimliğinin **10.11.2022** tarihli kararıyla verilmiş²¹¹ ve **37** diğer haber ve içeriğe benzer gerekçelerle erişim engellenmiştir. Sonuç itibarıyla üç farklı kararla, **86 farklı haber ve içeriğe** erişim engellenmiştir.

Hakimlik üç kararında da aynı gerekçe ile karar vermiş ve talepleri unutulma hakkı kapsamında değerlendirmiştir. Hakimlik bu sonuca ulaşırken, Erzurum Bölge İdare Mahkemesinin 2021/2348 Esas ve 2022/1154 Karar sayılı kararıyla Yükseköğretim Kurumu Başkanlığı Yüksek Disiplin Kurulunun 24/09/2020 tarih ve 2020/71 sayılı **idari işlemin iptal edildiğini** dikkate almış, “günümüzün gelişen ve sürekli değişen dünyasında halen **güncelliğinden bahsedilemeyeceği** gibi arşiv niteliğine dönüştüğü, basın hürriyeti ve erişimin engellenmesi talebinin kabulü halinde **unutulma hakkına tanınacak üstünlüğün ölçülülük sınırlarında kalacağı**” şeklinde değerlendirme yapılmıştır.

Bu değerlendirme yapılırken haberlerin yayınlanma tarihinde doğru olduğu ve talep edenin kamu görevinden ihraç edildiği ve dolayısıyla akademide taciz iddialarının Yükseköğretim Kurumu nezdinde kamu görevinden ihraçla sonuçlanabileceği ve dolayısıyla “**taciz-cinsel saldırı**” kategorisinde yer alan haberlerin yayınlanmasında devam eden bir kamu yararı olduğu, bu tip haberlerin arşiv değerinin devam ettiği

²⁰⁹ Rize Sulh Ceza Hakimliği, 2022/2975, 04.10.2022.

²¹⁰ Rize Sulh Ceza Hakimliği, 2022/3181, 20.10.2022.

²¹¹ Rize Sulh Ceza Hakimliği, 2022/3424, 10.11.2022.

göz ardı edilmiştir. Bir diğer taraftan, Hakimlik bir tartı işlemi yapmış ve ihraç kararının iptal edilmesinden etkilenmiştir. Olaya talep eden açısından bakıldığında, iptal kararıyla birlikte unutmak istediği geçmiş bir olay söz konusudur. Ölçülü bir yaklaşım, talep edenin isim ve soyadı ile birlikte fotoğraflarının haber içeriklerinden çıkartılması ile sağlanabilirdi. Bir diğer taraftan, ihraç haberlerinin devamı niteliğinde Erzurum Bölge İdare Mahkemesi kararı hakkında, bir başka deyişle ihraç kararının iptali konusunda da basında herhangi bir habere rastlanmamıştır.

Ekran Görüntüsü 60: Elazığ Sulh Ceza Hakimliği tarafından yaptırım uygulanan haber

“**Taciz- Cinsel Saldırı Haberleri**” kategorisinde değerlendirdiğimiz **sekiz** haber ve içerik Elâzığ Sulh Ceza Hakimliğinin **16.12.2022** tarihli kararıyla²¹² erişime engellenmiş ve yayından çıkarılmıştır. Karara konu olayla ilgili haberlerde Elazığ Arıcak Çok Programlı Lisesinde dört öğrenci, okul müdürü A. S. tarafından taciz edildiklerini Eğitim Sen üyesi iki öğretmene aktarmalarından sonra öğretmenlerin şikayeti üzerine müdür A. S. hakkında soruşturma başlatılmıştır. Bir diğer taraftan okul müdürünü ifşa eden Eğitim Sen üyesi öğretmenler hakkında terör örgütü suçlamasıyla soruşturma başlatıldığı ve gözaltına alındıkları da karara konu haber ve içeriklerde aktarılmaktadır. Karara konu İnternet adresleri arasında Eğitim Sen’in resmi web sitesinde 28.03.2017 tarihinde yayınlanan bir duyuru da yer almaktadır. Bu duyuruda gözaltındaki sendika üyelerinin serbest bırakılması ile ilgili açıklamalar yer almaktadır.

Hakimlik kararına konu talepte, talep edenin çocuğun cinsel istismarı ve çocuğa karşı cinsel taciz suçlarından açılan kamu davası neticesinde beraat ettiği, istinaf başvurusunun da reddedildiği ve kararın kesinleştiği belirtilmiştir. Hakimlik kararı da kesinleşen beraat kararına atıfla, karara konu “paylaşımların ifade ve basın özgürlüğü kapsamında değerlendirilemeyeceği, **başvurucunun unutulma hakkının bulunduğu**, anılan paylaşım ve haberlerle ilgili yapılan yargılama neticesinde de beraat kararı verildiği, haberin güncellik değerini kaybettiği, bu nedenle haber içeriğinin kişilik haklarını zedelediği” yönünde bir değerlendirme yapmıştır. Fakat, bir taraftan bu kategoride yer alan ve özellikle kamu görevlileri hakkındaki iddiaları içeren haberler

²¹² Elâzığ Sulh Ceza Hakimliği, 2022/4658, 16.12.2022.

hakkında devam eden bir kamu ilgisi ve arşiv değerinin kabul edilmesi gerekirken, bir diğer taraftan, bu konu özelinde, karara konu tüm haberler talep edenle doğrudan da ilgili değildir. Dolayısıyla, Eğitim Sen üyelerinin gözaltına alınması ve soruşturulması haberlerine de bu bağlamda yaptırım uygulanırken, sadece talep edenin isminin anonimleştirilmesine karar verilerek unutulma hakkı ve ifade ve basın özgürlüğü arasında ölçülü bir denge oluşturulması daha isabetli olabilirdi.

Ekran Görüntüsü 61: Karşıyaka 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın talebi üzerine, Karşıyaka 2. Sulh Ceza Hakimliğinin **06.06.2022** tarihli kararı ile **çocukların cinsel istismarına** ilişkin bir haber, yedi Tweet ve bir de YouTube videosuna erişim engellenmiştir.²¹³ Erişime engellenen içerikler, İzmir Karşıyaka'da bir erkeğin cinsel organını çocuklara gösterdiğine ilişkin bir video ve bu videodan alınan ekran görüntülerini içermektedir. Hakimlik kararında Yargıtay 19. Ceza Dairesinin "unutulma hakkı" ile ilgili bir kararına atıf yapılmakla birlikte, kararın unutulma hakkı ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Kararda, talebe konu içeriklerde "cinsel organı görünen bir erkek şahsın bulunduğu ve görüntülerin müstehcen içerikli olması, olayın gerçekleştiği mahal ve muhtemel mağdurların sosyal ve psikolojik açıdan örselenmemesi, mahremiyetini ve haklarının korunabilmesi amacıyla İnternet sayfalarına erişim engellenmeden açıklanan ihlal eylemlerinin durdurulamayacağı kanısına" varıldığı belirtilmiştir. Karar, talepte bulunan ve bir kamu tüzel kişisi olan Bakanlığın kişilik haklarının ne surette ihlal edildiğine ilişkin herhangi bir gerekçe de içermemektedir. Dolayısıyla, ne unutulma hakkı ile ilgili ne de kişilik hakları ihlali içeren talebe konu içerikler bakımından 5651 sayılı Yasanın 9. maddesine istinaden karar verilmesi, sulh ceza hakimliklerinin sıklıkla dile getirdiği şekilde "usul ve yasaya aykırıdır". Anayasa Mahkemesinin Keskin Kalem pilot kararı²¹⁴ ve 9. madde ile ilgili iptal kararında²¹⁵ tespit ettiği "yapısal sorunları" içeren en çarpıcı örneklerden bir tanesidir Karşıyaka 2. Sulh Ceza Hakimliğinin kararı.

²¹³ Karşıyaka 2. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/2837 06.06.2022.

²¹⁴ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021.

²¹⁵ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425.

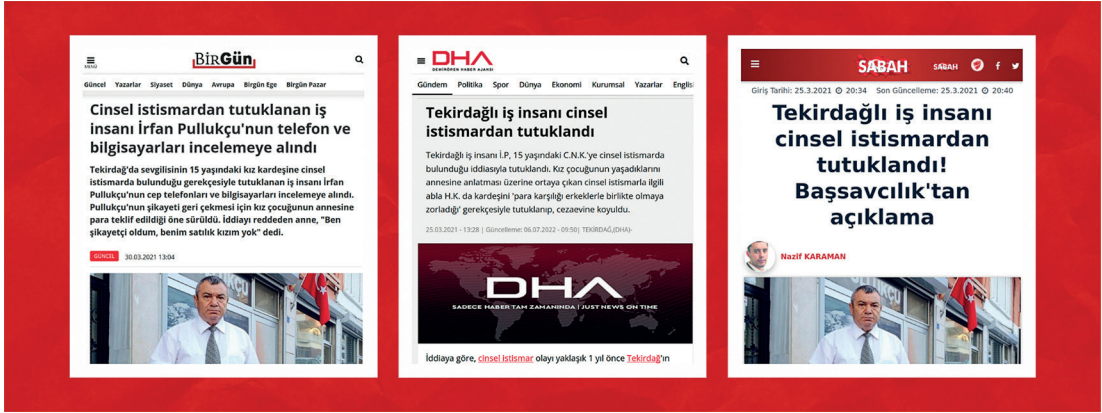
Bursa’da dokuz yaşında bir çocuğun “çöp ev” olarak tabir edilen bir evin odasına kapatılmış halde bulunduğuna ilişkin **80 haber ve içeriğe** Bursa 3. Sulh Ceza Hakimliğinin **28.07.2022** tarihli kararıyla erişimin engellenmesine ve haber ve içeriklerin yayından çıkartılmasına karar verilmiştir.²¹⁶ Çöp evde bulunan **çocukla ilgili kamuyu ilgilendiren haberlerle** ilgili talep **Bursa Barosu Başkanlığı** tarafından yapılmış ve bu haber ve paylaşımlarla özel hayatın gizliliğinin ihlali, çocuğun yüksek yararının ve unutulma hakkının zedelendiği belirtilmiştir. Hakimlik, kararına konu tüm haber ve içerikler bakımından genel bir gerekçe sunmuş ve “paylaşımların kişilik haklarına karşı bir eylem olduğu anlaşılacakla, yapılan paylaşımların toplum tarafından istenen her anda kolaylıkla ulaşılmamasının mağdurun kişilik haklarını zedelediği, talebe konu URL adreslerinde mağdurun özel hayatın gizliliğini ağır şekilde ihlal edici nitelik taşıdığı, mağdur çocuğun kişisel bilgi ve sırlarını ortaya dökebileceği, mağdur çocuğun üzerinde olumsuz etki oluşturmaması, çocuğun yaşı, yüksek yararı da göz önüne alındığında” talebin kabulüne dair karar vermek gerektiği belirtilmiştir.

Karara konu haber ve paylaşımlarının bir kısmında “çöp evde” bulunan çocuğun kişisel verilerinin paylaşılması söz konusu olabilir ve dolayısıyla bu tip paylaşımların özel hayatın gizliliği ve hatta çocuk bakımından “unutulma hakkı” kapsamında değerlendirilmesi söz konusu olabilir. Fakat, talep çocuk ve ailesinden gelmemekle birlikte, talep **Bursa Barosu Başkanlığı** tarafından yapılmıştır. 5651 sayılı Yasa sistematığı gereğince, içeriklere getirilecek yaptırımlara ilişkin taleplerin, kişilik hakları ihlal edilen kişilerce veya kurumlar tarafından yapılması öngörülmüştür. Dolayısıyla, her ne kadar bir takım haber ve içeriğin çocuğun kişilik haklarını ihlal edici nitelikte olduğu söylenebilecekse de baro başkanlığı tarafından sunulan talebin kabulünün yasaya uygun olduğu söylenemez. Bir başka deyişle, **Bursa Barosu Başkanlığı’nın herhangi bir kişilik hakkı ihlal edilmemiştir**. Daha da önemlisi, karara konu tüm haberlerde çocuğun kişisel verilerinin paylaşılması söz konusu değildir. Bu bağlamda, hakimlik tarafından genel bir değerlendirmeden ziyade, üstün kamu yararı da gözetilerek, özel hayatın gizliliğini ihlal etmeyen haberler bakımından yaptırım uygulanmaması

²¹⁶ Bursa 3. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/4708, 28.07.2022

gerekirdi. Kaldı ki “çöp ev” ile ilgili devam eden bir kamu ilgisi söz konusu olmakla birlikte, ilgili soruşturma kapsamında tutuklanan Pınar Acar'ın 27 yıl hapis cezası istemiyle yargılandığı davanın **04.10.2023** tarihinde yapılan duruşmasında sanığın tutukluluk halinin devamına karar verilmiş ve yargılaması devam etmektedir.²¹⁷ Dolayısıyla, bu konu hakkında yapılan haberlerde kamu yararı ve kamu ilgisi bulunduğu, dolayısıyla haberlerin arşiv değerinin devam ettiği değerlendirilmektedir. Kaldı ki, yayından çıkartma gibi ağır bir yaptırıma başvurmaktan ziyade, Hakimlik tarafından çocuğun kişilik haklarının ihlalinin önlenmesine ilişkin isim çıkartma tedbiri de uygulanabilir ve isim paylaşan haberlerin anonimleştirilmesine karar da verilebilirdi. Bu yaklaşım devam eden kamu yararı açısından daha ölçülü bir yaklaşım olurdu.

Ekran Görüntüsü 63: Tekirdağ 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yayından çıkarılan haberler

Tekirdağ 1. Sulh Ceza Hakimliğinin **17.08.2022** tarihli kararıyla yayından çıkartılmasına karar verilen **42** İnternet adresinde, iş insanı İrfan Pullukçu'nun **çocuğun cinsel istismarı** suçlaması ile yargılanmasına ilişkin haber ve içerikler yer almaktadır.²¹⁸ Hakimlik kararına göre, talep özellikle “unutulma hakkı ile birlikte değerlendirilmelidir”. Bu bağlamda, Hakimlik talebe konu haber ve içerikler bakımından **“içeriklerin tarihsel bir veri niteliği taşımadığı, kamu yararına katkısı bulunmadığı, haber niteliği taşımadığı** ve bu halde talep konusu içeriklerin **unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesi gerektiği** zira gerçekleştiği iddia edilen olayın ve buna bağlı olarak yapılan haberlerin **karar tarihi itibari ile güncellik değeri bulunmadığı**” şeklinde değerlendirmiştir. Fakat, karara konu **42 haber ve içerik bakımından** bu genel nitelikli değerlendirme yapılırken, Hakimlik tarafından haberlerin **2021 yılı içinde yayınlandığı**, talep edenin o tarihte tutuklandığı, hakkında iddianame hazırlandığı ve çocuğun cinsel istismarı suçundan 8 yıldan 15 yıla ve reşit olmayan kişiyle cinsel ilişki suçundan da 2 yıldan 5 yıla kadar olmak üzere toplam **20 yıla kadar hapis cezası talebiyle yargılanmasına başlandı**ğı dikkate alınmamıştır. Kaldı ki, talep eden hakkında yargılamanın devam edip etmediği veya bu yargılamanın sonucunda ceza alıp

²¹⁷ Bkz. NTV, “Çöp ev skandalında teyzenin tutukluluk haline devam kararı,” 04.10.2023, <https://www.ntv.com.tr/turkiye/cop-ev-skandalindateyzenin-tutukluluk-haline-devam-karari,sjsG6cUiw0CODb4QdDbCuA>.

²¹⁸ Tekirdağ 1. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/2521, 17.08.2022.

almadığı da aktarılmamış ve dikkate alınmamıştır. Dolayısıyla, talep edenin unutmak istediği fakat tutuklanmasıyla birlikte yargılanmasına sebep olan ve muhtemelen devam eden bir yargılama ile ilgili olgu aktarımı içeren haberler bakımından “güncellik değeri bulunmadığı” ve dolayısıyla unutulma hakkı kapsamındaki değerlendirme, mevcut rapor kapsamında açıklanan ve değerlendirilen tüm Yargıtay, AYM ve AİHM içtihatlarına aykırılık teşkil etmektedir.

Ekran Görüntüsü 64: Kocaeli 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

“Çocuğun cinsel istismarı haberleri kategorisinde” yer alan ve 2011 yılında yayımlanmış dört farklı habere Kocaeli 3. Sulh Ceza Hakimliğinin **08.03.2022** tarihli kararıyla²¹⁹ erişime engellenmiştir. Karara konu içeriklerde, **talep edenin sanık olarak yargılandığı**, 19.10.2010 tarihinde İzmit’te bir ilköğretim okuluna girerek yedi çocuğu istismar ettiğine ilişkin Kocaeli 3. Asliye Ceza Mahkemesinde görülen davada toplam **11 yıl 10 ay hapis cezası aldığı** aktarılmıştır.²²⁰ Hakimlik kararında, “başvuran hakkında yapılan haberlerin unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesi gereken haberlerden olduğu, başvuranın Anayasa’nın 17. maddesinde güvence altına alınan şeref ve itibarın korunması hakkının ihlal edildiği, İnternet ortamının sağladığı kolaylıklar gözetildiğinde başvuranın şeref ve itibarının korunması için anılan haberlere unutulma hakkı kapsamında içeriğin çıkarılmasına yönelik talebin kabulüne karar verilmesiyle, ifade ve basın özgürlükleri ile kişinin manevi bütünlüğünün korunması hakkı arasında adil bir denge kurulacağı yönünde sonuç ve hukuki kanaatine” varıldığı belirtilmiştir.

²¹⁹ Kocaeli 3. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/1417, 08.03.2022.

²²⁰ Milliyet, “Okulda elle tacize 11 yıl hapis cezası”, 06.08.2021.

Kocaeli 3. Sulh Ceza Hakimliğinin **08.03.2022** tarihli kararıyla ilişkili bir diğer karar Kocaeli 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından verilmiş ve Hakimliğin **23.09.2022** tarihli kararıyla **çocuğun cinsel istismarına** ilişkin haberlere erişimin engellenmiştir.²²¹ Bu ikinci karara konu talep dilekçesinde, talep eden “hakkında verilen **cezaların infaz edildiği,**” haberlerin üzerinden “**uzun yıllar geçmesine rağmen**” ilgili haberlerin yayınına devam edildiği, talep edenin “yeni evli olduğu ve bir bebeği bulunduğu,” “eşinin bu yaşananlardan haberi olmadığı,” “öğrenmesi halinde evlilik hayatının tehlikeye düşeceği” ve haberlerde talep edenin “isminin kısaltma kullanılmaksızın yazıldığı” belirtilmiştir. Kocaeli 1. Sulh Ceza Hakimliğinin kararı önceki Kocaeli 3. Sulh Ceza Hakimliği kararıyla bire bir aynı olmakla birlikte Hakimlik kararında, “başvuran hakkında yapılan haberlerin unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesi gereken haberlerden olduğu, başvuranın Anayasa’nın 17. maddesinde güvence altına alınan şeref ve itibarın korunması hakkının ihlal edildiği, İnternet ortamının sağladığı kolaylıklar gözetildiğinde başvuranın şeref ve itibarının korunması için anılan haberlere unutulma hakkı kapsamında içeriğin çıkarılmasına yönelik talebin kabulüne karar verilmesiyle, ifade ve basın özgürlükleri ile kişinin manevi bütünlüğünün korunması hakkı arasında adil bir denge kurulacağı yönünde sonuç ve hukuki kanaatine” varıldığı belirtilmiştir.

Öncelikle, talep edenin yargılandığı konu hafife alınacak bir konu olmamakla birlikte ciddi bir hapis cezasıyla sonuçlanmıştır. Cezanın infaz edilmiş olması ve aradan geçen süre de tek başına kamuoyunu yakından ilgilendiren **çocuğun cinsel istismarına** ilişkin haberlere yaptırım uygulamak için yeterli değildir. Bu tip haberlerin arşiv değeri olduğu, **çocuğun cinsel istismarına** ilişkin araştırmalara konu olabileceği hiç dikkate alınmamıştır. Kaldı ki isimlerin anonimleştirilmesi yoluyla unutulma hakkı ve ifade ve basın özgürlüğü arasındaki denge sağlanabilirdi. Kamuyu ilgilendiren haberlerin arşivlerden tamamen yok edilmesi ise bu dengeyi sağlamamaktadır. Talep eden hakkındaki haberler doğru olmakla birlikte yargılama sonucunda ciddi bir ceza aldığı da unutulmamalıdır.

²²¹ Kocaeli 1. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/5923, 23.09.2022.

Bu örnek bağlamındaki bir diğer sorun ise talebe konu haberlerin içeriğiyle ilgilidir. Bu örnek ile ilgili görselde de görüleceği üzere, İnternet Haber sitesinde 2011 yılı içinde yayınlanan “Eşi imamın cinsel organını kesti” başlıklı haberin talebe konu diğer haber içerikleriyle bir bağlantısı veya ilgisi yoktur. Dolayısıyla, bu diğer haber adresinin kara-konu talepte veya Hakimlik kararında neden yer aldığı da anlaşılamamaktadır.

Ekran Görüntüsü 66: Ankara 6. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Siirt'te Molla Burhaneddin Medresesi olarak bilinen ve “Molla Burhaneddin” olarak tanınan Burhaneddin Mücahidi'ne bağlı Tillo Yatılı Kuran Kursu'nda, 15 yaşındaki bir çocuğa aylarca istismar edildiği hakkındaki iddialara ilişkin **110** haber ve içeriğe erişimin engellenmesi talep edilmiştir. Ankara 6. Sulh Ceza Hakimliğinin **09.03.2022** tarihli kararıyla²²² talep kısmen kabul edilmiş, sadece **altı İnternet adresine** erişimin engellenmesine karar vermiştir. Bu konuyla ilgili haberlerde istismara uğradığı iddia edilen çocuğun, görüştüğü Çocuk İzleme Merkezi yetkililerine yaşadığı istismarı ayrıntılarıyla anlattığı, İzleme Merkezi tarafından çocuğun anlatımlarının tutarlı olduğu, hayal ürünü olmadığı, olayların belirttiği şekilde gerçekleştiği yönünde görüş oluştuğunu belirten bir rapor hazırladığı, çocuğun bedeninde de anlatımlarıyla uyumlu izler bulunduğu ve Adli Tıp Raporunda da anlatımı doğrular nitelikte bulgular bulunduğu aktarılmıştır.²²³ Yargılama sürecinde yapılan diğer haberlerde ise iddianamenin çok hızlı hazırlandığı ve belirlenen duruşma tarihinden önce ara celse yapıldığı, yapılan duruşmada mağdur çocuğun ifadesini değiştirdiği, psikoloğun, ifadenin baskı altında değiştirilmiş olabileceği yönündeki görüşüne, savcılığın da duruşmanın beklenmesini talep etmesine rağmen talep edenin tahliye edildiği aktarılmıştır.

Hakimlik kararında, **çocuğun cinsel istismarına** ilişkin haberler kategorisinde yer alan ve erişimin engellenmesine karar verilen altı haber bakımından talep edenin Siirt 3. Ağır Ceza Mahkemesinin 2021/165 esas, 2021/157 karar sayılı dosyası ile

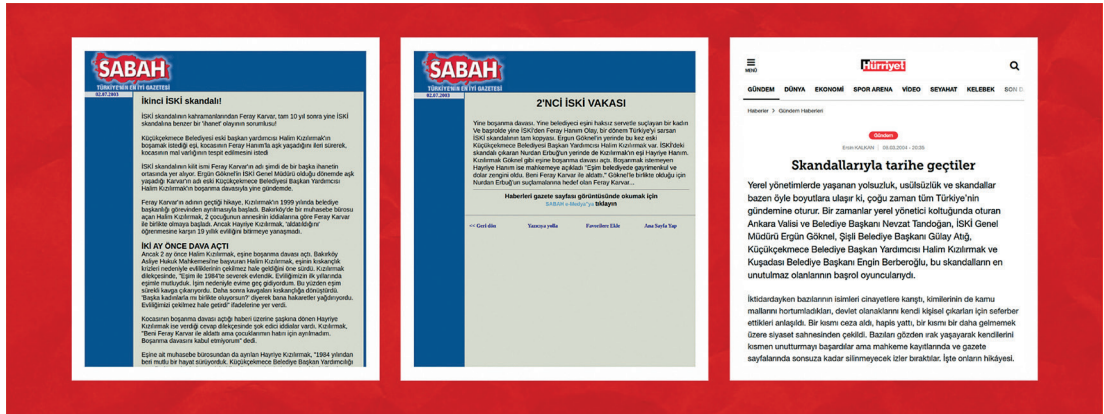
²²² Ankara 6. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/3470, 09.03.2022.

²²³ Bkz. Gökçer Tahincioğlu, “Yatılı Kuran Kursu'nda istismar skandalı: Molla Burhaneddin Medresesi “mollasının oğlu” öğretici tutuklandı, sadece 12 saatte iddianamesi hazırlandı,” 18.10.2021, <https://t24.com.tr/haber/yatili-kuran-kursu-nda-istismar-skandalı-molla-burhaneddin-medresesi-mollasinin-oglu-ogretici-tutuklandı-sadece-12-saatte-iddianamesi-hazırlandı,986625>.

“yargılandığı ve beraat ettiği, bu haliyle talebe konu paylaşımların **talep edenin adının gösterilerek kişilik haklarının ihlal**” ettiği belirtilmiştir.

Karara konu diğer haber ve içerikler bakımında talep reddedilirken, Hakimlik tarafından “somut olay yönünden 2021 yılında verilmiş bulunan bir karar olmasına karşın talep tarihi ile arada geçen süre de gözetildiğinde Medeni Kanun ve Basın Kanunu hükümleri gereğince çekişmeli yargı yoluna başvuru imkanının ne sebeple bulunmadığı hususunun evrak üzerinde belirtilmediği ve ayrıca bir haber olarak kaleme alınan talebe konu metinler yönünden Yüksek Mahkeme tarafından **unutulma hakkının kabulü için gerekli koşullarının sağlanmadığı**, kaldı ki söz konusu tedbirin ilk bakışta haklılık unsurunu taşıyan hallerde ve istisnai olarak uygulanmasının esas olduğu ve **paylaşım içeriklerinde açıkça talep edenin adının geçmediği**” şeklinde değerlendirme yapılmıştır. Fakat, bu kararlar ilgili görselde de görüleceği üzere karara konu haber içeriklerinde talep edenin isminin baş harfleri kısaltılarak anonimleştirilmiştir. Dolayısıyla, Hakimliğin kararında belirtilen aksine karara konu haber siteleri tarafından talep edenin adı gösterilmemiştir. Ayrıca haberler sadece talep eden hakkında olmayıp bazı AKP’li milletvekillerinin haberlere konu iddialara ilişkin verdiği açıklamalar da yer aldığından Hakimlik değerlendirmesi ölçülü gözükse dahi eksik yapılmıştır.

Ekran Görüntüsü 67: Bakırköy 7. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Unutulma hakkı ile ilgili kararlarda sıklıkla rastlanan bir diğer konu **yolsuzluk iddialarına ilişkin yayınlanan haberlerin** unutulma hakkı bağlamında değerlendirilmesi ile ilgilidir. Genel olarak, bu tip haberler yolsuzluk iddialarının boyutunu, ilgili soruşturma ve davaların içeriğini aktarmaktan ibarettir ve özellikle kamu kurumlarındaki yolsuzluk haberlerinin yüksek arşiv değeri olduğu da açıktır. Dolayısıyla, bu kategoride yer alan haberlerin yayınlanması, kamu yönetiminde şeffaflığı ve hesap verilebilirliği arttırmak, yolsuzluğa karşı mücadelede kamuoyunda farkındalık yaratmak açısından büyük önem taşır. Bu haberlerin dijital basın arşivlerinde saklanması, toplumsal bilinç ve tarihi kayıtların korunması açısından da önemlidir, ancak bu süreçte adil yargılanma hakkı ve masumiyet karinesi gibi temel hakların korunması da önem taşır. Aşağıdaki örnekler de bu bağlamda değerlendirilmelidir.

Küçükçekmece Belediyesi eski başkan yardımcısı Halim Kızıllırmak tarafından Küçükçekmece Belediyesinde **yolsuzluk iddialarına ilişkin** yayınlanan ve Hürriyet ve

Sabah gazetelerinin arşivlerinde yer alan altı haber hakkında erişimin engellenmesi ve içeriğin yayından çıkartılması talep edilmiştir. Bu haberlerde dönemin İSKİ Genel Müdürü olarak görev yapan Ergun Göknel'in eski eşi ile talepte bulunan arasında bir ilişki olduğu iddia edilmiştir. Haberlerde, Kızılırmak'ın eski eşi tarafından açılan boşanma davasında, kendisini aldattığını iddia ettiği Kızılırmak'ın, Küçükçekmece Belediyesi'nde çalışmaya başladıktan sonra "gayrimenkul ve dolar zengini" olduğu ileri sürülmüştür. Bu durum, 1990'lı yıllarda, kamuoyunda **İSKİ skandalı** olarak da bilinen olayla benzerlik kurularak haberleştirilmiştir. Özellikle Hürriyet'te yer alan haber, boşanma davası ile ilgili haberlere ilişkin olmayıp, kamuoyunda geniş yankı bulan yolsuzluk olaylarının tarihsel bir dökümü niteliğindedir.

Bakırköy 6. Sulh Ceza Hakimliği, **21.04.2022** tarihli kararında, talebe konu içeriklerin haber mahiyetinin bulunduğunu, hakaret içermediğini, basın ve ifade özgürlüğü kapsamında olduğunu değerlendirerek, talebi reddetmiştir.²²⁴ İtiraz üzerine, Bakırköy 7. Sulh Ceza Hakimliği, **25.04.2022** tarihli kararında, haberlerin erişime engellenmesine ve içeriklerin yayından çıkartılmasına karar vermiştir.²²⁵ Hakimliğe göre, haberlerin 2003-2004 yıllarında yayınlanmış olması nedeniyle **güncel olmadığı** ve içeriklerde **kamu yararı bulunmadığı** belirtilmiştir. Kararda ayrıca, "ilgili Yargıtay kararları da nazara alınarak haberlerin basın özgürlüğü kapsamında değerlendirilemeyeceği" belirtilmişse de **kararda hiçbir Yargıtay kararına atıf yapılmamıştır**. Kararda, ifade ve basın özgürlüğü açısından veya talep eden hakkındaki yolsuzluk haberlerinin basın arşivlerinde yer almasının önemi bakımından herhangi bir değerlendirme de yapılmamıştır. Dolayısıyla, talebe konu haberler "eski kişisel bir mesele" gibi değerlendirilmiş, yukarıda da belirtilen yolsuzluk haberleriyle ilgili toplumsal bilinç ve tarihi kayıtların korunması gibi önemli kıstaslar hiç dikkate alınmamıştır.

Ekran Görüntüsü 68: Tarsus 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Müteahhit M.Y. tarafından, hakkında Mersin ve Adana belediyeleri bağlantılı bazı **yolsuzluk** iddiaları içeren bir haber ve haberin yayınlandığı İnternet sitesine ait ana alan adının erişime engellenmesi talep edilmiştir. Tarsus 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından **25.04.2022** tarihinde "Ülkücü Kadro" isimli web sitesine topyekûn erişimin

²²⁴ Bakırköy 6. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/2487, 21.04.2022.

²²⁵ Bakırköy 7. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/2538, 25.04.2022.

engellenmesine karar verilmiştir.²²⁶ Kararla birlikte, bu web sitesinde yayınlanan bir haber de erişime engellenmiştir. Kararda, başvuruya konu haberlerin ilk kez yayınlandıkları tarihte kişilik haklarına karşı bir saldırı veya ihlal içermediği, bu hâliyle ifade ve basın özgürlüğü kapsamında değerlendirilebileceği, ancak aradan geçen altı yıl sonra, haberin güncellik değerini yitirdiği değerlendirilmiştir. Kararda, alan adının engellenmesine ilişkin olarak, 5651 sayılı Yasanın 9(3) maddesine istinaden herhangi bir değerlendirme yapılmamış, web sitesinin neden tamamına erişimin engellenmesi ihtiyacı duyulduğu gerekçelendirilmemiştir. Haberın kamu yararı için gelecekte hatırlanması veya istatistiki açıdan değerlendirilmeye alınması gibi işlevi taşımadığı belirtilmişse de yolsuzluk konusundaki haberlerin arşiv değeri taşıyabileceği tamamen göz ardı edilmiştir.

Ekran Görüntüsü 69: Ankara 4. Sulh Ceza Hakimliğı tarafından erişime engellenen haber

Ankara 4. Sulh Ceza Hakimliğinin **08.07.2022** tarihli karar ile hakkında **yolsuzluk iddiaları** bulunan bir kamu görevlisinin Milli İstihbarat Teşkilatı mensubu olduğuna ilişkin Radikal'de yayınlanan bir haberin erişime engellenmesine karar verilmiştir.²²⁷ Kararda, haberin 20 yıl önce yayınlanmış olduğu ve güncelliğini yitirdiği belirtilmiştir. Dolayısıyla, Hakimliğe göre

“yayın içeriği itibari ile tarihsel bir veri olmadığı gibi kamu yararına herhangi bir katkı da sağlamamaktadır. Habere konu kişiler kamuoyunca bilinen, meşhur ya da siyasetçi veya ünlü olmadığından halkın ilgili veriye yönelik ilgisi de bulunmadığını, unutulma hakkının kişisel verilerin korunması hakkında da oluşturduğunu, her iki hakkın temeline kişisel veriler üzerinde serbestçe tasarruf edilebilmesini, geçmişin engeline takılmaksızın geleceğe yönelik plan yapabildiğini, kişisel verilerin kişi aleyhine kullanılmasının engellenmesinin sağlanması”

gerektiği belirtilmiştir. Fakat, eski de olsa haberin öğrenilmesinde kamu yararı ve arşiv değeri bulunduğu dikkate alınmamıştır. Buna karşın, olayın eski olması tek

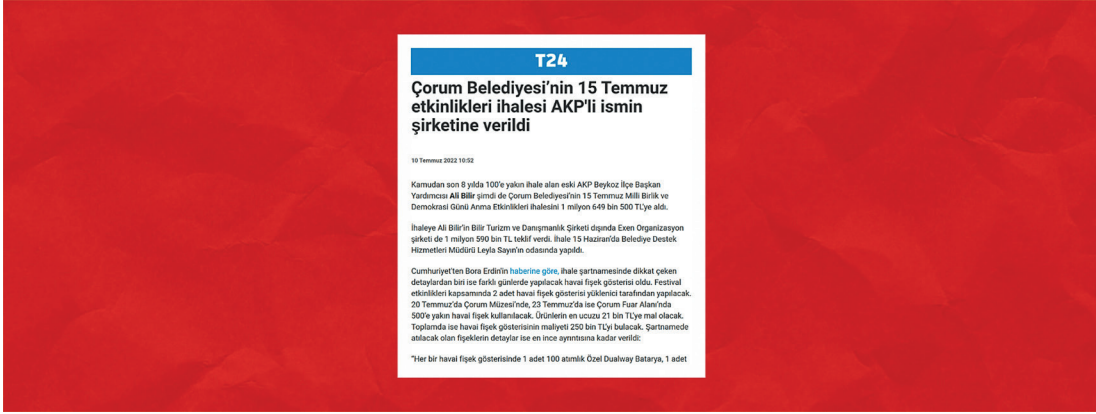
²²⁶ Tarsus 1. Sulh Ceza Hakimliğı, 2022/2538, 25.04.2022.

²²⁷ Ankara 4. Sulh Ceza Hakimliğı, 2022/8529, 08.07.2022. Bu karar alındıktan kısa bir süre sonra, **Temmuz 2022** içinde Radikal gazetesinin arşiv sitesi kapatılmıştır. Dolayısıyla, karara konu haberin görselini de bulmak mümkün olmamıştır.

başına bu olayla ilgili haberlerin unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesini zorunlu kılacak şartların oluştuğu anlamına da gelmez. Kamu yararının devam ettiği haberler sadece güncel haberler için değil aynı zamanda eski tarihli fakat arşiv değeri devam eden bazı haberler için de söz konusu olabilir. Genel olarak kamuda yolsuzluk iddiaları veya bu olay özünde Milli İstihbarat Teşkilatında çalışan bir kamu görevlisi hakkındaki yolsuzluk iddiaları bakımından devam eden bir arşiv değeri olduğu söylenebilir.

Ekran Görüntüsü 70: Çorum Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber

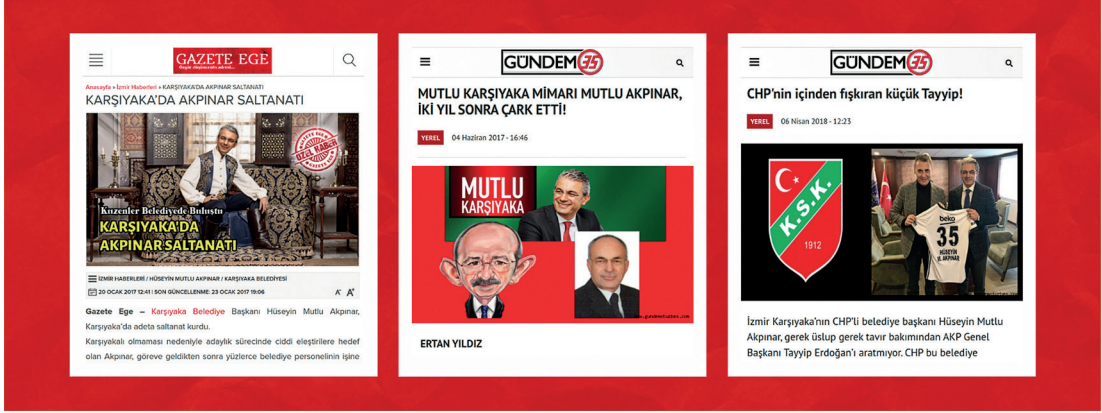

Çorum Sulh Ceza Hakimliğinin **18.07.2022** tarihli bir kararıyla Çorum Belediye Başkanlığı hakkındaki T24'te yayınlanan bir **yolsuzluk haberine** erişim engellenmiştir.²²⁸ Haberde yer alan iddiaya göre, talep eden Çorum Belediye Başkanlığı, AKP Beykoz İlçe eski Başkanı Ali Bilir'e ait bir şirkete, 15 Temmuz etkinliklerinin düzenlenmesine ilişkin belediye ihalesini vermiştir. Habere göre, ihale şartnamesinin dikkat çekici derecede detaylı olması, ihale usulünde yolsuzluk yapıldığı iddialarına sebep olmuştur. Hakimlik kararında, Anayasa Mahkemesinin unutulma hakkı ile ilgili N.B.B Başvurusu ile ilgili kararına atıfla, "yayınların güncelliğinden ve erişilebilir olmasında toplum menfaatinden söz" edilemeyeceği ve "bu haberlere kolaylıkla ulaşılabilirliğinin başvurunun itibarına halel getirdiğinin kabul edilebilir olduğu" belirtilmiştir. Halbuki, Hakimlik kararı, **haberin yayınlanmasından sekiz gün sonra verilmiş** ve bu bağlamda unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir. Bunun yanında, **kamu tüzel kişisi olan bir belediyenin** itibarının ne anlama geldiği veya yolsuzluk iddiaları ile itibarının ne şekilde zedelendiği de açıklanmamıştır. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesinin unutulma hakkı ile ilgili N.B.B Başvurusu ile ilgili kararı ve sonraki içtihadına konu haber ve içeriklerin yayımlandıkları tarihte herhangi bir kişilik hakkı ihlali içermediği de unutulmamalıdır. Yolsuzluk iddiaları içeren bir haberin, yayımlandığı tarihte güncel olmasının yanında, öğrenilmesinde kamu yararı bulunduğu ve arşiv değeri olduğu da açıktır. Kaldı ki talep eden hakkındaki iddialar güncelliğini korumakta ve hatta devam etmektedir. OdaTV'de 10.11.2023 tarihinde yayınlanan bir haberde "Beykoz Belediyesi'nin, yaklaşık 70 milyon TL'lik ihalesini, önceki yıllarda Belediye'de

²²⁸ Çorum Sulh Ceza Hakimliği, 2022/6092, 18.07.2022.

başkan yardımcılığı ve meclis üyeliği yapan Ali Bilir'in şirketinin" aldığı belirtilmiştir.²²⁹ Dolayısıyla, bu konudaki yolsuzluk iddialarını içeren haberlerin unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir.

Ekran Görüntüsü 71: Karşıyaka 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Karşıyaka eski Belediye Başkanı Hüseyin Mutlu Akpınar'ın talebi üzerine **“yolsuzluk haberleri”** kategorisinde yer alan 25 İnternet adresi Karşıyaka 2. Sulh Ceza Hakimliğinin **11.04.2022** tarihli kararıyla²³⁰ erişime engellenmiştir. Karara konu 2017-2018 yılları içinde yayımlanan haberlerde, eski Belediye Başkanı Akpınar'ın adaylığının tartışma konusu olduğu, görev sürecinde çok fazla belediye çalışanın işten çıkarıldığı ve aynı kadrolara ise Akpınar'ın akrabalarının işe alındığı iddiaları ve tekrar aday gösterilmesine dair eleştiriler ve korumalarının yurttaşları darp ettiği iddialar aktarılmıştır. Hakimliğin kararında

“UYAP sistemi üzerinden yapılan sorgulamada, talep eden hakkında beraat kararı verildiği, haber içeriklerinde talepte bulunanın adı soyadı, şahsi-ailevi ve evinin fotoğraflarının açık şekilde yer aldığı ve talepte bulunan hakkında suç isnatlarında bulunulduğunun görüldüğü, buradan hareketle, talebe konu 2018-2020 tarihleri arasında yapıldığı anlaşılan haber içeriklerinin talep edenin kişilik haklarını ihlal ettiği ve erişimin engellenmesinde ilk bakışta haklılığının bulunduğu, talep konusu haberlerin talep edenin **unutulma hakkına aykırılık teşkil ettiği”**

değerlendirmesi yapılmıştır. Fakat, talep eden eski bir belediye başkanıdır ve dolayısıyla hakkındaki yolsuzluk iddiaları içeren haberlere katılma yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu bağlamda, basın da yolsuzluk iddiaları hakkında haber yapma hakkı ve kamunun da bu haberlere erişim hakkı olduğu mutlaktır. Dolayısıyla, yakın geçmişte Karşıyaka Belediye Başkanlığı yapmış bir kişinin siyasi yaşamıyla bağlantılı arşiv değerindeki iddia ve eleştirileri içeren haber ve içeriklerin unutulma hakkı kapsamında değerlendirilemeyeceği açıktır.

²²⁹ OdaTV, “AKP’li Belediyenin ihalesi AKP’liye gitti... Omuz omuza ihale: 69 milyon 682 bin 818 lira,” 10.11.2023, <https://www.odatv4.com/guncel/akpli-belediyenin-ihalesi-akpliye-gitti-omuz-omuza-ihale-69-milyon-682-bin-818-lira-120010733>.

²³⁰ Karşıyaka 2. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/1543, 11.04.2022.

İstanbul 6. Sulh Ceza Hakimliğinin **06.09.2022** tarihli kararıyla **17** İnternet adresinde yer alan **yolsuzluk** haberlerinin yayından çıkartılmasına karar verilmiştir.²³¹ Yayından çıkarılan haberler arasında yer alan Cumhuriyet gazetesi haberi ve diğer haberlerde kamuoyunda **Panama Belgeleri**²³² olarak bilinen belgelerde yer alan bilgilere göre, Cumhurbaşkanı Erdoğan ile yakınlığı bilinen ve çocuklarına burs veren Remzi Gür'ün İsviçre adresli bir şirket üzerinden off-shore hesabı açmış olduğu ve Gür'ün aracısının petrol kaçakçılığı şüphelisi Ömer İskefyeli olduğu iddia edilmiştir.²³³ İskefyeli'nin talebi ile yayından çıkarılan haberlerin "**6 yıla yakın bir süredir yayında kaldığı**" ve haberlerdeki "**bilgilerin tarihsel bir veri olarak saklanma zorunluluğunun bulunmadığı**", haberin güncelliğini yitirdiği, eski tarihli haberin toplum tarafından bilinmesinde başvuru tarihi itibarıyla **kamu yararının da bulunmadığı**, dolayısıyla haberin başvuranın kişilik haklarını zedeler bir hal aldığı" değerlendirilmiştir. Fakat, kararda, Panama Belgeleri ile ilgili devam eden kamu yararı ve bu konuda yapılan haberlerin arşiv değeri bulunduğu değerlendirilmemiştir. Dolayısıyla, gerek kişilik hakları gerekse unutulma hakkı kıstasları bakımından eksik değerlendirilmiştir. Şüphesiz, Panama Belgeleriyle ilgili haberlerin yayınlanmasında ve basın arşivlerinde yer almaya devam etmesinde üstün bir kamu yararı olduğu açıktır.

²³¹ İstanbul 6. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/6392, 02.09.2022.

²³² Panama menşeli Mossack Fonseca adlı kurum tarafından 214 binden çok off-shore kurum için düzenlenmiş olan 11,5 milyon gizli belgeyi tanımlar. Belgelerde bu kurumların ortakları ve yöneticilerinin de isimleri geçmektedir. Bkz. <https://www.icij.org/investigations/panama-papers/>.

²³³ Pelin Ünker, Cumhuriyet, "Yerli-milli bahane Panama şahane," 11.05.2016.

"Yolsuzluk haberleri" kategorisinde yer alan **dört** haber ve içerik İskenderun 1. Sulh Ceza Hakimliğinin **15.04.2022** tarihli kararıyla²³⁴ erişime engellenmiş ve yayından çıkarılmıştır. Kararda yer alan içerikler binlerce kişinin takip ettiği gazeteci Cevheri Güven'in YouTube kanalında ve Twitter hesabında paylaştığı bazı içerikleri kapsamaktadır. Karara konu 14.04.2022 tarihli YouTube paylaşımında²³⁵ talep eden Bilal Tosyalı'nın sahibi olduğu ve diğer talep eden Tosyalı Holding A.Ş.'nin bazı usulsüzlük iddialarında adının geçtiği ve Bilal Tosyalı'nın mevcut hükümet yetkilileri ile olan yakınlığı eleştirel bir dille kamuoyu ile paylaşılmıştır. Cevheri Güven'in yaptırım uygulanan iki Twitter paylaşımı ise YouTube paylaşımının duyurulmasından ibarettir. Hakimlik kararında ise unutulma hakkı talepli "başvuruya konu paylaşım içeriklerinin başvuruçunun kişilik haklarına zarar verici nitelikte olduğu" belirtilmiştir. Fakat karar, siyasi iddia ve eleştirilerin aktarıldığı içeriklerin kamusal ilgiye haiz arşiv değeri taşıyan içerikler olduğu gözetilmeden verilmiştir.

Ekran Görüntüsü 74: Ayrılık Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

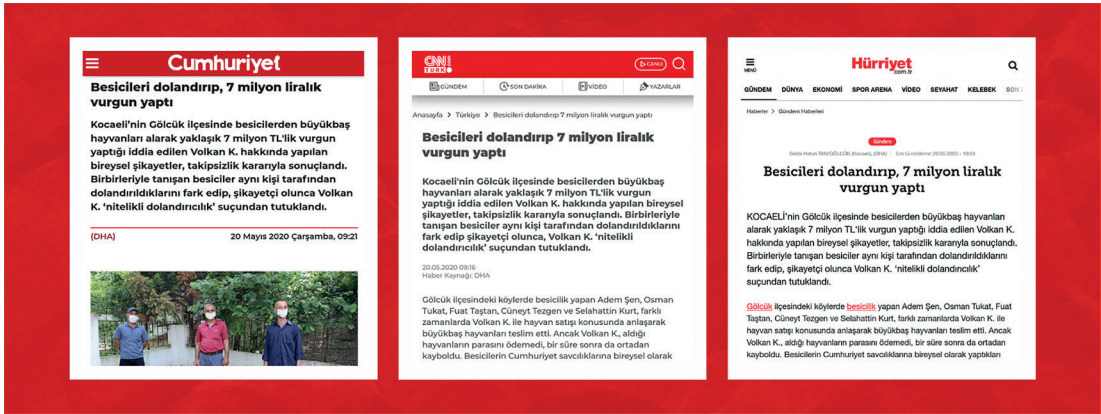
Sadece yolsuzluk haberleri değil benzer şekilde **dolandırıcılık iddiaları içeren haberler** de sıklıkla unutulma hakkı kararlarıyla ilgili taleplerde yer almaktadır. Bu

²³⁴ İskenderun 1. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/1210, 15.04.2022.

²³⁵ 14.04.2022 tarihli YouTube paylaşımı (<https://www.youtube.com/watch?v=9KmwOMOjjJw>) coğrafi engelleme ("geo-blocking") yöntemiyle Türkiye'den görünmez kılınmış, fakat kaldırılmamıştır.

kategorideki kararlara örnekler arasında Ayvalık Sulh Ceza Hakimliğinin **24.05.2022** tarihli kısmen kabul kararı da yer almaktadır. Dolandırıcılık suçlamasından yargılanan Murat Yüzgünç, **39** haber ve sosyal medya içeriğinin erişime engellenmesini talep etmiştir.²³⁶ Erişime engellenmesi talep edilen haberlerde, medyum olarak kendisini tanıtan Yüzgünç'ün Türkiye genelinde birçok vatandaşı büyü vasıtasıyla dini duygularını istismar ederek dolandırdığı iddia edilmiştir. İstanbul'dan Dubai'ye gitmeye çalışırken polisler tarafından yakalanmış, yakalama işlemiyle ilgili süreç de erişime engellenmesi talep edilen haberlerde yer almıştır. Hakimlik, sadece bir Facebook paylaşımının erişime engellenmesi talebini kabul ederken, bu paylaşımında talep edene "şarlatan medyum" denildiği ve dolayısıyla kişilik hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Diğer 38 haber ve içerik bakımından "kendisi ile alakalı olmayan iki link dışında hepsinin paylaşım içeriğinin haber verme kapsamında kaldığı ve kişilik hakkını ihlal eder bir dil kullanılmadığı gibi herhangi bir kişilik hakkı ihlalinin de" bulunmadığının anlaşıldığı belirtilmiştir. Sonuç itibarıyla, talebin büyük bir kısmı unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmemiştir.

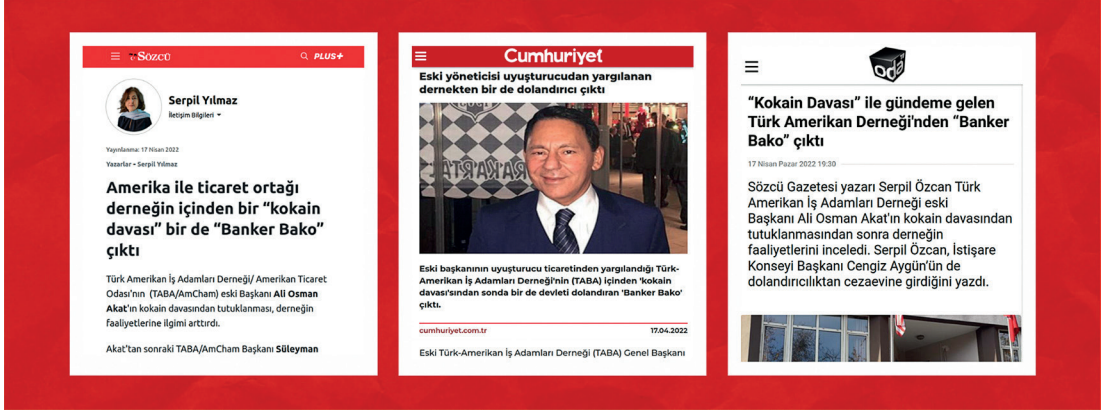
Ekran Görüntüsü 75: Gölcük Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Gölcük Sulh Ceza Hakimliğinin **31.05.2022** tarihli kararıyla talep edenin Kocaeli'nin Gölcük ilçesinde hayvan yetiştiricilerini dolandırarak 7 milyon TL değerinde kazanç sağladığı iddiasıyla 2017 yılında **dolandırıcılık** suçundan geçirmiş olduğu ceza soruşturması hakkında yapılan haberler erişime engellenmiştir.²³⁷ Kararda, "talep edenin fotoğrafıyla beraber isim ve soy isim bilgilerinin açıkça gösterildiği, haber içerikleri nedeniyle 2017 yılında soruşturma geçirdiği, haberlerin güncelliğini kaybetmesi, yerleşik içtihatlar nedeniyle talepte bulunanın unutulma hakkı kapsamında" değerlendirilmiştir. Bu tip dolandırıcılık haberlerinin arşiv değeri bulunduğu, soruşturma ve yargılamalara ilişkin olduğu ve dolayısıyla devam eden bir kamu yararı ve arşiv değeri söz konusu olduğu dikkate alınmamıştır.

²³⁶ Ayvalık Sulh Ceza Hakimliği, 2022/898, 24.05.2022.

²³⁷ Gölcük Sulh Ceza Hakimliği, 2022/1196, 31.05.2022.

“Dolandırıcılık haberleri” kategorisinde yer alan **yedi** haber ve içerik Beykoz Sulh Ceza Hakimliğinin **18.04.2022** tarihli kararıyla²³⁸ erişime engellenmiştir. Talep “Banker Bako” lakaplı ve 1990’lı yılların sonunda devleti dolandırmaktan hakkında toplam 126 yıl hapis istenen ve 18 yıl ağır hapis cezası verilen²³⁹ Baki Cengiz Aygün tarafından yapılmış ve erişime engellenmesini talep ettiği haberler arasında gazeteci Serpil Yılmaz’ın Sözcü Gazetesi köşe yazısında²⁴⁰ aktarılan Türk-Amerikan İş Adamları Derneği (“TABA”) Eski Genel Başkanı Ali Osman Akat ve Baki Cengiz Aygün’ün adının uyuşturucu ticareti ve dolandırıcılığa karıştığı iddiaları yer almaktadır.

Hakimlik kararında “talep eden hakkında yapılan habere konu vakaların üzerinden 15 yıl gibi bir süre geçtiği, UYAP üzerinden yapılan sorgulamada yapılan haber içeriğinde belirtilen güncel bir ceza soruşturması bulunmadığı, aradan geçen süre nazara alındığında haberin güncelliğini yitirdiği, yeni bir suçun işlendiğine dair suç isnadı yapıldığı değerlendirilse dahi UYAP sorgulamasında yeni bir suç soruşturmasına da rastlanmadığı dikkate alındığında, unutulma haklarının ihlal edildiği” sonucuna ulaşılmıştır.

Halbuki, talep ve karara konu haber ve iddialar Sözcü gazetesinde ve Cumhuriyet²⁴¹ ve OdaTV²⁴² gibi diğer basın kuruluşları tarafından **17.04.2022** tarihinde yayınlanmış, Hakimlik ise bu taze haber ve iddialara 24 saat sonra **18.04.2022** tarihinde **jet hızıyla** unutulma hakkı bağlamında değerlendirmiştir. Kaldı ki, Banker Bako ismi uzun yıllar basında yer almış ve halen yer almaya devam etmektedir. Kararın alındığı tarihte ise 1990’lı yıllardaki haberlerin tekrardan gündeme getirilmesinden ziyade, **yeni ve güncel iddiaların gündeme getirilmesi** söz konusudur. Dolayısıyla, hakimliğin bu yeni iddiaları içeren haber ve içeriklerin yayımlandığı tarihi tamamen göz ardı ettiği açıktır ve **aradan 15 yıl değil sadece 24 saat geçmiştir**. Dahası, sadece talep eden hakkında olmayan ve güncel iddialar içeren haberlerin “**aradan geçen zamana ilişkin**” bir değerlendirme ile unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesi de mümkün değildir.

²³⁸ Beykoz Sulh Ceza Hakimliği, 2022/953, 18.04.2022.

²³⁹ Bkz. Milliyet, “Banker Bako yakalandı,” 22.07.1999, <https://www.milliyet.com.tr/the-others/banker-bako-yakalandi-5243744>.

²⁴⁰ Sözcü Gazetesi, “Amerika ile ticaret ortağı derneğin içinden bir ‘kokain davası’ bir de ‘Banker Bako’ çıktı,” 17.04.2022.

²⁴¹ Cumhuriyet, “Eski yöneticisi uyuşturucudan yargılanan dernekten bir de dolandırıcı çıktı,” 17.04.2022.

²⁴² OdaTV, “Kokain Davası” ile gündeme gelen Türk Amerikan Derneği’nden “Banker Bako” çıktı,” 17.04.2022.

Gazeteci Serpil Yılmaz'ın Sözcü Gazetesinde yayımlanan, yukarıdaki kararla aynı konulu bir diğer köşe yazısı²⁴³ da **19.04.2022** tarihinde Beykoz Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenmiştir.²⁴⁴ Bu kararla ilgili talep de "Banker Bako" lakaplı Baki Cengiz Aygün tarafından yapılmış ve Hakimlik tarafından **Serpil Yılmaz'ın haberinin yayınlandığı aynı gün içinde** "Holding patronundan "uyuşturucu baronu yaratan" karanlık" başlıklı yazıya erişim engellenmiştir. Hakimlik, bir önceki kararda yer alan gerekçesini şablon bir şekilde kullanırken, bu kararda da Banker Bako isminin yeniden gündeme gelmesini değerlendirmemiştir.

Ekran Görüntüsü 78: Sakarya 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

İş İnsanı S.A.H'nin talebi üzerine "dolandırıcılık haberleri" kategorisinde değerlendirilen **sekiz** İnternet adresi Sakarya 1. Sulh Ceza Hakimliğinin **14.10.2022** tarihli kararıyla²⁴⁵ erişime engellenmiş, iki adres hakkındaki erişimin engellenmesi talebi ise reddedilmiştir. Talebe konu 2014 tarihli haberlerde aralarında talep edenin de bulunduğu kaçak otomobil ithal etmekle suçlanan sanıkların nitelikli dolandırıcılık, resmî belgede sahtecilik ve kaçakçılık suçlamalarıyla haklarında 313 yıldan 1.410 yıla varan

²⁴³ Sözcü Gazetesi, "Holding patronundan "uyuşturucu baronu" yaratan karanlık," 19.04.2022.

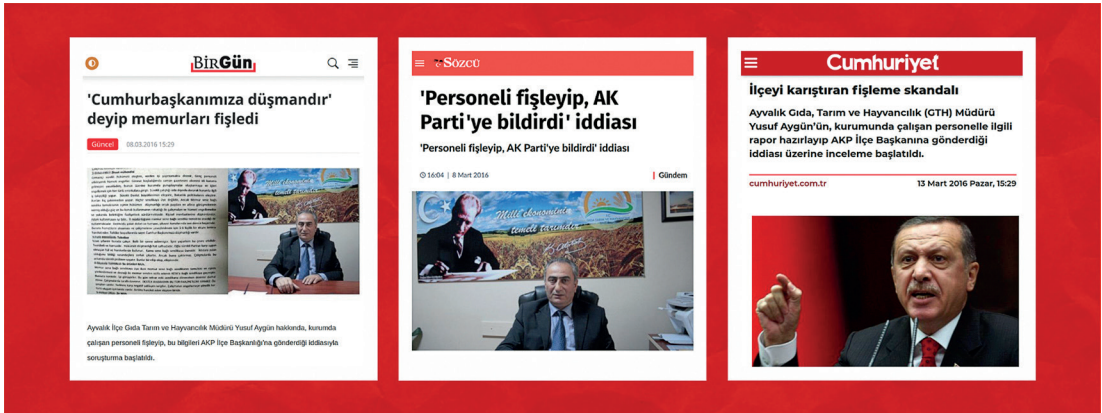
²⁴⁴ Beykoz Sulh Ceza Hakimliği, 2022/965, 19.04.2022.

²⁴⁵ Sakarya 1. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/5466, 14.10.2022.

sürelerde hapis istemli iddianame düzenlendiği aktarılmıştır. Hakimlik kararında bu “haber içeriklerinde kişilerin isimlerinin yer aldığı, bu haberlerin kişilerin haklarını zedeler mahiyette olduğu, haber içeriklerinin güncel olmadığı, üzerinde uzun bir süre geçtiği böylelikle unutulma hakkı kapsamında” kaldığı değerlendirilmiştir.

T24 ve Star gazetesinde yer alan iki haberle ilgili talep reddedilirken, Hakimlik bu haberlerin içeriğinin “haber verme hakkı kapsamında kaldığı, haber verme sınırının aşılmadığı, haber içeriğinin başvuranın kişilik haklarının ihlaline yol açmadığı” belirtilmiştir. Bu haberlerde, o dönem hazırlanan ve Ankara 1. Ağır Ceza Mahkemesine sunulan iddianame haberleştirilmiş ve ilgili soruşturmanın “2011 yılı sonunda Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlar Mücadele Daire Başkanlığı’na gönderilen bir ihbar mektubu sonrası” başlatıldığı, “Almanya Gümrük İdaresi ZKA ve Interpol ile yapılan işbirliği sonrası, kaçakçılığın boyutu ve yöntemlerin” boyutunun ortaya çıktığı aktarılmıştır. Oysaki hakimliğin kişilik haklarının ihlal edilmediğine ve unutulma hakkı kapsamında değerlendirmedeği haberler ile engellenmesine karar verdiği diğer haberlerin büyük bir kısmı birbiriyle aynıdır. Kaldı ki Hakimlik gerekçesinde 2014 yılı içinde yapılan yargılamanın sonucu yönünden de bir değerlendirme yapılmamıştır. Talep eden ise beyanında beraat ettiğini belirtmiştir. Dolayısıyla, hukuki süreçlerin aktarılmasından ibaret olgusal haberlerin eksik bir değerlendirme sonucunda unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmiştir. T24 ve Star gazetesinde yayınlanan haberler de sonradan yayından kaldırılmış ve artık basın arşivlerinde bu konuda herhangi bir haber yer almamaktadır.

Ekran Görüntüsü 79: Ayvalık Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

“**Kamuda etik ihlal haberleri**” kategorisinde yer alan, aralarında BirGün,²⁴⁶ Sözcü²⁴⁷ ve Cumhuriyet²⁴⁸ Gazetesi’nin 2016 yılına ait haberlerinin de yer aldığı dokuz habere Ayvalık İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürü Yusuf Aygün’ün talebiyle **23.03.2022** tarihinde Ayvalık Sulh Ceza Hakimliği²⁴⁹ tarafında erişim engellenmiştir. Haberlerde Aygün hakkında kurumda çalışan personelleri fişleyip bu bilgileri AKP İlçe Başkanlığı’na gönderdiği iddiasıyla soruşturma başlatıldığı aktarılmıştır. Karara konu

²⁴⁶ BirGün, “‘Cumhurbaşkanımıza düşmandır’ deyip memurları fişledi,” 08.03.2016, <https://www.birgun.net/haber/cumhurbaskanimiza-dusmandir-deyip-memurlari-fisledi-105782>.

²⁴⁷ Sözcü, “Personeli fişleyip, AK Parti’ye bildirdi’ iddiası,” 08.03.2016.

²⁴⁸ Cumhuriyet, “İlçeyi karıştıran fişleme skandalı,” 13.03.2016.

²⁴⁹ Ayvalık Sulh Ceza Hakimliği, 2022/516, 23.03.2022.

haberlerde AKP Ayvalık İlçe Başkanı Hakan Kayaalp ve talep eden Yusuf Aygün'ün iddialara ilişkin açıklamalarına da yer verilmiştir. Hakimlik kararında, unutulma hakkına atıfla, karara konu haberlerin “herhangi bir eleştiri veya yorum yapılmaksızın verildiği görülmüş ise de, haberlere konu olay ile ilgili talepte bulunan hakkında **kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmiş olması**, ayrıca aradan geçen zamanın uzun olması nedeniyle haberlerin güncellik değerini yitirmiş olması nedeniyle talep konusu haberlere herkes tarafından kolayca ulaşılmamasının talepte bulunanın kişilik hakkını zedeleyeceği sonuç ve kanaatine” varıldığı belirtilmiştir.

Diğer birçok kararda olduğu gibi Hakimlik kararında ağırlıklı olarak “aradan geçen zaman” ve talep eden hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmiş olması etkili olmuştur. Fakat, kamu görevlisi olan talep edenin isminin geçtiği haberlere sade bir vatandaşa göre katlanma yükümlülüğü daha fazla olduğu, soruşturmada kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmiş olmasına rağmen “kamuda etik ihlal haberleri” bakımından geçmişe dönük kamu ilgisinin devam ettiği ve hatta Anayasa Mahkemesinin G. D. (2) kararında²⁵⁰ da belirttiği üzere bir belediye başkanının başkanlık yaptığı dönemde belediyedeki yolsuzluk iddiaları üzerine yürütülen ceza yargılamasına yönelik 2009 yılında yapılan haberlerin arşiv niteliğinde olduğu kabul edilmeli ve o dönem yapılan haberlerin gerçeğe aykırı olduğunun ileri sürülüp sürülmediğine bakılmalıdır. Tüm bunlar birlikte değerlendirildiğinde talep eden hakkındaki 2016 tarihli haberlerin Anayasa Mahkemesinin belirttiği kriterler uyarınca unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir.

Ekran Görüntüsü 80: Bakırköy 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Mayıs 2021 yılı içinde aralarında Sözcü Gazetesi,²⁵¹ Milli Gazete²⁵² ve YeniÇağ'ın²⁵³ haberleri de yer alan farklı haber kaynaklarından Covid-19 pandemisi devam ederken sahibi olduğu dezenfektan firmasından bakanlık bünyesine bozuk ürünler alındığı iddiaları ile gündeme gelen ve bu iddialar sonrasında görevden alınan eski Ticaret Bakanı Ruhsat Pekcan hakkında bazı haberler yayınlanmıştır. Bu haberlerde,

²⁵⁰ G. D. (2) Başvurusu, B. No: 2014/1808, 04.10.2017, § 31.

²⁵¹ Sözcü Gazetesi, “1.9 milyonluk kamu ihalesinde bir otobüs dolusu iddia,” 12.05.2021.

²⁵² Milli Gazete, “AKP'li Pekcan'dan bir skandal daha: İhale bedelinden fazla ödeme yaptı,” 12.05.2021.

²⁵³ YeniÇağ, “Ticaret Bakanlığı'nda yeni skandal. 1.9 milyonluk kamu ihalesinde bir otobüs dolusu iddia,” 12.05.2021.

Pekcan'ın görevi sırasında bakanlık bünyesindeki bir ihalenin bakanlığın bürokrati Eyüp Aksoy'un damadı ve Keçirören eski Belediye Başkanı Mustafa Ak'ın oğlu Yusuf İslam Ak'a verildiği iddiaları aktarılmıştır. Dolayısıyla, **“kamuda etik ihlal haberleri”** kategorisinde değerlendirdiğimiz 10 İnternet haber ve içeriğine Eyüp Aksoy'ın talebiyle Bakırköy 4. Sulh Ceza Hakimliği²⁵⁴ tarafından hiçbir hukuki gerekçe gösterilmeden ve değerlendirme yapılmadan **29.09.2022** tarihinde erişim engellenmiştir. Hakimlik kararında talep edenin herhangi bir kişilik hakkının ihlal edildiğine karar verilmeyenken, karara konu haber ve içerikler unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmiştir. Her ne kadar kararda erişime engellenen içeriklerin “güncelliğini yitirdiği, haber niteliğini kaybettiği ve toplumsal ilginin bulunmadığı” belirtilmiş olsa da 2021 yılına ait haberlerin halen güncelliğini koruduğu açık olup eski bir Bakan hakkındaki iddiaların arşiv değeri taşıdığı ve unutulma hakkının ne şekilde ifade ve basın özgürlüğüne ağır bastığı kararda değerlendirilmemiştir. Kaldı ki karara konu haberlerin odağında talep edenden ziyade eski Bakan ve Ticaret Bakanlığı yer almaktadır.

Ekran Görüntüsü 81: Adana 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber

Yolsuzluk ve dolandırıcılık haberleri kategorisine benzer şekilde **“çete üyeliği haberleri”** de unutulma hakkı taleplerine konu olmaktadır. Bu kategorideki en çarpıcı talep Şirin Baba lakaplı Mehmet Şirin Aksoy tarafından yapılan taleptir. Dolayısıyla, Aksoy'un talebi ve Adana 3. Sulh Ceza Hakimliğinin **04.11.2022** tarihli kararıyla²⁵⁵ **“çete üyeliği haberleri”** kategorisindeki **iki** habere erişim engellenmiştir. Karara konu haberler arasında yer alan Hürriyet Gazetesi'nin 25.05.1999 tarihli haberinde,²⁵⁶ aralarında talep eden iş insanının da bulunduğu Şirinler Çetesi'nin çökertildiği, çete üyelerinin Mersin'de kasten öldürme, gasp, yaralama ve ihaleye fesat karıştırma gibi suçları işledikleri ve PKK ile bağlantılı oldukları iddia edilmiş ve talep eden dahil 14 kişinin yakalandığı aktarılmıştır. Hakimlik kararında bu haberlerin “uzun bir süre yayında kalmış olması, güncelliğini yitirmiş olması, yayında kalmasının kamu yararına herhangi bir katkısının olmayacağı, tarihsel bir veri olarak da kabul edilemeyeceği”

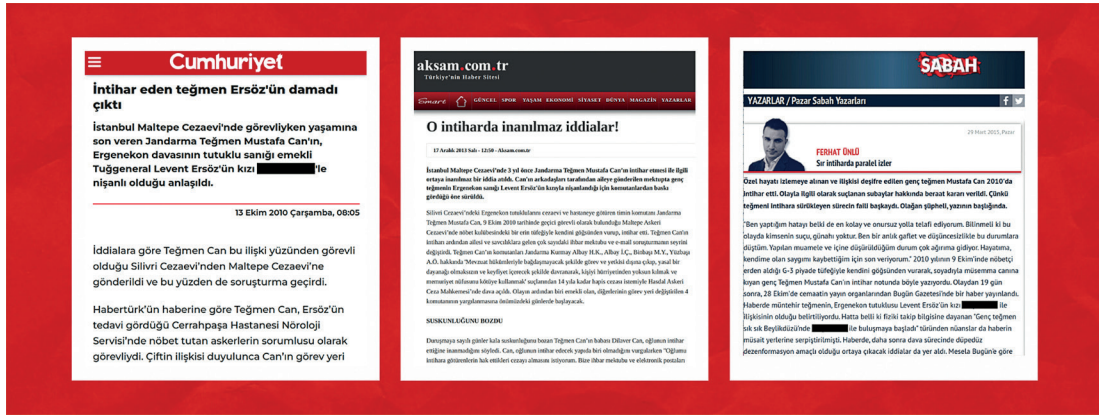
²⁵⁴ Bakırköy 4. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/2141, 29.09.2022.

²⁵⁵ Adana 3. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/8356, 04.11.2022.

²⁵⁶ Hürriyet Gazetesi, “Mersin'de PKK çetesi,” 25.05.1999.

değerlendirmesi yapılmış olsa dahi birbiriyle bağlantıları olan çetelere ilişkin haberlerin arşiv değerinin olduğu ve sadece aradan geçen zaman kriterinin değerlendirilmesinin unutulma hakkının ifade ve basın özgürlüğüne ağır basması için yeterli görülmeyeceği şüphesizdir. Kaldı ki talep eden kişi herhangi bir kişi de değildir ve Türkiye'nin en tanınmış mafya babalarından biri olarak suç dünyasına damga vurmuş Şirin Baba lakaplı Mehmet Şirin Aksoy'dur. Dolayısıyla, arşiv değeri yüksek, toplumsal hafıza açısından önemli bu tip haberlerin unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir.

Ekran Görüntüsü 82: Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Unutulma hakkı kararlarına konu talepler arasında sıklıkla karşılaşılan bir diğer haber kategorisi “**intihar haberleri**” ile ilgilidir. Örneğin, Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliğinin **03.10.2022** tarihli kararıyla²⁵⁷ “**intihar haberleri**” kategorisindeki **29** İnternet adresine erişime engellenmiştir. Talebe konu haberler arasında yer alan Cumhuriyet Gazetesi'nin 13.10.2010 tarihli haberinde²⁵⁸ Jandarma Teğmen Mustafa Can'ın Ergenekon davasının tutuklu sanığı emekli Tuğgeneral Levent Ersöz'ün kızı F. E. ile nişanlı olduğunun öğrenilmesinin ardından görev yeri değiştirilerek İstanbul Maltepe Cezaevi'nde görevlendirildiği ve görevi sırasında intihar ettiği aktarılmıştır. Haberde, ayrıca Levent Ersöz'ün intiharının ardından yaptığı açıklamaya da yer verilmiştir. 17.12.2013 tarihli Akşam İnternet haber sitesinde yayınlanan haberde ise Jandarma Teğmen Mustafa Can'ın intihar etmeden önce bir mektup yazdığı ve Ergenekon sanığı Levent Ersöz'ün kızıyla nişanlandığı için komutanlardan baskı gördüğü iddiaları Can'ın babası ve yakın bir arkadaşının açıklamalarıyla haberleştirilmiştir. Son olarak Sabah Gazetesi yazarlarından Ferhat Ünlü'nün köşe yazısında²⁵⁹ ise intiharın arkasında FETÖ yapılanması olduğu iddiaları aktarılmıştır. Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği ise 29 farklı haberi genel bir gerekçe ile ve

²⁵⁷ Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği, 2022/11702, 03.10.2022.

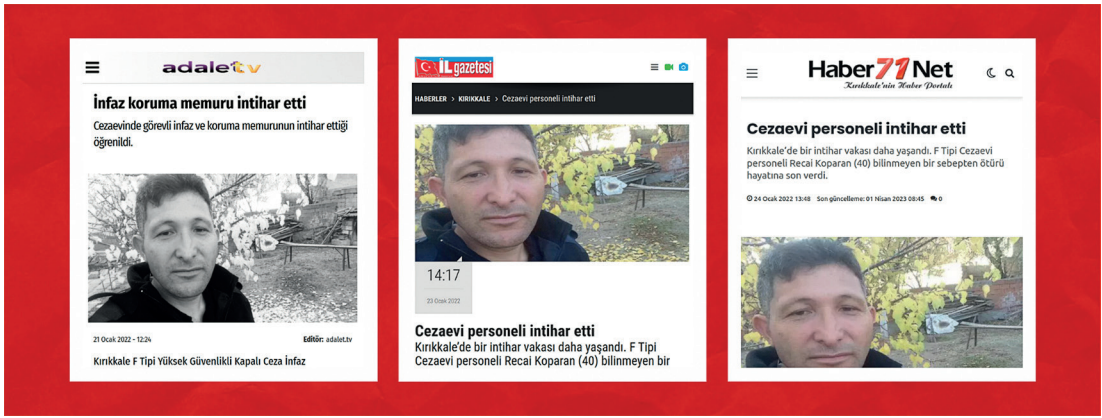
²⁵⁸ Cumhuriyet Gazetesi, “İntihar eden teğmen Ersöz'ün damadı çıktı”, 13.10.2010.

²⁵⁹ Sabah Gazetesi, “Sir intiharda paralel izler,” 29.03.2015, <https://www.sabah.com.tr/yazarlar/pazar/ferhat-unlu/2015/03/29/sir-intiharda-paralel-izler>.

“Unutulma hakkı; üstün bir kamu yararı olmadığı sürece, dijital hafızada yer alan geçmişte yaşanan olumsuz olayların bir süre sonra unutulmasını, başkalarının bilmesini istemediği kişisel verilerin silinmesini ve yayılmasının önlenmesini isteme hakkı olarak ifade edilebilir. Talep eden vekili tarafından erişimin engellenmesi talebinde **yer alan içeriklerin yayınlandığı tarih dikkate alındığında, güncelliğini yitirdiği** haberin yayında kalmasının, toplumun ilerlemesi, gelişmesi için bir katkı sağlamayacağı gibi, kamu yararına toplum hafızasında yer etmesi gibi bir etkisi de olmadığı söz konusu yayınların internette kalmasının talep edenin saygınlık ve itibarını zedeleyecek nitelikte olduğu”

şeklinde değerlendirmiştir. Fakat, kararda haber içerikleri bakımından herhangi bir değerlendirme yapılmamış, karara konu haberlerin odağında bulunmayan talep edenin unutulma hakkının basın özgürlüğüne neden daha ağır bastığı açıklanmamış, birçok iddianın haberleştirildiği intihar olayı açısından devam eden kamu yararı, kamu ilgisi ve haber alma hakkı dikkate alınmamıştır.

Ekran Görüntüsü 83: Kırıkkale Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Kırıkkale Sulh Ceza Hakimliğinin **08.09.2022** tarihli kararıyla talepte bulunanın Kırıkkale F tipi cezaevinde görev yapan eşinin 2022 yılı başında **intihar** ederek yaşamına son vermiş olduğuna ilişkin haberlere unutulma hakkı kapsamında erişimin engellenmesine karar verilmiştir.²⁶⁰ Kararın verilmesi ile intihar olayı arasında 9 aylık süre geçmiş olup haberlerin “**kamu yararı için gelecekte hatırlanması veya istatistikî açıdan değerlendirilmeye alınması gibi bir işlev taşımadığı**” değerlendirilirken, haberde yer alan ve kamuoyunu yakından ilgilendiren kamu görevlileri hakkındaki intihar haberlerinin ne şekilde basın özgürlüğü sınırlarını aştığı açıklanmamıştır. İnfaz koruma memuru olarak görevli bir kişinin intiharna ilişkin olarak yapılan haberlerde kamu yararı ve arşiv değeri bulunduğu ve dolayısıyla daha ölçülü bir yaptırım olan bu konudaki haberlerin anonimleştirilmesi ihtimali kararda değerlendirilmemiştir.

Tüm bu örnekler birlikte değerlendirildiğinde, geçmişte kaldığı iddia edilen ve dolayısıyla unutulma hakkı kapsamında değerlendirilen birçok haberin kamuyu yakından ilgilendiren konulara ilişkin haberler olduğu gözlemlenmektedir. Bu bağlamda,

²⁶⁰ Kırıkkale Sulh Ceza Hakimliği, 2022/4696, 08.09.2022.

genel olarak **tüm yargılama haberleri hakkında devam eden bir arşiv değeri ve kamu yararı** olduğu da söylenebilir. Benzer şekilde aktif bir şekilde siyasetin içinde olanlar ve dolayısıyla örneğin milletvekilleri ve kamu görevlileri tarafından yapılan taleplerin asla unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir. Özellikle kamuyu ilgilendiren yargılamalar, FETÖ soruşturmaları ve yargılamaları, taciz-cinsel saldırı, kadına yönelik şiddet ve yolsuzluk gibi kategorilerde yer alan haberler bakımından, bu rapordaki örnekler de dikkate alındığında, talepler sadece talep edenin unutmak istediği eski haberler olarak değerlendirilemez. Birçok örnekte görüldüğü üzere, talep edenler her zaman talebe konu haberlerin ana konusu ve hatta odağı da değildir ve çok sayıda haberde kamusal meseleler tartışılmaktadır. Bu bağlamda, tarihi kayıtların ve toplumsal hafızanın korunması açısından unutulma hakkından ziyade bu haberlerin dijital arşivlerde saklanması ile daha ağır basan bir hatırlama hakkı söz konusudur. Bir başka deyişle, kamunun sadece güncel bir konuda haber ve bilgi sahibi olması değil aynı zamanda AİHM’in de belirttiği üzere kamunun **geçmişe yönelik araştırma yapma hakkı** olduğu ve **çevrimiçi arşivlerin** Sözleşme’nin 10. Maddesi kapsamında korunmasına vurgu yaptığının²⁶¹ da **unutulmaması gerekir**.

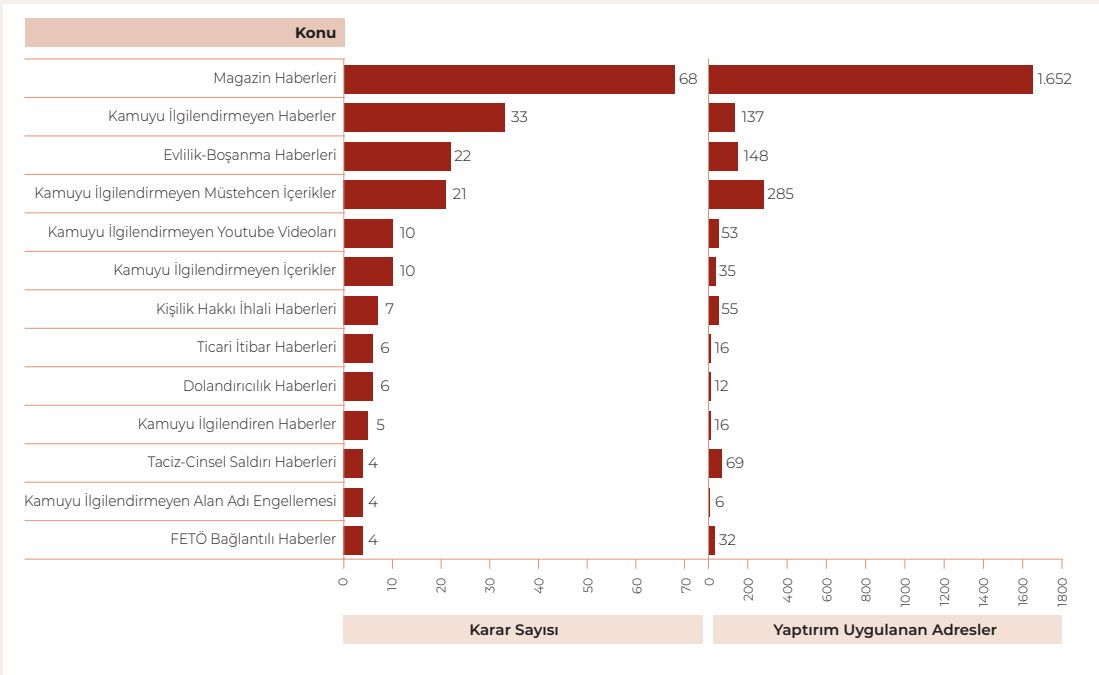
YAYINLANMASINDA KAMU YARARI OLMAYAN HABER VE İÇERİKLERİN KONULARINA GÖRE DAĞILIMI

Rapora konu **930** unutulma hakkı kararından **200** tanesine konu haber ve içerikler bakımından bu haber ve içeriklerin **yayınlanmasında herhangi bir kamu yararı olmadığı** tespit edilmiş ve bu kararlarla **2.516** farklı haber ve içeriğe yaptırım uygulanmış görülmüştür. **Şekil 18**’de görüleceği üzere, bu kategoride ilk sırada tahmin edileceği üzere **68** karar ve toplam **1.652** haber ve içeriğe uygulanan yaptırımlarla eski tarihli **“magazin haberleri”** yer almaktadır. Bu kategoride yaptırım uygulanan haber ve içerikler arasında genelde magazin dünyasıyla ilgili eski tarihli aşk, evlilik teklifi, nişan, düğün ve kız isteme haberleri yer almaktadır.

Bu tip unutulma hakkı taleplerindeyse sıklıkla sonradan ayrılma ve boşanma gerekçe gösterilmektedir ve bu tip başvuruların tipik unutulma hakkı başvuruları olduğu söylenebilir. Bu kategoride ikinci sırada **33** karar ve **137** haber ve içeriğe uygulanan yaptırımlarla eski tarihli kamuyu ilgilendirmeyen haberlerin yer aldığı görülmektedir. Bu kategoride yer alan haber ve içeriklere örnek olarak 2008’den bir barda “sandalye kavgası,” evlilik dışı ilişki iddiası içeren bazı haberler ve “havaya attıkları arkadaşlarını tutamadılar” haberleri gösterilebilir. Bu kategoride yer alan haklı taleplerden bir tanesi de “13 yaşındaki kız çocuğuna tecavüzden aranıyor” yazısıyla sosyal medya platformlarında yanlışlıkla fotoğrafı paylaşılan bir vatandaş hakkında yapılan haber ve içeriklere uygulanan yaptırım kararı da bulunmaktadır. Talep eden, kendisine atılan iftira nedeniyle yolda yürüyemez hale geldiğini ifade etmiş ve talebi unutulma hakkı kapsamında kabul edilmiştir. Bu kategoride, üçüncü sırada **22** karar ve **148** haberle evlilik ve boşanma haberleri yer almaktadır.

²⁶¹ M.L. ve W.W./Almanya, no. 60798/10 ve 65599/10, 28.06.2018, §§ 101-102.

Şekil 18: 2020-2022: Yayınlanmasında Kamu Yararı Olmayan Haberlerin Konularına Göre Dağılımı

YARGITAY'IN UNUTULMA HAKKI YAKLAŞIMI VE İLKESEL KARARLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Sulh ceza hakimliklerinin 2020-2022 kararlarının değerlendirilmesinden sonra Yargıtay'ın unutulma hakkı ile ilgili vermiş olduğu kararlarının içeriği ve özellikle Yargıtay bakımından da bağlayıcı nitelikteki Anayasa Mahkemesi kararları bakımından değerlendirilecektir.

Yargıtay'ın unutulma hakkı yaklaşımı Anayasa Mahkemesinin emsal ve ilkesel kararlarına uyumluluk bakımından ilk bakışta sorunludur. Şöyle ki, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu unutulma hakkıyla ilgili aşağıda detaylandırılacak olan ilkesel kararını **17.06.2015** tarihinde vermiş, **Yargıtay Ceza Genel Kurulu** ise unutulma hakkıyla ilgili ilkesel kararını **30.10.2018** tarihinde vermiştir.²⁶² Bu iki genel kurul kararı arasında Yargıtay 19. Ceza Dairesi tarafından **05.06.2017** tarihinde unutulma hakkıyla ilgili bir karar daha verilmiştir.²⁶³ Daha da önemlisi, Yargıtay genel kurullarının bu iki karar arasında Anayasa Mahkemesi tarafından unutulma hakkını ilgilendiren, ilkesel ve emsal niteliğinde üç farklı karar verilmiştir. Anayasa Mahkemesi, öncelikle **N.B.B Başvurusu** ile ilgili kararını **03.03.2016** tarihinde,²⁶⁴ **Ali Kızık** başvurusu ile ilgili kararını **26.10.2017** tarihinde,²⁶⁵ **C. K.** başvurusu ile ilgili kararını ise **15.03.2018** tarihinde vermiştir.²⁶⁶ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri pilot kararı ise **27.10.2021** tarihinde verilmiştir.²⁶⁷

²⁶² Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E.2016/1169, K.2018/490, K.T. 30.10.2018.

²⁶³ Yargıtay 19. Ceza Dairesi. E. 2016/15510 K. 2017/5325, 05.06.2017.

²⁶⁴ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016.

²⁶⁵ Ali Kızık Başvurusu, B. No: 2014/5552, 26.10.2017.

²⁶⁶ C. K. Başvurusu, B. No: 2014/19685, 15.03.2018.

²⁶⁷ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından unutulma hakkıyla ilgili ilkesel karar verilirken sadece Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun kararına ve Anayasa Mahkemesinin **N.B.B Başvurusu** ile ilgili kararına atıf yapılmış fakat Anayasa Mahkemesinin **Ali Kıldık** başvurusu ve **C. K.** başvurusuyla ilgili kararları ise hiç dikkate alınmamıştır. Halbuki, Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararı, Anayasa Mahkemesinin N.B.B Başvurusu kararı sonrası vermiş olduğu ve içtihat değişikliğine gidilmiş olan bu iki önemli karardan sonra verilmiştir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu, ayrıca, daha önceden Yargıtay 19. Ceza Dairesi tarafından Haziran 2017 içinde verilen unutulma hakkıyla ilgili karar²⁶⁸ da ilkesel kararına yansıtılmamış ve bu karara da atıf yapmamıştır. Bir başka deyişle, unutulma hakkı kapsamında yapılacak olan başvurularda, başvuru sahiplerinin şeref ve itibarlarına yapılan müdahalenin “**çelişmeli bir yargılama yapılmadan, gecikmeksizin ve süratle bertaraf edilmesi ihtiyacını ortaya koyma**”²⁶⁹ zorunluluğunu dikkate almamış ve Yargıtay içtihadına yansıtılmamıştır. Keza, Anayasa Mahkemesine göre, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinde yer alan tedbirler ancak “çelişmesiz bir dava sonucunda yayın içeriğine erişimin engellenmesi kararı verilebilmesinin ancak hukuka aykırılığın ve kişilik haklarına müdahalenin ilk bakışta anlaşılacak kadar belirgin olduğu ve zararın süratle giderilmesinin zaruri olduğu hallerde” mümkündür.²⁷⁰ Fakat, bu yaklaşım daha sonradan Yargıtay 19. Ceza Dairesi ve bu daire kapatıldıktan sonra Yargıtay 7. Ceza Dairesi tarafından verilen kararlara da bu çalışma kapsamında tespit edildiği üzere yansımamıştır.

Bu çalışma kapsamında öncelikle **Yargıtay Hukuk Genel Kurulu**'nun unutulma hakkıyla ilgili içtihat mahiyetindeki 17.06.2015 tarihli kararı ve **Yargıtay Ceza Genel Kurulu**'nun 30.10.2018 tarihli kararı değerlendirilecek, arkasından Yargıtay 19. Ceza Dairesi'nin Haziran 2017'de verdiği ilk unutulma hakkı kararı ve bu karardan sonra verilen 23 karar olmak üzere toplam 24 karar ve 19. Ceza Dairesi'nin kapatılmasından sonra Yargıtay 7. Ceza Dairesi tarafından verilen beş karar da olmak üzere unutulma hakkıyla ilgili **toplam 29 karar** değerlendirilecektir.

YARGITAY HUKUK GENEL KURULU'NUN UNUTULMA HAKKI KARARI

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu unutulma hakkıyla ilgili 2015 yılında aldığı karar Anayasa Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararlarından önce alınmıştır. Genel Kurul, unutulma hakkını aşağıdaki şekilde değerlendirmiştir:

“...Unutulma hakkı ve bununla ilişkili olan gerektiği ölçüde ve en kısa süreliğine kişisel verilerin depolanması veya tutulması konuları, aslında kişisel verilerin korunması hakkının çatısını oluşturmaktadır. Her iki hakkın temelinde bireyin kişisel verileri üzerinde serbestçe tasarruf edebilmesini, geçmişin engeline takılmaksızın geleceğe yönelik plan yapabilmesini, kişisel verilerin kişi aleyhine kullanılmasının engellenmesini sağlamak yatmaktadır. Unutulma hakkı ile **geçmişinde kendi iradesi ile veya üçüncü kişinin neden olduğu bir olay nedeni ile** kişinin **geleceğinin olumsuz bir şekilde etkilenmesinin engellenmesi** sağlanmaktadır. Bireyin geçmişinde yaşadığı **olumsuz**

²⁶⁸ Yargıtay 19. Ceza Dairesi. E. 2016/15510 K. 2017/5325, 05.06.2017.

²⁶⁹ C. K. Başvurusu, B. No: 2014/19685, 15.03.2018, § 41.

²⁷⁰ C. K. Başvurusu, B. No: 2014/19685, 15.03.2018, § 40.

etkilerden kurtularak geleceğini şekillendirebilmesi bireyin yararına olduğu gibi toplumun kalitesinin gelişmişlik seviyesinin yükselmesine etkisi de tartışılmazdır. Unutulma hakkı; **üstün bir kamu yararı olmadığı sürece**, dijital hafızada yer alan geçmişte yaşanan olumsuz olayların **bir süre sonra unutulmasını**, başkalarının bilmesini istemediği **kişisel verilerin silinmesini ve yayılmasının önlenmesini** isteme hakkı olarak ifade edilebilir...²⁷¹

Bu tanımlamayla birlikte, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu unutulma hakkını özellikle kişisel verilerin korunması hakkı kapsamında, kişisel verilerin silinmesini talep edebilme hakkı olarak ve kişilerin geçmişlerinde yaşadıkları olumsuzlukların unutulmasına imkân tanınması olarak değerlendirmiştir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'na göre, unutulma hakkı, bir yandan kişiye **“geçmişini kontrol etme”** ve **“belirli hususların geçmişinden silinmesini ve hatırlanmamayı isteme hakkı”** sağladığı gibi, diğer yandan **muhataplarına** “kişi hakkındaki bir kısım bilgilerin üçüncü kişilerin kullanmamasını veya üçüncü kişilerin **hatırlanmamasına yönelik önlemleri alma yükümlülüğü** yükler”.²⁷²

Hukuk Genel Kurulu'na göre, bu hakkın, “bireylerin fotoğraf, İnternet günlüğü gibi **kendileri hakkındaki içerikleri silmek için üçüncü şahısları zorlamayı içermesinin yanında geçmişteki cezalarına ilişkin bilgilerin veya haklarında olumsuz yorumlara neden olabilecek** bilgi ve fotoğraflarının **kaldırılmasını** isteme hakkını tanıdığı kabul edilmektedir”. Dolayısıyla, Hukuk Genel Kurulu'na göre, “kişiye unutulma hakkının sağlanması ile birlikte özel hayatının gizliliği korunmuş olacaktır.” Bir başka deyişle, unutulma hakkıyla “geçmişinde kendi iradesi ile veya üçüncü kişinin neden olduğu bir olay nedeni ile kişinin geleceğinin olumsuz bir şekilde etkilenmesinin engellenmesi sağlanmaktadır”. Fakat, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, hangi durumlarda **“kamu yararının” üstün geleceğini** bu kararında açıklamamış, ilkesel olarak bir değerlendirmede bulunmamıştır.

Bu sonuca ulaşırken Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun değerlendirdiği olayın konusunun kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuzu kötüye kullanarak, müteselsilen cinsel saldırı suçu ile ilgili bir davanın **mağdurunun** isminin açık bir şekilde rumuzlanmadan bir hukuk kitabı olan *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*'nda yer alması olduğu da unutulmamalıdır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararında unutulma hakkının sadece “dijital ortamdaki kişisel veriler için değil, kamunun kolayca ulaşabileceği yerde tutulan kişisel verilere yönelik olarak da kabul edilmesi gerektiği açıktır” değerlendirmesi yapılmış ve **değerlendirme konusu olayın üzerinden dört yıl geçtiği** belirtilmiştir.

YARGITAY CEZA GENEL KURULU'NUN UNUTULMA HAKKI KARARI

Yargıtay Ceza Genel Kurulu ise 2018 yılında Anayasa Mahkemesinin **Ali Kıdık** başvurusu ve **C. K.** başvurusu ile ilgili ve Yargıtay 19. Ceza Dairesinin **Haziran 2017** tarihli kararlarını hiç dikkate almadan aldığı kararında²⁷³ yukarıda detaylı aktarılan Yargıtay

²⁷¹ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E.2014/4-56, K.2015/1679, K.T. 17.06.2015.

²⁷² Ayrıca, bkz. Yargıtay 19. CD. E. 2016/15510 K. 2017/5325 05.06.2017.

²⁷³ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E. 2016/1169, K. 2018/490, K.T. 30.10.2018.

Hukuk Genel Kurulu kararına ve Anayasa Mahkemesinin **N.B.B Başvurusu** ile ilgili kararın atıf yaparak, unutulma hakkının Anayasa ve kanunlarımızda açıkça düzenlenmemiş olduğuna dikkat çekmiş, dijital arşivleri değerlendirmiş ve İnternet ortamının, “sadece araştırmacıların veya meraklıların özel çabasıyla tespit edilebilecek, arşivde kalmış bilgilere dahi rahatlıkla ulaşmayı” sağladığını ve “yapılan haberlerin veya hatırlanması istenmeyen hususların unutulmasına fırsat” vermediğini belirtmiştir.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 5651 sayılı Kanun kapsamında ve Anayasa'nın 13. Maddesindeki ölçülülük kriterleri esas alınarak bir takım tedbirlerin alınmasının mümkün olduğunu belirtmiştir. Fakat, Yargıtay Ceza Genel Kurulu, unutulma hakkının “her türlü İnternet haberi açısından geçerli olmasının” beklenmesinin yerinde olmayacağını da belirtmiştir. Bu çerçevede, Yargıtay Ceza Genel Kurulu, Anayasa Mahkemesinin 2016 tarihli N.B.B Başvurusu ile ilgili kararını²⁷⁴ da dikkate alarak, bir İnternet haberinin unutulma hakkı kapsamında kalıp kalmadığının belirlenmesi için:

- i. haberin yayında kaldığı süre,
- ii. güncelliği,
- iii. kamu yararı ve ilgisi,
- iv. haberin olgusal gerçekler ya da değer yargısı taşıyıp taşımadığı,
- v. habere konu kişinin siyasetçi veya şöhret sahibi olup olmaması

gibi hususların her bir somut olay açısından incelenmesi gerektiğini belirtmiştir.²⁷⁵ Yargıtay Ceza Genel Kurulu bu değerlendirmeyi yaparken, yukarıda da belirtildiği üzere, sadece Anayasa Mahkemesinin N.B.B Başvurusu ile ilgili kararını²⁷⁶ dikkate almış, fakat bu karardan sonra verilen ve Anayasa Mahkemesinin aslında içtihat değişikliğine gittiği Ali Kıdık Başvurusu²⁷⁷ ve arkasından Ali Kıdık kriterlerini uygulamayı tercih ettiği doğrudan unutulma hakkıyla ilgili C. K. Başvurusu²⁷⁸ ile ilgili kararını hiç dikkate almamıştır. Haziran 2017 içinde **Yargıtay 19. Ceza Dairesi** tarafından verilen unutulma hakkı kararı da bu bağlamda dikkate alınmamıştır. Dolayısıyla, Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararının Anayasa Mahkemesinin güncel “ilk bakışta ihlal” içtihadı ve toplumsal açıdan özellikle İnternet arşivlerinde bulunan haberlerin güncel olmasa dahi yer alması gerektiği yönündeki değerlendirmeleriyle tam olarak uyumlu olmadığı değerlendirilmektedir.

Bu rapor çalışması kapsamında, **Yargıtay 19. Ceza Dairesi** tarafından verilen **24 tane unutulma hakkı ile ilgili karar tespit edilmiş**, bu kararlardan **21 tanesinin ise Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararından sonra verildiği** görülmüş ve Yargıtay 19. Ceza Dairesi kararlarından sadece bir tanesinde Anayasa Mahkemesinin Ali Kıdık kararına atıf yapıldığı fakat hiçbir kararda C. K. kararına atıf yapılmadığı da tespit edilmiştir. Dolayısıyla, Yargıtay kararlarının Anayasa Mahkemesinin güncel içtihadıyla tam olarak uyumlu olmadığı tespit edilmiştir.

²⁷⁴ B. No: 2013/5653, 03.03.2016.

²⁷⁵ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E.2016/1169, K.2018/490, K.T. 30.10.2018.

²⁷⁶ B. No: 2013/5653, 03.03.2016.

²⁷⁷ Ali Kıdık Başvurusu, B. No: 2014/5552, 26.10.2017.

²⁷⁸ C. K. Başvurusu, B. No: 2014/19685, 15.03.2018.

YARGITAY 19. CEZA DAİRESİ'NİN UNUTULMA HAKKI KARARLARI

Yargıtay 19. Ceza Dairesi, unutulma hakkı konusunu ilk defa **05.06.2017** tarihli kararında, Adalet Bakanlığı tarafından yapılan kanun yararına bozma talebi kapsamında değerlendirmiştir.²⁷⁹ Talebe konu ve “Manken olmak için geldiler, fuhuş batağına düştüler” gibi başlıklar içeren **Milliyet** ve **Hürriyet** gazetelerinde **2007** yılında yayınlanan haberlerin erişime engellenmesi talep edilmiş, talep İzmir 1. ve 2. Sulh Ceza Hakimlikleri tarafından reddedilmiş ve karar kesinleşmiştir. Adalet Bakanlığı'nın kanun yararına bozma talebinde, talepte bulunanların bahse konu olay nedeniyle yargılandıkları ve beraatlarına karar verildiği, kararların 2015 içinde kesinleştiği belirtilmiştir.

Yargıtay 19. Ceza Dairesi kararında, talebe konu haberlerin içeriğinde, adli soruşturma işlemleri dışında, şüpheliler hakkında başkaca bir yoruma, eleştiriye veya kişileri hedef alacak, küçük düşürücü, aşağılayıcı bir açıklamaya gidilmediği görüldüğü belirtilmiştir. Dolayısıyla, çözülmesi gereken sorun, değerlendirme aşamasında yaklaşık **9 yıl önce yapılan bazı haberlerin**, talep edenlerin “**kişilik haklarını**” bu haliyle **ihlal edip etmediği**, yapılan haberlerin **güncelliğini yitirmesinin bu duruma bir etkisi olup olmadığı**, güncel olmasa bile **sadece gerçekleri yorumsuz biçimde yazan haberlerin** erişiminin engellenip engellenemeyeceği sorunudur.

Yargıtay 19. Ceza Dairesi, bu sorunu geniş kapsamlı değerlendirirken, genel olarak AİHM ve Anayasa Mahkemesi içtihadını da değerlendirmiş, Anayasa Mahkemesinin **N.B.B Başvurusu** ile ilgili kararına atıf yapmış,²⁸⁰ unutulma hakkını kişisel verilerin korunması bağlamında da incelemiştir. Bu değerlendirmeye beraber Yargıtay 19. Ceza Dairesi kararında; **öncelikle**, başvuruya konu haberlerin ilk kez yayınlandıkları tarihte, kişilik haklarına karşı bir saldırı veya ihlal içermediği, bu haliyle ifade ve basın özgürlüğü kapsamında değerlendirilebileceği belirtilmiştir. Fakat, başvuranların **beraat etmeleri** sonucu, **aradan geçen dokuz yıl da dikkate alındığında**, bu **haberlerin “güncellik” değerini yitirdiği**, dolayısıyla “**gerçeklik ve doğruluk**” kriterlerini karşılamaının artık bir önemi kalmadığı belirtilmiştir. Yargıtay 19. Ceza Dairesine göre, beraatla sonuçlanan yargılama süreci bitmiş, dokuz yıl önceki haberlerde bu durum yansıtılmadığı için geçmişte gerçeklik ve doğruluk payı varmış gibi ifşa edilmesi anlamına gelebileceği ve toplum açısından haberlerin yanlış algılamaya yol açabileceği eklenmiştir.

Yargıtay 19. Ceza Dairesi, başvuru konusu haberleri **kamu yararı açısından** da değerlendirmiş ve bu haberlerin **basının arşivinde bulunmasının, haberin kamu yararı için gelecekte hatırlanması** veya istatistiki açıdan değerlendirilmeye alınması gibi bir **işlevi de taşımadığı** ve **kamu yararına toplum hafızasında yer etmesi** gibi bir etkisi de olmadığını belirtmiştir. Bu bağlamda, habere konu kişilerin toplumu temsil ve topluma hizmet etme gayesiyle **seçilmiş veya atanmış siyasilerden olmadığı** gibi, topluma kendini anlatma ve toplumu aydınlatma gayesiyle eser veren sanatçılardan veya aydınlardan da olmaması nedeniyle, suç geçmişlerine dair bilgilerin kamuyu ilgilendirmedeği eklenmiştir.

Tüm bu kriterler birlikte değerlendirildiğinde, başvuranların isimlerinin açık bir şekilde “**örgüt, fuhuş ve insan ticareti**” gibi kelimelerin yanında anılmaya devam

²⁷⁹ Yargıtay 19. Ceza Dairesi. E. 2016/15510, K. 2017/5325, 05.06.2017.

²⁸⁰ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016.

etmesinin, şeref ve haysiyetlerine karşı bir eylem olduğu gibi, bu nedenle gözaltına alındıkları bilgisinin arşivlenmesinin kişisel verilerin izinsiz olarak işlenmesi ve yayınlanması anlamına geleceği ve başvuruların kişilik haklarının zedelendiği kanaatine varılarak, İzmir 2. Sulh Ceza Hakimliğinin erişimin engellenmesi talebinin reddi kararının bozulmasına karar verilmiştir.²⁸¹

Yargıtay 19. Ceza Dairesi kararının, Anayasa Mahkemesi'nin Ekim 2017 içinde arka arkaya vermiş olduğu beş farklı unutulma hakkı kararı ve aynı ay içinde verilen Ali Kızık kararından önce verilmiş olduğu detayı da unutulmamalıdır. Aşağıda da belirtileceği üzere, Yargıtay 19. Ceza Dairesi, bu kararla birlikte unutulma hakkı konusunda toplam 24 karar vermiştir. Yargıtay 19. Ceza Dairesinin birçok kararında unutulma hakkı kapsamında verilecek kararlarda “**ifade ve basın özgürlüğünün zedelenmemesi de gözetilmesi gereken bir husustur**” değerlendirmesi bulunmaktadır.²⁸²

Bu kararlardan, Yargıtay 19. Ceza Dairesinin **Şubat 2021** içinde aldığı bir kararda başvuruya konu haberlerin başvuru sahibinin yaşadığı bir olay sonrasında ağır yaralandığı ve uzun süre yurt dışında tedavi gördüğü, kendisi hakkında **2018** yılına ait farklı tarihlerde yayınlanan “intihar ettiğine dair” haberlere istinaden, başvuranın başından geçen somut bir olayın haber mahiyetinde aktarıldığı, 2018 yılında yapılan haberler hakkında 2020 yılında talep yapıldığı, dolayısıyla haberlerin güncelliğini yitirmediği, habere konu kişinin, ünlü bir ailenin kızı ve model olması ve sosyete hayatında tanınmışlığı göz önüne alındığında toplumun habere olan ilgisinin halen devam ettiği, habere konu edilen somut olguların başvuranın başından geçen üzücü bir olay sonrasında elde edilen bilgiler ve yapılan yorumlarla birlikte sunulduğu ve böylece talebin unutulma hakkı çerçevesinde kaldığının değerlendirilemeyeceğine hükmetmiştir.²⁸³

Şubat 2021 tarihli benzer bir diğer kararda Yargıtay 19. Ceza Dairesi, haberlerin yapılmasından sonra geçen 4 yıllık sürenin, unutulma hakkı kapsamında kişilik haklarına aykırılık doğurması için uzun bir süre olmadığı ve haberlerin güncelliğini koruduğu değerlendirmesi yapmıştır.²⁸⁴ Fakat, yine **Şubat 2021** içinde alınan bir diğer 19. Ceza Dairesi kararına göre, **2005** yılında Mersin'de bir TIR'da 62 kg ağırlığında eroin ele geçirilmesiyle ilgili haberlere istinaden, başvuranın yargılandığını ve **2008** yılında onama ilamıyla beraat kararının kesinleştiğini, başvuranın isminin karıştığı olayın toplumun genelinin ilgisini çekebilecek bir adli olay olduğunu, haberlerin yayınlandıkları tarihte ifade ve basın özgürlüğü kapsamında olduğu, fakat başvuranın hakkında açılan kamu davasının beraatla sonuçlandığı ve haberin güncelliğini yitirdiği, eski tarihli haberlerin toplum tarafından bilinmesinde veya aradan geçen **14 yıl sonra** kamu yararının da bulunmadığı, dolayısıyla haberin başvuranın kişilik haklarını zedeler bir hal aldığı sonuç ve kanaatine varılmıştır.²⁸⁵ Benzer şekilde, **15 sene önce** kamuoyunda “Ahtapot Çetesi” adı altında yayınlanan ve “suç örgütüne üye olma ve silahlı ihkak-ı hak” suçlarından yargılama haberlerine istinaden, Yargıtay 19. Ceza Dairesi, **Kasım 2019** içinde aldığı bir kararda, haberlerin yapıldığı tarihte haber

²⁸¹ Yargıtay 19. Ceza Dairesi. E. 2016/15510, K. 2017/5325, 05.06.2017.

²⁸² Bkz. Örneğin Yargıtay 19. Ceza Dairesi. E. 2020/6232, K. 2021/2772, 10.03.2021.

²⁸³ Yargıtay 19. Ceza Dairesi. E. 2020/6868, K. 2021/1703, 17.02.2021.

²⁸⁴ Yargıtay 19. Ceza Dairesi. E. 2020/6862, K. 2021/1701, 17.02.2021.

²⁸⁵ Yargıtay 19. Ceza Dairesi. E. 2020/2249, K. 2021/1700, 17.02.2021.

içeriklerinin maddi bir gerçekliğe işaret ettiği, haberlerin yapıldığı tarihte güncel ve kamuoyunun dikkatini çeken bir olaya ilişkin olarak yapıldığı, talep edenin haberlere konu olay nedeniyle açılan kamu davasında yargılandığı ve örgüt üyeliğinden mahkum olduğu, kararın onanarak kesinleştiği ve toplum açısından güncelliğini ve kamuoyu ilgisini yitirmediği, bu haliyle yayınlanmaya devam eden haberlerin kişilik haklarını ihlal etmediği, İnternet yayınlarının İnternet arşivinde kolaylıkla ulaşılabilir kılınması için **gerekli haber ve bilgilendirme değerinin devam ettiği**, bu bağlamda **“unutulma hakkı” kapsamında değerlendirilmeyi zorunlu kılacak şartların oluşmadığına** karar vermiştir.²⁸⁶

Yargıtay 19. Ceza Dairesi, **Şubat 2021** içinde verdiği bir başka kararına konu olayda, **2015** yılında talepte bulunan hakkında kadına karşı şiddet olaylarına karıştığına, cinsel taciz, hakaret, özel hayatın gizliliğini ihlal ve kişisel verilerin kaydedilmesi suçlarından yapılan kovuşturmayla ilişkin yapılan haberlerle ilgili olarak erişimin engellenmesi talebinin reddedildiği belirtilmiştir. Yargıtay 19. Ceza Dairesi, talepte bulunanın Ankara Barosu Uluslararası Hukuk Kurultayına konuşmacı olarak davet edilmesiyle birlikte yapılan haberlerde başvuran hakkında kamu davası açıldığına dair olgusal bir temel olduğu, bu bilginin hukukçulardan oluşan sivil toplum örgütlerinin açıklamalarına dayanarak aynen aktarıldığı, dolayısıyla basın organının dayanağını göstererek toplumu bilgilendirmeye çalıştığı, gerçekleri bir dereceye kadar abartma hatta kışkırtma yoluna başvurarak duyurması sırasında; temelsiz, maksatlı veya kötü niyetli bir şekilde olayları çarpıttığına dair emare bulunmadığı ve başvuran hakkında kamuoyunun ilgisini ve genel kamu yararını güden bir tartışmaya katkı sunduğu değerlendirilmesiyle, talebe konu haberlerin basın özgürlüğü sınırları içinde kaldığı kanaatine varmıştır.²⁸⁷

Mart 2021 içinde verilen ve unutulma hakkı bağlamında erişimin engellenmesi talebinin reddine ilişkin **kanun yararına bozma isteminin** reddiyle ilgili Yargıtay 19. Ceza Dairesi kararında ise, başvuruya konu **Temmuz 2020** tarihli haberlerde, başvurular hakkında, yüzleri mozaiklenmek ve isimlerinin baş harfleri kısaltılmak suretiyle, yabancı bir masöze tecavüz edildiği iddiası üzerine başlatılan soruşturma dosyası kapsamında dört kişinin tutuklandığı bilgisinin haber olarak verildiği, yapılan yayınlarda, başvuranların kimliklerinin açık olarak belirlenemediği gibi kişilik haklarını hedef alan saldırı mahiyetinde ifadeler bulunmadığı, dolayısıyla adli yargı sürecine intikal etmiş ceza soruşturması hakkında somut olgulara dayalı bir haber yapıldığı ve başvurular hakkında 2019 yılında açılan kamu davasının 2020 yılında beraat hükmüyle sonuçlandığı ve kesinleştiği ve başvurucuların bu bağlamda sulh ceza hakimliğine başvurarak unutulma hakkı bağlamında bu haberlere erişimin engellenmesini talep ettikleri belirtilmiştir.²⁸⁸

Yargıtay 19. Ceza Dairesi, başvuranlar hakkında yapılan yayınlarda, adli yargı mercilerinde açılmış bir soruşturmaya ilgili olarak bilgiler verildiği, dolayısıyla **toplumun habere karşı güncel bir ilgisinin bulunduğu**, haberin **basın özgürlüğü kapsamında kaldığı**, ayrıca haberin sunuş biçiminde polislin gözaltına alma fotoğraflarında ve yazı içeriğinde **kişilerin tanınmasını engelleyici tedbirlere başvurulmakla**, kötü

²⁸⁶ Yargıtay 19. Ceza Dairesi. E. 2019/31517, K. 2019/14002, 11.11.2019.

²⁸⁷ Yargıtay 19. Ceza Dairesi. E. 2020/4751, K. 2021/1235, 08.02.2021.

²⁸⁸ Yargıtay 19. Ceza Dairesi. E. 2021/633, K. 2021/2773, 10.03.2021.

niyetli davranıldığına dair somut bir veri bulunmadığı, haberin başvuruların kişisel verilerine dair bilgiler içermesi yönüyle tarihsel bir veri olarak kabul edilemeyeceği, ancak **kamunun menfaatini ilgilendirecek şekilde halen herkesin erişimine açık halde bulunmasında kamu yararı bulunduğu**, yayınların üzerinden unutulma hakkı çerçevesinde **makul bir sürenin de geçmediği** belirtilmiştir. Dolayısıyla, unutulma hakkı çerçevesinde erişimin engellenmesi kararı verebilmek için gerekli şartların oluşmadığına karar verilmiştir.

Son olarak, **Mart 2021** içinde verilen bir diğer Yargıtay 19. Ceza Dairesi kararında, **2018** içinde yayınlanan ve MASAK raporlarına atıf yapan adli yargı sürecine intikal etmiş bir ceza soruşturması hakkında **somut olgulara dayalı bir haber yapıldığı**, haberin yapıldığı sırada güncel olduğu ve toplumun habere karşı güncel bir ilgisinin bulunduğu, haberin basın özgürlüğü kapsamında kaldığı, talep eden 2019 yılında beraat etmiş olsa dahi, beraat kararının kesinleşip, kesinleşmediğinin belli olmadığı ve kamunun menfaatini ilgilendirecek ölçüde bir kamu bankasının dolandırıldığına dair iddialar içermesi yönüyle haberin yapılmasında ve halen herkesin erişimine açık halde bulunmasında kamu yararı bulunduğu değerlendirilmiştir.²⁸⁹

Yargıtay 19. Ceza Dairesi'nin 2021 içinde vermiş olduğu kararların çatışan haklar bakımından tutarlı olduğu, özellikle ifade ve basın özgürlüğü bakımından İnternet arşivlerinde yer alan haberler hakkında kamu yararı değerlendirmesi yaptığı görülmüştür. Her ne kadar, Anayasa Mahkemesi'nin Ali Kızık ve C. K. kararları Yargıtay 19. Ceza Dairesi tarafından dikkate alınmamış olsa dahi, kararlarda ve değerlendirmelerde benzerlik olduğu söylenebilir. Bu rapora konu **930** sulh ceza hakimliği kararından sadece **106** tanesinin (**%11,39**) Yargıtay 19. Ceza Dairesi'nin Haziran 2017 kararına atıf yaptığı da tespit edilmiştir. Fakat, sulh ceza hakimliklerinin Yargıtay içtihadını gözetip gözetmedikleri, bu raporda ayrıca değerlendirilecektir.

YARGITAY 7. CEZA DAİRESİ'NİN UNUTULMA HAKKI KARARLARI

Yargıtay 7. Ceza Dairesi'nin, **Ekim 2021** içinde vermiş olduğu ve unutulma hakkı ile ilgili ilk kararına konu ait haberlerle ilgili erişimin engellenmesi talebi Samsun 1. Sulh Ceza Hakimliği²⁹⁰ tarafından reddedilmiş, bu karara istinaden yapılan itiraz da Samsun 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından reddedilmiştir.²⁹¹ Bu kararlarla ilgili Adalet Bakanlığı tarafında **kanun yararına bozma istemi** kabul edilirken, Yargıtay 7. Ceza Dairesi, talepte bulunan hakkında, profesyonel yaşama geçmeden önceki dönemde, **“deneme amaçlı çekilmiş bazı ses kayıtlarının ve siyasi bir içeriğin talep edene ait olmayan İnternet sitelerinden paylaşıldığı**, talep edene ait **felsefe sözlüğü** isimli Facebook sosyal paylaşım hesabını ele geçiren kişilerce talep edenin şahsi telefon numarasının ve talep edeni küçük düşürücü paylaşımların yapıldığı, Twitter sosyal paylaşım sitesi üzerinden bazı hesaplarca talep edenin telefon numarasının paylaşılacak olarak illegal bahis sitesinin talep edene ait olduğuna ilişkin suç ithamında bulunulduğu belirtilerek” bu içeriklere erişimin engellenmesini talep ettiği ve Samsun 1. Sulh

²⁸⁹ Yargıtay 19. Ceza Dairesi. E. 2020/6232, K. 2021/2772, 10.03.2021.

²⁹⁰ Samsun 1. Sulh Ceza Hakimliği, 2020/2096, 18.06.2020.

²⁹¹ Samsun 2. Sulh Ceza Hakimliği, 2020/2436, 09.07.2020.

Ceza Hakimliğince talep reddedilirken “talep dilekçesinde kişilik hakkının ihlaline neden olan yayınların tam adresleri (URL), hangi açılardan **hakın ihlal edildiğine ilişkin açıklama ve kimlik bilgilerini ispatlayacak bilgilere yer verilmediği**” belirtilmiştir. Yargıtay 7. Ceza Dairesi’ne göre, talep dosyasında tüm bu bilgilerin yer aldığı ve “**başvurucunun unutulma hakkının bulunduğu dikkate alınarak, talep ve itiraz dilekçesinde belirtilen URL adreslerindeki içeriklere erişilip erişilemediği ve içeriklerin nelerden ibaret olduğu uzman bilirkişi vasıtasıyla tespit edilip**, denetime ve incelemeye esas olacak şekilde dosya arasına alındıktan sonra talep hakkında karar verilmesi gerektiği gözetilmeden, itirazın bu yönden kabulü yerine yazılı şekilde reddine karar verilmesinde” isabet görülmemiştir.²⁹²

Yargıtay 7. Ceza Dairesi’nin **Kasım 2021** içinde vermiş olduğu bir kararna konu haberlerin Uzm. Dr. Sulaiman Bako’nun kişilik haklarını ihlal ettiği iddiası İstanbul 12. Sulh Ceza Hakimliği tarafından reddedilmiş,²⁹³ bu karara karşı yapılan itiraz da İstanbul 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından reddedilmiştir.²⁹⁴ Bu kararlarla ilgili Adalet Bakanlığı tarafında **kanun yaranna bozma istemi** kabul edilirken, talep edenin Türkiye’de göğüs hastalıkları uzmanı olduğu, çalıştığı hastaneye covid-19 şüphesi ile gelen şahsın muayeneden sonra taciz edildiği iddiası ile asılsız şikayetlerde bulunduğu, bu olayın sosyal medyada yankı bulması üzerine kişilik haklarını ihlal eden paylaşımların yapıldığı ve dolayısıyla bu içeriklere erişimin engellenmesini talep ettiği belirtilmiştir. Bir önceki kararında olduğu gibi, Yargıtay 7. Ceza Dairesi talebe konu içerikler bakımından dosyada yeterli bilgi ve belge olmadığı gerekçesini kabul etmemiş ve başvurucunun unutulma hakkının da bulunduğu dikkate alınarak bozma kararı verilmiştir.²⁹⁵

Yine Yargıtay 7. Ceza Dairesi’nin **Kasım 2021** içinde değerlendirdiği bir başka olayda, muhtelif İnternet sitelerinde yayımlanan içerikler nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiği iddiası, Bakırköy 3. Sulh Ceza Hakimliği²⁹⁶ ve Bakırköy 4. Sulh Ceza Hakimliği²⁹⁷ tarafından reddedilirken talebe konu yayınların “**güvenli https protokolü**” kullandığı, yabancı (**yurt dışı kaynaklı**) sosyal ağ platformlarında yayımlandığı ve dolayısıyla engellenemediği belirtilmiştir. Bu kararlarla ilgili Adalet Bakanlığınca **kanun yaranna bozma istemi** kabul edilirken, talebe konu içerikler arasında talep edenin fotoğrafının da yer aldığı “Deri kralının seks videosu paniği” ve “...seks tuzağında 2. perde ellerinde kasetim var dedi: Kendi kendini ele verdi” şeklindeki paylaşımların basın özgürlüğü kapsamında değerlendirilemeyeceği, başvurucunun unutulma hakkının bulunduğu ve haberin güncellik değerini kaybettiği, bu nedenle haber içeriklerinin kişilik haklarını zedelediği hususları hep birlikte nazara alındığında, talep ve itirazın reddi kararları yerinde görülmemiş ve bozma kararı verilmiştir.²⁹⁸ Yargıtay 7. Ceza Dairesi, “**güvenli https protokolü**” konusunu da ayrıca değerlendirmiş ve İnternet adreslerinin “http” veya “https” uzantılı olmasının verilecek karar bakımından bir önemi olmadığı ve bu hususun ancak kararın Erişim Sağlayıcıları Birliği tarafından uygulanması sırasında dikkate alınacak hususlar olduğu belirtilmiştir.

²⁹² Yargıtay 7. Dairesi, E. 2021/18614, K. 2021/13212, 21.10.2021.

²⁹³ İstanbul 12. Sulh Ceza Hakimliği, 2020/4913, 19.11.2020.

²⁹⁴ İstanbul 1. Sulh Ceza Hakimliği, 2020/5416, 09.12.2020.

²⁹⁵ Yargıtay 7. Ceza Dairesi, E. 2021/20316, K. 2021/14118, 02.11.2021.

²⁹⁶ Bakırköy 3. Sulh Ceza Hakimliği, 2020/5460, 05.10.2020.

²⁹⁷ Bakırköy 4. Sulh Ceza Hakimliği, 2020/4230, 13.10.2020.

²⁹⁸ Yargıtay 7. Ceza Dairesi, E. 2021/20314, K. 2021/14119, 02.11.2021.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi'nin **Aralık 2021** içinde vermiş olduğu bir başka kararına konu YouTube videosu ile ilgili erişimin engellenmesi talebi Eskişehir 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından reddedilmiş,²⁹⁹ bu karara karşı yapılan itiraz da Eskişehir 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından benzer şekilde reddedilmiştir.³⁰⁰ Bu kararlarla ilgili Adalet Bakanlığı tarafında **kanun yararına bozma istemi** reddedilirken, Yargıtay 7. Ceza Dairesi, "kişilik haklarının ihlal edilip edilmediğine dair 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinde düzenlenen çekişmesiz yargıya başvuru aşamasında, sulh ceza hakimliklerince araştırılması gereken hususlar; sırf başvuruya konu ifadeden hareketle, **ilk bakışta kişilik haklarını ihlal eden ifadelerin kullanılıp kullanılmadığı ve kişilik haklarının ihlal edildiği kabul edilebilirse**, bu kez de ihlalde başkalarının 'ifade ve basın özgürlüğü' gibi bir hukuka uygunluk sebebinin bulunup bulunmadığının ortaya konulması" gerektiğini belirtirken bu değerlendirmeyi Anayasa Mahkemesi'nin Ali Kızık kararına atıf yapmadan yapmıştır. Başvuruya konu YouTube videosunun içeriğini de değerlendiren Yargıtay 7. Ceza Dairesi, 2017 yılı içinde Eskişehir Devlet Hastanesinde sezaryen ile doğum yaptırılması gerekirken normal doğum yaptırılarak %98 oranında engelli doğan bir bebekle ilgili bir televizyon yayınında haber yapıldığı, fakat **04.10.2020 tarihli haber bülteninde başka haber içeriklerinin de yer aldığı** ve programın **toplam 46 dakika 33 saniye süreli olduğu**, haber içeriğinde; "gerek doğum sırası ve sonrası yaşananları gerekse haberde yer verilen ailenin çocuklarının vefatı sonrasında" **düzenlenen adli raporun** konu alındığı olup "**haberde geçen ifadelerin tümünün somut bir olaya dayandığı**", sırf başvuruları karalama veya kötüleme niyetiyle değil, "**yaşanan acıları ortaya koymak amacıyla yapıldığı**", dolayısıyla haberin **basın özgürlüğü sınırları içinde kaldığı**, bununla birlikte haber içeriğinde başvuranın isim ve kimlik bilgilerine dahi yer verilmediği, bu hali ile başvuruya konu habere erişimin engellenmesinin hukuka uygun olmayacağı değerlendirilmiştir.³⁰¹

Son olarak, Yargıtay 7. Ceza Dairesi tarafından, muhtelif haberlerle ilgili kişilik haklarının ihlali iddiasıyla yapılan bir talebin **ismi gizlenmiş** iki farklı sulh ceza hakimliği tarafından Ekim 2020 içinde reddedilmesi üzerine Adalet Bakanlığı tarafında **kanun yararına bozma istemi** talebi değerlendirilmiş ve kabul edilmiştir. Yargıtay 7. Ceza Dairesi tarafından yapılan değerlendirmede talepte bulunan kişinin yargılandığı Ağır Ceza Mahkemesinde beraat ettiği ve kararın temyizi üzerine Yargıtay 11.Ceza Dairesi Başkanlığı'nın 19.03.2009 tarihli kararı ile zamanaşımı nedeniyle hükmün ortadan kaldırılmasına karar verildiği ve dolayısıyla hakkında yargılandığı Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 28.04.2016 tarihinde düşme kararı verildiği ve bu hükmün de Yargıtay 5.Ceza Dairesi tarafından 21.11.2019 tarihinde onandığı belirtilmiştir.³⁰² Yargıtay 7. Ceza Dairesi kararını formüle ederken, unutulma hakkı ile ilgili Yargıtay Hukuk Genel Kurulu³⁰³ ve Yargıtay 19. Ceza Dairesi³⁰⁴ kararlarına atıf yapılmış ve talebe konu haber içeriğinde yer alan haberin basın özgürlüğü kapsamında değerlendirilemeyeceği, "başvurucunun unutulma hakkının bulunduğu, anılan haberle ilgili

²⁹⁹ Eskişehir 1. Sulh Ceza Hakimliği, 2020/4203, 15.10.2020.

³⁰⁰ Eskişehir 2. Sulh Ceza Hakimliği, 2020/4468, 28.10.2020.

³⁰¹ Yargıtay 7. Ceza Dairesi, E. 2021/20743, K. 2021/16395, 06.12.2021.

³⁰² Yargıtay 11.Ceza Dairesi, E. 2008/1079, K. 2009/2636, 19.03.2009.

³⁰³ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E.2014/4-56, K. 2015/1679, 17.06.2015.

³⁰⁴ Yargıtay 19. Ceza Dairesi, E.2016/15510, K. 2017/5325, 05.06.2017.

yapılan yargılama neticesinde de beraat ve düşme kararı verildiği, atılı suçların tarihinin 1997-1999 yılları olduğu nazara alındığında haberin güncellik değerini kaybettiği, bu nedenle haber içeriğinin kişilik haklarını” zedelediği belirtilmiştir.

YARGITAY CEZA DAİRELERİNİN UNUTULMA HAKKI KARARLARI VE DEĞERLENDİRMESİ

Yargıtay 19. Ceza Dairesi’nin 24 kararı ve 19. Ceza Dairesi’nin kapatılmasından sonra Yargıtay 7. Ceza Dairesi tarafından verilen beş karar olmak üzere unutulma hakkıyla ilgili toplam 29 karar değerlendirilmiştir. 29 Yargıtay kararının ortak noktası İnternette yayınlanan bazı haberlerle ilgili “**kişilik hakları ihlali**” taleplerinin reddedilmesi ve kesinleşen sulh ceza hakimlikleri kararlarına istinaden Adalet Bakanlığı tarafından 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 309. maddesi kapsamında “**kanun yararına bozma**” yoluna başvurulmasıdır.

Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 309. maddesi kapsamında, kesinleşen hakimlik kararlarında “**hukuka aykırılık bulunduğunu öğrenen Adalet Bakanlığı**”, o karar veya hükmün Yargıtay tarafından bozulması istemini, yasal nedenlerini belirterek Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına yazılı olarak³⁰⁵ bildirebilir. Adalet Bakanlığı re’sen hareket edebileceği gibi, kanun yararına bozma talebi, 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesi kapsamında “kişilik haklarının ihlal edildiğini” iddia eden ve talepleri sulh ceza hakimlikleri tarafından reddedilen kişiler tarafından da Adalet Bakanlığına yapılabilir. Bakanlık, kanun yararına bozma talebini değerlendirip, bu yola başvurup, başvurmayacağına karar verecektir. Eğer, Adalet Bakanlığı tarafından bu yola başvurulursa, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, talep nedenlerini “aynen yazarak karar veya hükmün bozulması istemini içeren yazısını” Yargıtay’ın ilgili ceza dairesine verir.³⁰⁶ 309. madde gereği, Yargıtay’ın ilgili ceza dairesi ileri sürülen nedenleri yerinde görürse, karar veya hükmü kanun yararına bozar.³⁰⁷ Eğer bozma kararı verilirse, ilgili sulh ceza hakimliği “gerekli inceleme ve araştırma sonucunda yeniden karar verir.”³⁰⁸ Hakimlikler, 309. madde kapsamında verilen bozma kararına karşı direnemez.³⁰⁹

Adalet Bakanlığına 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesi kapsamında kaç tane kanun yararına bozma talebi yapıldığı ve bunlardan kaç tanesinde Bakanlığın kanun yararına bozma yoluna başvurduğu veya benzer şekilde re’sen kaç karar için bu yola başvurduğu bilinmemekle birlikte, bugüne kadar 9. madde kapsamında “unutulma hakkı” ile ilgili 29 talebi Kasım 2016 ve Ağustos 2021 arasında Yargıtay’a bildirdiği tespit edilmiştir. Bu taleplere istinaden 29 karar Yargıtay’ın ilgili daireleri tarafından Kasım 2017 ve Şubat 2022 arasında verilmiştir.

Yargıtay 19. ve 7. Ceza Dairesi kararları ayrı ayrı olarak bozulma istemine konu haberlerin içeriği bakımından kamu yararı değerlendirmesi yapılmıştır. **Şekil 19**’da görüleceği üzere, Yargıtay 19. Ceza Dairesinin 24 kararından 11 tanesine konu

³⁰⁵ CMK, 309(1).

³⁰⁶ CMK, 309(2).

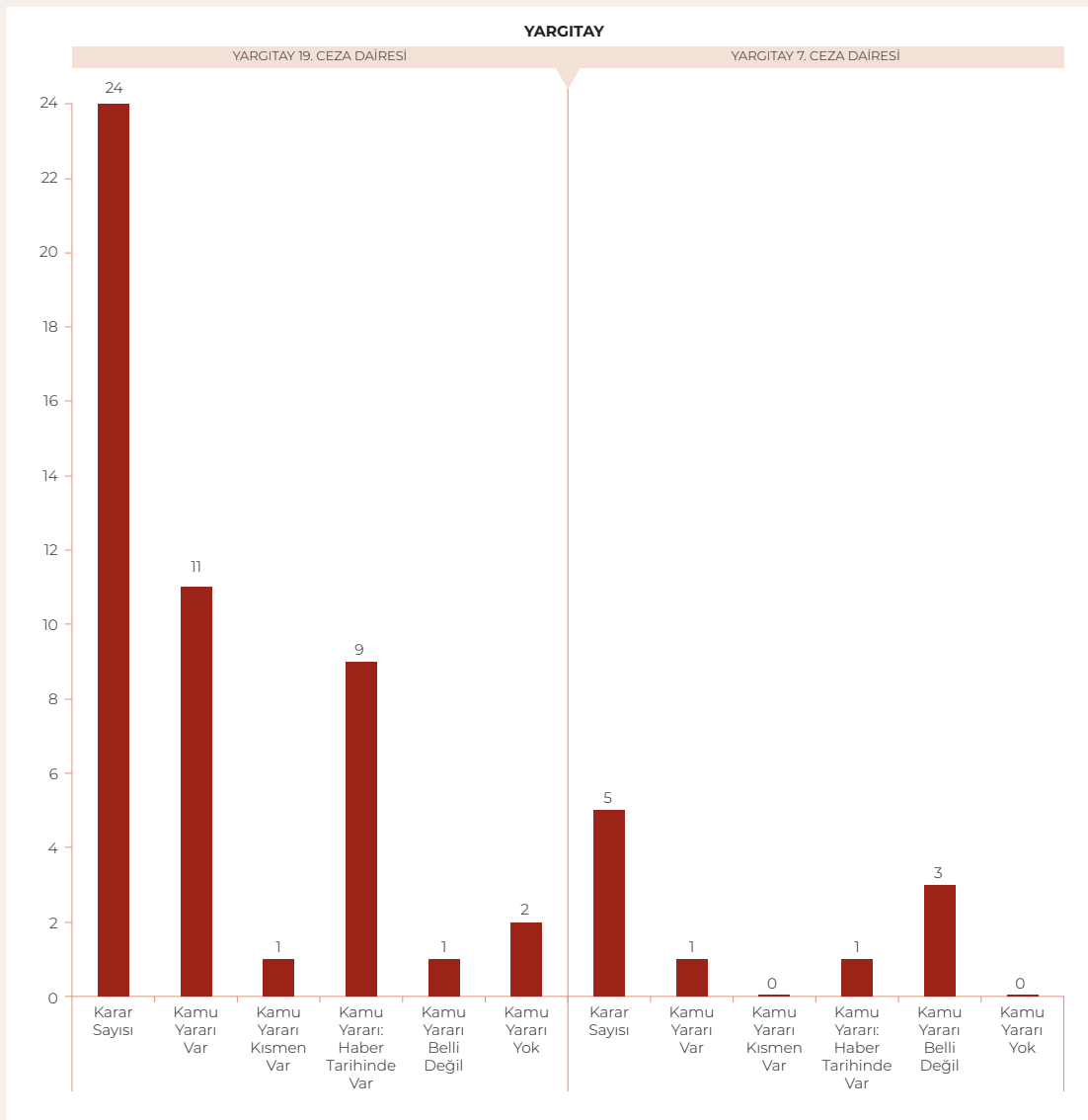
³⁰⁷ CMK, 309(3).

³⁰⁸ CMK, 309(4)(a).

³⁰⁹ CMK, 309(5).

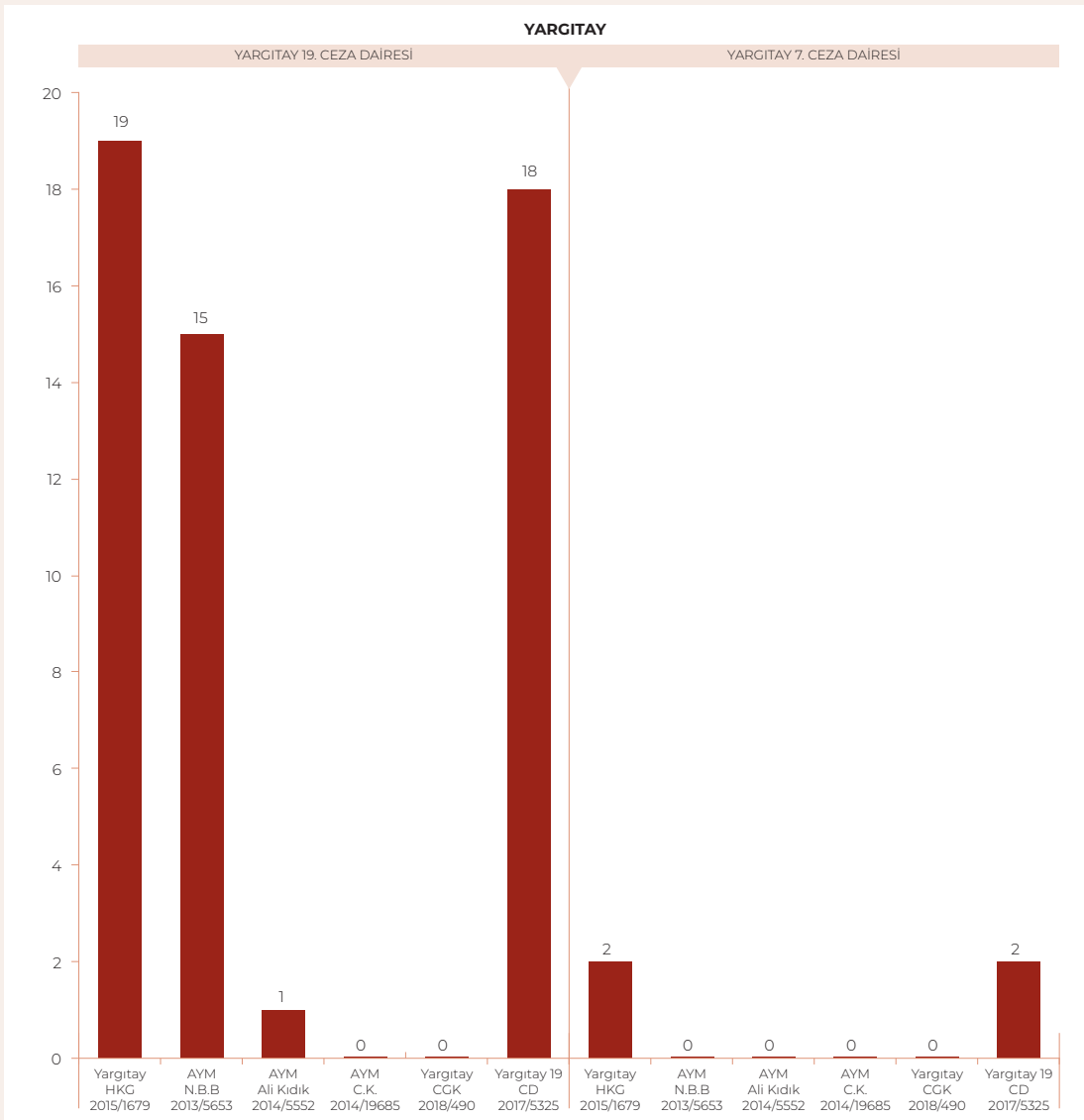
haberlerde devam eden bir kamu yararı tespit edilmiş, bir kararda kısmen kamu yararı olduğu görülmüş, 9 karara konu haberler bakımından haberlerin yayınlandığı tarihte kamu yararı olduğu değerlendirilmiş, iki karara konu haberler bakımından devam eden bir kamu yararının söz konusu olmadığı değerlendirilmiştir. Bir diğer taraftan, 2021 içinde Yargıtay 19. Ceza Dairesi kapatıldıktan sonra, Yargıtay 7. Ceza Dairesi tarafından bozma istemli 5 karardan sadece bir tanesine konu haberler bakımından devam eden kamu yararının söz konusu olduğu değerlendirilmesi yapılmış, bir karara konu haberler bakımında kamu yararının haberlerin yayın tarihinde bulunduğu değerlendirildiği, Yargıtay 7. Ceza Dairesinin üç kararından ise bu kararlara konu haberlerin içeriği tam olarak anlaşılmadığından herhangi bir değerlendirme yapılamamıştır.

Şekil 19: Yargıtay 19. & 7. Ceza Dairelerinin Unutulma Hakkı Kararları (2016-2022)

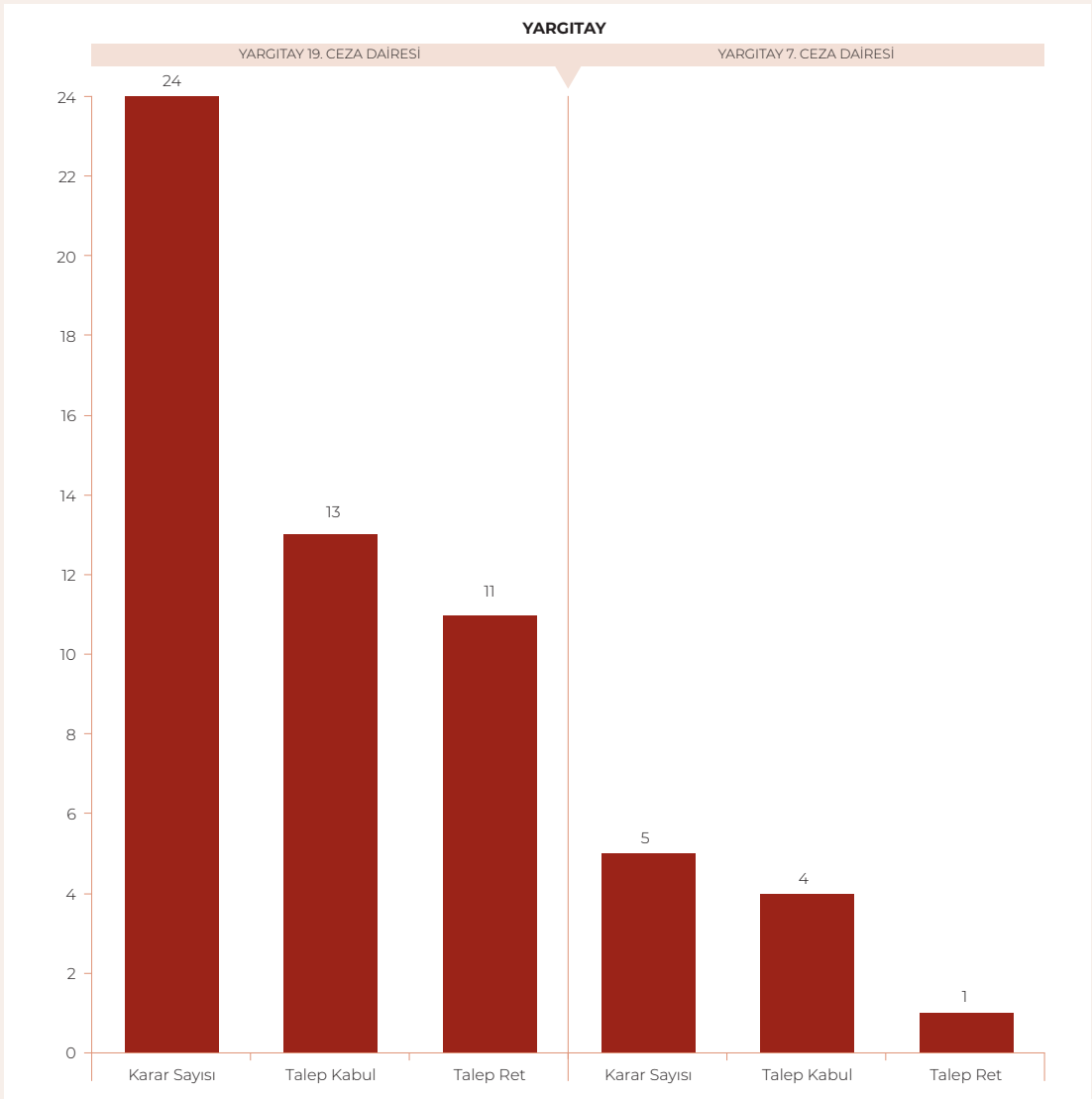
Ayrıca, Yargıtay 19. ve 7. Ceza Daireleri kararlarında Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Anayasa Mahkemesi kararları ve Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararlarına atıf yapıp yapılmadığı da bu çalışmada değerlendirilmiştir. **Şekil 20**'de görüleceği üzere, Yargıtay 19. Ceza Dairesi'nin 24 kararından 19 tanesinde Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararına, 15 tanesinde Anayasa Mahkemesi'nin N.B.B. Başvurusu ile ilgili kararına, sadece bir kararında Ali Kızık Başvurusu kararına atıf yapıldığı görülmüş, fakat Yargıtay 19. Ceza Dairesi tarafından Anayasa Mahkemesi'nin C. K. Başvurusu ile ilgili Genel Kurul kararına hiçbir kararda atıf yapılmamıştır. Benzer şekilde Yargıtay 19. Ceza Dairesi kararlarında Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararına da hiç atıf yapılmamıştır. Fakat 19. Ceza Dairesi kararlarından 18 tanesinde Yargıtay 19. Ceza Dairesi'nin

Şekil 20: Yargıtay Ceza Daireleri Kararlarında Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi Kararlarına Atıf Sayıları

05.06.2017 tarihli kararına atıf yapıldığı tespit edilmiştir.³¹⁰ Yargıtay 7. Ceza Dairesinin vermiş olduğu beş karara bakıldığında, bu kararlardan sadece iki tanesinde Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararına atıf yapıldığı görülmüş fakat Yargıtay 7. Ceza Dairesi tarafından Anayasa Mahkemesi'nin N.B.B., Ali Kılık ve C. K. kararlarına ve Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararlarına hiç atıf yapılmamış, Yargıtay 19. Ceza Dairesi'nin 05.06.2017 tarihli kararına sadece iki kararda atıf yapılmıştır.

Şekil 21: Yargıtay'ın Kanun Yararına Bozma Kararlarının Sonuçları

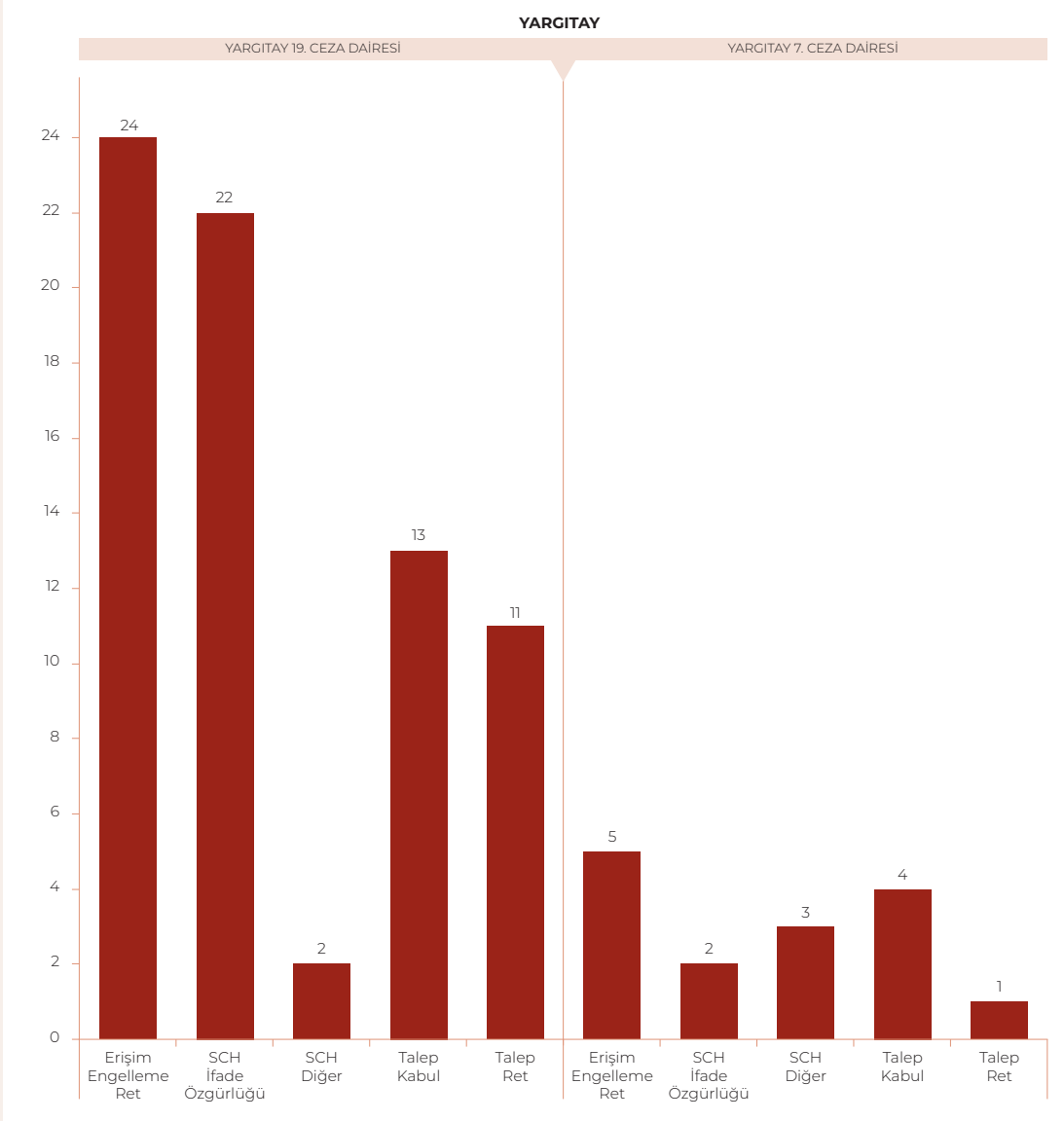

Değerlendirme sonucunda, **Şekil 21**'de de görüleceği üzere, Yargıtay 19. Ceza Dairesi 24 bozma istemli talepten 13 tanesini kabul ederken, 11 tanesini ise reddetmiştir.

310 Yargıtay 19. Ceza Dairesi. E. 2016/15510 K. 2017/5325, 05.06.2017. Bu karara atıf yapan 71 farklı sulh ceza hakimliği kararına da atıf yapılmıştır.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi ise 5 talepten 4 tanesini kabul ederken, bir talebi ise reddetmiştir. Dolayısıyla, genel toplamda sulh ceza hakimliklerinin unutulma hakkı talepli olarak reddettikleri 29 kesinleşen talepten, 17 tanesi Yargıtay nezdinde bozulmuştur.

Şekil 22: Sulh Ceza Hakimlikleri Erişimin Engellenmesi Ret Kararları & Yargıtay'ın Kanun Yararına Bozma Kararları

Yargıtay 19. Dairesi'nin kanun yararına bozma talepli sulh ceza hakimlikleri kararları incelendiğinde, **Şekil 22**'de de görüleceği üzere, unutulma hakkı taleplerinin reddedildiği 24 kararın 22 tanesinde sulh ceza hakimliklerinin taleplere konu haber ve içerikleri ifade ve basın özgürlüğü kapsamında değerlendirdiği, sadece 2 kararda farklı gerekçelerle talepleri reddettikleri görülmektedir. Yukarıda da belirtildiği üzere

Yargıtay 19. Dairesi, 24 bozma isteminden 13 tanesini kabul etmiş ve sulh ceza hakimliklerinin kararlarını kanun yararına bozmuştur. Yargıtay 7. Ceza Dairesi nezdindeki 5 karara konu sulh ceza hakimlikleri kararları incelendiğinde, bunlardan sadece iki tanesinde ifade ve basın özgürlüğü gerekçesiyle unutulma hakkı talebinin redd edildiği, diğer üç kararda ise farklı gerekçelerle taleplerin redd edildiği görülmektedir.³¹¹ Yargıtay 7. Dairesi, beş bozma isteminden dört tanesini kabul etmiş ve sulh ceza hakimliklerinin kararlarını kanun yararına bozmuştur.

Bu değerlendirmeden görüleceği üzere Yargıtay nezdinde unutulma hakkı konusunu içeren kararlar genellikle Yargıtay'ın ilgili dairelerinin önüne 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 309. maddesi kapsamında "**kanun yararına bozma**" yoluyla gelen dosyalardan ibarettir. Anayasa Mahkemesi'nin unutulma hakkıyla ilgili olan ve Ali Kılık kararının devamı niteliğindeki C. K. Kararı Yargıtay nezdinde dikkate alınmazken, buna rağmen Yargıtay kararlarında sıklıkla çatışan haklar değerlendirmesi yapıldığının ve özellikle basın arşivleri bakımından da ifade ve basın özgürlüğüne önem verildiği ve bu hakların dikkate alındığı gözlemlenmektedir. Sonuç itibarıyla, Anayasa Mahkemesinin 5651 sayılı Yasanın 9. maddesini iptal etmesiyle birlikte, Yargıtay nezdinde de içtihat değişikliği mutlaka söz konusu olacaktır. Bir sonraki bölümde, Anayasa Mahkemesi'nin 5651 sayılı Yasanın 9. maddesini iptal etmesine kadar giden süreç değerlendirilecektir.

---

³¹¹ Yargıtay 19. ve 7. Ceza Dairelerinin kararlarına konu sulh ceza hakimlikleri kararları arasından usulden redd edilmiş veya sosyal medya platformlarında güvenli "https" protokolü kullanıldığı ve teknik imkansızlık gerekçesi ile unutulma hakkı taleplerinin redd edildiği kararlar bulunmaktadır.

ANAYASA MAHKEMESİ'NİN UNUTULMA HAKKI KARARLARI VE DEĞERLENDİRMESİ

Anayasa Mahkemesi, unutulma hakkını ilk kez 2016 yılı içinde **N.B.B. Başvuru-su** ile ilgili Genel Kurul kararında değerlendirmiştir.³¹² Başvuru konusu olayda, ulusal ölçekte yayımlanan bir gazetenin İnternet arşivi sayfalarında, başvurucu hakkında uyuşturucu kullandığı iddiasıyla yürütülen bir ceza kovuşturması neticesinde adli para cezasına hükmedilen olaya ilişkin olarak 1998 yılında iki, 1999 yılında bir olmak üzere toplam üç haber başlığı yayımlanmıştır. Başvurucu, 02.04.2013 tarihinde bu haberlerin kaldırılmasını talep etmiş, haberler kaldırılmayınca 18.04.2013 tarihinde yargı yoluna başvurmuş, 5651 sayılı Kanun'un "İçeriğın yayından çıkarılması ve cevap hakkı" kenar başlıklı 9. maddesi kapsamında ve 9. madde, 06.02.2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanunla değiştirilmeden önce, bu haberlerin kaldırılmasını talep etmiştir. İstanbul 36. Sulh Ceza Mahkemesi (kapatılan) 22.04.2013 tarihli kararı³¹³ ile "talebe konu yazının güncelliğini yitirdiği, haber değerinin bulunmadığı, gündemde kalmasında kamu yararı bulunmadığı ve bu haliyle muhatabının özel hayatına ilişkin incitici ve örseleyici bir bilgi niteliğinde olduğu ve her isteyenin kolaylıkla özel hayata erişme olanağı sağlaması bakımından kişilik haklarının ihlal edilmesi sonucunu doğurduğu gözetilerek, yazı içeriğinin yayından çıkarılması talebinin" kabulüne karar vermiştir. İlgili gazetenin itirazı üzerine İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi, 28.05.2013 tarihinde İstanbul 36. Sulh Ceza Mahkemesi'nin kararının kaldırılmasına kesin olarak

³¹² N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016.

³¹³ İstanbul 36. Sulh Ceza Mahkemesi (kapatılan), 22.04.2013 tarih ve 2013/314 D. İş. sayılı karar.

karar vermiştir.³¹⁴ Karar kesinleştiği için başvuru, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapmıştır.

Anayasa Mahkemesi, başvurunun Anayasa'nın 20. Maddesinin üçüncü fıkrasıyla bağlantılı olarak Anayasa'nın 17. Maddesinin birinci fıkrası kapsamında değerlendirilmesini uygun bulmuştur. Anayasa Mahkemesine göre, haberlerin İnternet ortamında yayınlanmasının kişisel verilerin korunması hakkıyla da ilişkisi bulunmaktadır.³¹⁵ Kişisel bilgiler ve veriler, kişisel gelişim, aile hayatı vb. konular da Anayasa'nın 20. Maddesinde korunma altına alınmış olan özel hayatın gizliliği hakkı kapsamında yer almaktadır. Bu kapsamda, Anayasa Mahkemesine göre, Anayasa'nın 20. Maddesi ve 17. Maddesi kapsamındaki "kişinin manevi varlığının korunması ve geliştirilmesi hakkı" birlikte değerlendirildiğinde, "anılan düzenlemenin sadece kamu otoritelerine yönelik olmadığı gerçek ve tüzel kişileri de bağladığı dikkate alınmalıdır".³¹⁶ Fakat, Anayasa Mahkemesi, kişisel verilerin ancak kanunla veya kişilerin açık rızasıyla işlenebileceğini belirtirken, bunun mutlak bir hak olmadığını ve "Anayasa'da tanımlanan ifade ve basın özgürlükleri kapsamında yapılan bir haberin anılan sınırların istisnası" olacağını açık olduğunu da belirtmiştir.³¹⁷ Dolayısıyla, Anayasa Mahkemesine göre, temel mesele

"bireyin geçmişte haber yapılmış ve gerçeğe aykırılığı ileri sürülmemiş davranışlarının artık hatırlanmasının engellenmesidir. Zira ifade ve basın özgürlüğü kapsamında İnternet ortamına yüklenen haber ve fikirler çoğu kez kişisel verilerin de kullanılmasını ve işlenmesini beraberinde getirir. Başka bir ifade ile İnternet ortamındaki ilgili haber arşivlerindeki kişisel verilere veya habere erişimin engellenerek kişilerin yaptıklarının unutulmasının sağlanmasıdır."³¹⁸

Anayasa Mahkemesine göre, İnternet'in gelişimi ve İnternet haber arşivlerine kolaylıkla ulaşılabilmesinin bir sonucu olarak kişiler hakkındaki her türlü habere kolaylıkla ulaşılabilmekte ve kişiler hakkında yapılan haberlerin unutulmasına fırsat vermeyen bir ortam oluşmuş, bireylerin geçmişte yaptıkları ve hatırlanmasını istemedikleri hususların sürekli olarak karşısına çıkması ihtimali kuvvetlenmiştir. Bununla birlikte, "basının İnternet'i etkin olarak kullanmasıyla beraber ifade ve basın özgürlükleri ile şeref ve itibarın korunması arasındaki denge"³¹⁹ ilkinin lehine bozulmuş ve "bozulan dengenin her iki temel hak arasında tekrar kurulması zorunluluk olmuştur".³²⁰ Anayasa Mahkemesi, bu dengenin tekrardan oluşturulmasının ancak "şeref ve itibar yönünden bireylerin unutulma hakkının kabul edilmesi ile mümkün" olabileceğini ifade etmiştir.³²¹

Anayasa Mahkemesi, unutulma hakkının Anayasa'da açıkça düzenlenmediğini belirtmekle birlikte, Anayasa'nın 5, 17 ve 20. maddelerine atfen "devletin bireye geçmişte yaşanan ve güncelliğini çok uzun zaman önce yitirmiş bazı haber ve içerikler

³¹⁴ İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi, 28.05.2013 tarih ve 2013/235 D. İş. sayılı karar.

³¹⁵ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016, § 38.

³¹⁶ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016, § 42.

³¹⁷ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016, § 43.

³¹⁸ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016, § 43.

³¹⁹ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016, § 46.

³²⁰ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016, § 46.

³²¹ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016, § 46.

bakımından bu içeriklerin başkaları tarafından öğrenilmesinin engellenerek “yeni bir sayfa açma” olanağı verme hususunda bir sorumluluğu” olduğunun açık olduğunu belirtmiştir.³²² Aksi takdirde, Anayasa Mahkemesine göre, “unutulma hakkının kabul edilmemesi, İnternet vasıtasıyla kolayca ulaşılabilir ve uzun süre muhafaza edilebilir kişisel veriler nedeniyle başkaları tarafından kişiler hakkında ön yargı oluşturabilmesi nedeniyle manevi varlığının geliştirilmesi için gerekli onurlu bir yaşam sürdürmesine ve manevi bağımsızlığına müdahaleyi sürekli kılmaktadır.”³²³

Fakat, Anayasa Mahkemesi, unutulma hakkının İnternet gazete **arşivlerinde yer alan her türlü içerik bakımından uygulanamayacağını** ve bu yöndeki taleplerin **basın özgürlüğü ile dengelenmesi gerektiğini** de belirtmiştir. Anayasa Mahkemesine göre, bu durumda, bir İnternet haberinin unutulma hakkı kapsamında İnternet’ten çıkarılabilmesi için aşağıdaki hususların her somut olay açısından incelenmesi gerekir.³²⁴

- i. yayının içeriği,
- ii. yayında kaldığı süre,
- iii. güncelliğini yitirme,
- iv. tarihsel bir veri olarak kabul edilememe,
- v. kamu yararına katkısı (toplumsal açıdan haberin değeri, haberin geleceğe ışık tutan niteliği),
- vi. habere konu kişinin siyasetçi veya ünlü olup olmadığı,
- vii. haber veya makalenin konusu,
- viii. bu bağlamda haberin olgusal gerçekler ya da değer yargısı içerip içermediği,
- ix. halkın ilgili veriye yönelik ilgisi.

Anayasa Mahkemesi, aynı zamanda, arşivde yer alan haberlerle kişi arasında ilişki kuran **kışisel verilerin silinmesi, haberin anonim hâle getirilmesi, haber içeriğinin bir kısmına erişimin engellenmesi** gibi birçok yöntemin benimsenebileceğine vurgu yapmıştır. Bu bağlamda, Anayasa Mahkemesi, 5651 Sayılı Kanun’un 6518 sayılı Kanunla değiştirilen 9. maddesinde yer alan “**erişimin engellenmesi**” yaptırımının unutulma hakkı açısından bir önlem olarak kullanılabileceğini de kabul etmiştir.³²⁵

Anayasa Mahkemesi, unutulma hakkını ifade ve basın özgürlüğü açısından değerlendirirken ve dengelemeye çalışırken, **haber arşivlerinin basın özgürlüğü korumasından yararlanıp yararlanmayacağını da değerlendirilmesi gerektiğini** belirtmiştir. Bu kapsamda, AİHM kararlarına da atıfla, “demokratik bir toplumda basının ilk işlevi olan ‘gözetleyici’ rolünün bir sonucu da **arşivlerin halkın erişimine sunulması**” olduğunu ve arşivlerin, ifade ve basın özgürlükleri kapsamında olduğunun açık olduğunu belirtmiştir.³²⁶ Dolayısıyla, arşivlerden kaldırılan haberlerin de basın özgürlüğüne yönelik bir müdahale teşkil edeceğinin kabul edilmesi gerektiği de belirtilmiştir.

³²² N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016, § 47.

³²³ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016, § 47.

³²⁴ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016, § 50.

³²⁵ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016, §§ 51-52.

³²⁶ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016, § 61. Ayrıca bkz. *Wegrzynowski ve Smolczewski/Polonya*, no. 33846/07, 16.07.2013, § 59; *Times Newspapers Ltd/Birleşik Krallık* (No. 1 ve 2), no. 3002/03 ve 23676/03, 10.03.2009, §§ 27, 45.

Son olarak Anayasa Mahkemesi, “Anayasa’nın 17. maddesinin birinci fıkrasında koruma altına alınan şeref ve itibarın korunmasını isteme hakkı ile başvuruya konu İnternet haber arşivinin Anayasa’nın 28. maddesinde güvence altına alınan basın özgürlüğü ve bu özgürlükle bağlantılı olarak Anayasa’nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğü arasında Anayasa Mahkemesi içtihadında ortaya konulan kriterlere uygun şekilde bir denge kurulması” gerektiğini belirtmiş, fakat “geçmişteki olayların arşivlenmiş olması hâlinde çatışan haklar arasındaki dengelemenin güncel olaylara ilişkin yapılan haberlerden daha farklı yorumlanması makul kabul edilmelidir” demiştir.³²⁷

Anayasa Mahkemesi belirlediği bu ilkeleri, başvuru konusu olaya uygularken, **şikayet konusu olayın, başvuru tarihinden 14 sene, karar tarihinden ise yaklaşık 17 sene önce başvurunun uyuşturucu kullanırken yakalanması ve daha sonrasında yürütülen ceza yargılamasına ilişkin ve arşiv niteliğinde haberler** olduğunu belirtmiştir. Başvurucu bu haberlerin gerçeğe aykırı veya uydurma haber olduğunu ileri sürmemiştir. Başvurucu haberlerin hâlen arşivde yer alması ve İnternet üzerinden kolayca ulaşılabilir olması nedeniyle özel ve iş hayatının olumsuz etkilendiğini ve itibarının zedelendiğini belirtmiştir.³²⁸

Anayasa Mahkemesi, “haberinin konusunun, haberinin arşivde kolaylıkla ulaşılabilir kılınması için gerekli toplumsal açıdan haber değerinin devam ettiği veya haberin geleceğe ışık tutacak nitelikte bir haber”³²⁹ olduğunu söyleyemeyeceğini, haberinin içeriği açısından uyuşturucu kullanımıyla ilgili bir haberin tarihi, istatistiksel veya bilimsel amaçlarla İnternet ortamında kolaylıkla ulaşılabilirliğinin sağlanmasının zorunlu olmadığını, söz konusu haberin yaklaşık on dört yıl önceki bir olaya ilişkin olduğu ve böylelikle güncelliğini yitirdiğini, başvurunun kamu yararı bakımından siyasi veya medyatik bir kişiliğe sahip olmadığını açık olduğunu belirtmiş, başvuru hakkında yapılan haberleri unutulma hakkı kapsamında değerlendirmiş³³⁰ ve başvurunun şeref ve itibarını koruma hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır.³³¹

Anayasa Mahkemesi, **N.B.B. Başvurusu** ile ilgili Genel Kurul kararında belirlediği unutulma hakkı kriterlerini (haberinin yayında kaldığı süre, güncelliğini yitirme, kamu yararına katkı sunma, habere konu kişinin siyasetçi olup olmadığı, haberinin olgusal gerçeklere dayalı olarak kaleme alınması, kamuoyunun habere ilgisi) bugüne kadar **yedi farklı başvuruda** uygulamıştır.³³²

Öncelikle, Anayasa Mahkemesi, **N.B.B. (2) Başvurusu** ile ilgili Genel Kurul kararında, başvuru konusu unutulması istenilen olayın **N.B.B. Başvurusu** ile ilgili Genel Kurul kararına konu olayla aynı fakat farklı bir gazetenin İnternet arşivindeki habere ilişkin hukuki süreçle ilgili olduğunu belirtmiş ve düşme kararı vermiştir.³³³ Anayasa Mahkemesine göre başvuru Anayasa Mahkemesinin N.B.B. Başvurusu ile ilgili Genel

³²⁷ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016, § 66.

³²⁸ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016, § 67.

³²⁹ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016, §§ 72-73.

³³⁰ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016, § 74.

³³¹ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016, § 75.

³³² N.B.B. (2) Başvurusu, B. No: 2014/17143, 01.03.2017; Asli Alp ve Şükrü Alp Başvurusu, B. No: 2014/18260, 04.10.2017; Asım Bayar ve Veysel Bayar Başvurusu, B. No: 2014/4141, 04.10.2017; G. D. (2) Başvurusu, B. No: 2014/1808, 04.10.2017; G. Y. Başvurusu, B. No: 2014/16026, 05.10.2017; Fahri Göncü Başvurusu, B. No: 2014/17943, 05.10.2017; C. K. Başvurusu, B. No: 2014/19685, 15.03.2018.

³³³ N.B.B. (2) Başvurusu, B. No: 2014/17143, 01.03.2017.

Kurul kararını “referans olarak başvuru sahibinin yetkili yargı mercilerinden tekrar içeriğe erişimin engellenmesini talep edebileceğini” belirtmiştir.³³⁴ Anayasa Mahkemesi “düşme kararını” haber içeriğinin aynı konuya ilişkin olmasına istinaden verirken, farklı bir gazetenin İnternet arşivi ve farklı fakat benzer bir hukuki süreç olmasını ihlal sebebi olarak görmemiştir.

Ekim 2017 içinde ise Anayasa Mahkemesi tarafından beş farklı unutulma hakkı konulu başvuru **48 saat içinde** karara bağlanmıştır.³³⁵ Bu başvurulardan G. D. (2) Başvurusu, Asım Bayar ve Veysel Bayar Başvurusu ve Asli Alp ve Şükrü Alp Başvurusu, Anayasa Mahkemesi’nin İkinci Bölümü tarafından **04.10.2017** tarihinde karara bağlanmış, G. Y. Başvurusu ve Fahri Göncü Başvurusu ise Anayasa Mahkemesi’nin Birinci Bölümü tarafından **05.10.2017** tarihinde karara bağlanmıştır. Bu kararların ortak noktası ise hiçbirinde Anayasa Mahkemesi tarafından ihlal kararı verilmemesidir.

Anayasa Mahkemesi İkinci Bölümü, **G. D. (2) Başvurusunda**, ulusal ölçekte yayın yapan **Milliyet** ve **Radikal** gazetelerinin İnternet haber arşivlerinde erişilebilir durumda olan haberlerle ilgili içeriğe erişimin engellenmesi yönündeki taleplerin reddedilmesi nedeniyle şeref ve itibarın korunması hakkının ihlal edildiği iddiasını değerlendirmiştir.³³⁶ Başvuru konusu haberler **eski Esenyurt Belediye Başkanı** Gürbüz Çapan hakkında belediye başkanlığı yaptığı dönemde belediyedeki yolsuzluk iddiaları üzerine yürütülen ceza yargılamasına yönelik haberler olmakla birlikte bu haberler ilk defa Anayasa Mahkemesi’ne başvuru tarihinden (11.02.2014) yaklaşık beş sene önce 25.05.2009 tarihinde yayınlanmıştır. Başvuru konusu haberlerde, eski Belediye Başkanı Gürbüz Çapan ve aile fertlerinin de aynı davada yargılandığı, **Başkanın kardeşi olan başvuru sahibinin** yargılamayı yürüten mahkeme tarafından suç örgütüne üye olma suçundan on ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar verildiği haber yapılmıştır.³³⁷ İlk yargılama kararı temyiz aşamasında Yargıtay 5. Ceza Dairesi tarafından bozulmuş, İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesinde yeniden yargılama yapılmış, Gürbüz Çapan’ın davada “suç işlemek amacıyla örgüt kurmak ve rüşvet almak” suçundan 5 yıl hapisle cezalandırılmasına karar verilmiştir. Mahkeme, Çapan hakkında “ihaleye fesat karıştırmak” suçundan açılan davanın da zaman aşımı nedeniyle ortadan kaldırılmasına karar vermiştir.³³⁸

Başvuru; haberlerde bahsi geçen mahkeme kararının temyiz üzerine Yargıtay 5. Ceza Dairesi tarafından bozulduğunu, bozma üzerine yapılan yargılama sonucunda hakkında açılan davanın zaman aşımı nedeniyle ortadan kaldırılmasına karar verildiğini, herhangi bir suçtan hakkında mahkûmiyet hükmü bulunmadığını belirtmiş, fakat bu haberlerin kaldırılması yönünde yaptığı başvuruların Büyükçekmece 3. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından reddedildiği, bu karara karşı yapılan itirazın da

³³⁴ N.B.B. (2) Başvurusu, B. No: 2014/17143, 01.03.2017, § 20.

³³⁵ G. D. (2) Başvurusu, B. No: 2014/1808, 04.10.2017; Asım Bayar ve Veysel Bayar Başvurusu, B. No: 2014/4141, 04.10.2017; Asli Alp ve Şükrü Alp Başvurusu, B. No: 2014/18260, 04.10.2017; G. Y. Başvurusu, B. No: 2014/16026, 05.10.2017; Fahri Göncü Başvurusu, B. No: 2014/17943, 05.10.2017.

³³⁶ G. D. (2) Başvurusu, B. No: 2014/1808, 04.10.2017.

³³⁷ G. D. (2) Başvurusu, B. No: 2014/1808, 04.10.2017, § 10.

³³⁸ Bkz. DHA, “Esenyurt eski Belediye Başkanı Gürbüz Çapan’a, belediye başkanlığı dönemindeki yolsuzluk iddialarına ilişkin yargılandığı davada “suç işlemek amacıyla örgüt kurmak ve rüşvet almak” suçundan 5 yıl hapis cezası verildi,” 04.09.2012, <https://www.dha.com.tr/istanbul/esenyurt-eski-belediye-baskani-gurbuz-capan-5-yil-hapis/haber-359074>; Anadolu Ajansı, “Yargıtay, Çapan’ın cezasını onadı,” 05.02.2014, <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/yargitay-capanin-cezasini-onadi/185740>.

Büyükçekmece 6. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından reddedildiğini belirtmiştir. Her iki mahkeme de başvuru konusu haberleri “**gerçeklik, güncellik, kamu yararı ve toplumsal ilgi, konu ile ifade arasında düşünsel bağ kuralları çerçevesinde kullanılması**” kuralları kapsamında ve “haber tarihi itibarı ile ortada kesinleşmemiş dahi olsa mahkeme kararı ile verilmiş bir mahkumiyet kararı olduğu maddi gerçeğinin göz ardı” edilemeyeceğini de dikkate alarak **basın özgürlüğü kapsamında** değerlendirmiştir. Başvurucu ise toplumda suç işlemiş biri olarak görüldüğünü, şeref ve itibarının zedelendiğini ileri sürerek Anayasa Mahkemesi’ne başvurmuştur.

Anayasa Mahkemesi İkinci Bölümü, karar verirken Genel Kurul’un N.B.B Başvurusu ile ilgili kararı ve belirlediği ilkeleri dikkate almış, başvurucuyla ilgili haberlerin 2009 yılında yayınlandığını ve **arşiv niteliğinde olduğunu** ve o dönem yapılan haberlerin gerçeğe aykırı olduğunun ileri sürülmediğini belirtmiştir.³³⁹ Anayasa Mahkemesi’ne göre, “haberlerin başlıkları ile içerikleri incelendiğinde amacın, kamuoyunun ilgisine matuf, Esenyurt Belediye Başkanlığı görevini icra etmiş bir siyasetçi ile başvurucunun da aralarında bulunduğu aile fertleri hakkında belediye başkanlığı döneminde yapıldığı iddia edilen fiillere yönelik olarak yapılan soruşturma ve kovuşturma hakkında haber yapmak ve **kamuoyunu bilgilendirmek** olduğu görülmektedir” denilmiştir.³⁴⁰ Anayasa Mahkemesi, başvurucu hakkındaki kararın Yargıtay 5. Ceza Dairesi tarafından bozulduğunu, bozmaya uyularak yapılan yargılamada, 04.09.2012 tarihinde başvurucu hakkında açılan kamu davasının zamanaşımı nedeniyle ortadan kaldırılmasına karar verildiğini belirtmiştir. Anayasa Mahkemesi, haberlerin yapılmasından sonra geçen süreyi de dikkate almış, fakat **aradan geçen süreye rağmen** “hakkında haber yapılan kişilerin kimlikleri de dikkate alındığında haberin güncelliğini ve kamuoyu ilgisini yitirdiği söylenemez”³⁴¹ tespitinde bulunarak başvuru hakkında açıkça *dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi, bu sonuca ulaşırken, N.B.B Başvurusu ilkelerini de dikkate alarak, “haberlin konusu, içeriği, ilk yayın tarihi üzerinden geçen süreyle ceza yargılamasının nihai olarak karara bağlandığı tarih göz önünde bulundurulduğunda toplumsal açıdan haberin arşivde kolaylıkla ulaşılabilir kılınması için gerekli haber değerinin devam ettiği, bu bağlamda **unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmeyi zorunlu kılacak şartların oluşmadığını**” belirtmiş³⁴² ve ifade ve basın özgürlüğü ile halkın haber alma ve bilgiye ulaşma hakkının ağır bastığına hükmetmiştir.

Anayasa Mahkemesi İkinci Bölümü, **Asım Bayar ve Veysel Bayar Başvurusunda, Hürriyet** gazetesinin İnternet haber arşivinde erişilebilir durumda olan 16.02.2007 tarihli ve “Mimar ile Mühendis Yumruk Yumruğa” başlıklı haberle ilgili içeriğin engellenmesi yönündeki taleplerin reddedilmesi nedeniyle şeref ve itibarın korunması hakkının ihlal edildiği iddiasını değerlendirmiştir.³⁴³ Başvuru konusu haber içeriğinde, haberin yayımlandığı dönemde “Kayseri ilinin Melikgazi ilçesinde Belediye Meclisi Adalet ve Kalkınma Partisi Başkan Vekili olan Mimar Veysel Bayar ile Doğru

³³⁹ G. D. (2) Başvurusu, B. No: 2014/1808, 04.10.2017, § 31.

³⁴⁰ G. D. (2) Başvurusu, B. No: 2014/1808, 04.10.2017, § 31.

³⁴¹ G. D. (2) Başvurusu, B. No: 2014/1808, 04.10.2017, § 34.

³⁴² G. D. (2) Başvurusu, B. No: 2014/1808, 04.10.2017, § 34.

³⁴³ Asım Bayar ve Veysel Bayar Başvurusu, B. No: 2014/4141, 04.10.2017.

Yol Partisi İlçe Yönetim Kurulu Üyesi Makine Mühendisi Y.Ç. arasında iş ilişkisinden kaynaklanan tartışmanın büyüyerek kavgaya dönüştüğüne, başvuru Veysel Bayar ile kardeşi başvuru Asım Bayar'ın polis merkezinde ifadelerinin alındığına ve olayla ilgili soruşturmanın sürdüğüne ilişkin ifadeler” yer almaktadır.³⁴⁴

Başvurucular, bu haberin yayımlandığı tarihin üzerinden yaklaşık yedi yıla yakın zaman geçtiğini, haberin güncelliğini yitirdiğini ancak İnternet arşivinde yer almaya devam etmesi nedeniyle şeref ve itibarlarının zedelendiğini ileri sürerek haberin kaldırılması için Kayseri 5. Sulh Ceza Mahkemesi'ne (kapatılan) başvurmuşlardır. Mahkeme, 5651 sayılı Kanun'da “güncelliğini yitirmiş haberlerin İnternet yayımından kaldırılmasına dair bir düzenlemenin bulunmadığı” gerekçesiyle taleplerini reddetmiştir. Bu karara karşı yapılan itiraz da Kayseri 3. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından, “itiraza konu yayının haber içerikli olduğu, kamuyu bilgilendirme niteliği taşıdığı ve haberde adı geçen kişilerin haklarının ihlaline dair ibareler olmadığı” gerekçesiyle reddedilmiştir.

Anayasa Mahkemesi İkinci Bölümü, karar verirken Genel Kurul'un N.B.B Başvurusu ile ilgili kararı ve belirlediği ilkeleri dikkate almış, başvuru ile ilgili haberlerin 2007 yılında yayımlandığı ve arşiv niteliğinde olduğunu, haberin gerçeğe aykırı olduğunun ileri sürülmediğini, haberin yayımlandığı dönemde siyasi kimliğe sahip başvuru Mimar Veysel Bayar ve kardeşinin, yine siyasi kimliğe sahip Makine Mühendisi Y.Ç. arasında iş ilişkisi nedeniyle ortaya çıkan ihtilafa ve akabinde yaşananlara yönelik haber yapmak ve kamuoyunu bilgilendirmek olduğunu belirtmiştir.³⁴⁵

Anayasa Mahkemesi İkinci Bölümü, G. D. (2) Başvurusu ile ilgili kararında olduğu gibi Asım Bayar ve Veysel Bayar Başvurusu ile ilgili kararında da “haber konusu, içeriği, ilk yayın tarihi üzerinden geçen süre ile ceza yargılamasının nihai olarak karara bağlandığı tarih göz önünde bulundurulduğunda toplumsal açıdan haberin arşivde kolaylıkla ulaşılabilir kılınması için gerekli haber değerinin devam ettiği, bu bağlamda **unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmeyi zorunlu kılacak şartların oluşmadığını**” belirtmiş³⁴⁶ ve ifade ve basın özgürlüğü ile halkın haber alma ve bilgiye ulaşma hakkının ağır bastığına hükmetmiştir. Dolayısıyla, başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir. Ayrıca, Anayasa Mahkemesi, G. D. (2) Başvurusu kararından farklı olarak, “bireysel başvurunun karara bağlandığı tarih itibarıyla şikâyet konusu haberin **başvurulara ve haberde adı geçen diğer şahıslara ilişkin kişisel veriler gizlenmiş olarak yayımlanmaya devam**”³⁴⁷ edildiğinin de tespit edildiğini belirtmiştir.

Anayasa Mahkemesi İkinci Bölümü, aynı gün içinde unutulma hakkıyla ilgili vermiş olduğu **Asli Alp ve Şükrü Alp Başvurusu** ile ilgili karara konu haberler 2009 yılında işlenen bir cinayete ilişkindir ve arşiv niteliğindedir.³⁴⁸ Anayasa Mahkemesi'nin aktardığı şekilde, haber içeriklerinde “cinayet sebebi olarak meslektaş olan maktul ile failin eşi arasındaki yasak aşk ilişkisinin gösterildiği, haber başlıklarında maktul ile failin eşi arasındaki ilişkiyi ön plana çıkaracak ifadelerin kullanıldığı” ve haberlerde “ölüm olayına ilişkin ayrıntıların ise sanıklar ile görgü tanıklarının soruşturma ve kovuşturma

³⁴⁴ Asım Bayar ve Veysel Bayar Başvurusu, B. No: 2014/4141, 04.10.2017, § 7.

³⁴⁵ Asım Bayar ve Veysel Bayar Başvurusu, B. No: 2014/4141, 04.10.2017, § 25.

³⁴⁶ Asım Bayar ve Veysel Bayar Başvurusu, B. No: 2014/4141, 04.10.2017, § 27.

³⁴⁷ Asım Bayar ve Veysel Bayar Başvurusu, B. No: 2014/4141, 04.10.2017, § 27.

³⁴⁸ Asli Alp ve Şükrü Alp Başvurusu, B. No: 2014/18260, 04.10.2017.

aşamalarındaki ifadelerinden yola çıkılarak aktarıldığı” şeklindedir.³⁴⁹ Haberlerde aktarılan cinayetle ilgili Kahramanmaraş 2. Ağır Ceza Mahkemesinde yargılama yapılmış, başvuru Şükrü Alp’in kasten adam öldürme suçundan on yıl hapis cezasıyla cezalandırılmasına, başvuru Asli Alp’in cezalandırılmasına yeter derecede kesin, inandırıcı ve her türlü şüpheden uzak delil elde edilemediğinden beraatına karar verilmiştir. Karar Yargıtay 1. Ceza Dairesi tarafından 2012 içinde onanmıştır.

Başvurucular, geçmişte yaşanan bu olayın izlerini silerek yeni bir hayat kurmak istediklerini, haberlerin güncelliğini yitirdiğini ancak yayınlanmaya devam edilmesi nedeniyle kişilik haklarının zedelendiğini ileri sürerek haber içeriklerine erişimin engellenmesi talebiyle Adana 5. Sulh Ceza Hakimliğine 15.09.2014 tarihinde başvurmuşlardır. Hakimlik, bahse konu haberlerin **yayımlanmasında kamu yararı bulunduğu**, topluma mal olan kişilerle siyasal ve idari yaşam içinde yer alan kişilerin hayatlarının toplumu ilgilendirdiği ve yapılan yayınların haber niteliğinde olduğuna, yayınların içeriği bütüncül olarak değerlendirildiğinde hukuka uygunluk sınırları içinde ve basın özgürlüğü kapsamında kaldığı gerekçesiyle erişimin engellenmesi talebini reddetmiştir. Bu karara karşı yapılan itiraz da Adana 1. Sulh Ceza Hakimliği kararıyla reddedilmiştir. Başvurucular, taleplerinin reddedilmesiyle Anayasa Mahkemesi’ne başvurmuş ve şeref ve itibarın korunması haklarının ihlal edildiğini iddia etmişlerdir.

Anayasa Mahkemesi’ne göre, haberlerin amacı **kamuoyunu bilgilendirmek olup**, başvuru tarafından haberlerin gerçeğe aykırı veya uydurma haberler olduğu ileri sürülmemiştir. Anayasa Mahkemesi İkinci Bölümü, G. D. (2) Başvurusu ve Asım Bayar ve Veysel Bayar Başvurusu ile ilgili kararlarında olduğu gibi Asli Alp ve Şükrü Alp Başvurusu ile ilgili kararında da “haberlin konusu, içeriği, ilk yayın tarihi üzerinden geçen süre ile ceza yargılamasının nihai olarak karara bağlandığı tarih göz önünde bulundurulduğunda toplumsal açıdan haberin arşivde kolaylıkla ulaşılabilir kılınması için gerekli haber değerinin devam ettiği, bu bağlamda **unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmeyi zorunlu kılacak şartların oluşmadığını**” belirtmiş,³⁵⁰ ifade ve basın özgürlüğü ile halkın haber alma ve bilgiye ulaşma hakkının ağır bastığına hükmetmiştir. Dolayısıyla, bu başvurunun da açıkça *dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi Birinci Bölümü ise, **05.10.2017** tarihinde unutulma hakkıyla ilgili vermiş olduğu **G. Y. Başvurusu** ile ilgili kararında, bazı İnternet haber siteleri ve blog sayfalarında (www.gaze-temiz.com ve Blogspot) ve bir sosyal medya hesabında (Facebook) bir belediye üst düzey çalışanı hakkında yapılan haber ve yorumlara erişimin engellenmesi talebinin kabul edilmemesi ve bu haber ile yorumların İnternet ortamında yer almaya devam etmesi nedenleriyle başvuru konusunun şeref ve itibarın korunması hakkının ihlal edildiği iddialarını değerlendirmiştir.³⁵¹ Anayasa Mahkemesi’ne göre başvuru konusu haber ve yazılar 28.06.2010 ile 14.02.2014 tarihleri arasında yayımlanmış ve arşiv niteliğindedir. İçerik olarak, haber ve yazılar genel olarak başvuru konusunun İzmir Büyükşehir Belediyesi bünyesinde aldığı görevler ve siyasi yaşamıyla bağlantılıdır. Haber ve yazılarda başvurucuya ilişkin eleştirel nitelikte ifadeler yer almaktadır.³⁵²

³⁴⁹ Asli Alp ve Şükrü Alp Başvurusu, B. No: 2014/18260, 04.10.2017, § 26.

³⁵⁰ Asli Alp ve Şükrü Alp Başvurusu, B. No: 2014/18260, 04.10.2017, § 28.

³⁵¹ G. Y. Başvurusu, B. No: 2014/16026, 05.10.2017.

³⁵² G. Y. Başvurusu, B. No: 2014/16026, 05.10.2017, § 29.

Başvurucunun bu haber ve yazıların gerçeği yansıtmadığı iddiasıyla yapmış olduğu erişimin engellenmesi talepli başvuru İzmir 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından 20.08.2014 tarihinde reddedilmiştir. Hakimliğe göre, başvuru konusu yazıların gerçeklik, güncellik, kamu yararı, biçim ile konu arasında fikri bağ unsurlarını taşıdığını ve yazılar arasında konu bütünlüğünün olduğunu ve yayımlanmalarında kamu yararı bulunduğunu belirtmiştir. Başvurucunun bu karara karşı itirazı İzmir 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından reddedilmiştir.

Anayasa Mahkemesine göre, haberlerin ve yazıların amacı başvuru hakkında kamuoyunu bilgilendirmektir. Anayasa Mahkemesi Birinci Bölümü, karar verirken Genel Kurul'un N.B.B Başvurusu ile ilgili kararı ve belirlediği ilkeleri ve haber ve içeriklerin yayınlanma tarihlerini dikkate almış, bu haber ve içeriklerin "güncelliğini ve kamuoyu ilgisini yitirdiği söylenemez" tespitinde bulunmuştur.³⁵³ Anayasa Mahkemesi Birinci Bölümü de yukarıda bahsi geçen İkinci Bölüm kararlarında olduğu gibi "haberlin konusu, içeriği ve ilk yayın tarihi üzerinden geçen süreyi" göz önünde bulundurarak karar vermiş, toplumsal açıdan, haber ve yazıların arşivde kolaylıkla ulaşılabilir kılması için gerekli haber ve bilgilendirme değerinin devam ettiği, bu bağlamda **unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmeyi zorunlu kılacak şartların** oluşmadığını belirtmiştir.³⁵⁴ Bu kapsamda, Birinci Bölüm de ifade ve basın özgürlüğü ile halkın haber alma ve bilgiye ulaşma hakkının ağır bastığına hükmetmiş ve başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

Fakat, Birinci Bölüm, somut bir olaya ilişkin olmayan ve başvuru hakkında "Dede Zora Giriyor," "Büyük Şehrin Yeni Yıldızı" ve "Kocaoğlu Yemeklere Şap Koydursun" gibi başlıklı haberlerde yer alan bazı iddiaları çatışan haklar ilkeleri kapsamında değerlendirmemiş, bu kapsamda ifade ve basın özgürlüğünün neden şeref ve itibarın korunması hakkına üstün geldiğini ve başvuru konusu haberlerin "değer yargısı" içerip içermediğini ise açıklamamıştır.³⁵⁵ Bir gün önceki İkinci Bölüm kararlarıyla karşılaştırıldığında, Anayasa Mahkemesinin Birinci Bölüm kararının İnternet haber sitelerinin arşivlerinde yer alan ve haberlerin yayınlandığı tarihte olgu aktarımı içeren haberlerden farklı olduğu söylenebilir. Hatta **G. Y. Başvurusu** ile ilgili değerlendirmenin neden sadece "unutulma hakkı" kapsamında yapıldığı ve değerlendirildiği de açık değildir.

Benzer şekilde Anayasa Mahkemesi Birinci Bölümü, G. Y. Başvurusu ile ilgili kararını verdiği aynı gün olan **05.10.2017** tarihinde unutulma hakkıyla ilgili bir başvuruyu daha karara bağlamıştır. Birinci Bölüm, **Fahri Göncü Başvurusu** ile ilgili kararında, **Hürriyet** gazetesinin İnternet arşiv sayfalarında yer alan ve **2003** yılında yayınlanmış "Yargıtay'dan polise gözaltı uyarısı" başlıklı bir haberin yayından kaldırılmamasının, başvuru konusunun şeref ve itibarının korunması hakkının ihlal edildiği iddiasını değerlendirmiştir.³⁵⁶ Anayasa Mahkemesi'ne göre şikayete konu haber arşiv niteliğindedir ve haberin gerçeğe aykırı olduğu ileri sürülmemiştir. Anayasa Mahkemesi'nin de belirttiği üzere, "Yargıtay'dan polise gözaltı uyarısı" başlıklı haber genel olarak "gözaltı koruma tedbirinin uygulanması esnasında kolluk görevlileri tarafından uyulması

³⁵³ G. Y. Başvurusu, B. No: 2014/16026, 05.10.2017, § 31.

³⁵⁴ G. Y. Başvurusu, B. No: 2014/16026, 05.10.2017, § 31.

³⁵⁵ Genel olarak bkz. Kadir Sağdıç [GK], B. No: 2013/6617, 08.04.2015, § 36; İlhan Cihaner (2), B. No: 2013/5574, 30.06.2014, § 42.

³⁵⁶ Fahri Göncü Başvurusu, B. No: 2014/17943, 05.10.2017.

gereken ilkeler hakkındadır.”³⁵⁷ Habere göre, Yargıtay 4. Ceza Dairesi, Şişli 5. Asliye Ceza Mahkemesinin “iftira”, “bireylere kötü davranma” ve “hürriyeti tahdit” suçlarıyla ilgili bir temyiz başvurusunu değerlendirirken, kolluk görevlilerinin uyması gereken ilkeleri dikkate almış ve “gözüaltı nedeni bulunmadığı halde bir kişinin yirmi saat gözüaltında tutulduktan sonra ifadesi dahi alınmadan serbest bırakılmasının hürriyeti tahdit suçunu oluşturacağı gerekçesiyle ilk derece mahkemesinin kolluk görevlisi hakkındaki beraat kararını bozmuştur”.³⁵⁸ Haberde, ayrıca, başvuru konusunun da Şişli 5. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından yargılandığı ve beraat ettiği ve Yargıtay tarafından başvuru hakkında verilen beraat kararının onandığı bilgisine de yer verilmiştir.

Başvurucu, şeref ve itibarının zedelendiği iddiasıyla 21.08.2014 tarihinde başvuru konusu habere erişimin engellenmesi talebiyle Bakırköy 5. Sulh Ceza Hakimliğine başvurmuş, Hakimlik Hürriyet’te yayınlanan haberi basın özgürlüğü kapsamında değerlendirmiş, yazının kamuoyunu bilgilendirme amacı taşıdığı gerekçesiyle talebi reddetmiştir. Başvurucunun bu karara karşı itirazı da Bakırköy 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından reddedilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, Birinci Bölümü, karar verirken Genel Kurul’un N.B.B Başvurusu ile ilgili kararı ve belirlediği ilkeleri ve başvuru konusu haberin yayınlanma tarihini dikkate almıştır. Anayasa Mahkemesi, başvuru konusunun talebi ve haberin yayınlandığı tarih arasında 11 yıla yakın bir süre olsa dahi, haberin kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkına ilişkin bir sorun hakkında temyiz merciinin yaklaşımını ortaya koyması bakımından bu haberin G. Y. Başvurusu ile ilgili kararında olduğu gibi “**güncelliğini ve kamuoyu ilgisini yitirdiği söylenemez**” tespitinde bulunmuştur.³⁵⁹ Dahası, Anayasa Mahkemesi, başvuru konusu haberin, “**doğrudan başvuru konusunun şahsını hedef alır nitelikte bir haber**” olmadığını da açık olduğunu kaydetmiş ve haberde “**değer yargısı olarak nitelendirilebilecek herhangi bir ifadeye de yer verilmemiş, yalnızca beraat ve onama kararları aktarılmıştır**” demiştir.³⁶⁰ Birinci Bölüm, Fahri Göncü kararında başvuru konusunun ilgili haberin “değer yargısı” içerip içermediğini değerlendirirken, aynı değerlendirmeyi G. Y. Başvurusu ile ilgili kararında yapmayı “**unutmuştur**”.

Son olarak, Anayasa Mahkemesi, başvuru konusu haberin Hürriyet arşivlerinde yayınlanmaya devam ettiğini, fakat arşivdeki haberde başvuru konusunun sadece soyadının baş harfine yer verilecek şekilde kişisel verilerinin silindiğine de vurgu yapılmıştır. Sonuç olarak, Anayasa Mahkemesi, haberin arşivde kolaylıkla ulaşılabilir kılınması için gerekli haber değerinin devam ettiğini belirtmiş ve “bu bağlamda **unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmeyi zorunlu kılacak şartların**” oluşmadığına hükmetmiştir.³⁶¹ Bu kapsamda, Birinci Bölüm ifade ve basın özgürlüğü ile halkın haber alma ve bilgiye ulaşma hakkının ağır bastığına hükmetmiş ve başvuru konusunun **açıkça dayanaktan yoksun olması** nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

³⁵⁷ Fahri Göncü Başvurusu, B. No: 2014/17943, 05.10.2017, § 26.

³⁵⁸ Fahri Göncü Başvurusu, B. No: 2014/17943, 05.10.2017, § 26.

³⁵⁹ Fahri Göncü Başvurusu, B. No: 2014/17943, 05.10.2017, § 28.

³⁶⁰ Fahri Göncü Başvurusu, B. No: 2014/17943, 05.10.2017, § 28.

³⁶¹ Fahri Göncü Başvurusu, B. No: 2014/17943, 05.10.2017, § 29.

ANAYASA MAHKEMESİ'NİN ALİ KIDIK BAŞVURUSU KARARI VE İLK BAKIŞTA İHLAL İLKELERİ

Anayasa Mahkemesi tarafından Ekim 2017 başında unutulma hakkı ve İnternet arşivlerinde yer alan haberlerle ilgili arka arkaya verilen beş farklı başvurunun açıkça dayandıktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna dair karardan hemen sonra 26.10.2017 tarihinde **Ali Kıdık Başvurusu** ile ilgili kararında³⁶² 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında verilen erişim engelleme kararlarının **cezai ve idari bir yaptırım değil, koruma tedbiri niteliğinde olduğu belirtmiş**³⁶³ ve 9. maddede öngörülen erişime engelleme usulünün her türlü haber ve yazı hakkında başvurulabilecek bir hukuki yol olmadığı, **istisnai olması gerektiği** vurgulanmıştır. Bu kapsamda, Anayasa Mahkemesi, 5651 Sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında verilecek olan erişimin engellenmesi kararlarının sulh ceza hakimlikleri tarafından ancak daha ileri bir inceleme yapmaya gerek olmaksızın, **ilk bakışta kişilik haklarının ihlal edildiği**³⁶⁴ durumlarda uygulanabileceğini belirtmiştir. Anayasa Mahkemesi'ne göre, tedbir niteliğinde olan 9. madde uyarınca erişim engelleme ve/veya içeriğin çıkartılması kararı verilebilmesi için ilk bakışta ihlal değerlendirmesi yapma yükümlülüğü kapsamında aşağıdaki üç ölçütün varlığı kümülatif olarak aranacaktır:³⁶⁵

- i. İçeriğin hukuka aykırılığı belirgin olmalı;
- ii. İçeriğin gerçek dışılığı belirgin olmalı;
- iii. Zararın süratle giderilmesi zaruri olmalıdır.

Dolayısıyla, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamındaki yaptırımlar, sulh ceza hakimlikleri tarafından istisnai olarak ve ancak hukuka aykırılığın ve gerçek dışılığın çok belirgin olduğu ve zararın süratle giderilmesinin zaruri olduğu hallerde uygulanabilecektir.

Anayasa Mahkemesi **ilk bakışta ihlal denetiminin uygulanması zorunluluğunu** kişilik haklarının hızlı bir şekilde korunması ihtiyacıyla ifade ve basın hürriyeti arasında adil bir dengenin korunmasının bir ön koşulu olarak kabul etmiştir.³⁶⁶ Anayasa Mahkemesi Ali Kıdık kararını ve ilk bakışta ihlal doktrinini bugüne kadar 16 farklı başvuruyla ilgili kararında uygulamış³⁶⁷ ve Anayasa Mahkemesi'nin Ekim 2017 içinde

³⁶² Ali Kıdık Başvurusu, B. No: 2014/5552, 26.10.2017.

³⁶³ A.A. Başvurusu, B. No: 2014/7244, 12.09.2018, § 20.

³⁶⁴ Kemal Gözler, "Kişilik Haklarını İhlal Eden İnternet Yayınlarının Kaldırılması Usulü ve İfade Hürriyeti: 5651 Sayılı Kanunun 9'uncu Maddesinin İfade Hürriyeti Açısından Değerlendirilmesi", Rona Aybay'a Armağan (Legal Hukuk Dergisi, Özel Sayı, Aralık 2014), İstanbul, Legal, 2014, Cilt I, s.1059-1120: <http://www.anayasa.gen.tr/5651.pdf>.

³⁶⁵ Fetullah Gülen Başvurusu (2), B. No: 2014/11499, 22.09.2016, § 24.

³⁶⁶ Ali Kıdık Başvurusu, B. No: 2014/5552, 26.10.2017, § 63.

³⁶⁷ Kemal Gözler Başvurusu, (B. No: 2014/5232, 19.04.2018); Miyase İlknur ve Diğerleri Başvurusu (B. No: 2015/15242, 18.07.2018); A.A. Başvurusu, (B. No: 2014/7244, 12.09.2018); Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş. Başvurusu, (B. No: 2015/6313, 13.09.2018); IPS İletişim Vakfı Başvurusu (B. No: 2015/14758, 30.10.2018); Özgen Acar Başvurusu, (B. No: 2015/15241, 31.10.2018); IPS İletişim Vakfı Başvurusu (2) (B. No: 2015/15873, 07.03.2019); Barış Yarkadaş Başvurusu (B. No: 2015/4821, 17.04.2019); Medya gündem Dijital Yayıncılık Ticaret A.Ş (3) Başvurusu (B. No: 2015/16499, 03.07.2019); Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası (Eğitim-SEN) Başvurusu (B. No: 2015/11131, 04.07.2019); Kemalettin Bulamacı Başvurusu (B. No: 2016/14830, 04.07.2019); Kerem Altıparmak ve Yaman Akdeniz Başvurusu (3) (B. No: 2015/17387, 20.11.2019); Kerem Altıparmak Başvurusu (B. No: 2015/8193, 27.11.2019); Kemal Gözler Başvurusu (2) (B. No: 2015/5612, 10.12.2019); Aykut Küçükkaya Başvurusu (B. No: 2014/15916, 09.01.2020); Medeni Özer Başvurusu (B. No: 2017/15421, 30.09.2020).

vermiş olduğu Ali Kılık kararı sulh ceza hakimlikleri açısından bağlayıcıdır. 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında yapılan talepler değerlendirilirken ve erişimin engellenmesi ve/veya içeriklerin çıkartılmasıyla ilgili talepler karara bağlanırken ilk bakışta ihlal değerlendirmesi yapılması da zorunludur. İlk bakışta ihlal doktrini, ayrıca sulh ceza hakimlikleri tarafından verilen kararlarla ilgili itirazların değerlendirilmesi aşamasında da uygulanmak zorundadır.³⁶⁸

Ali Kılık kararından yaklaşık beş ay sonra, Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu tarafından **15.03.2018** tarihinde verilen **C. K. Başvurusu** ile ilgili kararda ise isim yazılarak yapılan araştırmada arama motorlarında listelenen ve İnternet haber arşivlerinde yer alan bazı haberlerle ilgili içeriğe erişimin engellenmesi yönündeki taleplerin reddedilmesi nedeniyle şeref ve itibarın korunması hakkının ihlal edildiği iddiası değerlendirilmiştir.³⁶⁹ Anayasa Mahkemesine göre, başvuru konusu haberler arşiv niteliğindedir ve "2001 yılında güzellik yarışmasında derece almış bir mankenin hızlı yükselişini ve 2004 yılındaki dramatik ölümünü konu almaktadır."³⁷⁰ Bu olay ülke gündemini uzun süre meşgul etmiş, haberlerde verilen bilgilerin bir kısmı "ölen manken tarafından tutulan günlüğe dayanırken, bir kısmı olaya ilişkin ceza yargılamasına dayanmaktadır".³⁷¹ Haberlerde, "ölen mankenin bağlı olduğu mankenlik ajansının sahibi ve toplumda tanınmış bir kişi olan başvurucunun ismi açık olarak yazılmış" ve başvurucu hakkında "ölüm olayına ilişkin soruşturmada başvurucunun önce tanık, sonra şüpheli sıfatıyla dinlenmesi, ölen mankenin başvurucunun asistanı ile arasındaki ilişki, yine kamuoyunda tanınmış bir kişi olan başvurucunun eşinin de aşırı dozda uyuşturucudan ölmüş olması" da yer almıştır.³⁷²

Başvurucu, İnternet arama motorlarına ismi yazılarak yapılan aramada hem ölen manken hem de ölen eşiyile ilgili haberlerin çıktığını, bu haberler nedeniyle şeref ve itibarının zedelendiğini ileri sürerek, bu içeriklere erişimin engellenmesi talebiyle 30.09.2014 tarihinde İstanbul 2. Sulh Ceza Hakimliğine başvurmuştur. Hakimlik, başvuru konusu haberlerin başvurucunun kişilik haklarına saldırı niteliğinde ve incitici mahiyette olmadığı ve talebin haber alma ve haber verme hürriyetini sınırlandıracağı gerekçesiyle erişimin engellenmesi talebinin reddine karar vermiştir. Bu karara karşı yapılan itiraz da İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından reddedilmiştir.

Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu, her ne kadar N.B.B. Başvurusu ile ilgili karara atıf yapmış olsa dahi, Genel Kurul'un N.B.B. Başvurusu ile ilgili kararından sonra Ekim 2017 içinde vermiş olduğu Ali Kılık Başvurusu ile ilgili kararını³⁷³ ve **Ali Kılık kararında belirlediği ilkeleri** başvuru konusu olaya uygulamıştır. Genel Kurul, Ali Kılık kararına atıfla, "çelişmesiz bir dava sonucunda yayın içeriğine **erişimin engellenmesi kararı verilebilmesinin** ancak hukuka aykırılığın ve kişilik haklarına müdahalenin ilk bakışta anlaşılacak kadar belirgin olduğu ve zararın süratle giderilmesinin zaruri olduğu hallerde mümkün olduğunu hatırlatmıştır.³⁷⁴ Anayasa Mahkemesi, her

³⁶⁸ Ali Kılık Başvurusu, B. No: 2014/5552, 26.10.2017, § 63.

³⁶⁹ C. K. Başvurusu, B. No: 2014/19685, 15.03.2018.

³⁷⁰ C. K. Başvurusu, B. No: 2014/19685, 15.03.2018, § 38.

³⁷¹ C. K. Başvurusu, B. No: 2014/19685, 15.03.2018, § 38.

³⁷² C. K. Başvurusu, B. No: 2014/19685, 15.03.2018, § 38.

³⁷³ Ali Kılık Başvurusu, B. No: 2014/5552, 26.10.2017, §§ 62-63; C. K. Başvurusu, B. No: 2014/19685, 15.03.2018, §§ 29-33.

³⁷⁴ C. K. Başvurusu, B. No: 2014/19685, 15.03.2018, § 40.

ne kadar erişimin engellenmesi talep edilen haberlerin 2004 yılında yayınlandığını belirtmiş olsa dahi, başvuru, şeref ve itibarına yapılan müdahalenin “**çelişmeli bir yargılama yapılmadan, gecikmeksizin ve süratle bertaraf edilmesi ihtiyacını ortaya koyabilmiş değildir**” değerlendirmesinde bulunmuştur.³⁷⁵ Anayasa Mahkemesi, “haber içeriklerinin incelenmesinden de içeriğe erişimin engellenmesi tedbirinin uygulanmasını gerektirecek ağırlıkta bir durum” bulunmadığını da belirtmiştir.³⁷⁶ Kaldı ki Anayasa Mahkemesi’ne göre, başvuru kullanabileceği ve etkili olabileceği kabul edilen başka hukuki başvuru yolları da mevcuttur. Örneğin, başvuru çelişmeli bir hukuk davası açabilir. Fakat, Anayasa Mahkemesi’ne göre hukuka aykırılığın ve gerçek dışılığın çok belirgin olduğu ve zararın süratle giderilmesinin zaruri olduğu hallerin varlığı bu başvuru kapsamında mevcut değildir. Tüm bunlar birlikte değerlendirildiğinde, Anayasa Mahkemesi **14-2 oyçokluğuyla** aldığı kararında başvuru ortaya çıktığını iddia ettiği zararın giderilmesi için uyumsuzluğun esasına dair ve somut başvuru açısından koşullara göre erişimin engellenmesi yaptırımından “daha etkili diğer koruma yollarına başvurmadığı anlaşıldığından Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunabilmek için tüm başvuru yollarının tüketilmesi koşulunun yerine getirildiği söylenemez” tespitinde bulunmuş ve kabul edilemezlik kararı vermiştir.³⁷⁷

Anayasa Mahkemesi üyesi Hasan Tahsin Gökcan çoğunluk gerekçesine farklı bir gerekçeyle katılırken, üyeler Hicabi Dursun ve Muammer Topal karşı oy kullanmıştır. Hasan Tahsin Gökcan, “kişinin maddi ve manevi kişilik değerleri içerisinde olan şeref, itibar, isim, resim, vücudu, vb. hakları Anayasa’nın 20. Maddesinde düzenlenen özel hayata saygı ve gizliliğinin korunması hakkı kapsamında” olduğunu belirtmiş³⁷⁸ ve başvuru konusu olayın ölçü norm olan 20. Madde üzerinden incelenmesi gerekirken, Anayasa’nın genel nitelikli 17/1. Maddesi çerçevesinde değerlendirildiğini belirtmiştir. Karşı oy gerekçesinde üyeler Hicabi Dursun ve Muammer Topal, Anayasa Mahkemesi’nin N.B.B. Başvurusu ile ilgili kararını ve unutulma hakkını hatırlatmıştır. Diğer etkili başvuru yolları konusunda da başvuru yollarının tüketilmesi noktasında kendilerinden beklenebilecek her şeyi yerine getirip getirmediği incelenirken **başvurunun özellikleri de dikkate alınmalıdır** tespitinde bulunmuşlardır.³⁷⁹ Bu kapsamda, sulh ceza hakimlikleri nezdinde içeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi yolunun şeref ve itibar hakkının korunmadığı yönündeki şikayetler açısından makul bir başarı şansı sunabilecek ve bir çözüm sağlayabilecek nitelikte kullanılabilir ve etkili bir başvuru yolu olup olmadığının tespit edilmesi gerektiğini ve bu kapsamda başvuru Anayasa’nın 17. Maddesinin ihlal edildiğine ilişkin şikayetlerinin açıkça dayanaktan yoksun olmadığını belirtmişlerdir.³⁸⁰

Sonuç olarak, Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu, 03.03.2016 tarihinde aldığı N.B.B. Başvurusu ile ilgili “unutulma hakkı kararı ve ilkelerini,” 26.10.2017 tarihinde Genel Kurul nezdinde aldığı Ali Kızılcık Başvurusu ile ilgili kararına kadar beş farklı

³⁷⁵ C. K. Başvurusu, B. No: 2014/19685, 15.03.2018, § 41.

³⁷⁶ C. K. Başvurusu, B. No: 2014/19685, 15.03.2018, § 41.

³⁷⁷ C. K. Başvurusu, B. No: 2014/19685, 15.03.2018, § 43.

³⁷⁸ C. K. Başvurusu, B. No: 2014/19685, 15.03.2018, Hasan Tahsin Gökcan, Farklı Gerekçe, § 10.

³⁷⁹ S.S.A., B. No: 2013/2355, 07.11.2013, § 28.

³⁸⁰ C. K. Başvurusu, B. No: 2014/19685, 15.03.2018, Hicabi Dursun ve Muammer Topal, Karşı Oy Gerekçesi.

başvuruda uygulamış ve bu başvuruların hiç birinde ihlal kararı vermemiş,³⁸¹ Ali Kızılkıran kararından sonra unutulma hakkı kapsamında değerlendirilebilecek ilk başvuru olan C. K. Başvurusu ile ilgili Genel Kurul kararında Ali Kızılkıran kararında belirlediği ilkeleri başvuru konusu olaya uygulamayı tercih etmiştir. Genel Kurul, **Ali Kızılkıran ilkelere uygularken**, neden N.B.B. Başvurusu ile ilgili “unutulma hakkı kararı ve ilkelere” dikkate almadığını açıklamamıştır. C. K. Başvurusu ile ilgili karardan sonra da Anayasa Mahkemesi bugüne kadar “unutulma hakkı” konusunu tekrardan değerlendirmemiştir.

ANAYASA MAHKEMESİ'NİN 5651 SAYILI KANUN'UN 9. MADDESİ İLE İLGİLİ PİLOT KARARI

Son olarak, Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu tarafından Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri (“**Diken ve Diğerleri**”) başvurusunda 5651 sayılı Kanun’un kişilik hakları ihlalleri ile ilgili 9. maddesinde “**yapısal sorunlar**” tespit edildiği için pilot karar uygulamasına gidilmiş ve birleştirilmiş dokuz başvuruda Anayasa’nın 26, 28 ve 40. Maddelerinden ihlal kararı verilmiştir.³⁸² Anayasa Mahkemesinin, 07.01.2022 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanan gerekçeli kararına göre, her ne kadar şekli anlamda bir kanun maddesi (5651 sayılı Kanun’un 9. Maddesi) mevcutsa da maddi anlamda “bir kanunun varlığından söz edilebilmesinin koşullarından biri müdahaleye imkân veren kanunun amaç, kapsam ve sınırlarının yeterli açıklıkta belirlenmiş olması” gerekir.³⁸³ Anayasa Mahkemesi’ne göre 5651 sayılı Kanun’un 1. maddesinde belirtilen amacının ve kapsamının “İnternet ortamında işlenen belirli suçlara” ilişkin olduğu belirtilmiş, fakat Kanun’un “9. maddesinde erişimin engellenmesi yolunun kapsamının, **suç teşkil eden İnternet yayını ile sınırlı olduğunu gösteren herhangi bir ibare bulunmamaktadır**” denilmiştir.³⁸⁴ Kaldı ki “bu yolun kullanılabilmesi için kişilik haklarına yönelik haksız fiilin ulaşması gereken ağırlığın boyutuna ilişkin bir ölçüt/eşik değer de belirlenmemiştir”.³⁸⁵

Ayrıca, Anayasa Mahkemesine göre, 5651 sayılı Kanun’da yer alan dört farklı erişimin engellenmesi yöntemi (8, 8/A, 9 ve 9/A maddeleri) incelendiğinde bunların usulen “**tamamının tedbir niteliğinde olduğu izlenimi**” oluşmuştur.³⁸⁶ Her ne kadar, 9. maddede yer alan kişilik haklarını korumaya yönelik usul bu tip kararların tedbiren verilmesini öngörse dahi, erişimin engellenmesi kararını müteakiben şikâyet konusu içeriği yayımlayanlar hakkında bir ceza soruşturması ve kovuşturması **açılmasını öngörmemekte** ya da kişilik haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle erişimin engellenmesini talep eden kişilere sorumlulara karşı medeni veya cezai yargılama usullerine

³⁸¹ G. D. (2) Başvurusu, B. No: 2014/1808, 04.10.2017; Asım Bayar ve Veysel Bayar Başvurusu, B. No: 2014/4141, 04.10.2017; Asli Alp ve Şükrü Alp Başvurusu, B. No: 2014/18260, 04.10.2017; G. Y. Başvurusu, B. No: 2014/16026, 05.10.2017 ve Fahri Göncü Başvurusu, B. No: 2014/17943, 05.10.2017.

³⁸² Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, R.G. 07.01.2022-31712.

³⁸³ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 93.

³⁸⁴ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 98.

³⁸⁵ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 98.

³⁸⁶ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 100.

başvurma yükümlülüğü yüklememektedir.³⁸⁷ Dolayısıyla, ortaya **bağımsız ve özerk bir mekanizma** çıkmakta ve “bu yolun müteakiben açılacak **çelişmeli bir yargılama öngörülmediği için** geçici niteliği haiz, esas davadaki yargılama süreçlerinin düzgün işlemesi için tasarlanmış bir araç olarak değil aksine **şekli yönden kesin hüküm teşkil eden özerk bir yol olarak** tasarlandığı görülmektedir.”³⁸⁸

Anayasa Mahkemesi, birleştirme kararı verdiği 9 farklı başvuruya konu sulh ceza hakimlikleri kararlarını değerlendirdiğinde, bu kararların “hiçbirinde İnternet yayını nedeniyle müştekinin şeref ve itibarına hukuka aykırı olarak yapıldığına karar verilen müdahalenin çelişmeli bir yargılama yapılmadan, gecikilmeksizin ve süratle bertaraf edilmesi ihtiyacının” ortaya konulmadığını tespit etmiştir.³⁸⁹ Dahası, hakimliklerce “verilen hiçbir kararda çatışan haklar arasında adil bir dengenin gözetildiği de tespit edilememiştir.”³⁹⁰ Hakimlik kararlarının somut olayın koşullarından bağımsız ve genel ifadeler içerdiği ve “şikâyet konusu İnternet yayınlarının kişilik haklarını ilk bakışta anlaşılabilir ve apaçık bir şekilde ihlal etmiş olduğunun nasıl tespit” edildiğinin ise anlaşılamadığı belirtilmiştir.³⁹¹

Anayasa Mahkemesi, hakimlik kararlarında tespit ettiği bu sorunların, bu kararlara karşı **itirazları değerlendirmekle görevli** sulh ceza hakimlikleri kararlarında da görüldüğünü ve itirazın reddi kararlarında “yeknesak bir şekilde, ilk derece mahkemelerince verilen kararlarda hukuka aykırılık bulunmadığı ve bu sebeple de itirazın reddedildiğini bildiren **bir cümleden** ibaret gerekçeler” bulunduğunu, dolayısıyla kararların ilk bakışta ihlal doktrinine uyumluluğunun ve ileri sürülen itirazların **değerlendirilmediğini** ve haber ve içeriklerin **kesinleşen kararlar** sonucunda **belirsiz bir süre için engellenmiş** olduğunu belirtmektedir.³⁹² Dolayısıyla, Anayasa Mahkemesi, “ilgili ve yeterli gerekçe olmadan tedbir mahiyetinde alınan bu tür kararların süresiz etki göstermesi nedeniyle” ifade ve basın özgürlüklerine yapılan müdahalenin orantılı olarak da nitelendirilemeyeceğini belirtmiştir.³⁹³

Anayasa Mahkemesi, tüm bu değerlendirmelerin sonucunda, “şekli yönden kesin hükmün bütün sonuçlarını doğuran ve süresiz etki gösteren bir kuralın keyfi ve orantısız müdahalelere karşı mutlaka koruyucu birtakım güvenceler içermesi”³⁹⁴ gerektiğini fakat 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesinin ve ilgili uygulamanın yargılama hukukunun usule ilişkin güvencelerini barındırmadığını,³⁹⁵ sıkı ve etkili bir denetim mekanizmasının bulunmadığını,³⁹⁶ hatta itiraz aşamasında 9. maddedeki kuralın kapsamı ve sınırlarının belirli olmaması nedeniyle **yargı makamlarına oldukça geniş bir takdir alanı yaratıldığını**, bu durumun “engelleme kararına yapılan itirazdan sonuç almanın imkânsız olmasa da zor olduğunu” gösterdiğini belirtmiştir.³⁹⁷

³⁸⁷ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 101.

³⁸⁸ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 101.

³⁸⁹ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 115.

³⁹⁰ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 115.

³⁹¹ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 115.

³⁹² Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 116.

³⁹³ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 118.

³⁹⁴ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 121.

³⁹⁵ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 124.

³⁹⁶ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 125.

³⁹⁷ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 129.

Anayasa Mahkemesi, kişilik haklarının korunması amacına istinaden ise 9. maddedeki kuralın meşru bir sınırlandırma sebebi sunsa dahi, kuralın “sulh ceza hâkimliklerinin bu yetkiyi nasıl kullanacaklarını tarif” etmediğini,³⁹⁸ mevcut kural ve yapının “**keyfi ve orantsız müdahaleleri önlemeye elverişli**” olmadığını,³⁹⁹ **süresiz engellemelerin ise ağır bir müdahale aracı olduğunu** da belirterek, başvuruçuların Anayasa’nın 26. ve 28. maddeleriyle korunan haklarının ihlal edildiği, ifade ve basın özgürlüklerinin korunmasına ilişkin temel güvencelere sahip olmaması nedeniyle **ihlalin doğrudan kanundan kaynaklandığı** sonucuna varmıştır.⁴⁰⁰

Benzer şekilde, Mahkeme, başvuruçuların Anayasa’nın 26. Maddesiyle bağlantılı olarak Anayasa’nın 40. Maddesi kapsamında koruma altında olan “**etkili başvuru**” haklarının da ihlal edildiğine hükmetmiştir.⁴⁰¹ Mevcut yapının tekrardan ele alınması ve “ihlale yol açan kanun hükmünün ortadan kaldırılması veya ilgili hükmün yeni ihlallere yol açılmayacak bir şekilde değiştirilmesi”⁴⁰² için kararını hem Meclise göndermiş hem de bir dizi öneride bulunduktan sonra⁴⁰³ pilot kararını **bir yıl süre ile uygulamamaya** karar vermiş,⁴⁰⁴ Haziran 2022 içinde ise **334 farklı başvuruyu pilot karar kapsamına aldığı**nı açıklamıştır.⁴⁰⁵

Anayasa Mahkemesinin belirlediği pilot kararını **bir yıl süre ile uygulamama** süresi **06.01.2023** tarihinde dolmuştur. Bu süre dolmadan TBMM, **Ekim 2022 içinde** 7418 Sayılı Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun teklifini değerlendirirken **5651 sayılı Kanun’un 8 ve 9. maddelerinde bazı değişiklikler yapmış**, fakat Anayasa Mahkemesi’nin **pilot kararını tamamen göz ardı etmiştir**. Dolayısıyla, **Meclis, 5651 sayılı Yasanın 9. maddesi kapsamında tespit edilen “yapısal sorunları” ortadan kaldırmamıştır**. Bu bağlamda, İfade Özgürlüğü Derneğinin “*Sulh Ceza Hakimliklerinin Gölgesinde Karanlığa Gömülen Anayasa Mahkemesi*”⁴⁰⁶ başlıklı 2022 raporunda da gözlemlediğimiz üzere uygulamada hiçbir şey değişmemiş, Anayasa Mahkemesinin **pilot kararının gözle görülür herhangi bir etkisi olmamış** ve aksine **sansür uygulamaları aynen ve artarak devam etmiştir**. Bir başka deyişle, sulh ceza hakimlikleri 5651 sayılı Yasayı “**kendi bildikleri şekilde**” uygulamaya devam etmiş, 2022 raporunda detaylandırıldığı üzere Anayasa Mahkemesinin gerek Ali Kızık⁴⁰⁷ gerekse Keskin Kalem ve Diğerleri⁴⁰⁸ kararlarını uygulamaktan imtina etmişlerdir.

Bu süreçte Anayasa Mahkemesi de **pilot kararının gereklerini yerine getirmemiş** ve **07.01.2022** tarihinden **23.11.2023** tarihine kadar 5651 sayılı Yasanın 9. maddesi ile ilgili pilot kararna istinaden herhangi bir bireysel başvuru kararı da vermemiştir. Daha da vahimi pilot karar uyarınca görüşülmesi ertelenen **334 başvuru da bu**

³⁹⁸ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 131.

³⁹⁹ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 132.

⁴⁰⁰ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 133.

⁴⁰¹ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, §§ 140-146.

⁴⁰² Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 152.

⁴⁰³ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 137.

⁴⁰⁴ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 160.

⁴⁰⁵ Bkz. <https://www.anayasa.gov.tr/media/8051/pilotkararlar01.pdf>

⁴⁰⁶ İfade Özgürlüğü Derneği, EngelliWeb 2022: Sulh Ceza Hakimliklerinin Gölgesinde Karanlığa Gömülen Anayasa Mahkemesi, Temmuz 2023, https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2022.pdf

⁴⁰⁷ Ali Kızık Başvurusu, B. No: 2014/5552, 26.10.2017.

⁴⁰⁸ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021.

süreçte karara bağlanmamıştır.⁴⁰⁹ En sonunda, bu duraklama dönemi, Anayasa Mahkemesi'nin, 23.11.2023 tarihli Abdullah Kaya ve Diğerleri kararıyla⁴¹⁰ sona ermiştir. Anayasa Mahkemesi, bu kararıyla, Keskin Kalem ve Diğerleri pilot kararına istinaden **503 bireysel başvuruyu birleştirip** başvuru sahiplerinin Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan **ifade özgürlüğünün** ve Anayasa'nın 40. maddesinde güvence altına alınan **etkili başvuru haklarının ihlal edildiğine** karar verdi. Birleştirilen 503 başvurunun içeriği Anayasa Mahkemesi tarafından sır gibi saklanırken, kamuoyu ile sadece birleştirilen başvuruların numaraları paylaşıldı. Bu başvurular yaklaşık 10 yıla yayılmakla birlikte en eskisinin 2014 içinde BirGün gazetesi tarafından yapıldığı bilinmektedir.⁴¹¹ Şüphesiz, bu **503 başvuru** içinde unutulma hakkı gerekçesiyle verilmiş kararlarla ilgili yapılmış bireysel başvurular da bulunmaktadır.

En çarpıcı örneklerden bir tanesi, Cumhurbaşkanı Başdanışmanlarından, Gençlik ve Spor Bakan Yardımcısı, Vakıfbank Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı, eski AKP milletvekili ve eski güreşçi **Hamza Yerlikaya**'nın lise diplomasının sahte olduğuna ilişkin aralarında **Cumhuriyet, Gazete Duvar** ve **Sözcü**'nün de haberleri, tweetler ve YouTube videolarının da bulunduğu toplam 125 İnternet adresinin, Bakırköy 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 28.12.2020 tarihli kararıyla erişime engellenmesiyle ilgilidir.⁴¹² Talebe konu haberlerin çıkış noktası Cumhuriyet Gazetesi'nin 18.12.2020 tarihli bir haberidir.⁴¹³ Cumhuriyet, Hamza Yerlikaya'nın sahte lise diploması kullandığı iddiasıyla resmi belgede sahtecilik suçundan yargılandığına ilişkin mahkeme kararına ulaşarak bir haber yayımlamıştır. Ankara 7. Ağır Ceza Mahkemesinin 2001 tarihli bu kararında talep eden hakkında, "üniversiteye meslek lisesinden aldığı sahte diploma ile kayıt yaptırdığı için" verilen cezanın ertelenmesine karar verilmiştir. Cumhuriyet haberinde, mahkeme kararının aslının resmine de yer verilmiştir. Konunun kamuoyu gündemine oturmasının ardından çok sayıda haber ve paylaşım yapılmış; milletvekilleri konu ile ilgili açıklamalarda bulunmuş ve TBMM toplantılarında konuşmalar yapılmıştır.

Hakimlik ise, Hamza Yerlikaya'nın kişilik haklarının ihlal edildiğine hükmederken, başvuru tarihi itibarıyla talebe konu haberlerin 25 yıl önceki bir olaya ilişkin olduğunu ve konuyla ilgili mahkeme kararının ise 19 yıl önce verildiğini ve sadece aradan geçen süreyi dikkate alarak konunun "güncelliğini yitirdiği açıktır" sonucuna ulaşmıştır. Daha da vahimi, Hakimliğe göre, "kamu yararı bakımından siyasi veya medyatik bir kişiliğe sahip olmayan" Hamza Yerlikaya hakkında İnternet ortamında "yayınlanan haberlerin kolaylıkla ulaşılabilirliğinin başvuru sahibinin itibarını zedelediği

⁴⁰⁹ AYM tarafından pilot karar uyarınca görüşülmesi ertelenen 334 başvurunun listesi için bkz. <https://www.anayasa.gov.tr/media/8051/pilotkararlar01.pdf>. Detaylı bilgi için bkz. <https://x.com/cyberrights/status/1755142604512018764?s=20>. Ayrıca bkz. Evrensel, "Yerkele'in tekmesi, Urla'daki villalar, MİT turları...", 10.02.2024, <https://www.evrensel.net/haber/510304/yerkele-tekmesi-urladaki-villalar-mit-turlari>; DW, "AYM'den internet sansürü kararlarına toplu ihlal," 07.02.2024, <https://www.dw.com/tr/aymden-internet-sansuru-kararlarina-toplu-ihlal/a-68194530>; Füsün Sarp Nebil, "Prof. Dr. Yaman Akdeniz: Erişim Engellemelerin Büyük Bir Kısmı Siyasi Nitelikli," Turk.Internet.Com, 19.02.2024, <https://turk-internet.com/prof-dr-yaman-akdeniz-erisim-engellemelerin-buyuk-bir-kismi-siyasi-nitelikli/>

⁴¹⁰ Abdullah Kaya ve Diğerleri, B. No: 2016/1430, 22.11.2023.

⁴¹¹ Bkz. <https://x.com/cyberrights/status/1755142606844006436?s=20>

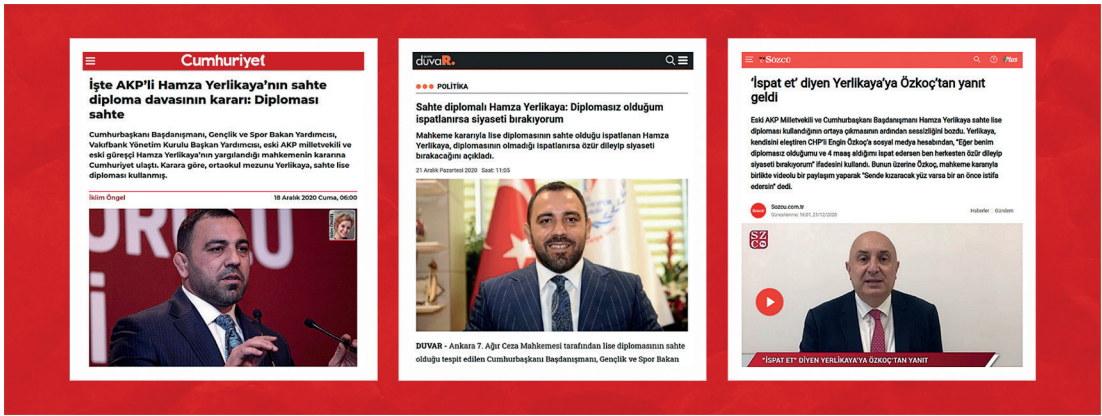
⁴¹² Bakırköy 1. Sulh Ceza Hakimliği, 2020/6242, 28.12.2020.

⁴¹³ Cumhuriyet, "İşte AKP'li Hamza Yerlikaya'nın sahte diploma davasının kararı: Diploması sahte," 18.12.2020, <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/iste-akpli-hamza-yerlikayanin-sahte-diploma-davasinin-karari-diplomasi-sahte-1799518>.

açıktır". Bu bağlamda, Hakimliğe göre, "başvurucu hakkında yapılan haber **unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesi** gereken haberlerdir. İnternet ortamının sağladığı kolaylıklar gözetildiğinde başvurunun şeref ve itibarının korunması için anılan haberlere erişimin engellenmesi" gerekmektedir.

Fakat, Anayasa Mahkemesi, aşağıda da detaylandırılacağı üzere, **unutulma hakkının İnternet gazete arşivlerindeki her türlü haber bakımından uygulanamayacağı** defalarca vurgulamıştır. Bu kapsamda güncel, kamu yararına katkı sunan, toplumsal açıdan önem atfedilen haberlerde özellikle de habere konu kişi bir siyasetçi ise unutulma hakkının işletilemeyeceği açıktır.⁴¹⁴ Başvurucunun haberleri bu bağlamda değerlendirildiğinde haberlerin kamuoyunun gündeminde olan bir konuya ilişkin ve güncel olduğu, talep edenin ise üst düzey bir siyasetçi olduğu düşünüldüğünde **haberlerin yayımından üç gün sonraki talep bakımından unutulma hakkının söz konusu olamayacağı** açıktır.

Ekran Görüntüsü 84: Bakırköy 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Ekran Görüntüsü 85: Bakırköy 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen içerikler

⁴¹⁴ N.B.B. Başvurusu [GK], B. No: 2013/5653, 03.03.2016, § 50; G.D. Başvurusu (2), B. No: 2014/1808, 04.10.2017, § 30.

Yayınlanmasında **kamu yararı bulunan haberler kategorisinde** yer alan bu haberlerle ilgili Gazete Duvar, Evrensel ve Wikimedia Vakfı tarafından yapılan itirazlar reddedildiği için, Anayasa Mahkemesi nezdinde üç farklı bireysel başvuru yapılmıştır. Abdullah Kaya ve Diğerleri kararı kapsamında bu üç başvuru bakımından da ifade özgürlüğü ve etkili başvuru haklarının ihlal edildiğine karar verilmiştir. 13.02.2024 tarihinde ise Bakırköy 1. Sulh Ceza Hakimliği, Anayasa Mahkemesi kararına istinaden yeniden yargılama yapmış ve erişim engelleme kararını tamamen ortadan kaldırmıştır.

Anayasa Mahkemesi'nin toplu ihlal kararına konu başvurular arasında, her ne kadar unutulma hakkı ile ilgili olmasa da, toplumsal hafızayı yakından ilgilendiren ve arşiv değeri bulunan haberlerin erişime engellenmesiyle ilgili önemli bir başvuru yer almaktadır. 13.05.2014 tarihinde Manisa'da kömür madeninde çıkan yangın nedeniyle 301 madencinin hayatını kaybettiği Soma Faciasının hemen sonrasında dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan, idari makamlarla birlikte Soma'ya gitmiştir. Ziyareti sırasında üzgün ve öfkeli madencilerin yakınları ve halk tarafından hükümet protesto edilmiştir. Bu esnada orada bulunan bir madenci yakını olan Erdal Kocabıyık'ın bir makam aracına vurmasını takiben, güvenlik görevlilerinin müdahalesiyle yerde yatar halde bulunduğu sırada Başbakanlık Müşaviri Yusuf Yerkel kendisine tekme atmıştır. Başbakanın ziyareti esnasında yaşanan bu olay orada bulunan basın mensupları tarafından olay anı fotoğraflanmış ve haber olarak çok sayıda basın organı tarafından yayınlanmıştır. Fotoğraf ve videoların basında ve sosyal medya platformlarında yer almasından sonra Yusuf Yerkel'in yerde yatan madenci yakınına tekme attığı fotoğraflar ve videolar halkta daha çok tepki oluşturmuş, kamuoyunun yakından takip ettiği bir olay haline gelmiştir. Ardından Erdal Kocabıyık'ın yargılama süreci başlamış ve Erdal Kocabıyık hakkında kamu malına zarar vermekten para cezasına ve ayrıca 10 ay hapis cezasına hükmedilmiştir. Basında daha sonradan da Yusuf Yerkel'in görevden alındığı, Yusuf Yerkel'in tekme atarken ayağının incindiğine dair tıbbi rapor aldığı ve Erdal Kocabıyık'ın yakınlarının açıklamaları ve bunlar gibi konuyla alakalı birçok haber yer almıştır.

Maden kazasından ve yukarıda bahsi geçen fotoğraf ve görüntüler binlerce defa paylaşıldıktan yaklaşık 1,5 yıl sonra 03.12.2015 tarihinde Yusuf Yerkel'in kişilik haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği hiçbir açıklama veya gerekçe sunmadan talep edilen **357** adet İnternet adresine erişimin engellenmesine karar vermiştir.⁴¹⁵ Dolayısıyla, Hakimlik kararıyla resimlerin ve görüntülerin gerçek olduğu, erişim engelleme talebinde bulunan kişinin Soma'da tekme atan Yusuf Yerkel olduğu hiçe sayılmış ve talep edenin hangi kişilik haklarının ne şekilde ihlal edildiği kararda belirtilmemiştir.

Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği'nin kararıyla erişime engellenen İnternet adresleri arasında Yusuf Yerkel'in tekme attığı esnada çekilen 123 adet YouTube videosu, 194 adet ulusal haber, 22 adet uluslararası haber, 10 Sözlük/Forum sitesi sayfası, 4 karikatür blogu, 4 Dailymotion videosu, bir Twitter statüsü ve üç adet diğer içerik bulunmaktadır. Erişime engellenen **192 ulusal haber kaynağı** arasında Radikal, Zaman, Bugün, Hürriyet, Ulusal Kanal, Gerçek Gündem, Milliyet, Star, Cumhuriyet, Rota

⁴¹⁵ Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği, 2015/4662, 03.12.2015.

Haber, T24, Samanyolu Haber, OdaTV, Haber Sol, Habertürk, Sözcü, Haberdar, Diken ve Yurt Gazetesinin konu ile ilgili haberleri, erişime engellenen 22 uluslararası haber arasında ise İngiltere'den Daily Mail'in iki haberi, The Times ve Huffington Post'un haberleri, Almanya'dan N-TV, T-Online, Der Tagesspiegel, Spiegel ve Welt'in haberleri, Hindistan'ın IBTimes, Amerikan Fox News, Avustralya'nın The Sydney Morning Herald ve Yahoo İtalya'nın haberleri de bulunmaktadır. Haberlerin yayınlanmasından 1,5 yıl sonra engellenmesinin talep edilmesinin temelinde kişilik haklarının ihlali değil, **357 adresin tamamına yönelik bir temizlik operasyonu ile yaşananları unutturma** amaçlanmaktadır.

Bu karara karşı yapılan itiraz reddedilmiş, Mayıs 2016 içinde Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru yapılmıştır. Bu başvuru, yaklaşık 8 sene sonra ancak Abdullah Kaya ve Diğerleri toplu ihlal kararıyla sonuçlanmış fakat rapor yazım tarihi itibarıyla Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği ihlal kararına uyup, yeniden yargılama yapmamıştır.

Ekran Görüntüsü 86: Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber ve içerikler

Görüldüğü üzere, gerçekliği kanıtlanmış olan bir olayı ya da eylemi haber yapan ulusal veya uluslararası tüm kaynakların erişime engellenmesinin hiçbir gerekçesi olamazken, sekiz yıl boyunca devam eden hukuka aykırılık ancak Anayasa Mahkemesi'nin toplu ihlal kararı ile tespit edilmiş, fakat hukuka aykırı kararı veren Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliği ise Anayasa Mahkemesi kararına rağmen bu hukuka aykırılığı devam ettirmektedir.

Tüm bu hukuka aykırılıklar Anayasa Mahkemesi kararına rağmen devam ederken, aşağıda görüleceği üzere, Resmî Gazete'de **10.01.2024** tarihinde yayınlanan kararıyla 5651 sayılı Yasanın 9. maddesini **Anayasa aykırı bularak iptal etmiştir.**⁴¹⁶ İptal kararı **10.10.2024** tarihinde yürürlüğe girecektir.

⁴¹⁶ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425.

ANAYASA MAHKEMESİ'NİN 9. MADDE İLE İLGİLİ İPTAL KARARI

Anayasa Mahkemesi, 5651 sayılı Yasanın 9. maddesi ile ilgili sorunları ilk defa **26.10.2017** tarihinde Ali Kızık başvurusuyla ilgili kararında tespit etmiş,⁴¹⁷ belirlediği ilkesel yaklaşımı arka arkaya vermiş olduğu 16 ihlal kararında uygulamış, fakat Anayasa Mahkemesi'nin belirlediği ilkesel yaklaşım sulh ceza hakimlikleri tarafından tamamen göz ardı edilmiş ve Anayasa Mahkemesi nezdinde bu konu hakkında yapılmış başvuruların sayısı giderek artmaya başlamıştır. Sorunların devam etmesiyle birlikte, Ali Kızık kararından tam dört sene sonra, **27.10.2021** tarihinde Keskin Kalem Yayıncılık kararıyla pilot karar uygulamasına gitmiş, yukarıda da belirtildiği üzere pilot kararını **bir yıl süre ile uygulamama** süresi **06.01.2023** tarihinde dolmuştur.

Pilot karar süreci devam ederken, **Eylül 2020**'den beri beklemekte olan ve Cumhuriyet Halk Partisi tarafından 5651 sayılı Yasa ile ilgili Temmuz 2020 içinde yapılan değişikliklerle ilgili norm denetim ve iptal davası bir türlü karara bağlanmamıştır.⁴¹⁸ Üstelik, Anayasa Mahkemesi'nin pilot kararının Resmî Gazete'de yayınlanmasından hemen sonra, Şubat 2022 içinde Tavşanlı Sulh Ceza Hakimliği tarafından Anayasa Mahkemesi'ne bir itiraz başvurusu yapılmış,⁴¹⁹ bu iki dosya **21.04.2022** tarihinde Genel Kurul Gündemine alınmış ve birleştirilmiştir. Fakat, Anayasa Mahkemesi bu birleştirilen iptal davasını **11.10.2023** tarihine kadar değerlendirmemiş ve ancak bu tarihte Yasa hükmünün iptaline karar vermiştir. Anayasa Mahkemesinin iptal kararının sonucu da ancak kararın **10.01.2024** tarihinde Resmî Gazete'de yayınlanmasıyla öğrenilmiştir. Dolayısıyla, CHP tarafından açılan iptal davasından **üç sene**, Anayasa Mahkemesinin pilot kararından ancak **iki sene** sonra Anayasa Mahkemesi 9. madde hükmünü iptal etmiştir.⁴²⁰ Dahası, iptal kararının **10.10.2024** tarihinde yürürlüğe gireceği de hesaba katıldığı zaman iptal davası ancak dört sene sonra sonuçlanmış olacaktır. Aşağıda açıklanacağı üzere her ne kadar iptal kararı önemli olsa da bu karar Ali Kızık ve özellikle Keskin Kalem pilot kararı sonrasında kaçınılmaz ve **malumun ilamından** ibarettir. Dolayısıyla, **ivedilikle karara bağlanması** gereken iptal davası, içinde bulunduğumuz **siyasi konjonktürün bir yansıması** olarak ancak bu şekilde ve gecikmeli olarak verilmiştir.

Kararın içeriğini incelediğimizde, iptal davası dilekçesinde özetle

"Dava dilekçesinde ve başvuru kararında özetle; dava konusu kurallar kapsamında uygulanabilecek içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesi kararının hukuki niteliğinin belirsiz olduğu, bu kararların koruma tedbiri olarak kabul edilmesinin mümkün olmadığı, nitekim herhangi bir suç veya ceza soruşturması bulunmamasına rağmen haklarının ihlal edildiğini ileri sürenlerin talebi üzerine idari kolluk yetkisi bulunmayan sulh ceza hâkimliklerince bu yönde karar verilebileceği, bu yöntemin hukuk sistematiğine aykırı olduğu, kurallarda bu yöntemin hangi esaslar kapsamında uygulanacağı hususunda belirliliğin bulunmadığı, 5651 sayılı Kanun'un özel hayatın gizliliğini korumaya yönelik 9/A maddesinin varlığı karşısında kurallarla hangi temel hakların korunacağı'nın anlaşılmadığı, keyfî müdahalelere karşı yeterli güvence içermediği, kurallarla ifade

⁴¹⁷ Ali Kızık Başvurusu, B. No: 2014/5552, 26.10.2017.

⁴¹⁸ Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin Altay, Özgür Özel, Engin Özkoç ile birlikte 131 milletvekili tarafından açılan E. 2020/76 sayılı iptal davası.

⁴¹⁹ E. 2022/41 sayılı itiraz başvurusu.

⁴²⁰ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425.

ve basın özgürlüklerinin ölçsüz biçimde sınırlandırıldığı, kuralların birçok yönden belirsizlikler içerdiği, nitekim uygulanmaları sonucu bir tür sansür mekanizmasının ortaya çıktığı, Anayasa Mahkemesinin Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve diğerleri ([GK], B. No: 2018/14884, 27/10/2021) kararında anılan Kanun'un 9. maddesinin ifade ve basın özgürlükleri ihlallerine kaynaklık ettiği tespitinin yapıldığı, kurallara konu içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararlarının bildirilmesi yükümlülüğünün Birliğin statüsüne uygun olmadığı, aynı zamanda kurallarda bildirim usulüne ilişkin bir düzenlemenin yapılmadığı, sulh ceza hâkimliği kararlarının yerine getirilmemesi hâlinde öngörülen adli para cezasının suçların ve cezaların kanuniliği ilkesini ihlal ettiği⁴²¹

belirtilerek kuralların Anayasa'nın 2., 9., 13., 26., 27., 28., 36., 38., 40. ve 125. maddelerine aykırı olduğunun ileri sürüldüğü görülmektedir. Anayasa Mahkemesi öncelikle, dava konusu kuralların, İnternet yayınlarının "içeriğinin yayından çıkarılabilmesine ve/veya bu yayınlara erişimin engellenmesine imkân tanımak suretiyle ifade özgürlüğünü" ve bu yayınların "İnternet haberciliği kapsamındaki bir yayın da olabileceği gözetildiğinde basın özgürlüğünü" sınırladığını belirtmiştir.⁴²² Anayasanın 13. Maddesine atfla, böyle bir düzenleme ve sınırlamanın kanunla yapılması gerekliliğini belirttikten sonra, Anayasa Mahkemesi, 5651 Sayılı Kanun'un 9. maddesinin 5, 8, 9, 10, ve 11. fıkralarındaki değişiklikleri 9. maddenin 1 ve 3 numaralı fıkraları bakımından Anayasa'nın 13. Maddesi bağlamında kanunilik ilkesi yönünden değerlendirmiştir.⁴²³

Anayasa Mahkemesi, **Keskin Kalem ve Diğerleri kararına atfla** 5651 sayılı Yasanın 9. maddesinin "ifade özgürlüğüne getirilen sınırlamanın kapsamı, amacı, sınırları ve sınırlama aracının hukuki niteliği, müdahalenin kanuniliği yönünden hukuki güvenlik ve belirlilik ölçütleri bağlamında birtakım tereddütlere yol" açtığını hatırlatmıştır.⁴²⁴

Anayasa Mahkemesi, 9. maddenin uygulanması bağlamında "sulh ceza hâkimliklerinin çelişmeli bir yargılama yapmadan, gecikilmeksizin ve hızlıca bertaraf edilme ihtiyacını ortaya koyamadan sonuca vardıklarının anlaşıldığı ve çatışan haklar arasında adil bir denge gözetiminin sağlanmasına ilişkin bir yaklaşımın tespit edilemediğini," ve "kararların somut olayların şartlarından bağımsız ve genel ifadeler içerdiğini" vurgulamıştır.⁴²⁵ Hatta bu sorunun sadece 9. madde kararlarını veren değil aynı zamanda bu kararlara itirazları değerlendiren sulh ceza hakimlikleri kararlarında da yer aldığı ve bu kararlara karşı yapılan "itirazlardan sonuç almanın imkânsız olmasa da zor olduğunun görüldüğü" belirtilmiştir.⁴²⁶ Benzer şekilde, sulh ceza hakimlikleri tarafından verilen kararların süresiz olarak verildiği, bu yönüyle Yasadan kaynaklı

⁴²¹ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 96.

⁴²² AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 97.

⁴²³ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 99. 5651 Sayılı Kanun'un 9. Maddesinin (5) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...erişimin engellenmesi..." İbaresinin "...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." Şeklinde Değiştirilmesinin, Değiştirilen (8) Numaralı Fıkrasının (9) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "...erişimin engellenmesi..." İbaresinin "...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." Şeklinde Değiştirilmesinin, (9) Numaralı Fıkrasından Sonra Gelmek Üzere Eklenen (10) Numaralı Fıkrasının (11) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...sorumlu kişi,..." İbaresinin "...içerik, yer ve erişim sağlayıcıların sorumluları,..." Şeklinde Değiştirilmesi ile Anılan Maddenin (1) ve (3) Numaralı Fıkralarının İncelenmesi.

⁴²⁴ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 101. Ayrıca bkz. Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve diğerleri, § 102.

⁴²⁵ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 104. Ayrıca bkz. Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve diğerleri, §§ 115, 116, 126, 128.

⁴²⁶ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 105. Ayrıca bkz. Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve diğerleri, §§ 129-131.

olarak “ifade ve basın özgürlüklerine ağır bir müdahale teşkil” ettiği, aynı zamanda “yargılama hukukunun usule ilişkin güvencelerinin yanında demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun ve orantılı karar verilmesini sağlayacak güvencelerin” de bulunmadığı belirtilmiştir.⁴²⁷

Açıklanan bu nedenlerle iptal davasına konu maddelerin, Anayasa’nın 13., 26. ve 28. maddelerine aykırı olduğu ve iptal edilmeleri gerektiği oyçokluğuyla karara bağlanmıştır.⁴²⁸ Muhterem İnce, karşı oy görüşünde sadece “dava konusu kural kanunilik şartını karşıladığı gibi kuralın demokratik toplum düzeni bakımından gerekli olmadığı da söylenemez” demiş fakat sulh ceza hakimliklerinin kararları gibi, bu görüşü destekleyecek detaylı bir gerekçe sunmamış veya 9. maddenin kanunilik şartını ne şekilde karşıladığını açıklamamıştır.

Anayasa Mahkemesi, 5651 Sayılı Kanun’un 9. maddesinin 5, 8, 9, 10, ve 11. fıkralarındaki değişiklikleri ve 9. maddenin 1 ve 3 numaralı fıkralarının iptal edilmesi nedeniyle bu maddenin “uygulanma imkânı kalmayan kalan kısmının 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali” gerektiğine hükmetmiştir.⁴²⁹ Bir başka deyişle, 5651 sayılı Yasanın 9. Maddesi tamamen Anayasaya aykırı bulunmuş ve iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesi tarafından, “**doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden** Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu kurallara ilişkin iptal hükümlerinin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra,” **10.10.2024 tarihinde** yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

Fakat, Anayasa Mahkemesi nasıl bir hukuksal boşluğun ortaya çıkacağını ve bu boşluğun ne şekilde kamu yararını ihlal edecek nitelikte olduğunu kararında açıklamamıştır. Anayasa Mahkemesi, 9. madde ile ilgili almış olduğu birçok bireysel başvuru kararında, şeref ve itibara yapılan müdahalelerde başvurulabilecek **diğer hukuki yolların bulunduğu** ve 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesinde yer alan yaptırım ve önlemlerin “**tek yol olmadığını**” dile getirmiştir.⁴³⁰ Anayasa Mahkemesi, bu kararlarında üçüncü kişilerce kişilik haklarına yapılan müdahaleler için ülkemizde hem cezai hem de hukuki koruma yollarının öngörüldüğünü belirtmiştir. Bu kapsamda, kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişiler, özel hukuk davası açabilir veya ceza kanunlarına göre ceza soruşturması ve kovuşturması için Cumhuriyet savcılıklarına da başvurabilir. Kaldı ki Ekim 2022 içinde, 5187 sayılı Basın Kanunu’nda yapılan değişiklikler sonrasında kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişiler, İnternet haber sitelerine, cevap ve düzeltme metinleri gönderip, bu metinlerin yayınlanmasını sağlamak için de hukuki girişimde bulunabilir.⁴³¹ Bu bağlamda, Anayasa Mahkemesi, 9. madde ile ilgili tüm bireysel başvuru kararlarında, 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesinde öngörülen ve yirmi dört saat içinde duruşma yapmaksızın, karşı tarafı dinlemeksizin, delil toplamaksızın, talepte bulunan tarafından hakimliklere sunulan delillerle

⁴²⁷ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 106. Ayrıca bkz. Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve diğerleri, §§ 129-132.

⁴²⁸ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 107.

⁴²⁹ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425, § 111.

⁴³⁰ Örneğin, Ali Kıdık Başvurusu, B. No: 2014/5552, 26.10.2017, §§ 64-67; Kemal Gözler Başvurusu, B. No: 2014/5232, 19.04.2018, §§ 53.

⁴³¹ Bkz. 5187 sayılı Basın Kanunu, madde 14.

sınırlı bir inceleme sonunda erişimin engellenmesine karar vermesi usulünün **istisnai olduğunun kabul edilmesi** gerektiğini belirtmiştir.⁴³² O halde, **istisnai olması gereken** ve kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişiler bakımında diğer hukuki yollar mevcutken, **ortaya nasıl bir hukuksal boşluğun çıkacağı açıklamaya geçerken muhtaçtır**. Yukarıda da belirtildiği üzere, Anayasa Mahkemesi, Keskin Kalem ve Diğerleri kararında pilot karar uygulamasına karar verdikten sonra aradan üç sene sonra vermiş olduğu iptal kararı, pilot kararın doğal sonucudur. Pilot kararında zaten Anayasa Mahkemesi TBMM'ye bir yıl süre vermişken ve bu süre zarfında kanun koyucu tarafından herhangi bir değişiklik de yapılmamışken, o aşamada artık 9. madde hükmünün derhal iptali gerekirdi.

Tüm bunlar birlikte değerlendirildiğinde, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararının **10.10.2024** tarihinde yürürlüğe girmesiyle birlikte, **unutulma hakkı** ile ilgili olarak yapılan talepler de artık 5651 sayılı Kanun'un **9. maddesi kapsamında yapılamayacaktır**. Yasa koyucunun da, yeni bir düzenleme yoluna giderken unutulma hakkından kaynaklı olarak bu rapor kapsamında değerlendirilen tüm sorunları *AİHM'in Hurbain/Belçika*⁴³³ kararında belirlediği ilkeler ışığında ele alması beklenir. Olası **yeni bir düzenlemenin odağında mutlaka hatırlama hakkı** ve İnternet arşivlerinin **toplumsal hafıza ile birlikte korunması** yer almalıdır. Raporun sonuç kısmında, bu konu detaylı bir şekilde ele alınacaktır. Bu değerlendirmeyi yapmadan önce, sulh ceza hakimlikleri tarafından verilen unutulma hakkı kararlarında Anayasa Mahkemesinin bu bölümde değerlendirilen önemli içtihadına ve ilkesel yaklaşımına ve benzer şekilde Yargıtay kararlarına atıf yapıp yapmadığı ve dolayısıyla uyumlu olup olmadığı değerlendirilecektir.

UNUTULMA HAKKI KARARLARINDA ANAYASA MAHKEMESİ VE YARGITAY KARARLARINA ATIF VE UYUM DEĞERLENDİRMESİ

Daha önceden de belirtildiği üzere, bu çalışma kapsamında, 2020-2022 yılları içinde sulh ceza hakimlikleri tarafından unutulma hakkı bağlamında verilmiş olan toplam **930** karar tespit edilmiştir. Dolayısıyla, bu kararlara konu **18.923 haber ve diğer içeriğe** erişimin engellenmesi ve/veya bu haber ve diğer içeriklerin çıkartılmasının talep edildiği ve yaptırım uygulanmış **15.922 haber ve diğer içerik** tespit edilmiştir. Rapora konu **930** unutulma hakkı kararının hukuki dayanağı ve değerlendirmesi, sulh ceza hakimliklerinin kararlarının gerekçeli olup olmadığı da bu bağlamda değerlendirilmiştir. Ayrıca, bu kararlarda Yargıtay, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına atıf yapıp yapılmadığı, çatışan haklar kapsamında özellikle yaptırıma maruz bırakılan içerik sağlayıcıları gazeteler ve İnternet medyası olduğu durumlarda ifade ve basın özgürlüğünü dikkate alıp almadıkları detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bu bağlamda sulh ceza hakimlikleri tarafından verilen kararlarda genel olarak unutulma hakkından bahsedilip bahsedilmediği, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun unutulma hakkıyla ilgili ilk kararına atıf yapıp yapmadıkları (Haziran 2015

⁴³² Ali Kızık Başvurusu, B. No: 2014/5552, 26.10.2017, § 62.

⁴³³ *Hurbain/Belçika* (BD), no. 57292/16, 04.07.2023.

tarihli)⁴³⁴ ve benzer şekilde Anayasa Mahkemesi'nin Mart 2016'da aldığı ve unutulma hakkıyla doğrudan ilgili N.B.B. Başvurusu⁴³⁵ kararına atıf yapıp yapmadıkları, keza Anayasa Mahkemesi'nin Ekim 2017'de içinde arka arkaya almış olduğu unutulma hakkı kararlarına atıf yapıp yapılmadığı,⁴³⁶ Anayasa Mahkemesi'nin Ekim 2017'de kişilik hakkı ihlali gerekçesiyle 5651 sayılı Kanun kapsamında verilen erişim engelleme kararlarında ilkesel olarak uygulanması gerektiğini belirttiği "ilk bakışta ihlal" yaklaşımıyla ilgili Ali Kıdık Başvurusu⁴³⁷ kararına atıf yapıp yapılmadığı ve sulh ceza hakimlikleri tarafından Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu'nun İnternet yayınları ve unutulma hakkı ile ilgili olarak, Ali Kıdık kararına atıfla Mart 2018 içinde karara bağladığı C. K. Başvurusu⁴³⁸ ile ilgili kararına atıf yapıp yapmadığı da değerlendirilmiştir. Son olarak, tüm bu kararlardan sonra Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun Ekim 2018'de aldığı unutulma hakkıyla ilgili kararna⁴³⁹ ve Yargıtay 19. Ceza Dairesi'nin unutulma hakkı konusunda vermiş olduğu ve Haziran 2017 tarihli kararına⁴⁴⁰ da atıf yapıp yapılmadığı ayrıca değerlendirilmiştir.

Öncelikle, **2020-2022** yılları içinde **224** farklı sulh ceza hakimliği tarafından unutulma hakkı bağlamında verilmiş olan toplam **930** karardan sadece **135 tanesinde** (%14,52) Anayasa Mahkemesi'nin N.B.B. Başvurusu ile ilgili kararna⁴⁴¹ atıf yapıldığı tespit edilmiş, **795 kararda** (%85,48) ise N.B.B. Başvurusu ile ilgili karara atıf yapılmamıştır. Daha da vahimi **930** unutulma hakkı kararından sadece **34** (%3,66) tanesinde Anayasa Mahkemesinin Ali Kıdık Başvurusu ile ilgili kararna⁴⁴² atıf yapılırken, **896** (%96,34) kararda ise Ali Kıdık kararına atıf yapılmamıştır. Keza, toplam **930 kararn sadece üç tanesinde** Anayasa Mahkemesi'nin **C. K. Başvurusu** kararına atıf yapıldığı görülmüştür.⁴⁴³ Benzer şekilde AİHM'nin unutulma hakkıyla ilgili kararlarına herhangi bir sulh ceza hakimliği kararında rastlanmamıştır.⁴⁴⁴

Sulh ceza hakimlikleri genel olarak Anayasa Mahkemesinin kararlarını dikkate almazken, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun unutulma hakkıyla ilgili Haziran 2015 tarihli ve Anayasa Mahkemesi'nin **N.B.B ve Ali Kıdık kararlarından önce aldığı** kararına⁴⁴⁵ ise **940** karardan **273** tanesinde (**%29,35**) atıf yapıldığı tespit edilmiş, **657** kararda (**%70,65**) ise bu karara atıf yapılmamıştır. Bir diğer taraftan **930** kararın hiçbirinde Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun Ekim 2018 tarihli kararına⁴⁴⁶ atıf yapılmamıştır.

⁴³⁴ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E.2014/4-56, K.2015/1679, K.T. 17.06.2015.

⁴³⁵ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016.

⁴³⁶ G. D. (2) Başvurusu, B. No: 2014/1808, 04.10.2017; Asım Bayar ve Veysel Bayar Başvurusu, B. No: 2014/4141, 04.10.2017; Asli Alp ve Şükrü Alp Başvurusu, B. No: 2014/18260, 04.10.2017; G. Y. Başvurusu, B. No: 2014/16026, 05.10.2017; Fahri Göncü Başvurusu, B. No: 2014/17943, 05.10.2017.

⁴³⁷ Ali Kıdık Başvurusu, B. No: 2014/5552, 26.10.2017.

⁴³⁸ C. K. Başvurusu, B. No: 2014/19685, 15.03.2018.

⁴³⁹ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E.2016/1169, K.2018/490, K.T. 30.10.2018.

⁴⁴⁰ Yargıtay 19. Ceza Dairesi. E. 2016/15510 K. 2017/5325, 05.06.2017.

⁴⁴¹ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016.

⁴⁴² Ali Kıdık Başvurusu, B. No: 2014/5552, 26.10.2017.

⁴⁴³ C. K. Başvurusu, B. No: 2014/19685, 15.03.2018.

⁴⁴⁴ Fuchsmann/Almanya, no. 71233/13, 19.10.2017; M.L. AND W.W./Almanya, no. 60798/10 ve 65599/10, 28.06.2018; L.B./Macaristan, no. 36345/16, 12.01.2021 (Bu başvuru 31.05.2021 tarihinde Büyük Daire tarafından görüşülmek üzere kabul edilmiştir); Hurbain/Belçika, no. 57292/16, 22.6.2021 (Bu başvuru 11.10.2021 tarihinde Büyük Daire tarafından görüşülmek üzere kabul edilmiştir); M.L./Slovakya, no. 34159/17, 14.10.2021; Biancardi/İtalya, no. 77419/16, 25.11.2021.

⁴⁴⁵ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E. 2014/4-56, K. 2015/1679, K.T. 17.06.2015.

⁴⁴⁶ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E. 2016/1169, K. 2018/490, K.T. 30.10.2018.

mıştır. Fakat, **71** sulh ceza hakimliği **kararında**, Yargıtay 19. Ceza Dairesi'nin unutulma hakkı konusunda vermiş olduğu Haziran 2017 tarihli kararına⁴⁴⁷ atıf yapıldığı tespit edilmiştir.

Sulh ceza hakimlikleri tarafından verilen **930** karardan sadece **6** tanesinde hem **Anayasa Mahkemesinin N.B.B. ve Ali Kızık** kararlarına hem de **Yargıtay Hukuk Genel Kurulu**'nun ve Yargıtay 19. Ceza Dairesi'nin unutulma hakkıyla ilgili kararna **birlikte atıf** yapıldığı tespit edilmiştir. **14** kararda ise sadece hem **Anayasa Mahkemesinin N.B.B. ve Ali Kızık kararlarına hem de Yargıtay Hukuk Genel Kurulu**'nun unutulma hakkıyla ilgili kararna **birlikte atıf** yapıldığı tespit edilmiştir. Bir diğer taraftan, Anayasa Mahkemesi'nin **N.B.B.** kararı ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun unutulma hakkıyla ilgili kararna **birlikte atıf** yapan **99 karar** tespit edilmiştir. **35 kararda** ise Anayasa Mahkemesinin N.B.B. kararı ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ve Yargıtay 19. Ceza Dairesi kararlarına birlikte atıf yapıldığı tespit edilmiştir. **89 kararda** Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ve Yargıtay 19. Ceza Dairesi kararlarına birlikte atıf yapıldığı fakat herhangi bir Anayasa Mahkemesi kararna atıf yapılmadığı görülmektedir. Toplam **930** sulh ceza hakimliği karardan **596 tanesinde** ise ne Anayasa Mahkemesi ne de Yargıtay'ın unutulma hakkıyla ilgili kararlarına atıf bulunmaktadır. Bir başka deyişle, 2020-2022 yılları içinde sulh ceza hakimlikleri tarafından unutulma hakkıyla ilgili verilen **930 kararın yüzde 64'ünde** Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay'ın unutulma hakkıyla ilgili kararlarına **atıf yapılmadan** karar verilmiştir.

Vahim bir şekilde Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay'ın unutulma hakkıyla ilgili kararlarını dikkate almadan veya genel geçer ifadelerle özetleyip fakat doğru düzgün bir şekilde uygulanmadan verilen kararlarla sulh ceza hakimlikleri ifade ve basın özgürlüğü ve kamunun bilgi edinme ve haber alma haklarına müdahale etmekte ve gelecek nesiller için de korunması gereken basın arşivleri ve toplumsal hafızaya ciddi ve kalıcı zarar vermektedir. Anayasa Mahkemesi'nin 9. Maddeyi iptal etmesi ve Abdullah Kaya ve Diğerleri⁴⁴⁸ kararıyla 503 bireysel başvuruda ihlal kararı vermesi de bu **sorunu kısmen dahi gidermemektedir. EngelliWeb** projesi kapsamında 5651 sayılı Kanun'un "kişilik haklarını koruma" amacı içeren 9. maddesi kapsamında **2014-2022** döneminde **543** farklı sulh ceza hakimliği tarafından verilen **6.509 farklı kararla** erişime engellenmiş **35.023** haber (URL adresi) ve kaldırılan, çıkarılan veya silinen **29.253** haber (URL adresi) tespit edilmiştir. Bu kararların büyük birçoğuna itiraz edilmemekte ve dolayısıyla Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapılmamaktadır. Hal böyleyken, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı verdiği ve ihlal kararının sonucu olarak tekrardan yayınlanan veya erişime açılan haber sayısı kısıtlıdır. Bir diğer taraftan, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı ancak **10.10.2024** tarihinde yürürlüğe gireceği için, sulh ceza hakimlikleri 9. madde kapsamında karar vermeye devam etmektedir.

⁴⁴⁷ Yargıtay 19. Ceza Dairesi. E. 2016/15510 K. 2017/5325, 05.06.2017.

⁴⁴⁸ B. No: 2016/1430, 22.11.2023.

UNUTULMA HAKKI KARARLARINDA GEREKÇELİ KARAR DEĞERLENDİRMESİ

Sulh ceza hakimlikleri tarafından verilen kararlarla ilgili sorunlar sadece yüksek mahkeme kararlarına atıf yapıp yapmamaları ile de sınırlı değildir. Bu bağlamda sulh ceza hakimlikleri tarafından verilen unutulma hakkı kararlarının gerekçeli olup olmadığı da değerlendirilecektir. Anayasadaki hakların etkili bir biçimde korunması için, davaya bakan mahkemelere Anayasa'nın 36. Maddesine göre " tarafların dayanaklarını, iddialarını ve delillerini etkili bir biçimde inceleme görevi" verilmiştir.⁴⁴⁹ Anayasa'nın 36. Maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının unsurlarından biri de gerekçeli karar hakkıdır.⁴⁵⁰ Anayasa'nın 141. Maddesinin üçüncü fıkrasında "Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır" denilerek mahkemelere **kararlarını gerekçeli yazma yükümlülüğü** yüklenmiştir.⁴⁵¹ Dolayısıyla, "gerekçeli karar hakkı, kişilerin adil bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve denetlemeyi amaçlamaktadır".⁴⁵² Bu bağlamda, taraflar, kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini öğrenebilmelidirler.

Bir kararda tam olarak hangi unsurların bulunması gerektiği davanın niteliğine ve koşullarına bağlı olup muhakeme sırasında açıkça öne sürülen iddia ve savunmaların davanın sonucuna etkili olması halinde, davayla doğrudan ilgili olan bu usul ve esasa ilişkin hususlara mahkemelerce makul bir gerekçeyle yanıt verilmesi gerekir.⁴⁵³ Aksi halde, davanın sonucuna etkili olan iddiaların cevapsız bırakılmış olması gerekçeli karar hakkının ihlaline neden olacaktır.⁴⁵⁴ Ayrıca, Anayasa Mahkemesinin de belirttiği üzere, "gerekçesi bilinmeyen bir karara karşı gidilecek kanun yolunun etkin kullanılması mümkün olmayacağı gibi bahsedilen kanun yolunda yapılacak incelemenin de etkin olması beklenemez".⁴⁵⁵

İfade özgürlüğüne yönelik müdahalelerin haklılığının değerlendirilmesinde derece mahkemeleri kararlarının "**konuyla ilgili ve yeterli gerekçeler**" içermesi Anayasa'nın 36, 141. ve AİHS'in 6. maddelerinde yer alan **kararların gerekçeli olma zorunluluğunun bir sonucu ve aynı zamanda demokratik toplum düzeninin gereklerinin vazgeçilmez bir unsurudur**.⁴⁵⁶ Anayasa Mahkemesi, Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusuyla ilgili **pilot kararında** sulh ceza hakimliklerinin 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında almış olduğu kararları eleştirmiş ve hakimliklerin pilot karara konu "kararlarının hiçbirinde İnternet yayını nedeniyle müştekinin şeref ve itibarına hukuka aykırı olarak yapıldığına karar verilen müdahalenin çelişmeli bir yargılama yapılmadan, gecikilmeksizin ve süratle bertaraf edilmesi ihtiyacının" ortaya konulmadığını belirtmiş ve hakimliklerce "verilen hiçbir kararda çatışan haklar arasında adil bir dengeğin gözetildiği de tespit edilememiştir"

⁴⁴⁹ Sebahat Tuncel Başvurusu (2), B. No: 2014/1440, 26.02.2015, §, 58; Sencer Başat Başvurusu, B. No: 2013/7800, 18.06.2014, § 30; AİHM, *Dulaurans/Fransa*, no. 34553/97, 21.03.2000, § 33.

⁴⁵⁰ Abdullah Topçu Başvurusu, B. No: 2014/8868, 19.04.2017, § 75.

⁴⁵¹ Vedat Benli Başvurusu, B. No: 2013/307,16.05.2013, § 30; Ahmet Sağlam Başvurusu, B. No: 2013/3351, 18.09.2013, § 49.

⁴⁵² Sencer Başat Başvurusu, B. No: 2013/7800, 18.06.2014, §§ 31, 34.

⁴⁵³ Sencer Başat Başvurusu, B. No: 2013/7800, 18.06.2014, § 35.

⁴⁵⁴ Ruşen Melih Nebigil Başvurusu, B. No: 2014/2037, 17.07.2018, §§ 24-29.

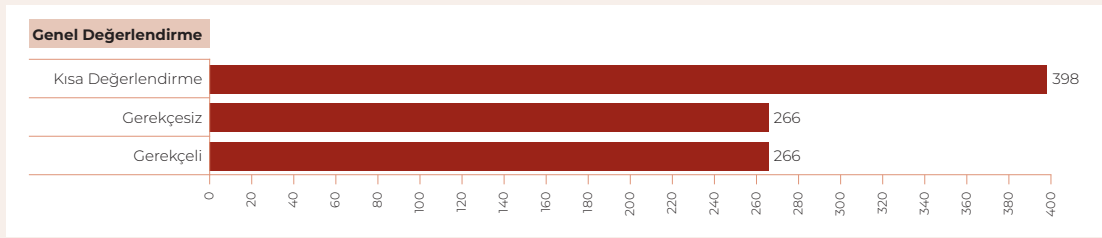
⁴⁵⁵ Vesim Parlak Başvurusu, B. No: 2012/1034, 20.03.2014, § 34.

⁴⁵⁶ Medya Gündem Dijital Yayıncılık Ticaret A.Ş. Başvurusu, B. No: 2013/2623, 11.11.2015, § 21; Ahmet Sağlam Başvurusu, B. No: 2013/3351, 18.09.2013, § 49

demıştır. Bu bağlamda, “gerekçeli kararlar, somut olayın koşullarından bağımsız ve genel ifadeler içerdiğinden şikâyet konusu İnternet yayınlarının kişilik haklarını ilk bakışta anlaşılabilir ve açık bir şekilde ihlal etmiş olduğunun nasıl tespit edildiği anlaşılabilir” sonucuna ulaşmıştır.⁴⁵⁷

Bu rapora konu **930** sulh ceza hakimliği kararının yukarıdaki değerlendirmeler ışığında incelenmesi sonucunda, **Şekil 23**'te görüleceği üzere, bu kararlardan **266** tanesinin makul bir gerekçesi olduğu, **398** kararda sadece kısa değerlendirmelere yer verildiği ve **266** kararda ise herhangi bir gerekçeye yer verilmediği tespit edilmiştir. Gerekçesiz kararların bir kısmından talep edenlerin başvurularının neden unutulma hakkı kapsamında değerlendirildiği ve başvuruya konu haberlerin niteliği ve içeriği anlaşılabilir, ifade ve basın özgürlüğüyle kişilik hakları arasındaki dengenin kurulmadığı ve Anayasa Mahkemesi'nin Ali Kızılcık kararında belirlediği ve sulh ceza hakimliklerinin uygulamak zorunda olduğu “ilk bakışta ihlal” değerlendirmesinin yapılmadığı görülmektedir.⁴⁵⁸

Şekil 23: 2020-2022 Unutulma Hakkı Kararları: Hukuki Değerlendirme

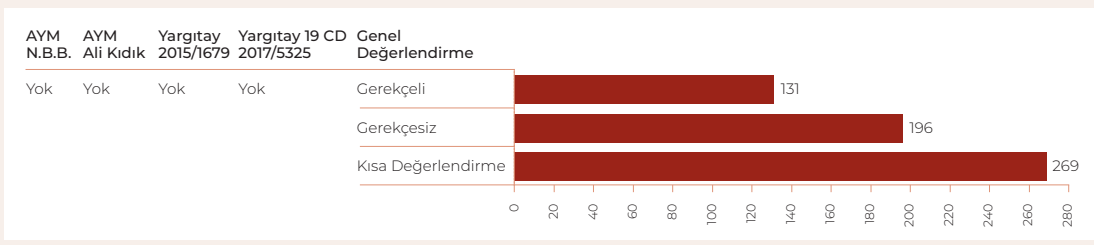

Dahası, **Şekil 24**'te görüleceği üzere makul bir gerekçesi olduğu tespit edilen **266** karardan tanesinde Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay'ın unutulma hakkıyla ilgili kararlarına herhangi bir atıf yapılmadan karar verilmiştir. Kısa değerlendirme içeren **252** karardan da **Şekil 25**'te görüleceği üzere **131** tanesinde Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay'ın unutulma hakkıyla ilgili kararlarından hiç birine atıf yapılmadan karar verildiği görülmektedir. Benzer şekilde sadece kısa değerlendirmelere yer verilen **398** karardan **182** tanesinde Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay'ın unutulma hakkıyla ilgili kararlarından hiç birine atıf yapılmadan karar verildiği görülmektedir. Son olarak gerekçesiz karar kategorisinde yer alan **266** karardan **85** tanesinde de Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay'ın unutulma hakkıyla ilgili kararlarından hiç birine atıf yapılmadan karar verildiği görülmektedir.

⁴⁵⁷ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, § 115.

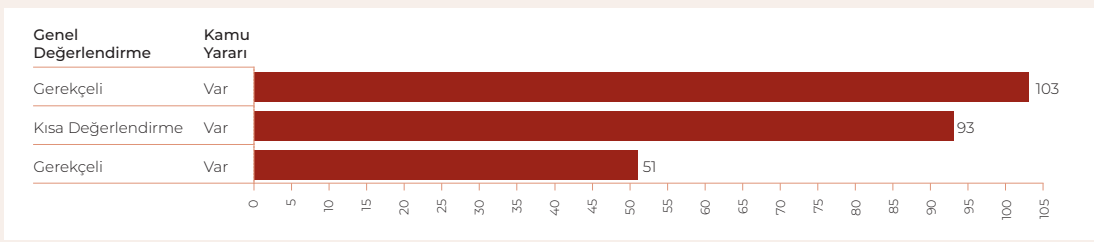
⁴⁵⁸ B. No: 2014/5552, 26.10.2017, § 63.

Şekil 24: Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay Kararlarına Atıf Olmayan Karar Sayısı

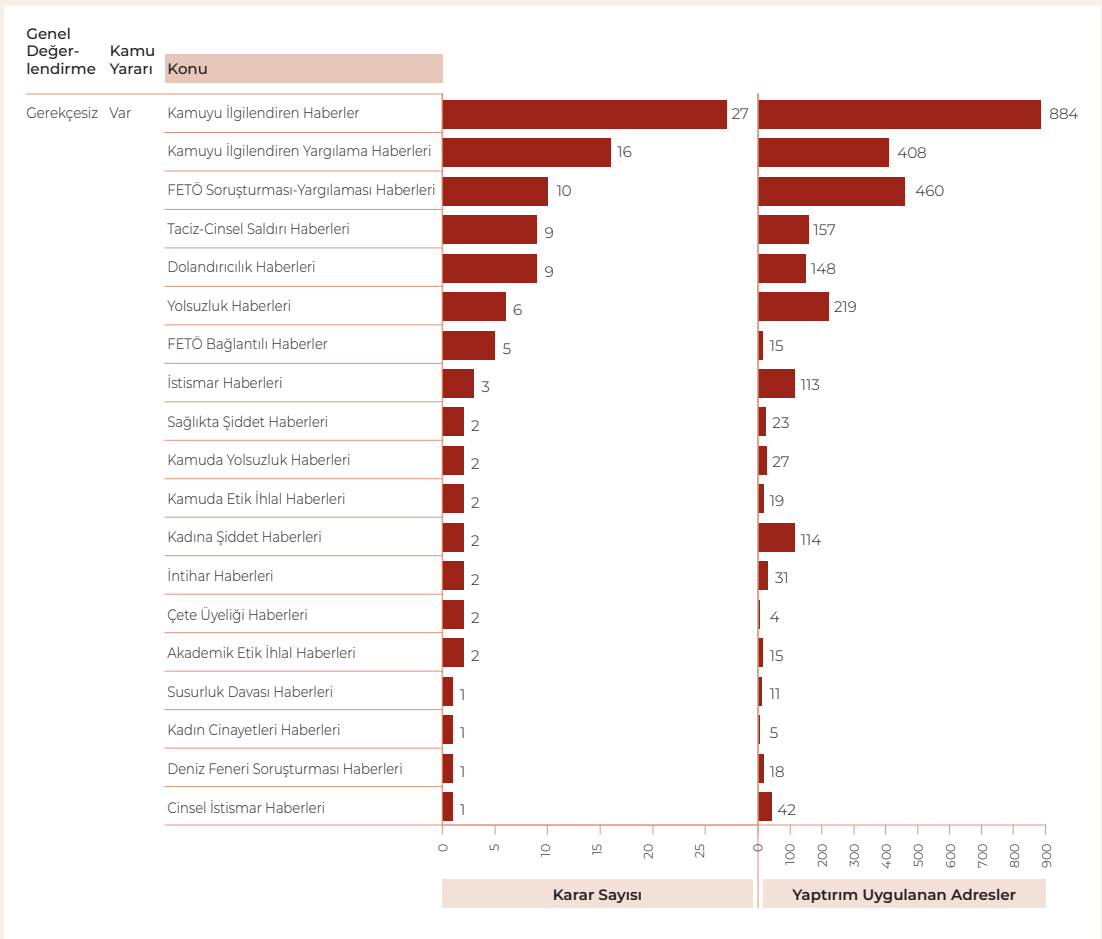
Bu çalışma kapsamında **247** karara konu haber ve içerikler bakımından **devam eden bir kamu yararı yönelik** haber ve içeriklerin varlığı tespit edilmiştir. Bu **247** kararın ayrıca incelenmesi sonucunda, **Şekil 25**'d3 görüleceği üzere **103** kararın gerekçesiz verildiği, **93** tanesinin kısa değerlendirmeler içerdiği ve sadece **51** tanesinin gerekçeli olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 25: 2020-2022 Kamu Yararı İçeren Unutulma Hakkı Kararları: Hukuki Değerlendirme

266 gerekçesiz kararlarla toplam **2.713** haber ve içeriğe yaptırım uygulanırken, **Şekil 26**'da görüleceği üzere konuları itibarıyla genel olarak kamuyu ilgilendiren haberler, kamuyu ilgilendiren yargılama veya FETÖ soruşturması-yargılaması haberleri, taciz ve cinsel saldırı haberleri, Deniz Feneri soruşturması haberleri, bazı akademik etik ihlal haberleri, Susurluk davası haberleri, istismar haberleri, kamuda yolsuzluk haberleri, kadın cinayetleri haberleri **gerekçesiz verilen kararlar** arasında yer almaktadır.

Şekil 26: 2020-2022 Kamu Yararı İçeren Unutulma Hakkı Kararları: Hukuki Değerlendirme

Örneğin, Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliğinin Haziran 2020 yılı içinde aldığı bir gerekçesiz kararla “**FETÖ operasyonunda hakkında yakalama kararı çıkarılan Elvan Gıda'nın sahibinin gözaltına alınması**” ile ilgili süreç hakkındaki **182** habere gerekçesiz bir kararla erişim engellenirken Hakimlik kararında sadece bu haber ve içeriklerin “**güncelliğinin kalmadığı**” belirtilmiş fakat neden güncelliğinin kalmadığı ve aradan geçen yaklaşık iki sene sonra ne şekilde unutulma hakkı kapsamında değerlendirildiği açıklanmamıştır.⁴⁵⁹

⁴⁵⁹ Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği, 2020/4035, 19.06.2020.

AİHM'in *Cumhuriyet Vakfı/Türkiye*⁴⁶⁰ kararında da belirttiği üzere **ifade özgürlüğü sınırlandırılırken gerekçeli karar verme yükümlülüğü ayrı bir öneme sahiptir**. Detaylı gerekçe verilmeden ve sonucu etkileyecek esaslı unsurlar tartışılmadan sadece ilgili kanun maddelerine gönderme yapılarak karara bağlanan, tek taraflı olarak, çelişmeli bir yargılama yapılmadan, gecikilmeksizin ve süratle bertaraf edilmesi ihtiyacının ortaya konulmadığı kararların hakkaniyete uygun yargılanma açısından ihlal oluşturduğu açıktır.⁴⁶¹ Bu tip keyfi nitelikli kararlardan, özellikle basın kuruluşları etkilenen, ifade ve basın özgürlüğünü sınırlamanın altında yatan nedenlerin öğrenilmesi mümkün olmayacaktır. Böylece, ifade ve basın özgürlüğüne keyfi müdahalelerle⁴⁶² basın kuruluşlarının sadece ifade ve basın özgürlüğü değil, aynı zamanda Anayasanın 36. ve 141. maddeleri ile AİHS'nin 6. Maddesiyle koruma altına alınmış olan gerekçeli karar hakkı da ihlal edilmiş olacaktır.

2020-2022 Yıllarında Alınan Kararlarla Yaptırım Uygulanan Haber ve İçeriklerin Yayınlanma Yıllarının Değerlendirilmesi

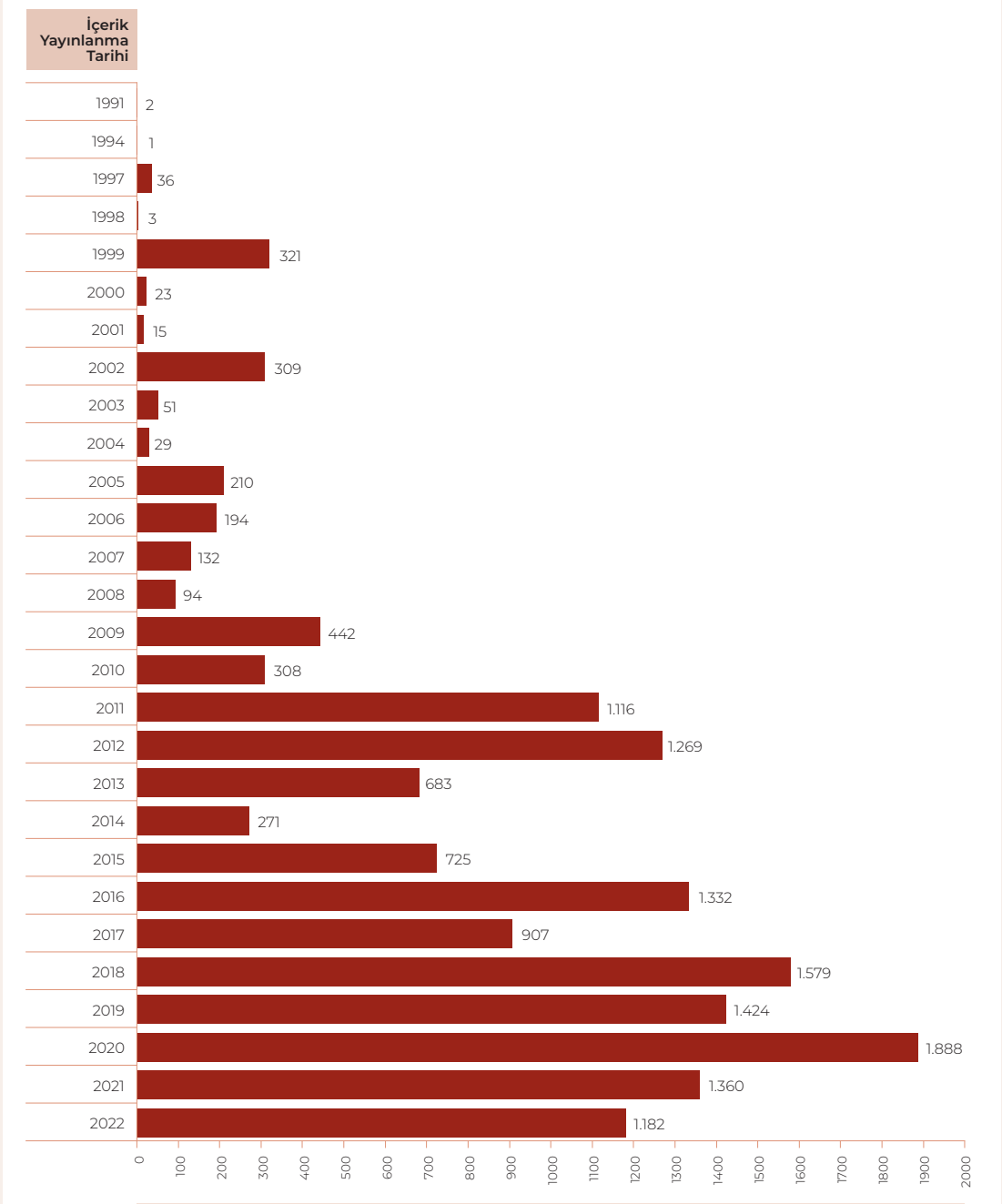
Bu raporlama çalışması kapsamında tespit edilen **930 karar** ve bu kararlara konu **18.923 haber ve diğer içeriğe** erişimin engellenmesi ve/veya bu haber ve diğer içeriklerin çıkartılmasının talep edildiği ve yaptırım uygulanmış **15.922 haber ve diğer içerik** tespit edilmiştir. Unutulma hakkı taleplerine konu ve yaptırım uygulanan haberlerin yayınlanma yılları da ayrıca incelenmiştir. Birçok kararda farklı yıllara yayılan haber ve içerikler yer almakla birlikte yaptırım uygulanan haber ve içeriklerin yayınlanma yıllarının 1991 ile 2022 arasında yer aldığı **Şekil 27'**de görülmektedir.

⁴⁶⁰ Cumhuriyet Vakfı/Türkiye, no. 28255/07, 08.10.2013.

⁴⁶¹ *Kommersant Moldovya/Moldovya*, no. 41827/02, 09.01.2007, § 36-38.

⁴⁶² *H/Belçika*, no. 8950/80, 30.11.1987, § 30, 53; *Georgiadis/Yunanistan*, no. 21522/93, 29/05/1997, § 41, 43.

Şekil 27: Yaptırım Uygulanan Haber ve İçeriklerin Yayınlanma Yılları

Yukarıda da ayrıca değerlendirildiği ve görüleceği üzere **2020-2022** yılları içinde yapılan unutulma hakkı talepli başvurulara konu haber ve içeriklerin yayınlandığı tarihler de özellikle Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi tarafından belirlenen “**üstün bir kamu yararı olmadığı sürece, dijital hafızada yer alan geçmişte yaşanan olumsuz olayların bir süre sonra unutulması**” şartını sağlamamaktadır.⁴⁶³ Yaptırım uygulanan **15.922** haber ve içerikten **7.403** tanesi (**%46,49**) son beş sene içinde ve 2018-2022 yıllarında yayınlanan haber ve içeriklerdir. Keza, **4.430** haber ve içerik sulh ceza hakimliklerinin bu çalışmaya konu unutulma hakkı kararlarının verildiği 2020-2022 yılları içinde yayınlanmıştır. Bir başka deyişle, 2020 yılı içinde 28 farklı sulh ceza hakimliği kararı ile yaptırım uygulanan 312 haber ve içerik 2020 yılı içinde yayınlanmıştır. Benzer şekilde 2021 yılı içinde 67 farklı sulh ceza hakimliği kararı ile yaptırım uygulanan 487 haber ve içerik 2021 yılı içinde yayınlanmıştır. Son olarak, 2022 yılı içinde 109 farklı sulh ceza hakimliği kararı ile yaptırım uygulanan 1182 haber ve içerik 2022 yılı içinde yayınlanmıştır. Dahası, 2021 yılında verilen 12 farklı sulh ceza hakimliği kararıyla yaptırım uygulanan 714 haber ve içerik 2020 yılı içinde, 2022 yılında verilen 27 farklı sulh ceza hakimliği kararıyla yaptırım uygulanan 889 haber ve içerik 2021 yılı içinde yayınlanmıştır.

Dolayısıyla, **2020-2022** yılları içinde alınan çok sayıda unutulma hakkı kararında, Yargıtay, Anayasa Mahkemesi ve AİHM tarafından unutulma hakkı kararlarında uygulanması beklenen en önemli kriterlerden bir tanesi olan, yayımlandıkları tarihte olgu aktaran ve doğru nitelikteki, kişilik haklarını ihlal etmeyen ve hatta kamu yararı içeren haber ve içeriklerin, aradan geçen uzun zamana bağlı olarak yayından veya arşivden kaldırılması kriterinin, sulh ceza hakimlikleri tarafından dikkate alınmadığı gözlemlenmektedir. Bir başka deyişle, çok sayıda kararda sadece “aradan geçen zaman” değerlendirmesi yapıldığı, bu değerlendirme yapılırken talep edenin kim olduğuna ve siyasi bir kimliği olup olmadığına ve talebe konu haberlerin yayınlanmasına devam edilmesinde kamu yararı olup olmadığına değerlendirilmediği tespit edilmiştir. Bir diğer taraftan, yayınlanmasında **kamu yararı bulunan yakın tarihli çok sayıda habere** de sulh ceza hakimlikleri unutulma hakkı bağlamında yaptırım uygulamıştır. Fakat, yüksek mahkeme kıstaslarını göz ardı eden bu tip kararlara konu haberlerin geçmişte kaldığını veya yayınlanma tarihinden sonra uzun bir zaman geçtiğini söylemek veya iddia etmek kesinlikle mümkün değildir.

⁴⁶³ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E.2014/4-56, K.2015/1679, K.T. 17.06.2015.

SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME

Şubat 2014 ve Temmuz 2020 değişiklikleriyle 5651 sayılı Kanun'un "kişilik hakları ihlalleri" ile ilgili 9. maddesinin uygulamada bir sansür mekanizmasına dönüştüğüne şüphe yoktur. Bu madde kapsamında yapılan taleplerin büyük bir kısmının sulh ceza hakimlikleri tarafından kabul edildiği ve dolayısıyla binlerce haber ve içeriğin erişime engellendiği ve/veya yayından çıkartıldığı İfade Özgürlüğü Derneğinin EngelliWeb raporlarında görülmektedir.⁴⁶⁴ Dolayısıyla, 2014-2022 döneminde 5651 sayılı Kanun'un 9. madde kapsamında **543** farklı sulh ceza hakimliği tarafından verilen **6.509 farklı kararla** erişimi engellenmiş **35.023** haber (URL adresi) ve kaldırılan, çıkartılan veya silinen **29.253** haber (URL adresi) tespit edilmekle birlikte, bu raporda da detaylı bir şekilde açıklandığı üzere Anayasa Mahkemesi tarafından 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinde yapısal sorunlar tespit edilmiştir.⁴⁶⁵ Anayasa Mahkemesi, yapısal sorunun çözümü için Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirimde bulunmuş ve bir yıl boyunca (07.01.2023 tarihine kadar) 9. madde kapsamında pilot karardan

⁴⁶⁴ İfade Özgürlüğü Derneği, EngelliWeb 2018: *Türkiye'den Erişime Engellenen Web Siteleri, Haber ve Sosyal Medya İçeriklerinin Analiz Raporu*, Haziran 2019: https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2018.pdf; EngelliWeb 2019: *Buz Dağının Görünmeyen Yüzü*, Temmuz 2020, https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2019.pdf; EngelliWeb 2020: *Fahrenheit 5651: Sansürün Yakıcı Etkisi*, Ağustos 2020, https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2020.pdf; EngelliWeb 2021: *Üst Düzey Kamu Şahsiyetlerinin İncinen İtibarı, Onur ve Haysiyet Yılı*, Ekim 2022, https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2021.pdf; EngelliWeb 2022: *Sulh Ceza Hakimliklerinin Gölgesinde Karanlığa Gömülen Anayasa Mahkemesi*, Temmuz 2023, https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2022.pdf.

⁴⁶⁵ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, R.G. 07.01.2022-31712. Ayrıca bkz. Yaman Akdeniz, "Anayasa Mahkemesi'nin sözde pilot kararı," *Diken*, 12.01.2022, <https://www.diken.com.tr/anayasa-mahkemesinin-sozde-pilot-karari/>

önce yapılmış ve sonra yapılacak bireysel başvuruların incelenmesinin ertelenmesine karar vermiştir.

Fakat ne Türkiye Büyük Millet Meclisi yasada bir değişiklik yapmış ne de Anayasa Mahkemesi pilot kararını ivedilikle uygulamıştır. Ancak, Anayasa Mahkemesi, norm denetim sonucunda **10.01.2024** tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanan karar ile Anayasa’nın 13., 26. ve 28. maddelerine aykırı olduğu tespit edilen ve bugüne kadar sulh ceza hakimlikleri tarafından kişilik hakları ihlali ve unutulma hakkı kararlarının temelini oluşturan **5651 sayılı Yasanın 9. maddesinin iptal** etmiştir.⁴⁶⁶ Ayrıca, Anayasa Mahkemesi, Şubat 2024 içinde kamuoyu ile paylaştığı Abdullah Kaya ve Diğerleri kararıyla,⁴⁶⁷ 9. madde kapsamında yapılmış olan 503 başvuruyu birleştirmiş, Keskin Kalem ve Diğerleri pilot kararını 13 ay gecikmeli olarak uygulamış ve tüm başvurular da Anayasa’nın 26. Maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğü ve Anayasa’nın 40. Maddesinde güvence altına alınan etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine hükmetmiştir.

İptal kararına rağmen **10.10.2024** tarihine kadar yürürlükte kalmaya devam edecek olan 9. madde kapsamında işbu raporun yayınlanma tarihi itibarıyla sulh ceza hakimlikleri durmamış ve iptal kararı sonrasında da 9. madde kapsamında karar vermeye devam etmiştir.⁴⁶⁸ Bu rapor da 9. madde ve sulh ceza hakimlikleri odaklı olmakla birlikte, genel ve yapısal sorunların bir başka boyutuna dikkat çekmek için hazırlanmıştır. Dolayısıyla, **unutulma hakkının** ortaya çıkışı ve Türk hukukuna yansımaları ve gelişen içtihatla birlikte sulh ceza hakimlikleri eliyle uygulanması, ifade ve basın özgürlüğü üzerindeki etkisi bu çalışmanın odak noktası olmuştur.

Her ne kadar, 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesi doğrudan “unutulma hakkı” ile ilgili olmasa dahi, uygulamada ve içtihatla unutulma hakkı bu bağlamda yer bulmuş ve Anayasa Mahkemesi, 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesinde yer alan yaptırımların unutulma hakkı açısından bir önlem olarak kullanılabileceğini kabul etmiştir.⁴⁶⁹ Aşağıda da değerlendirileceği üzere, 9. maddenin iptali sonrasında, ortaya çıkacak yeni düzenleme ile birlikte bu yaklaşım değişebilir.

Bu bağlamda unutulmaması gereken ise unutulma hakkı taleplerine konu haber ve içerikler, **yayınlandıkları tarihte herhangi bir kişilik hakkı ihlali veya hukuka aykırılık içermeyen** haber ve içeriklerdir. Bir başka deyişle, unutulması talep edilen haber ve içerikler, yayımlandıkları tarihte herhangi bir kişilik hakkı ihlali içermeyen haber ve içeriklerdir. Dolayısıyla, unutulma hakkı taleplerine konu haber ve içeriklerin, doğrudan kişilik hakkı ihlali iddiasında bulunulan taleplerden farklı bir şekilde değerlendirilmesi gerekir. Gerçeğe aykırı olmayan ve doğrudan kişilik hakkı ihlali de söz konusu olmayan haber ve içeriklerle ilgili talepler **üstün bir kamu yararı olmadığı** durumlarda ve özellikle sade vatandaşların **“geçmişini kontrol etme”** ve **“belirli hususların geçmişinden silinmesini ve hatırlanmamayı isteme hakkının”** bulunduğu **istisnai durumlarda** ancak olumlu değerlendirilebilir.

Fakat, yayınlama aşamasında gerçek ve olgu aktarımı içeren, kamu yararının bulunduğu bir olay veya tartışmaya katkı sağlayan haber ve içerikler veya kamusal ve

⁴⁶⁶ AYM, E. 2020/76, K. 2023/172, 11.10.2023, R.G. 10.01.2024-32425.

⁴⁶⁷ Abdullah Kaya ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2016/1430, 22.11.2023.

⁴⁶⁸ Bkz. <https://ifade.org.tr/engelliweb/>

⁴⁶⁹ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016, §§ 51-52.

toplumsal ilginin devam ettiği ve güncelliğini koruyan haberler bakımından unutulma hakkı üstün gelmeyebilir. Dolayısıyla, basın arşivlerinde yer alan haberlerin yayınlanmasına devam edilmesi, ifade ve basın özgürlüğü bağlamında üstün kamu yararı gözetildiğinde daha ağır basabilir.

Bu dengenin sulh ceza hakimlikleri tarafından korunup korunmadığı **2020-2022** yılları içinde **224** farklı sulh ceza hakimliği tarafından 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi dayanak gösterilerek verilen **930** unutulma hakkı kararı ile değerlendirilmiştir.⁴⁷⁰ Bu kararlara konu taleplerle **18.923 haber ve diğer içeriğe erişimin engellenmesi ve/veya bu haber ve diğer içeriklerin yayından çıkartılması** talep edilmiştir. Toplamda da **15.922 (%84,14)** haber ve içerik için yaptırım uygulandığı bu çalışmada tespit edilmiştir. Bir başka deyişle, yayınlanma aşamasında herhangi bir kişilik hakkı ihlali içermeyen binlerce haber ve içeriğin İnternet basın arşivlerinden kaldırıldığı tespit edilmiştir.

İnceleme konusu **930** unutulma hakkı kararından **247** tanesine konu haber ve içerikler bakımından **devam eden bir kamu yararına yönelik** haber ve içeriklerin varlığı tespit edilmiştir. **247 unutulma hakkı kararı** ile **6.599 haber ve içeriğe yaptırım** uygulanmıştır. **440** karara konu haber ve içerikler bakımından **yayınlandıkları tarihte kamu yararına yönelik** veya **kamuyu ilgilendiren haber ve içeriklerin** varlığı yönünde değerlendirme yapılmıştır. **213** karara konu haber ve içerikler bakımından ise **herhangi bir kamu yararı tespit edilmemiştir**. Yayınlanmasında kamu yararı bulunan haberlerle ilgili kategorik olarak, **1.606** İnternet adresiyle en çok "**kamuyu ilgilendiren yargılama haberleri**" erişime engellenmiş veya bu haberlerin çıkartılmasına karar verilmiştir. **1.605** İnternet adresiyle "**kamuyu ilgilendiren haberler**" ikinci sırada, **947** İnternet adresiyle "**FETÖ soruşturması-yargılaması haberleri**" üçüncü sırada, **740** İnternet adresiyle "**kadına şiddet haberleri**" dördüncü sırada ve **317** İnternet adresiyle "**Nesim Malki cinayeti haberleri**" beşinci sırada yer almaktadır.

Bu çalışma kapsamında, kamu ilgisi süren ve dolayısıyla basın arşivlerinde yer almasında kamu yararı devam eden ve arşiv değeri bulunan **Deniz Feneri Soruşturması**,⁴⁷¹ **Nesim Malki cinayeti**,⁴⁷² **Susurluk soruşturması ve davası**,⁴⁷³ **KCK Ana Davası**,⁴⁷⁴ gibi kamuoyunu yakından ilgilendiren konulardaki haberlerin de unutulma hakkı kararlarına konu olduğu ve arşiv değeri yüksek haberlere yaptırım uygulandığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde, "**Yargıya Neşter**" operasyonu⁴⁷⁵ ve **Şarampol Operasyonu**⁴⁷⁶ gibi bir dönem kamuoyunda sıklıkla yer alan soruşturma ve yargılamalarla ilgili haberlere de yaptırım uygulandığı tespit edilmiştir.

⁴⁷⁰ Bu çalışma kapsamında 2020-2022 yılları içinde sulh ceza hakimlikleri tarafından yaptırım uygulanan ve dolayısıyla taleplerin kabul veya kısmen kabul edildiği toplam **930 unutulma hakkı kararı** değerlendirilmiştir. Sulh ceza hakimlikleri tarafından **doğrudan reddedilen kararları** ise tespit etmek mümkün değildir ve doğrudan reddedilen taleplerle ilgili kararlar bu çalışmanın içinde yer almamaktadır.

⁴⁷¹ İstanbul 10. Sulh Ceza Hakimliğinin 2020/4962 sayılı ve 11.20.2020 tarihli gerekçesiz kararı ile **Deniz Feneri soruşturması ve yargılamaları** ile ilgili **18 farklı haber ve içeriğe** erişim engellenmiştir.

⁴⁷² İstanbul 6. Sulh Ceza Hakimliğinin 2020/5611 sayılı ve 31.12.2020 tarihli kararı ile **Nesim Malki cinayeti** ve bu cinayete ilgili soruşturma ve yargılama ile ilgili **317 haber ve içeriğe** erişim engellenmiştir.

⁴⁷³ Hendek Sulh Ceza Hakimliğinin 2021/640 sayılı ve 18.08.2021 tarihli gerekçesiz kararı ile **Susurluk soruşturması ve davası** ile ilgili **11 habere** erişim engellenmiştir.

⁴⁷⁴ Konya 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 2021/5868 sayılı ve 31.12.2021 tarihli kararı ile **KCK Ana Davası** ile ilgili **19 haber ve içeriğe** erişim engellenmiştir.

⁴⁷⁵ İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliği, 2020/3028, 12.08.2020; İstanbul 12. Sulh Ceza Hakimliği, 2020/3365, 02.09.2020.

⁴⁷⁶ Bkz. Cumhuriyet, "Şarampol' operasyonu," 30.10.2008, <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/sarampol-operasyonu-19006>. Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliği, 2021/9351, 04.08.2021.

Kamuoyunu yakından ilgilendiren bu tip haberlerle ilgili kararlarda, unutulma hakkı talepleri kabul edilirken, hakimlikler tarafından ağırlıklı olarak taleplere konu haberlerin “**eski tarihli**” veya “**güncel olmadığı**” değerlendirilmesi yapılmaktadır. Fakat, bu tip haberlerle ilgili olarak **yayınlandıkları tarihlerden bağımsız**, kamu ilgisinin devam etmesi ve kamu yararına katkı sunmaları, önemli arşiv değeri bulunması ve ifade ve basın özgürlüğü bakımından önemi hakimlikler tarafından yapılan değerlendirmelerde yer almamakta veya unutulma hakkının neden üstün geldiği sulh ceza hakimlikleri tarafından açıklanmamaktadır.

Birçok karar gerekçeden yoksunken, çok sayıda kararda da şablon gerekçelerin yer alması dikkat çekmektedir. Kaldı ki, **930** sulh ceza hakimliği kararının **266** tanesinde herhangi bir gerekçeye yer verilmediği, **398** kararda sadece kısa değerlendirmelere yer verildiği ve **266** kararda ise makul bir gerekçe bulunduğu değerlendirilmiştir. Gerekçesiz kararların bir kısmından talep edenlerin başvurularının neden unutulma hakkı kapsamında değerlendirildiği ve başvuruya konu haberlerin niteliği ve içeriği anlaşılammamakta, ifade ve basın özgürlüğü ile kişilik hakları arasındaki dengenin kurulmadığı ve Anayasa Mahkemesi’nin Ali Kızık kararında belirlediği ve sulh ceza hakimliklerinin uygulamak zorunda olduğu “ilk bakışta ihlal” değerlendirmesinin yapılmadığı görülmektedir.⁴⁷⁷ Dahası, makul bir gerekçesi olduğu değerlendirilen **266** karardan **133** tanesinde Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay’ın unutulma hakkıyla ilgili kararlarına herhangi bir atıf yapılmadan karar verildiği görülmektedir. Gerekçesiz kararlarla toplam **2.713** haber ve içeriğe yaptırım uygulanırken, konuları itibarıyla genel olarak kamuyu ilgilendiren haberler, kamuyu ilgilendiren yargılama veya FETÖ soruşturması-yargılaması haberleri, taciz ve cinsel saldırı haberleri, Deniz Feneri soruşturması haberleri, bazı akademik etik ihlal haberleri, Susurluk davası haberleri, istismar haberleri, kamuda yolsuzluk haberleri, kadın cinayetleri haberleri gerekçesiz verilen kararlar arasında yer almaktadır.

Sulh ceza hakimlikleri, bu çalışmada yer alan çarpıcı örnekler de göz önünde bulundurulduğunda ifade ve basın özgürlüğüne ve basın arşivlerine **artık göz ardı edilemeyecek seviyede kalıcı zararlar** vermektedir. Ağırlıklı, sulh ceza hakimliklerinin unutulma hakkı kararları “**maddi gerçekler hakkında değil**” fakat “**gerçeğin haber yapılmasının sonuçlarının**” yok edilmesiyle ilgilidir. Kaldı ki, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin de belirttiği üzere, kişinin cezai bir yaptırım gerektiren eylemlerde bulunmak gibi **kendi eylemlerinin öngörülebilir bir sonucu olarak itibar kaybına uğraması** konusunda Sözleşmenin 8. Maddesi kapsamında ve dolayısıyla kişilik hakkı konusunda şikâyetle bulunulamayacaktır.⁴⁷⁸ Bu önemli detay hiçbir zaman sulh ceza hakimlikleri tarafından dikkate alınmamaktadır. Bu durumda, **Nesim Malki cinayeti** gibi kamuoyunu yakından ilgilendiren ve bu cinayete ilgili **1999-2011** arasında yayınlanmış **317** farklı yargılama haberine, Nesim Malki’yi tasarlayarak öldürme suçundan cezalandırılan ve Hollanda’da bulunduğu dönemde kırmızı bültenle aranan firari sanık **Şükrü Elverdi**’nin talebiyle “**unutulma hakkı kapsamında**” erişim engellenebilmektedir.⁴⁷⁹

⁴⁷⁷ Ali Kızık Başvurusu, B. No: 2014/5552, 26.10.2017, § 63.

⁴⁷⁸ M.L. ve W.W./Almanya, no. 60798/10 ve 65599/10, 28.06.2018, § 88; Axel Springer AG/Almanya [BD], no. 39954/08, 07.02.2012, § 83.

⁴⁷⁹ İstanbul 6. Sulh Ceza Hakimliği, 2020/5611, 31.12.2020.

Kamuoyunu yakından ilgilendiren bir cinayetle ilgili yaklaşık 12 yıl süren karmaşık bir yargılama süreciyle ilgili haberlerin basın arşivlerinde yer almaya devam etmesinde üstün bir kamu yararı olduğu şüphesizdir. Bu bağlamda korunması gereken değer katil kişinin kişilik hakları ve unutulma hakkından ziyade tarihsel kayıtların ve toplumsal hafızanın ve dolayısıyla basın arşivlerinin korunmasıdır. AİHM'in de yakın tarihli Büyük Daire kararında belirttiği üzere, arşivler sadece geçmişin bir kaydı olarak düşünülemez ve arşivlerin **gelecek nesiller için de korunmasını ve kullanılmasını sağlamak** gereklidir.⁴⁸⁰

Bu çalışma kapsamında da, kamuoyunu yakından ilgilendiren haberler söz konusu olduğunda unutulma hakkından ziyade toplumsal hafızanın korunması bağlamında hatırlama hakkının korunması gerektiğinin ağır bastığı düşünülmektedir. Hatırlama hakkına Hakimler Ranzoni, Kuris, Grozev, Eicke ve Schembri Orland tarafından sunulan muhalefet şerhinde değinilmiş ve “özellikle mevcut jeopolitik ve sosyal bağlamda – Mahkeme, **basın özgürlüğünü ve çevrim içi basın arşivlerine verilen önemi zayıflatmak yerine güçlendirmelidir**. Bu anlamda Mahkeme, **kamusal hafızayı ve dolayısıyla “hatırlama hakkını” korumalı**, tam tersine **“unutulma hakkını” uygunsuz ve orantısız iddialarla ileri sürerek tehlikeye atmamalıdır**” denilmiştir.⁴⁸¹ Hakim Ranzoni tarafından hazırlanan ve diğer yargıçların katıldığı muhalefet şerhinde “Unutulma hakkı” olarak adlandırılan ve özel hayatın korunmasına yönelik taleplerin çoğalmasına neden olan **güncel tartışmanın ana hatlarını belirleyen unsurun**, her şeyden önce **arama motorlarının bilgiyi erişilebilir kılma gücü olduğunu unutmamalıyız**” denilmiştir.⁴⁸² Muhalefet şerhine göre, “her şeyden önce unutulma taleplerine yanıtın **öncelikle arama motorlarından aranması**” gerektiği belirtilmiş ve AİHM tarafından “bir yanda “güçlendirici etkisi” olan arama motorları ile diğer yanda “faaliyetleri genellikle ifade özgürlüğünün korumayı amaçladığı unsurun merkezinde yer alan” bilginin orijinal yayıncısı arasında bir ayrım” yapıldığı hatırlatılmıştır.⁴⁸³ Hakimler, ayrıca *Hurbain/*

⁴⁸⁰ *Hurbain/Belçika* (BD), no. 57292/16, 04.07.2023.

⁴⁸¹ *Hurbain/Belçika* (BD), no. 57292/16, 04.07.2023, Hakimler Ranzoni, Kuris, Grozev, Eicke ve Schembri Orland tarafından sunulan Muhalefet Şerhi, § 6.

⁴⁸² *Hurbain/Belçika* (BD), no. 57292/16, 04.07.2023, Hakimler Ranzoni, Kuris, Grozev, Eicke ve Schembri Orland tarafından sunulan Muhalefet Şerhi, § 7.

⁴⁸³ *M.L. ve W.W./Almanya*, no. 60798/10 ve 65599/10, 28.06.2018, § 199.

Belçika Büyük Daire kararına kadar, AİHM'in "hukuka uygun olarak gazetecilik amacıyla yayınlanan ve bir basın organının internet sitesinde arşivlenen bilgilerin silinmesini veya değiştirilmesini onaylamadığının" açık olduğunu belirtmişlerdir. Bu bağlamda da "mevcut dava aslında 8. madde kapsamındaki "unutulma hakkından" çok, 10. madde kapsamındaki "hatırlama hakkı" ile ilgilidir. Her halükarda, kişinin unutulma hakkı talebi, bilgilerin hukuka uygun olarak İnternet sitelerinde yayınlanması ve arşivlenmesi yönünde değişiklik yapılması hakkı olarak kullanılamaz".⁴⁸⁴ Ayrıca, "basın arşivlerinin bilginin korunmasındaki benzersiz rolü göz önüne alındığında, arşivde yer alan bir haberin değiştirilip değiştirilemeyeceği belirlenirken zamanın geçmesinin etkilerine çok fazla ağırlık verilmemelidir." Bu bağlamda "başlangıçta yalnızca kamuya mâl olmayan bir kişiyle ilgili güncel bir haber olarak önem kazanan önceki bir olay hakkında yayınlanan bir bilgi, ilgili kişinin kamuoyunda tanınır olması durumunda daha sonradan bu bağlamda önem kazanabilir" ve "arşivlenen bilgiler tarihsel, araştırma amaçlı veya istatistiksel açıdan ilgi çekici olabilir veya yakın zamandaki olayların bağlamsallaştırılmasında yararlı olmaya devam edebilir".⁴⁸⁵

Hakim Krenc ise, *Hurbain/Belçika* kararında mutabakat şerhinde değinilmiş ve "Sözleşme'nin 10. maddesi kapsamında, basın yararına, 8. madde kapsamındaki "unutulma hakkını" dengeleyecek bir "hatırlama hakkının" tanınması konusunda tam olarak ikna" olmadığını belirtmiştir.⁴⁸⁶ Bir diğer taraftan, çoğunluk, Büyük Daire kararında bu tartışmaya girmeden başvuru özelinde bir değerlendirme yaparken ilkesel bir yaklaşımı da ortaya koymuştur. AİHM öncelikle, dijital arşivlerle ilgili başvuruların, başvuruya konu haberlerin ilk defa yayınlanmasından farklı olduğunu kabul etmiş ve başvurunun bu özel niteliğini de dikkate alacak şekilde yeni kriterlerin dikkate alınması gerektiğini değerlendirmiştir.⁴⁸⁷ Bu bağlamda, AİHM çevrim içi olarak arşivlenen gazetecilik içeriğinin değiştirilmesi talebi incelenirken eşit değerdeki farklı hakların dengelenmesinde aşağıda belirtilen kriterlerin dikkate alınması gerektiği kanaatine varmıştır. Bu kriterler:

- i. arşivlenen bilginin niteliği;
- ii. olaylardan, ilk yayından ve yayının çevrim içi olmasından bu yana geçen süre;
- iii. bilgiye yönelik güncel ilgi;
- iv. unutulma talep eden kişinin itibarı ve olaylardan bu yana davranışı;
- v. bilginin İnternette kalıcı olmasından kaynaklanan olumsuz sonuçlar;
- vi. dijital arşivlerdeki bilginin erişilebilirlik derecesi ve
- vii. tedbirin ifade özgürlüğü, özellikle de basın özgürlüğü üzerindeki etkisi

şeklinde. Dolayısıyla, AİHM'e göre, her somut olayda, "çatışan menfaatlerin ağırlığı ve kullanılan araçların yoğunluğu dikkate alındığında, özel hayata saygı hakkı veya ifade özgürlüğü yoluyla "unutulma hakkına" verilen ağırlığın aşın olup olmadığı sonucuna varmak amacıyla bir dengeleme yapılması gerekecektir".⁴⁸⁸ Mahkeme, bu bağlamda, Sözleşme'nin 8. Maddesinin uygulanabilmesi için, itibara verilen zararın

⁴⁸⁴ *Hurbain/Belçika* (BD), no. 57292/16, 04.07.2023, Hakimler Ranzoni, Kuris, Grozev, Eicke ve Schembri Orland tarafından sunulan Muhalefet Şerhi, § 10.

⁴⁸⁵ *Hurbain/Belçika* (BD), no. 57292/16, 04.07.2023, Hakimler Ranzoni, Kuris, Grozev, Eicke ve Schembri Orland tarafından sunulan Muhalefet Şerhi, § 11.

⁴⁸⁶ *Hurbain/Belçika* (BD), no. 57292/16, 04.07.2023, Hakim Krenc, Mutabakat Şerhi, § 23.

⁴⁸⁷ *Hurbain/Belçika* (BD), no. 57292/16, 04.07.2023, § 204-211.

⁴⁸⁸ *Hurbain/Belçika* (BD), no. 57292/16, 04.07.2023, § 206.

belirli bir ciddiyet seviyesine ulaşması gerektiğini de hatırlatmaktadır.⁴⁸⁹ Bu nedenle de, ilgili kişi böyle bir talepte bulunduğu anda, “bir basın arşivinin çevrim içi tutulmasından kaynaklanan zararın ciddiyetini usulüne uygun şekilde göstermek” zorundadır.⁴⁹⁰ Sonuç olarak, Büyük Daire kararına göre,

“ifade özgürlüğü hakkı ile özel hayata saygı hakkı arasında bir dengeleme bağlamında, bu iki hakkın eşit değerde olduğu kabul edilse bile, bu uygulanacak kriterlerin hepsinin aynı ağırlığa sahip olduğu anlamına gelmez. Bu bağlamda, **basın arşivlerinin bütünlüğünün korunması ilkesinin korunması önemlidir**; bu da, arşivlerde yapılan değişikliklerin ve öncelikle (a fortiori) arşivlerdeki kaldırma işlemlerinin, **basının bilgilendirme ve arşivleme görevini yerine getirmesi üzerinde caydırıcı bir etki yaratmasını önlemek amacıyla, kesinlikle gerekli olanlarla sınırlı tutulmasını sağlamak anlamına gelmektedir**. Bu nedenle, yukarıda belirtilen kriterler uygulanırken, bir yandan basın arşivlerinde kendileriyle ilgili bir haberin değiştirilmesini veya kaldırılmasını talep eden bireylerin menfaati ile diğer yandan bu tür taleplerin ilgili basın editörleri üzerindeki etkisi ve ayrıca, uygulanabilir olduğu durumlarda, yukarıda açıklandığı üzere basının işleyişi arasında uygun bir denge kurulmasına özellikle dikkat edilmelidir.”⁴⁹¹

AİHM Büyük Daire kararı ışığında, özellikle kamuyu ilgilendiren yargılama haberleri, faili meçhul cinayetler, taciz-cinsel saldırı ve kadına şiddet, kamuda yolsuzluk ve usulsüzlük gibi kategorilerde yer alan haberler bakımından kamunun sadece güncel bir konuda haber ve bilgi sahibi olması değil aynı zamanda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin de belirttiği üzere kamunun **geçmişe yönelik araştırma yapma hakkı** olduğu ve bu bağlamda **çevrimiçi arşivlerin önemine** ve bu arşivlerin Sözleşme’nin 10. Maddesi kapsamında korunmasına vurgu yaptığının⁴⁹² **unutulmaması gerekir**. AİHM’e göre kamunun bu tip konulara ilgisi sadece haber ve makalelerin yayınlandığı tarihle ve güncel olaylarla da sınırlı değildir ve kamu ilgisi geçmişe yönelik de olabilir ve dolayısıyla **İnternet arşivlerini** de kapsamaktadır.⁴⁹³ Bu bağlamda kamuoyunun geçmişini unutmama ve hatta hatırlama hakkı, geçmişteki olayların bilimsel araştırmalara, basının araştırma ve çalışmalarına,⁴⁹⁴ sivil toplum⁴⁹⁵ ve

⁴⁸⁹ Hurbain/Belçika (BD), no. 57292/16, 04.07.2023, § 210.

⁴⁹⁰ A.g.e.

⁴⁹¹ Hurbain/Belçika (BD), no. 57292/16, 04.07.2023, § 211.

⁴⁹² M.L. ve W.W./Almanya, no. 60798/10 ve 65599/10, 28.06.2018, §§ 101-102.

⁴⁹³ Fuchsmann/Almanya, no. 71233/13, 19.10.2017, §§ 37-39. Ayrıca bkz. *Times Newspapers /Birleşik Krallık (no. 1 ve 2)*, no. 3002/03 ve 23676/03, § 45, ECHR 2009.

⁴⁹⁴ Örneğin, Özgür Gündem Gazetesi’nin Bitlis muhabiri **Gazeteci Ferhat Tepe’nin öldürülmesiyle ilgili haberler**, TBMM meclis tutanağı ve toplamda 56 farklı arşiv değeri bulunan İnternet adresine cinayetten sorumlu olduğu iddia edilen dönemin Tatvan Tugay Komutanı Korkmaz Tağma’nın kişilik hakları ihlal edildiği gerekçesiyle Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliğinin 2018/101, 18.12.2018 tarihli kararı ile erişim engellenmiştir. Aralarında gazeteciler Çiğdem Toker, Mehveş Evin ve Faruk Arhan’ın yazıları da olan haberlere erişim ancak Anayasa Mahkemesi’nin birleştirilen ve ihlal kararı verilen Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu ile ilgili kararında **Çiğdem Toker’in “Ferhat Tepe dosyası neden kapandı?” başlıklı yazısı** hakkında ihlal kararı vermesinden sonra erişim tekrardan mümkün olmuştur (B. No: 2018/14884, 27.10.2021, R.G. 07.01.2022-31712). İhlal kararına rağmen, örneğin Cumhuriyet gazetesi Çiğdem Toker’in yazısını erişim engelleme kararından sonra yayından kaldırdığı fakat AYM kararından sonra tekrar yayına koymadığı için arşivlerden yok olmuştur. Ayrıca bkz. Yaman Akdeniz, “Korkutucu ve vahim bir sansür vakası,” Diken, 28.01.2019, <https://www.diken.com.tr/korkutucu-ve-vahim-bir-sansur-vakasi/> ve Yaman Akdeniz, “Meclis tutanağını erişime engelleyen hakimlere kim ‘Dur’ diyecek?” Diken, 07.02.2019, <https://www.diken.com.tr/meclis-tutanagini-erisime-engelleyen-hakimlere-kimse-dur-demeyecek-mi/>.

⁴⁹⁵ İfade Özgürlüğü Derneğinin EngelliWeb projesi kapsamında kamuoyunu yakından ilgilendiren erişimin engellenmesi veya içeriğin yayından çıkartılması kararları hakkındaki duyurular ile ilgili Aralık 2020 ve Eylül 2022 arasında 18 farklı karar verilmiştir. Bkz. <https://ifade.org.tr/tag/ifod/>.

kamuoyu araştırmalarına konu olabileceđi⁴⁹⁶ ve geçmiş hakkında tarihsel kayıt oluşturma ve bu kayıtların korunması bakımından İnternet arşivlerinin hayati önemi de unutulmamalıdır. Geçmişe ait haber ve veriler, ayrıca hesap verebilirlik ve vatandaşların devletten hesap sorma hakkı ile de yakından ilgilidir. Dolayısıyla, rneğin, 1990'lı yıllardaki ağır insan hakları ihlallerinde cezasızlık sorunu⁴⁹⁷ ve zorla kaybetmeler ve cezasızlık hakkında geçmişe yönelik yapılan çalışmalar ve oluşturulan veritabanları ancak geçmişe yönelik arşivlerin korunması ile mümkün olabilir.

Bir diğer taraftan geçmişte işlenmiş bir suça ilişkin haberlerin yer aldığı evrimii arşivlerin bir nevi “**sanal sabıka kaydı**”na dönüşmemesi gerektiğinin de kabul edilmesi gerekir. Tabii ki cezasını çekmiş kişilerin topluma geri kazandırılması da bu bağlamda önemlidir, *Hurbain/Belçika* kararı da bazı durumlarda unutulma hakkının ağır basabileceğini kabul etmektedir.⁴⁹⁸ Dolayısıyla, bu değerlendirmelerden, geçmişinde bir suç işlemiş ve sabıka kaydı olan bir kişinin asla unutulma hakkı talebinde bulunamayacağı sonucu da çıkmamalıdır. Bu bağlamda suçu işleyen kişinin kim olduğu, suçun niteliği ve olayla ilgili haberlerin arşiv değerı ve geçmişe yönelik araştırma ve bilme hakkı gibi önemli kriterler de unutulma hakkı talepleriyle ilgili değerlendirme süreçlerinin parçası olmak zorundadır.

Nesim Malki cinayeti gibi kamuoyunu yakından ilgilendiren ve bu cinayetle ilgili **1999-2011** arasında yayınlanmış **317** farklı yargılama haberinin ise bu kriterler ışığında asla unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmemesi gerekirken, “aradan uzun bir zaman geçmesi nedeniyle **haberlerin güncel olmadığı, kamu yaranı bulunmadığı**” değerlendirmesi yapılmıştır.⁴⁹⁹ Nesim Malki cinayeti haberleriyle ilgili talep katil kişi tarafından yapılmış ve dolayısıyla AİHM'in *Hurbain/Belçika* kararına konu olaydan ziyade *M.L. ve W.W./Almanya* kararına konuyla benzerlik taşımaktadır.⁵⁰⁰ AİHM, *M.L. ve W.W./Almanya* kararında, bir radyo istasyonu, haftalık bir gazete ve günlük bir gazetenin İnternet sitelerinde başvurucuların bazı kişisel verilerin yayınlanmasının yasaklanması için yapılan başvuruların, Alman mahkemeleri tarafından reddedilmesini Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlalinin gerektirmediğine karar vermiştir. *M.L. ve W.W./Almanya* kararına konu olayla Nesim Malki cinayeti ile ilgili yayınlanan haberlerle ilgili talep arasında benzerlik söz konusudur. İlk olarak, *M.L. ve W.W.* davasına konu yayınların merkezinde **yer alan adli olay, halkın “büyük lde ilgisini”** ekmiştir.⁵⁰¹ Başvurucular, 1993 yılında çok popüler bir aktör olan W.S'yi 1991'de öldürmekten ömür boyu hapis cezasına arptınıldılar. şükrü Elverdi de Nesim Malki'yi öldürmekten 2004 içinde müebbet hapis cezası aldı. Firari sanık Kasım 2011'de Hollanda'da yakalandı ve Türkiye'ye iade edildikten sonra cezaevine girdi. **İkinci olarak, M.L. ve W.W.**

⁴⁹⁶ rneğin, Cizre Sulh Ceza Hakimliğinin 2019/2341, 24.10.2019 tarihli karar ile **Hafıza Merkezi** tarafından yayınlanan **Cizre Olayları: İnceleme Raporu** (03.09.2015, https://hakikatadalethafiza.org/wp-content/uploads/2016/05/2015.9.3_Tihv-Ihd_CizreRaporu.pdf) eski Cizre Kaymakamı ve Cizre Belediye Başkanı Ahmet Adanur'un “kişilik hakları ihlali” gerekçesiyle erişime engellenmiştir. Benzer şekilde **İsmail Beşikçi Vakfı** tarafından yayınlanan **Akademik Hak İhlalleri: 2020 Medya Tarama Raporu** da (https://www.ismailbesikci-vakfi.org/uploads/files/PDF/AHI_IBV_RAPOR.pdf) kişilik hakları ihlali gerekçesiyle Rize Sulh Ceza Hakimliğinin 2021/2246, 08.07.2021 tarihli karar ile erişime engellenmiştir.

⁴⁹⁷ Emel Ataktrk Sevimli, Esra Kılıç, Gülistan Zeren, Melis Gebeş ve zlem Zingil, 1990'lı Yıllardaki Ağır İnsan Hakları İhlallerinde Cezasızlık Sorunu: Kovuşturma Süreci, Hafıza Merkezi, Kasım 2021, https://hakikatadalet-hafiza.org/wp-content/uploads/2021/11/Cezasizlik_KovusturmaSureci.pdf

⁴⁹⁸ *Hurbain/Belçika*, no. 57292/16, 22.6.2021, ř 110; *M.L. ve W.W./Almanya*, no. 60798/10 ve 65599/10, 28.06.2018, ř 106.

⁴⁹⁹ İstanbul 6. Sulh Ceza Hakimliği, 2020/5611, 31.12.2020.

⁵⁰⁰ *M.L. ve W.W./Almanya*, no. 60798/10 ve 65599/10, 28.06.2018.

⁵⁰¹ *M.L. ve W.W./Almanya*, no. 60798/10 ve 65599/10, 28.06.2018, řř 98, 106.

davasındaki başvurular, davanın kamuoyuna yansması sonucunda belli bir tanınmışlığa erişmişlerdir. Benzer şekilde Nesim Malki cinayetini işleyenlerden ve uzun süre firari olarak yurt dışında bulunan Şükrü Elverdi'nin de kamuoyunda belli bir tanınmışlığa eriştiği görülmektedir. **Üçüncü olarak**, AİHM, M.L. ve W.W. davasındaki başvuruçuların, mahkûmiyetlerinin gözden geçirilmesi için mahkemelere yaptıkları başvurunun kamuoyuna duyurulmasını sağlamak için "basına başvurmaları" sebebiyle, bu davranışlarını özellikle eleştirmiştir.⁵⁰² Şükrü Elverdi de İstanbul 6. Sulh Ceza Hakimliğine başvurarak unutulma hakkı kapsamında 317 habere erişim engellenmiştir. Dolayısıyla, gerek M.L. ve W.W. davasında gerekse Nesim Malki cinayeti ile ilgili haberler bağlamında kamu yararına tartışmaya katkı kriteri karşılanmıştır. İki olay arasındaki en önemli fark ise, AİHM, M.L. ve W.W. başvurusunda başvuruçuların özel hayatının gizliliğinin ve dolaylı olarak unutulma hakkı taleplerini reddederken, İstanbul 6. Sulh Ceza Hakimliği ise sadece talep edenin unutulma hakkını dikkate alarak **317** farklı yargılama haberine yaptırım uygulamıştır.

Anayasa Mahkemesi ise 2009 yılında yayınlanan bazı yolsuzluk haberleriyle ilgili olarak "hakkında haber yapılan kişilerin kimlikleri de dikkate alındığında haberin güncelliğini ve kamuoyu ilgisini yitirdiği söylenemez"⁵⁰³ tespitinde bulunurken, haberlerin arşiv niteliğinde olduğunu ve o dönem yapılan haberlerin gerçeğe aykır olduğunun ileri sürülmediğini belirtmiştir.⁵⁰⁴ Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi'nin yaklaşımının AİHM kriterlerinden çok uzak olmadığı düşünülmektedir. Fakat, Anayasa Mahkemesi'nin unutulma hakkıyla ilgili bu ve benzeri değerlendirmeleri⁵⁰⁵ ve ilkel yaklaşımı sulh ceza hakimlikleri tarafından Nesim Malki cinayeti ve kamuoyunu yakından ilgilendiren benzer haberler değerlendirilirken tamamen göz ardı edilmektedir. Bu bağlamda, her ne kadar herhangi bir gerekçe içermese dahi, Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliğinin Özgür Gündem Gazetesi'nin Bitlis muhabiri, **Gazeteci Ferhat Tepe** cinayeti ile ilgili haberlerin, bu konu ile ilgili TBMM meclis tutanağı ve toplamda 56 farklı arşiv değeri bulunan İnternet adresine cinayetten sorumlu olduğu iddia edilen dönemin Tatvan Tugay Komutanı Korkmaz Tağma'nın kişilik haklarının ihlal edildiği iddiasıyla verilen kararı da unutulmamalıdır.⁵⁰⁶ Bu kararla ilgili çok sayıda itiraz reddedilmiş fakat önce Anayasa Mahkemesinin Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu pilot kararı ile kararında **Çiğdem Toker'in "Ferhat Tepe dosyası neden kapandı?" başlıklı yazısı** hakkında ihlal kararı verilmiş, arkasından Abdullah Kaya ve Diğerleri kararıyla birlikte Ferhat Tepe'nin ailesi,⁵⁰⁷ gazeteciler Mehveş Evin ve Faruh Arhan, Sendika.org, BirGün, Yaman Akdeniz ve Kerem Altıparmak tarafından yapılan başvurularda da ifade özgürlüğü ve etkili başvuru haklarının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliği karara uymak zorunda

⁵⁰² M.L. ve W.W./Almanya, no. 60798/10 ve 65599/10, 28.06.2018, § 108.

⁵⁰³ G. D. (2) Başvurusu, B. No: 2014/1808, 04.10.2017, § 34.

⁵⁰⁴ G. D. (2) Başvurusu, B. No: 2014/1808, 04.10.2017, § 31.

⁵⁰⁵ N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, 03.03.2016; N.B.B. (2) Başvurusu, B. No: 2014/17143, 01.03.2017; G. D. (2) Başvurusu, B. No: 2014/1808, 04.10.2017; Asım Bayar ve Veysel Bayar Başvurusu, B. No: 2014/4141, 04.10.2017; Asli Alp ve Şükrü Alp Başvurusu, B. No: 2014/18260, 04.10.2017; G. Y. Başvurusu, B. No: 2014/16026, 05.10.2017; Fahri Göncü Başvurusu, B. No: 2014/17943, 05.10.2017; C. K. Başvurusu, B. No: 2014/19685, 15.03.2018.

⁵⁰⁶ Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliği, 2018/101, 18.12.2018. Ayrıca bkz. Yaman Akdeniz, "Korkutucu ve vahim bir sansür vakası," Diken, 28.01.2019, <https://www.diken.com.tr/korkutucu-ve-vahim-bir-sansur-vakasi/> ve Yaman Akdeniz, "Meclis tutanağını erişime engelleyen hakimlere kim 'Dur' diyecek?" Diken, 07.02.2019, <https://www.diken.com.tr/meclis-tutanagini-erisime-engelleyen-hakimlere-kimse-dur-demeyecek-mi/>.

⁵⁰⁷ Zübeyde Tepe (annesini), İsak Tepe (babası) ve Mükrimte Tepe Avcı (ablası).

kalmış ve kararını kaldırmıştır.⁵⁰⁸ Fakat, ihlal kararına rağmen, örneğin Cumhuriyet gazetesi Çiğdem Toker'in yazısını erişim engelleme kararından sonra yayından kaldırdığı fakat Anayasa Mahkemesi kararından sonra tekrar yayına koymadığı için bu yazı **arşivlerden yok olmuştur**. Benzer şekilde, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararlarına rağmen çok sayıda arşiv değeri bulunan haber ve içerik, içerik sağlayıcıları ve haber siteleri tarafından tekrar yayına alınmamaktadır.

Ekran Görüntüsü 89: Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haberler

Ekran Görüntüsü 90: Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellenen haber ve içerikler

Avrupa'daki uygulamalar ise, Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın unutulma hakkı karar gereği, İnternet adreslerinin **arama motorlarının indekslerinden çıkartılması** yönünde olurken, basın arşivlerinde yer alan haberlerin **anonimleştirilmesi** veya arşiv indekslerinde yer alan ve unutulma hakkı taleplerine konu haberlerin arama motorları tarafından bulunamaması ve **indekslenmemesi** gibi çözümler ise AIHM nezdinde başvuru bazında tartışılmaya devam edilmektedir.⁵⁰⁹

⁵⁰⁸ Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliği, 2018/101, 18.01.2022.

⁵⁰⁹ Haberin indeksten çıkartılması (*Biancardi/İtalya*, no. 77419/16, 25.11.2021 - 10. Madde kapsamında uyumlu bulunan bir çözüm); haberin değiştirilmesi (*Fuchsmann/Almanya*, no. 71233/13, 19.10.2017 - 8. Madde kapsamında reddedilen bir çözüm) veya habere bir bildirim eklenmesi (*Times Newspapers Ltd/Birleşik Krallık* (no. 1 ve no. 2), no. 3002/03 ve 23676/03, 10.03.2009 - 10. madde ile uyumlu olduğuna karar verilen çözüm).

Bu bağlamda, yukarıda da değinildiği üzere, AİHM, başvurulara konu **haberleri ilk başta yayınlayan medya kuruluşları** ile bu **içeriklere erişimi kolaylaştıran arama motorlarının yükümlülüklerinin** farklı olabileceğini de belirtmiştir. Dolayısıyla, unutulma hakkı talepleri **medya kuruluşlarına yapıldığı zaman farklı bir sonuç, arama motorlarına yapıldığı zaman tamamen farklı bir sonuç** çıkabilir. Genel olarak, unutulma hakkı talepleri medya kuruluşlarına yapıldığı zaman talep ifade ve basın özgürlüğünü ilgilendirecek ve etkileyecek (AİHS, 10. Madde), talepler arama motorlarına yapıldığı zaman, üçüncü kişiler tarafından arama motorları yoluyla erişilebilen ve elde edilebilen ve profillemeye amacıyla kullanılan kişisel bilgiler söz konusu olduğu için, değerlendirme bireylerin kişisel verilerini koruma hakları ile yakından ilgili olacaktır (AİHS, 8. Madde).

Sonuç olarak, Türkiye'deki unutulma hakkına ilişkin uygulamanın **Avrupa'daki uygulamalardan çarpıcı biçimde farklı olduğu** görülmektedir. **Türkiye'deki uygulama** ağırlıklı olarak unutulma hakkı kapsamında değerlendirilen haber ve içeriklerin erişime engellenmesi, yayın ve arşivlerden çıkartılması, dolayısıyla **tamamen yok edilmesine yöneliktir**. Anayasa Mahkemesi'nin **yapısal sorunlar tespit ettiği** ve **10.01.2024** tarihinde Resmî Gazete'de yayınlanan kararıyla iptal ettiği 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi de yayımlandıkları tarihte herhangi bir kişilik hakkı ihlali içermeyen haber ve içeriklerin basın arşivlerinden yok edilmesi için kullanılmaktadır.⁵¹⁰ İptal kararı 10.10.2024 tarihinde yürürlüğe gireceği için bu uygulamaya bir süre daha devam edilecektir. İptal kararına ve hatta Anayasa Mahkemesi'nin Abdullah Kaya ve Diğerleri toplu ihlal kararına⁵¹¹ rağmen sulh ceza hakimlikleri gündelik olarak 9. madde kapsamında karar vermeye devam etmektedir.

Dolayısıyla, unutulma hakkı da **uygulamada bir başka sansür mekanizmasına** dönüşmüş ve 9. maddenin uygulamada suiistimal edilmesiyle ve herhangi bir kişilik hakkı ihlali olmasa dahi haber ve içerikler sansürlenmektedir. Kaldı ki bu çalışma unutulma hakkı talepleriyle sınırlı olmakla birlikte, sorunun önemli bir boyutu da kişilik hakkı taleplerine istinaden verilen binlerce kararda yer almaktadır.⁵¹² Anayasa Mahkemesi'nin 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinde "yapısal sorunlar" bulması ve bu hükmü çok gecikmeli olsa da iptal etmesi soruna çözüm olmaktan ziyade kangren olan bacağı kesilmeden tentürdiyot ile tedavi edilmesine benzemektedir.

UNUTULMA HAKKI / HATIRLAMA HAKKI: YENİ BİR YAKLAŞIM

Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararıyla birlikte AKP rejimi kontrolündeki Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin **10.10.2024** tarihinden sonra mevzuatta "**yasal boşluk**" bırakmayacağı kesin olmakla birlikte görünen köyün en azından unutulma hakkı konusunda bir kılavuza ihtiyaç duyacağı düşünülerek, raporun bu sonuç kısmında Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne bazı önerilerde bulunulacaktır.

⁵¹⁰ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2018/14884, 27.10.2021, R.G. 07.01.2022-31712.

⁵¹¹ Abdullah Kaya ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2016/1430, 22.11.2023.

⁵¹² İfade Özgürlüğü Derneği, EngelliWeb 2018: Türkiye'den Erişime Engellenen Web Siteleri, Haber ve Sosyal Medya İçeriklerinin Analiz Raporu, Haziran 2019: https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2018.pdf; EngelliWeb 2019: Buz Dağının Görünmeyen Yüzü, Temmuz 2020, https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2019.pdf; EngelliWeb 2020: Fahrenheit 5651: Sansürün Yakıcı Etkisi, Ağustos 2020, https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2020.pdf; EngelliWeb 2021: Üst Düzey Kamu Şahsiyetlerinin İncinen İtibar, Onur ve Haysiyet Yılı, Ekim 2022, https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2021.pdf; EngelliWeb 2022: Sulh Ceza Hakimliklerinin Gölgesinde Karanlığa Gömülen Anayasa Mahkemesi, Temmuz 2023, https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2022.pdf.

Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı sonrası 5651 sayılı Yasa'da kişilik hakları ihlali ile ilgili yeniden bir düzenleme yapılması beklenmektedir. Mevzuat değişikliğinin ne yönde olması gerektiğini tartışmaktan ziyade, **yeni düzenleme yapılırken unutulma hakkının kişilik haklarıyla ilgili yaptırımlardan ayrı bir şekilde değerlendirilmesi gerektiği** önerilmektedir. Bu yeni yapılanma modeli ancak AİHM Büyük Daire kararı⁵¹³ ışığında geliştirilebilir ve bu yeni yaklaşım asla erişim engelleme ve içerik çıkartma gibi basın arşivlerine ve dolayısıyla toplumsal hafızaya kalıcı zarar veren yaptırımları içermemelidir. Bu bağlamda, yasal düzenleme yapılırken

- i. Öncelikle, unutulma hakkı, kişilik hakkı ihlalleriyle ilgili yaptırımlardan **farklı değerlendirilmeli** ve mutlaka ayrılmalıdır.
- ii. Bu bağlamda, unutulma hakkının söz konusu olduğu durumlarda, taleplere konu haber ve içerikler bakımından haberlerin ilk yayınlanma tarihi itibarıyla herhangi bir kişilik hakkı ihlalinin söz konusu olmadığı unutulmamalıdır.
- iii. Erişim engelleme ve içerik çıkartma gibi yaptırımların, bu raporda da ortaya konulduğu üzere, basın arşivlerine verdikleri kalıcı zararlar da dikkate alındığında **bu yaptırımlar asla unutulma hakkı kapsamında kullanılmamalıdır**.
- iv. Avrupa Adalet Divanı ve AİHM kararları ve ilkeleri bağlamında unutulma hakkı ile ilgili ortaya çıkacak yeni yaklaşım ve yaptırımlar, basın arşivlerinden ziyade **arama motorlarını hedef almalıdır**. Unutulma hakkı ile ilgili talepler bakımından, arama motorları hedef alınmalı ve arama motorlarına başvuru şartı getirilmeli, arama motorlarına başvurulmadığı durumlarda da yerel mahkemelerden arama motorlarıyla ilgili yaptırım talebi zorunlu kılınmalıdır.
- v. Kademeli olarak, arama motorlarından sonuç alınmadığı ve unutulma hakkının, hatırlama hakkına ağır bastığı ve basın arşivlerine müdahalenin zorunlu olduğu ve zorlayıcı bir sosyal ihtiyacın bulunduğu istisnai durumlarda, erişim engelleme ve içerik çıkartma gibi ağır yaptırımlardan ziyade, talebe konu haberlerin arama motorları tarafından bulunamamasının sağlanması için talebe konu haberlerin arşiv indeksinden çıkartılması, haberin anonimleştirilmesi ve dolayısıyla talep edenin isminin üstün kamu yararı olmadığı durumlarda arşivlerde yer alan haberlerden çıkartılması gibi daha hafif ve ifade özgürlüğü ve hatırlama hakkının özüne dokunmayan yaptırımlar yasada son çare olarak yer almalıdır.
- vi. Bu bağlamda, talepte bulunanların mutlaka kendileri açısından **ciddi bir zararın söz konusu olduğunu göstermesi** ve **somut olarak ortaya koyması şartı getirilmeli, tarihin yeniden yazılması riski** önlenmeli ve basın arşiv içeriklerinin geriye dönük olarak değiştirilmesinden kaçınılması gerektiği şarttır.
- vii. Talepleri değerlendirecek olan sulh ceza hakimlikleri bakımından, AİHM'in de *Hurbain/Belçika* kararında belirlediği arşivlenen bilginin niteliği; olaylarla ilgili ilk yayından ve yayının çevrim içi olmasından bu yana geçen süre; bilgiye yönelik güncel ilgi; unutulma talep eden kişinin itibarı ve olaylardan bu yana davranışı; bilginin İnternette kalıcı olmasından kaynaklanan olumsuz sonuçlar; dijital arşivlerdeki bilginin erişilebilirlik derecesi ve tedbirin ifade özgürlü-

⁵¹³ *Hurbain/Belçika* (BD), no. 57292/16, 04.07.2023.

ğü, özellikle de basın özgürlüğü üzerindeki etkisi gibi kriterler mutlaka değerlendirilmenin bir parçası olmalıdır.⁵¹⁴

- viii. Sulh ceza hakimlikleri bakımından bu değerlendirme yapılırken, uygulanması düşünülen tedbirin sadece ifade ve basın özgürlüğüne değil, daha somut olarak “**hatırlama hakkına**” etkisinin de mutlaka değerlendirilmesi gereklidir. Bu bağlamda, hatırlama hakkına daha az zarar veren tedbirlerin de mutlaka göz önünde bulundurulması gerekir. Dolayısıyla, arşiv değeri olan bir haberin yayından çıkartılması ve silinmesinden ziyade, mutlaka haberin anonimleştirilmesi gibi daha az zarar verici tedbirler düşünülmelidir.
- ix. Son olarak, tüm bu olası yaptırımların basın kuruluşları üzerindeki caydırıcı etkisi de unutulmamalıdır. Yayınlandığı tarihte herhangi bir hukuka aykırılık içermeyen ve arşiv değeri olan haberlerin, daha sonradan, ileri bir tarihte, unutulma hakkı talepleriyle hukuka uygunluğunu “inceleme yükümlülüğünün bulunması, diğer riskler arasında, basının gelecekte haberleri çevrim içi arşivlerinde tutmaktan kaçınması veya daha sonra böyle bir talebe konu olması muhtemel makalelerde bireyselleştirilmiş unsurları dışarıda bırakması riski taşır,⁵¹⁵ ki bu, bir bütün olarak basın özgürlüğüne ve dolayısıyla “hatırlama hakkına” zarar verecektir”.⁵¹⁶

Odağında **toplumsal hafızanın ve hatırlama hakkının korunması** olmayan ve dolayısıyla basın ve İnternet arşivlerini yok etmek amacı taşıyan yasal düzenlemeler sadece ifade ve basın özgürlüğüne zarar vermeyecek, toplumsal hafızanın yok edilmesine sebep olacaktır. Bu çalışmayla birlikte ortaya konulan çok sayıda örnekten de görüleceği üzere, toplumsal hafıza ve arşivler çoktan zarar görmeye başlamış ve kamusal açıdan önemli arşiv değeri bulunan haber ve bilgiler sulh ceza hakimlikleri tarafından verilen kararlarla yok edilmektedir.

Fakat, basın ve İnternet arşivlerinin bütünlüğünün korunması gereksinimi demokratik toplumlar açısından kaçınılmaz bir ihtiyaçtır. Bu bağlamda Türkiye'nin de üyesi olduğu Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin “arşivlerin kültürel mirasın önemli ve yeri doldurulamaz bir parçası olduğunu ve insanlığın hafızasının sürekliliğinin korunmasına katkıda bulunduğunu” belirttiği de unutulmamalıdır.⁵¹⁷ Ayrıca, Bakanlar Komitesi'nin üye devletlere ceza yargılamaları ile ilgili olarak medya aracılığıyla bilgi sağlanmasına ilişkin tavsiye kararında da özellikle “kamuoyunun bilgilendirme için, ceza hukukunun caydırıcı işlevinin görünür kılınması ve kamuoyunun ceza adalet sisteminin işleyişini denetleme hakkını kullanabilmesi için ceza yargılamaları hakkında yapılan haberlerin önemini vurgulamaktadır”.⁵¹⁸ Son olarak, Bakanlar Komitesi'nin üye Devletlere arama motorlarıyla ilgili olarak insan haklarının

⁵¹⁴ Hurbain/Belçika (BD), no. 57292/16, 04.07.2023, §§ 204-211.

⁵¹⁵ M.L. ve W.W./Almanya, no. 60798/10 ve 65599/10, 28.06.2018, § 104.

⁵¹⁶ Hurbain/Belçika (BD), no. 57292/16, 04.07.2023, Hakimler Ranzoni, Kuris, Grozev, Eicke ve Schembri Orland tarafından sunulan Muhalefet Şerhi, § 27.

⁵¹⁷ Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin R (2000)13 sayılı Tavsiye Kararı: Arşivlere erişim konusunda Avrupa politikası, 13.07.2000, <https://rm.coe.int/16804cea4f>

⁵¹⁸ Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin üye devletlere cezai işlemlerle ilgili olarak medya aracılığıyla bilgi sağlanmasına ilişkin Rec(2003)13 sayılı Tavsiye Kararı, 10.07.2003, https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805df617

korunmasına ilişkin tavsiye kararında, arama motorlarının önemi vurgulanırken, “arama motorlarının faaliyetinin ifade özgürlüğünü etkileyebileceğini ve bilgi arama, alma ve verme hakkını ihlal edebileceğini ve aynı zamanda arama motorlarının istilacı doğası veya kamusal alanda olmasına rağmen doğrudan kitle iletişimi (veya grup iletişimi) için tasarlanmamış içeriğe nüfuz etme ve indeksleme yetenekleri ve genel olarak verilerin işlenmesi ve muhafaza süresi nedeniyle özel hayat hakkı ve kişisel verilerin korunması hakkı üzerinde de etkisi olduğunu” da belirtmektedir.⁵¹⁹ Bu bağlamda, geliştirilecek politikalar bir taraftan ifade ve basın özgürlüğüne ve dolayısıyla arşivlere koruma sağlarken, bir diğer taraftan bireylerin özel hayatına saygı gösterilmesi ve kişisel verilerin korunmasına da eşit şekilde önem verilmesi gereklidir. Bu denge sağlanırken ve yeni bir yaklaşım oluşturulurken, yukarıda da önerildiği üzere, arama motorlarının özel konumu mutlaka dikkate alınmalıdır.

Sonuç itibarıyla, bu çalışmanın kendisi de birden fazla unutulma hakkı talep ve kararına konu olabilir. Dolayısıyla, bu çalışma bu riskin bilincinde olarak, kamuoyunu bilgilendirmek ve kamuoyunu yakından ilgilendiren ve arşiv değeri bulunan bazı haber ve içeriklerin hatırlanmasını sağlamak için hazırlanmıştır. Bu bağlamda, ifade ve basın özgürlüğünün her geçen gün daha fazla baskıyla karşılaştığı, yaptırımların arttığı, gazetecilik mesleğinin git gide zorlaştığı ve basın kuruluşlarının sürdürülebilirlik mücadelesi verdiği bir dönemde, kamuoyunu bilgilendirmek ve aydınlatmak için çalışan basın kuruluşları ve gazeteciler de asla unutulmamalıdır.

---

⁵¹⁹ Bakanlar Komitesinin üye Devletlere arama motorlarıyla ilgili olarak insan haklarının korunmasına ilişkin CM/Rec(2012)3 sayılı Tavsiye Kararı, 04.04.2012, § 65, https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805caa87

İfade Özgürlüğü Derneği'nin Eylül 2022 içinde yayınlanan *Hafızamız Siliniyor: İnternet Sansürlerinin Unutulma Hakkı Boyutu* başlıklı çalışmasının devamı niteliğindeki *Hatırlama Hakkı: İnternet Sansürünün Toplumsal Hafıza Boyutu* çalışmasında tematik olarak, **unutulma hakkından ziyade**, tarihsel kayıtların, toplumsal hafızanın ve basın arşivlerinin korunması ve dolayısıyla arşivlerin sadece geçmişin bir kaydı olmadığı ve **arşivlerin sadece bugün için değil, gelecek nesiller için de korunmasını ve kullanılmasını sağlamak** bağlamında **hatırlama hakkı** işlenmektedir. Bu bağlamda, Türkiye özelinde, unutulma hakkının özellikle sulh ceza hakimlikleri eliyle istismar edilmesi ve toplumun hatırlama hakkının ne şekilde ihlal edildiği güncel örnekler ve verilerle açıklanmakta ve değerlendirilmektedir.

Özellikle kamuyu yakından ilgilendiren yargılama haberleri, faili meçhul cinayetler, taciz-cinsel saldırı ve kadına şiddet, kamuda yolsuzluk ve usulsüzlük gibi kategorilerde yer alan haberlerin son yıllarda sıklıkla verilen **"unutulma hakkı"** kararlarıyla 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında kişilik hakları ihlali olarak değerlendirildiği ve erişimin engellendiği, haber ve içeriklerinin yayından kaldırıldığı görülmektedir. Anayasa Mahkemesi yakın tarihli bir kararıyla bu hükmü Anayasa'ya aykırı bulmuş ve iptal etmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de *Hurbain/Belçika* kararıyla yeni bir ilkesel yaklaşım benimsemiş, çevrimiçi basın arşivlerinin bütünlüğünün toplumsal hafızanın korunmasını sağladığını, kamuoyunu yakından ilgilendiren haber ve içeriklerin hatırlanmasına ve dolayısıyla unutulmamasına ciddi katkıda bulunduğu vurgu yapmıştır.

Profesör Yaman Akdeniz (İstanbul Bilgi Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Öğretim Üyesi) tarafından hazırlanan bu çalışmada, yüksek mahkemeler nezdindeki bu yeni gelişmeler, sulh ceza hakimlikleri tarafından unutulma hakkı bağlamında **2020-2022** yılları içinde verilmiş **930 karar** ve bu kararlarla birlikte yaptırım uygulanan **15.732** haber ve içerik değerlendirilmektedir. Ayrıca, bu çalışmada, yerel mahkemelerin (sulh ceza hakimlikleri, Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından oluşturulmuş içtihadı uygun karar verip vermedikleri incelenmekte ve özellikle kamu yararı içeren haber ve içerikler bakımından İnternet basın arşivlerinin karşılaştığı tehlikeler ve ifade ve basın özgürlüğü sorunları değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, Türkiye'deki unutulma hakkına ilişkin uygulamanın Avrupa'daki uygulamalardan çarpıcı biçimde farklı olduğu tespit edilmiştir. Türkiye'deki uygulama ağırlıklı olarak unutulma hakkı kapsamında değerlendirilen haber ve içeriklerin erişime engellenmesi, yayın ve arşivlerden çıkartılması, dolayısıyla tamamen yok edilmesine yöneliktir.

Bu kitap çalışması İfade Özgürlüğü Derneği'nin genel faaliyetleri çerçevesinde Sansürün 50 Tonu kitap serisi kapsamında hazırlanmıştır. İfade Özgürlüğü Derneği'nin arşivlerden silinen, fakat unutulmaması gereken haber ve içeriklerin tespitine yönelik hatırlama hakkı konusundaki çalışmaları devam edecektir. Bu çalışmanın kendisi de birden fazla unutulma hakkı talep ve kararına konu olabilir ve bu çalışma bu riskin bilincinde olarak, kamuoyunu bilgilendirmek ve kamuoyunu yakından ilgilendiren ve arşiv değeri bulunan haber ve içeriklerin unutulmaması için hazırlanmıştır. Güncel erişim engelleme haberlerine ulaşmak için Twitter platformu üzerinden @engelliweb hesabımızı ve Derneğin web sitesini (<https://ifade.org.tr>) takip edebilirsiniz.

ISBN

978-625-99747-4-3

9 786259 974743

ifade.org.tr

iFOD
İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ DERNEĞİ